ion băieșu

ISBN 973-21-0487-2

1454

LEI 4000

editura minerva

Rămânem fermi în convingerea că peste volumul *Saftecani împreună*, peste romanul *Balanta* și peste zece-cinsprezece schițe umoristice (...) ca și peste două-trei piese de teatru nu se va putea trece ușor în viitor, oricât de "dure" și de nepătrunzătore ar fi principiile și verdictele istoricii literare. Oricare va fi realitatea de mâine, o certitudine se distinge de pe acum: la orizontul posterității lui Ion Băieșu, acest scriitor are o personalitate distinctă și inconfundabilă, iar opera lui oferă suficiente temeiuri pentru a-și justifica prezența în patrimoniul valorilor literare perene.

FLORENTIN POPESCU

ion băieșu

1454

fondată în 1895 bpt serie nouă

ion băieșu

țara lui papură vodă

CLUBUL CĂRȚII DIGITALE
BIBLIOTECA ALEPH

Ilustrația copertei: DUMITRU VERDEȘ

ion băieșu

țara lui papură vodă

NUVELE ȘI SCHIȚE

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ, PREFAȚA ȘI TABEL
CRONOLOGIC DE FLORENTIN POPESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1996
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

I.S.B.N. 973-21-0487-2

PREFAȚĂ

Este dincolo de orice îndoială (şi istoria noastră literară a dovedit-o în numeroase rânduri !) că scriitorii români sunt parcă anume urmăriţi de fatalitate: de îndată ce dispar fizic, cei mai mulţi dintre ei intră numaidecât şi într-un con de umbră. Numele li se mai aminteşte doar rar, cu prilejul cutărei ori cutărei comemorări, iar opera lor încetează brusc să mai fie citită. De unde până atunci se aflau în centrul atenţiei publice, deodată, din clipa amintită, ea iese din sfera de interes a editorului, a revistelor şi a criticii. Exemplele sunt numeroase în toate timpurile, dar cu deosebire în ultimele decenii. De la nume de notorietate, cu vogă în timpul vieţii celor ce le-au purtat (Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Jebeleanu, Geo Bogza şi încă mulţi alţii) şi până la, să zicem, evident într-o enumerare făcută la întâmplare, Aurel Baranga, Teodor Mazilu, Alexandru Ivasiuc s-a instaurat un soi de regulă nescrisă a "conului de umbră". O regulă de la care puţini scriitori au făcut excepţie. E nevoie de un răgaz pe care posteritatea şi-l acordă pentru a judeca, evalua şi, în final, a aşeza la locul cuvenit fiecare nume şi fiecare operă.

Ion Băieşu, autor a cărui creaţie (cel puţin parţial) devenise, până în urmă cu nu mai mult de şase-şapte ani, populară, a împărtăşit şi el soarta amintitei categorii de creatori, deşi moştenirea sa literară probează cu prisosinţă că intrarea lui în "conul de umbră" al cititorilor şi criticilor este, evident, o mare nedreptate.

Polivalent în abordarea unor genuri literare (a scris, cu certe şi incontestabile reuşite, pe rând, schiţe, nuvele, romane, piese de teatru), autorul celebrei *Dragostea e un lucru foarte mare* (ale cărei personaje, Tanţa şi Costel, excelent interpretate într-un serial de televiziune de către Octavian Cotescu şi Coca Andronescu, au făcut ca numele scriitorului să fie cunoscut până în cel mai îndepărtat cătun al ţării), Ion Băieşu rămâne, la o lectură integrală a operei lui, nu mai puţin suprinzător prin câteva calităţi care-l individualizează în contextul literar contemporan: cunoaşterea şi surprinderea mobilurilor psihologice ce determină evoluţia unor personaje "pitoreşti", reliefarea trăsăturilor definitorii ale unor anume eroi, tipice pentru întregi categorii sociale de indivizi şi, dincolo de comportamentul lor în sine, redarea până în detaliu a limbajului acelora - de unde şi senzaţia de autenticitate, de desprindere din realitate a paginilor literare, îndeosebi a schiţelor cu subiecte satirice şi umoristice.

Debutând cu un volum de schiţe (*Necazuri şi bucurii*, Editura Tineretului, 1956) la vârsta de douăzeci şi trei de ani, Ion Băieşu (pseudonimul lui Ion Mihalache, născut la 2 ianuarie 1933 în satul Băieşti, comuna Aldeni-Buzău) face parte dintr-o generaţie de scriitori prolifici şi robuşti (Fănuş Neagu, Nicolae Velea, Ion Gheorghe ş.a.), a căror apariţie în literatură a imprimat noi direcţii poeziei şi prozei româneşti, în ciuda imperativelor şi clişeelor epocii proletcultiste pe care au simţit-o din plin (şi cu toate "relele" ei în planul existenţei sociale a fiecăruia; însuşi Băieşu a debutat în presă cu o poezie, *Ilenuţa tractorista*, în 1951, în revista "Viaţa Românească").

Evocând undeva (vezi şi lucrarea noastră, *O istorie anecdotică a literaturii române*, Editura Saeculum I.O. şi Editura Vestala, 1995, p. 293-297) anii petrecuţi în vestita "Şcoală de literatură" (instituţie artificială, creată cu scopuri propagandistice de către regimul comunist) tânărul, pe atunci, aspirant la gloria literelor, descrie cu amară ironie şi cu sarcasm modalitatea prin care se dorea constituirea unui nou eşalon scriitoricesc, pronindu-se de la premisa că un dosar de cadre "sănătos" poate asigura şi formarea unui scriitor care poate "cânta" realităţile noi, realizările şi idealurile proletariatului deţinător al puterii pe toate planurile. Aşa se face că în amintita şcoală ajunseseră fel de fel de indivizi, nu numai străini de harul literar, ci şi delatori, deviaţi psihic ş.a.

Deşi interesante şi cu o anume valoare, cărţile publicate, la intervale relativ scurte, de către Ion Băieşu între 1956 şi 1965 (volumul de debut amintit, apoi *Cei din urmă*, 1959; *Noaptea cu dragoste*, 1962; *Oameni cu simţul umorului*, 1962) nu reuşesc să atragă atenţia criticii asupra lor, poate şi datorită prejudecăţilor cu care erau privite la acea vreme schiţa şi nuvela umoristică. E adevărat, volumele l-au făcut cunoscut pe scriitor, însă nu i-au conferit "aura" pe care o purtau pe atunci alţi confraţi, apropiaţi ca vârstă şi ca moment al debutului, precum Ştefan Bănulescu sau Nicolae Velea (despre a cărui carte de debut - *Poarta*, 1960, revistele nu mai conteneau cu elogiile). Se poate spune, de aceea, că adevărata şi impetuoasa consacrare a prozatorului vine cu *Sufereau împreună* (nuvele, 1965), volum de o surprinzătoare maturitate scriitoricească, ale cărui pagini, pe lângă faptul că oferă o cu totul altă ipostază a creaţiei autorului, atestă în persoana lui Ion Băieşu un scriitor pe deplin stăpân pe mijloacele lui (deopotrivă cele de introspecţie psihologică, dar şi literare), capabil de construcţii narative solide, mai puţin (sau chiar deloc) vulnerabile în faţa celei mai severe critici. Ceea ce s-a remarcat imediat a fost libertatea autorului faţă de eroii lui, neconvenţionalismul şi chiar o anume duritate faţă de personaje, o atitudine care nu era altceva *"decât un antiromantism înverşerat, autorul ştiind foarte bine că nu o dată romantismul exterior e marca unui idilism de duzină, după cum viguroasa naraţiune încorsetată de fapte e nu o dată platoşa naturalismului*

verist, lipsit de semnificație și adevăr" (C. Stănescu, *Cronici literare*, Editura Cartea Românească, 1971, p. 77).

În fond izvorul neîntreruptei polemici pe care Ion Băieșu o duce cu personajele sale rămâne în tot locul bine și temeinic motivat de avitaminoza, de indiferentismul indivizilor ce refuză să se angajeze într-o societate caracterizată de dinamism. Neconcordanța dintre individ și colectivitate constituie, în fapt, sursa conflictului pe care-l "radiografiază", pas cu pas, prozatorul. Căci ce altceva este drama celor doi, Benone și Genica, din *Sufereau împreună*, dacă nu sesizarea imposibilității de a se angrena într-o acțiune durabilă, care să dea un sens existenței lor biologice ? Ce altă semnificație poate avea drama existențială a unui alt erou, Goerge din *Acceleratorul* (care nu-și poate acorda ritmul trăirii individuale cu cel al trăirii colective) decât aceea a condamnării la pieire ? Parcă am auzi, ca o concluzie, celebrul vers al nu mai puțin celebrului coleg de generație al autorului, Nicolae Labiș: "Cei ce nu ard dezlănțuiți ca noi în flăcările noastre se destramă". Numai că patetismul liric al celui care ne-a dat *Moartea căprioarei* și *Lupta cu inerția* este substituit aici de "demontarea", piesă cu piesă și mecanism cu mecanism, a angrenajului sufletesc, angrenaj care, oricât ar fi de desfăcut până în cele mai mici "piese" ale lui, își mai păstrează totuși o parte de început, nevăzută și greu de explicat. De altfel scriitorul nu-și propune să dea soluții, să moralizeze, să sugereze "ieșiri" din varii împrejurări. El lasă faptele și situațiile să "curgă", iar cititorului șansa de a duce mai departe textul și de a-i construi finalul.

Nu tot așa se petrec lucrurile în cea mai dramatică și poate cea mai bună nuvelă din volum, *Fătu și Pisică*, cu personaje descinzând parcă din adâncimi ancenstrale, în linia eroilor din cele mai bune pagini ale lui Slavici, Rebreanu ori Sadoveanu. Istoricește determinat, conflictul acestei proze capătă dimensiuni simbolice și trăiește mai ales prin arta cu care Ion Băieșu știe să conducă întreaga narațiune, anticipându-și într-un anume fel, mijloacele dramaturgice și romanești de mai târziu.

Urmărit, Fătu are, în masivitatea și muțenia lui, ceva din caracterul celebrului Codin al lui Panait Istrati, ori al lui Zahei Orbul, din romanul omonim al lui V. Voiculescu. Aceiași încrâncenare, aceeași forță, dar mai ales aceeași încredere că adevărul va ieși, în cele din urmă, la suprafață, îl caracterizează și pe el ca și pe cei amintiți. Și când situațiile se răstoarnă iar Fătu are posibilitatea să se răzbune, "cu vârf și îndesat", n-o mai face, părăsind cu scârbă scena confruntării, cuprins de o teribilă lehamite față de ceea ce a fost, dar mai ales față de "dușmanul" care l-a prigonit luni și ani în șir." ... *eroii prozei lui Băieșu* - opina, cu deplin temei, Mircea Iorgulescu - *se definesc în funcție de gradul de adaptabilitate la caracterul mașinal pe care îl au împrejurările: pentru a subzista, ei sunt constrânși să-și însușească o*

conduită mecanică, de paiațe mânuite prin tragere de sfori. Simpla încercare de a se sustrage din jocul fulgerător al situațiilor preface aceste ființe în personaje de dramă" (Mircea Iorgulescu, *Rondul de noapte*, Editura Cartea Românească, 1974, p. 131). Nu trebuie, însă să înțelegem de aci că respectivele personaje ar fi incolore, lipsite de personalitate, gata să intre în uitare de îndată ce ai parcurs ultima filă a cutării proze. Volumul *Sufereau împreună* îndeosebi, dar și multe alte texte din cărțile publicate mai târziu de Ion Băieșu conțin destule argumente în sprijinul acestei afirmații.

Zăbovind încă asupra culegerii de nuvele din *Sufereau împreună* se cuvine să mai facem și o altă remarcă: în general autorul are predilecție pentru *extraordinar*, pentru întâmplările ce ies din făgașul vieții obișnuite. Din acest punct de vedere *Chițimia* e reprezentativă. Într-o vreme în care cărțile de parapsihologie, de orice fel și de orice nivel, erau cu desăvârșire absente din circuitul editorial de la noi (și când nici măcar nu se putea prefigura avalanșa de asemenea lucrări existentă azi), mai în glumă mai în serios Ion Băieșu venea cu o proză fantastică de cea mai pură esență *paranormală*, dacă ne putem exprima astfel. Jumătate țicnit, jumătate normal, eroul din nuvela amintită se întâlnește, după douăzeci de ani, cu Chițimia, prietenul lui pe care l-a văzut (și într-o oarecare măsură l-a și ajutat s-o facă) murind, sinucigându-se, după ce, pe front, fusese mutilat de un obuz. Narațiunea începe în cel mai banal mod: soția personajului îl întreabă pe acesta cu cine a vorbit în sufragerie în timpul nopții. El îi explică cu seninătate că l-a vizitat camaradul lui din armată, Chițimia, și-i dă chiar și unele detalii despre cel mort de douăzeci de ani. Înțelegătoare, femeia nu-i face nici un fel de scenă, deși, în sinea ei, crede că s-a țicnit (sub șocul "evenimentului" ea varsă cafeaua pe covor). De aci încolo fantasticul se înscrie, am spune, în banalitatea vieții cotidiene și lucrurile își urmează un curs ușor previzibil: eroul consultă un psihiatru în câteva rânduri și tocmai când medicul dorește să se convingă cu proprii lui ochi de cele auzite, omul nostru refuză să-l mai accepte în casă, pe motiv că amicul său a înțeles și nu-l va mai vizita. Însă exact în clipa când, dimineața, se urcă într-un autobuz, aude în spate o voce cunoscută. Era, evident, cea a lui Chițimie, deși scriitorul nu ne-o mai spune.

Primul gând care te încearcă citind această proză este acela al comparației cu textele altor scriitori, autori de nuvele fantastice, în primul rând Mircea Eliade și V. Voiculescu, dar și Gala Galaction și, într-o oarecare măsură, Sadoveanu. Însă cu nici unul din ei, în afara fantasticului propriu-zis al narațiunii, Băieșu nu are nimic comun. Pe când la autorii amintiți întâmplarea ca atare e relatată după un anume tipic, într-un context anume și cu o oarecare pregătire (ce-și are și ea propria valoare stilistică și de tensionare a faptelor), la Ion Băieșu se poate vorbi de un fel de demitizare, de

banalizare a straniului, de alunecare premeditată către comic şi satiră. Haloul acelora e substituit aici cu scena banală, parcă decupată din rubricile faptelor diverse ale unui ziar. Totuşi curiozitatea cititorului e menţinută trează până la sfârşit, ca şi cum acesta ar asculta o anecdotă cu nebuni, consimţind să accepte până la capăt convenţiile şi rigorile, altfel puţine, ale povestirii. Acesta este, desigur, meritul lui Ion Băieşu de a reuşi să fie în acelaşi timp şi original şi interesant - apelând la arta folosirii celor mai simple mijloace literare, fără artificii ori "găselniţe" savant (şi inutil !) puse în pagină.

Ceea ce il surprinde pe cercetătorul literar al operei lui Ion Băieşu este deosebirea radicală dintre prozele adunate în volumul *Sufereau împreună* şi cele care le-au urmat. Aproape că eşti înclinat să crezi că primele au fost scrise de un autor şi celelalte de altul, atât de categorică este diferenţa dintre ele, din orice punct de vedere ar fi judecate şi evaluate. Pe când în cartea citată autorul probează reale şi remarcabile virtuţi în ce priveşte introspecţia psihologică (anunţând, fără îndoială un "culoar" nu numai interesant, ci şi în bună măsură original, capabil să ducă la opere solide, bine închegate, cu toate şansele de a supravieţui în timp), în volumele care au urmat Ion Băieşu nu rezistă tentaţiei de a produce mult şi pe subiecte diverse, schiţele lui rămânând oarecum la suprafaţa lucrurilor şi păcătuind, deci, de facilitate. Prolific, înzestrat cu o mare uşurinţă a scrisului, Ion Băieşu dă la iveală volum după volum, însă, cu mici excepţii, pozele lui, deşi au umor, nu şochează şi se uită aproape imediat ce ai terminat cartea. Nu trebuie, însă, să se înţeleagă de aci că ele ar fi lipsite de orice valoare şi că le-am putea anula dintr-un condei. Dezinvoltura cu care scriitorul tratează, practic, aproape orice subiect care se pretează a fi exploatat într-o proză umoristică ori satirică, apoi ignorarea deliberată a oricăror convenţii literare, tradiţionale, ale genului (mergând de la *construcţia* schiţei şi până la *transcrierea brutal de exactă* chiar şi a greşelilor gramaticale ale personajelor), ca şi o anume cursivitate, un ton întrucâtva familiar cuceritor pentru cititor, sunt calităţi care nu pot fi omise în judecarea textelor cu pricina.

E greu de spus pe ce căi ar fi evoluat Ion Băieşu şi unde ar fi ajuns dacă scrisul lui ar fi urmat căile ce se întrevedeau în *Sufereau împreună*, însă e cert că acolo autorul şi-a dat măsura maximă a posibilităţii literare în materie de nuvelă, adevăr de care însuşi pare a fi fost conştient, de vreme ce în unele antologii ale propriei creaţii (inclusiv în aceea încredinţată Editurii Minerva, cu câtiva ani înainte de a muri, spre a fi tipărită în colecţia "Bibliotecii pentru toţi"). Textele au fost aşezate la începutul sumarului.

Pe de altă parte, trebuie să mai recunoaştem şi că anume modalităţi de caracterizare şi de "pilotare" a personajelor, existente în cartea amintită, vor fi utilizate şi în romanul *Balanţa*, al cărui ecou, ca şi în cazul lui Augustin Buzura,

George Bălăiță și alții, s-a datorat în mare măsură "îndrăznelilor" și "curajului" autorului de a aborda aspecte și fapte "delicate" și tabu în epoca de dinainte de 1989. (Recitite azi și judecate *numai* prin prisma valorii lor literare și potrivit unor criterii strict estetice, multe dintre acele cărți ce au făcut vogă la data apariției crează, fără îndoială, au un impact mult mai mic în lumea cititorilor și în aceea a criticilor literari.)

Revenind, însă, la ceea ce a scris Ion Băieșu după *Sufereau împreună* se cuvine să facem și unele considerații de altă natură, încercând să aflăm *ce este* și *ce nu este* perisabil, din punctul de vedere al istoriei literare, în prozele lui.

"Decupajele" din realitatea imediată, îndeosebi din lumea celor cu mai puțină cultură și educație (dar nu numai !), a indivizilor prin excelență mediocri, dar cu pretenții îl apropie pe Ion Băieșu de marele său înaintaș Caragiale. Comparativ cu marele clasic al satirei și umorului el este mai puțin "construit" literar, dar nu mai puțin înzestrat cu ironie și umor. Și pe el, ca și pe celebrul autor al "momentelor și schițelor" îl preocupă înainte de toate smulgerea măștilor personajelor și portretizarea cât mai exactă, în toată brutala nuditate a caracterului lor (*Cura de vulgaritate, Galbenă și carpenă, Boul și viței* ș.a).

Fiind om al timpului său, Ion Băieșu, ca și marele lui predecesor, își află subiectele și personajele în imediata vecinătate socială. Și cum fiecare societate și fiecare timp posedă propriile realități generatoare de "teme" umoristice și satirice, Băieșu nu trebuie nici să caute și nici să șovăie prea mult pentru a le găsi și a le da întruchipări literare. Bunăoară, cochetăria unor orășeni cu agricultura (*Legumicultorii*), ponoasele trase de cei care, bine intenționați, îndrăznesc să critice situații și oameni (*Condica de reclamații, Anonimele*), ori comicul unor împrejurări (*Pompierul și opera*), sau șmecheria indivizilor ce știu să iasă din orice încurcături (*Nae se descurcă*) etc. etc. constituie tot atâtea teme ce se pretează a fi "exploatate" literar de scriitor. De aceea el o face fie povestind scene pline de haz și cu un anume efect moralizator, fie recurgând la un artificiu literar - acela de a lăsa finalul deschis, altfel spus rezervându-i cititorului plăcerea de a-l elabora (*Întâmplarea cu Jilavu*).

În treacăt fi spus, parcurgând schițele lui Ion Băieșu întâlnim adesea și ceea ce s-ar putea numi *tema scriitorului*, a autorului care se implică nemijlocit în țesătura narațiunii, fie ca simplu martor, fie dimpotrivă, ca personaj în jurul căruia se derulează acțiuni și întâmplări mai puțin obișnuite. Deoarece în viziunea multor indivizi scriitorul trece drept un ins omnipotent în plan social, care poate face și desface tot felul de lucruri, acesta e solicitat pentru fel de fel de ajutoare, ori de "pile" - puse de regulă în marginea unor cauze pierdute din capul locului. Așa, de pildă, *Problema geniului* (unde unei rude a naratorului i se năzare că fiul ei este un geniu

literar şi că-i lipseşte doar omul care să-l propulseze în scena aleşilor scrisului) şi în *Logodnicii* (unde o jună îi cere s-o ajute pentru a-l divorţa pe viitorul ei logodnic). În altă parte (*Pompierul şi opera*) scriitorul îşi duce *tema* până la apogeu, ca să spunem aşa: anume persoane, lovite în onoarea lor de slujbaşi ai unor "eroi" ai povestirii şi, ca atare, vin să-l tragă la răspundere pe autor pentru felul în care au fost "zugrăviţi" în naraţiune, ţinând morţiş să demonstreze că viziunea celui care a scris e una greşită sau, în orice caz, deformată şi denaturată - ceea ce le-a pricinuit daune morale şi lor, ca prototipi ai prozelor, precum şi instituţiilor la care lucrează ca onorabili cetăţeni.

Artificiul literar este utilizat, cu bune rezultate, şi în alte schiţe (*Boul şi viţeii, Broscuţa, Lupul şi năravul, Cine fură azi un ou ...*) în care Băieşu propune scene şi întâmplări cu o puternică "senzaţie" de actualitate, ce vine să confirme, într-o notă şi o atmosferă evident umoristice, adevărurile, vechi de când lumea, din basmele, fabulele ori proverbele autohtone ori împrumutate. În cazul acestora autorul aproape că nici nu-şi pune problema tehnicii şi artei lui literare. Parcă furat de subiect, el se grăbeşte să spună totul dintr-o suflare (abia dacă mai are timp, pe ici pe colo, să reproducă o replică, să surprindă o expresie pe faţa personajelor ori să amintească un gest, o mişcare, o atitudine a lor), stăpânit, poate, de tema care ar putea omite nota comică a întâmplării sau scenei la care vrea să-şi facă martor cititorul.

S-a remarcat (şi pe bună dreptate !) că una din trăsăturile ce-i conferă originalitate lui Ion Băieşu este aceea a limbajului direct, neconvenţional, frust al eroilor. De aici, din această naturaleţe a vorbirii, adăugăm noi, decurg autenticitatea personajelor şi o anume savoare stilistică ce cucereşte şi convinge lectorul. Schiţele şi povestirile lui Ion Băieşu se citesc uşor şi cu plăcere, stârnind de la primele fraze "complicitatea" şi zâmbetul cititorului. Intelectual rafinat, cu gusturi de mult şi exigent formate, ori dimpotrivă, un ins pentru care literatura nu-i decât un simplu divertisment pentru umplerea timpului, cititorul prozelor acestui scriitor e la fel de puternic atras de lumea eroilor lui. Înainte de a-ţi inspira o atitudine ori o judecată, pagina prozei semnată de Ion Băieşu îţi stârneşte un sentiment de înţelegere, pe alocuri şi de compătimire faţă de personaje şi pretutindeni te încearcă un zâmbet - ceea ce, până la urmă, nu-i deloc puţin dacă ne gândim că până la acest scriitor s-au scris, la noi, nenumărate şi valoroase proze umoristice şi satirice, rafinamentul degustătorului acestui gen literar fiind de multă vreme statuat şi recunoscut.

Şi totuşi, dincolo de aceste consideraţii şi impresii de lectură, la capătul "călătoriei" prin spaţiul prozei lui Ion Băieşu, istoricul şi criticul literar contemporan îşi pune firesc, întrebarea: *cât* şi *ce anume* din această operă *este*, dar mai ales *va fi* reţinut şi recunoscut ca valoros în timp ?

Mărturisim că, deocamdată, un răspuns categoric este foarte dificil şi riscant de dat. Însăşi criteriile noastre, ale celor de azi, în evaluarea acestei creaţii pot fi mâine altele, în funcţie de unii parametri greu de anticipat. Rămânem, însă, fermi în convingerea că peste volumul *Sufereau împreună*, peste romanul *Balanţa* şi peste zece-cincisprezece schiţe umoristice (care sub atenta selecţie a unui editor exigent pot alcătui oricând sumarul unei cărţi), ca şi peste două-trei piese de teatru nu se va putea trece uşor în viitor, oricât de "dure" şi de nepărtinitoare ar fi principiile şi verdictele istoriei literare. Oricare va fi realitatea de mâine, o certitudine se distinge de pe acum la orizontul posterităţii lui Ion Băieşu: acest scriitor are o personalitate distinctă şi inconfundabilă, iar opera lui oferă suficiente temeiuri pentru a-şi justifica prezenţa în patrimoniul valorilor literare perene.

22 iunie 1996

FLORENTIN POPESCU

1933 *2 ianuarie*. În satul Băieşti, comuna Aldeni (jud. Buzău) se naşte Ion Mihalache, viitorul scriitor Ion Băieşu (pseudonim luat de la satul natal, la sugestia lui Victor Tulbure; prin Decizia nr. 361 149/86 a Direcţiei Generale a Miliţiei, Direcţia evidenţei populaţiei, pseudonimul este legalizat), fiu al lui Ion Mihalache şi al Auricăi (născută Cârciu), agricultori.

1937-1944 Urmează cursurile Şcolii primare în satul natal şi în cel vecin, Poponeţi. Are o copilărie mizeră, evocată mai târziu cu umor negru.

1944-1951 La dorinţa tatălui (care visa să-l vadă contabil în sat) urmează cursurile Liceului Comercial din Buzău. Frecventând Cenaclul "Al. Sahia" din Buzău, condus în acea perioadă de un mare animator, Gheorghe Ceauşu, este remarcat, alături de Ion Gheorghe, şi trimis să urmeze cursurile Şcolii de Literatură "Mihai Eminescu" din Bucureşti.

1951-1952 Frecventează cursurile Şcolii de Literatură "Mihai Eminescu", unde este coleg, între alţii, cu Nicuţă Tănase, Fănuş Neagu, Victor Tulbure, Al. Căprariu, Aurel Martin, Ion Lăncrănjan, Remus Luca, Ion Petrache. Fiind "una dintre cele mai bizare instituţii din ultimele decenii", cum însuşi avea s-o numească prin 1985, Şcoala de Literatură îi oferă, totuşi, lui Ion Băieşu o experienţă de viaţă interesantă, deşi amară - fiindcă acolo fuseseră trimişi "pe bază de dosar" numeroşi "impostori notorii ... demagogi, delatori şi chiar schizofrenici" care se dedau, cum îşi va aminti mai târziu scriitorul, la tot felul de gesturi şi de farse, unele nesărate. "Pe vremea aceea - scrie undeva

autorul *Preşului* şi al *Balanţei*, - eram un individ timid şi insignifiant. Şi extrem de prost îmbrăcat. De fapt, singurul. De ce ? Directorul şcolii, Petre Iosif, a chemat la el pe toţi elevii ca să-i întrebe ce nevoi vestimentare au (acestea urmând a fi cumpărate în contul Fondului Literar). În timp ce mă aflam la rând cu ceilalţi, l-am întrebat pe Ion Petrache despre ce este vorba. Petrache, care se lăuda că a fost unul dintre vajnicii piloţi ai aviaţiei române (s-a aflat ulterior că n-a urcat în viaţa lui nici măcar într-un planor) era şi omul cel mai lipsit de umor. Ei, bine, în ziua respectivă el a născocit farsa vieţii lui: mi-a spus că suntem chemaţi pentru a fi inspectaţi la îmbrăcăminte, iar cine nu are ce-i trebuie va fi eliminat din şcoală. M-am ascuns imediat în dormitor şi aşa se face că am făcut iarna 1951-1952 într-o pereche de tenişi dăruiţi de Petre Dragu şi o hăinuţă de doc primită de la un unchi, vatman la I.T.B." (*Apud.* Florentin Popescu, *O istorie anecdotică a literaturii române*, Editura Saeculum I.O., Editura Vestala, Bucureşti, 1995, p. 297.)

1952 Este angajat redactor la revista "Albina". "Chiaburii şi alte rămăşiţe ale trecutului - se va confesa el peste ani - aveau din acea clipă în mine un duşman de moarte, loveam în ei săptămânal şi feroce prin schiţe, poezii şi cronici rimate". (*Apud.* Adrian Păunescu, *Sub semnul întrebării*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1971, p. 77.)

1952-1958 "Ferocele duşman" al chiaburilor lucrează ca redactor la "Scânteia Tineretului". Tot în această perioadă îşi începe studiile universitare, mai întâi la Drept şi Filosofie, apoi la Filologie.

1961 Devine absolvent al Facultăţii de Filologie din Bucureşti.

1962-1964 Redactor şi apoi redactor şef adjunct la "Scânteia Tineretului".

1965 Îi apare volumul de nuvele *Sufereau împreună*, foarte bine primit de critică şi care va fi tipărit, ulterior, în încă două ediţii.

1966-1968 Este redactor şef al revistei "Amfiteatru", pe care a înfiinţat-o împreună cu Fănuş Neagu, Adrian Păunescu, Ştefan Bănulescu, Gheorghe Tomozei, Constanţa Buzea. Reuşeşte să facă din această publicaţie una dintre cele mai interesante şi valoroase reviste culturale existente la acea oră în România, cu o redacţie deschisă tuturor colaboratorilor talentaţi, distingându-se şi ca un veritabil conducător de şcoală publicistică (la care s-au format numeroşi scriitori şi publicişti).

1969 Sub pretextul că la Anul Nou mai multe cete de studenţi au cutreierat Bucureştiul şi pe lângă colindele tradiţionale au fi strigat lozinci anticomuniste, iar revista "Amfiteatru" n-a făcut până atunci o "educaţie adecvată" tineretului universitar, Ion Băieşu este destituit din funcţia pe care o deţinuse. Publicaţia îşi schimbă formatul, echipa redacţională şi orientarea, iar redactorul ei şef rămâne liber profesionist. Într-un interviu pe care i-l dădea lui Adrian Păunescu la doar câteva zile după plecarea de la revista "Amfiteatru" mărturisea: " ... cei trei ani trăiţi în cele trei încăperi ale <<Amfiteatrului>> au fost în viaţa mea cei mai plini, cei mai încărcaţi de literatură şi omenie. Am învăţat aici cu uimire, de la acei scriitori începători, de 18 şi 20 de ani, mai multă demnitate, curaj şi dragoste de libertate, decât dacă aş fi fost în ucenicie la cei mai mari filosofi şi moralişti ai lumii. De necrezut câte valori se află în rândul acestei foarte tinere generaţii de studenţi, printre cei care vorbesc la 19 ani patru limbi străine şi dispun de o cultură solidă nu sunt o excepţie". (*Apud.* Adrian Păunescu, *Interviul citat.*)

1969-1992 Se consacră în exclusivitate scrisului literar şi publicistic. Potrivit propriei mărturisiri (făcută în interviul amintit) genul de proză pe care îl cultivă în *Sufereau împreună* "e de sorginte comportamentistă", fatalmente limitat, ceea ce îl obligă să amâne "strângând din dinţi", definitivarea unui roman. Impasul îl determină să scrie teatru, dar, fiindcă a trebuit să aştepte mai mulţi ani până i-a fost reprezentată pe scenă primă piesă, "din plictiseală

şi din indignare" s-a apucat să scrie altele, având gata, în 1969, un întreg volum. (Prin compensaţie, ulterior, piese precum *Iertarea* şi *Preşul* vor ţine, ani în şir afişul la teatre din Bucureşti şi din ţară.)

Îi apar, unul după altul, numeroase cărţi (în multe dintre ele reia textele publicate anterior, cărora le adaugă şi altele noi): *Sufereau împreună* (ediţia a III-a, 1971), *Umor* (1970), *Teatru* (1970), *Preşul* (1970), *Fotbalul - joc de bărbaţi* (1971), *La iarbă albastră* (1973), *Cine sapă groapa altuia* (1974), *Chiţimia* (1975), *Pompierul şi opera* (1976), *Fiul satului* (1976), *În căutarea sensului pierdut* (1979), *Dragoste bolnavă* (1980), *Umorul la domiciliu* (1981), *Boul şi viţeii* (1982), *Vederea* (1983), *Balanţa* (roman, 1985), *Autorul e în sală* (1987) şi *Întâmplări trăite de alţii* (1987), *Un activist al suferinţei* (roman, vol. I, 1991). *Tristeţea vânzătorului de sticle goale* (55 de povestiri vesele cu ilustraţii de Florin Pucă, 1992).

Deşi opinează că gazetăria "conţine mari primejdii pentru începătorul în literatură" şi că "majoritatea scriitorilor sunt fascinaţi de publicistică ca de un teren de antrenament al stilului" (fascinaţie de care n-a scăpat nici el, potrivit interviului citat) Ion Băieşu practică acest gen de scris toată viaţa, lăsându-şi condeiul să se manifeste, într-un larg evantai tematic, pe parcursul a peste trei decenii. Astfel, semnează şi susţine vreme îndelungată mai multe rubrici în ziarele şi revistele timpului: "Scânteia Tineretului" ("De la om la om"), "Magazin" ("Poşta rotundă"), "Informaţia Bucureştiului" ("Radiografii satirice"), "Munca" (cronică sportivă).

1992 La 21 septembrie, în timp ce se afla în S.U.A., la un tratament medical, Ion Băieşu se stinge din viaţă în localitatea New Jersey.

1993 Inspectoratul pentru Cultură al Judeţului Buzău organizează prima ediţie a *Festivalului de Teatru Scurt "Ion Băieşu"*, cu desfăşurare anuală, menit să cinstească memoria scriitorului născut pe aceste meleaguri.

F.P.

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul de față are ca bază un manuscris pe care autorul, cu câțiva ani înainte de moarte, l-a încredințat Editurii Minerva cu dorința de a fi tipărit în colecția "Biblioteca pentru toți" cu titlul *Tristețea vânzătorului de sticle goale*. Din motive conjuncturale culegerea n-a mai apărut, deși acest autor important al literaturii noastre contemporane ar fi meritat cu prisosință să vadă lumina tiparului în amintita și populara colecție.

Autoexigența lui Ion Băieșu în alcătuirea sumarului, ca și corecturile atente făcute pe textele propuse spre antologare dovedesc atât spiritul său critic cât și credința că o apariție în "Biblioteca pentru toți" echivalează, în bună măsură, cu o ediție definitivă, care poate impune cu putere numele unui scriitor în conștiința publicului. De aceea, respectând dorința autorului, am operat foarte mici modificări în sumar, impuse atât de prezența unor teme care parțial se repetau cât și de necesitățile de spațiu editorial, fatalmente limitat. În schimb, deontologia profesională ne-a obligat să confruntăm textele prezentului volum cu cele din edițiile princeps și să operăm, în mod tacit, corecturile care se impuneau. Ele vizau fie îndreptarea unor greșeli tipografice, fie transcrierea unor cuvinte după ultimele norme ale ortografiei în vigoare.

Pentru edificarea cititorului asupra evoluției autorului în timp, de la debut și până la ultima sa carte, am considerat necesar ca la sfârșitul fiecărui text să indicăm locul (volumul) și data la care acesta a fost tipărit prima oară.

În ce privește titlul sub care apare antologia de față, el ne aparține și l-am ales fiindcă mi s-a părut mai sugestiv, renunțând la cel dat de autor (*Tristețea vânzătorului de sticle goale*), mai ales că ulterior morții lui Ion Băieșu, un volum cu același titlu a apărut în 1992 la Editura "Scripta". Suntem datori să mai facem și precizarea că sumarul cărții de față nu este identic cu cel al amintitei ediții din 1992.

Nădăjduim că antologia noastră va oferi cititorului o imagine cuprinzătoare, globală asupra universului tematic, a modalităților de a scrie proprii lui Ion Băieșu, ca și asupra valorii și individualității acestui autor în contextul prozei românești contemporane.

Aducem cuvinte de mulțumiri Editurii Minerva pentru gestul de dreptate pe care-l face față de Ion Băieșu publicând postum un volum pe care autorul și l-a dorit foarte mult, dar pe care, din păcate, n-a mai apucat să-l vadă editat.

F.P.

SUFEREAU ÎMPREUNĂ

Împlinid douăzeci şi opt de ani, Genica consideră că a venit momentul să se decidă dacă va continua să trăiască la fel ca până atunci, sau să se sinucidă. Cu câteva zile înainte îi scrisese unei prietene din Bucureşti (fuseseră colege de la şcoala primară şi, deşi nu se mai văzuseră de zece ani, îşi scriau cu regularitate, nu din prietenie, ci din necesitatea pe care o simţeau amândouă de a scrie cuiva): "Draga mea, să nu te miri dacă peste o săptămână nu voi mai exista. Nouăzeci la sută sunt hotărâtă. Să vedem ce fac cu restul de zece la sută. Sunt îngrozită de indiferenţă. Toţi oamenii trăiesc tot felul de întâmplări, tuturor li se întâmplă câte ceva zilnic sau aproape, nu numai mie nu. De ce ? Cine m-a pedepsit şi pentru ce ? Dacă nici în zilele următoare nu mi se întâmplă un lucru deosebit, atunci nu o să mai primeşti scrisori de la mine şi imaginează-ţi că plutesc moartă pe un râu umbrit de sălcii ..."

A doua zi după ce trimise scrisoarea nu i se întâmplă nimic deosebit, aşa că hotărî să mai adauge încă cinci procente la cele nouăzeci care o împingeau spre disperare.

A treia zi se duse la serviciu ca de obicei şi, până la ora douăsprezece, de asemeni, nu i se întâmplă nimic deosebit. În jurul ei domnea aceeaşi plictiseală îngrozitoare. Era retuşoare la o cooperativă fotografică şi nu avea posibilitatea să discute în cele opt ore de serviciu decât cu trei oameni: responsabilul cooperativei, Derszi, om la cincizeci de ani, care spera să şi-o facă amantă şi, în acest scop, strângea bani la C.E.C. cu gândul să-i cumpere un cadou de circa o mie de lei, mai exact un palton de imitaţie de blană, pentru că lodenul ei arăta aproape jalnic; Ciocoiu, cel care-i aducea zilnic fotografiile la retuş şi care o numea invariabil "porumbiţă"; Georgeta, o casieriţă în vârstă şi tăcută, care o ura din simplul motiv că e mai tânără ca ea. Telefoane sau vizite nu mai primea de trei ani de zile. Nimeni pe lume nu simţea nevoia să i se adreseze în legătură cu nici una din

problemele mici sau mari care frământau existența umană. Trăia singură și cu sentimentul că nu era absolut necesar să execute această obligație, care devenise plicticoasă și obositoare.

La ora douăsprezece primi la retuș o fotografie mare, treizeci pe patruzeci, cu indicația "s-o lucreze" imediat, întrucât clientul nu e din oraș și peste o oră trebuie să plece, insistă să i se termine în această oră tabloul.

Genica începu să retușeze tabloul, supusă, fără să privească cine e înfățișat pe hârtia poroasă, lată de treizeci și înaltă de patruzeci de centimetri. Ca de obicei, ea nu privea fotografia decât pe fragmente: nasul, gura, ochii sau fruntea. Abia mai târziu și cu totul întâmplător observă că din tabloul care-i fusese adus priveau doi ochi strălucind de o impertinență vioaie, agreabilă. Peste o jumătate de oră, clientul stătea lângă ea pe un scaun și o privea astfel încât era limpede că fotografia îl reprezenta fidel.

- Scumpulițo ! îi spuse el, obraznic apoi, râse strident, speriind-o.

- De ce râzi așa de tare ? îl întrebă ea cu o voce suferindă.

- Așa e râsul meu, se justifică el, și râse încă o dată, mai tare.

- Te rog să nu mai râzi cât stai aici. Nu suport. Tânărul nu mai râse, dar o rugă să termine urgent portretul, susținând că are tren peste o oră. Scoase spre a o convinge un bilet de tren din buzunar, bilet pe care ea nu se obosi să-l controleze.

La sfârșit, când portretul fu gata retușat, tânărul îi sărută mâna, se recomandă cu numele Benone și îi propuse o întâlnire la ora șase, în fața cinematografului "Lumina".

- Păi nu spuneai că ai tren peste o oră ? îl întrebă ea, lipsită totalmente de interes.

- Am, dar nu mai plec. Și ca dovadă că nu mai plec, uite, rup biletul.

Și, într-adevăr, rupse biletul în fața ei. Ea crezu că e un bilet vechi și-i spuse acest gând, dar el culese de pe jos biletul rupt și-i arătă pe el data respectivă.

- Nu vin, spuse ea amărâtă.

- Nu vii ?

- Nu.

- Atunci, se răsti el deodată, de ce m-ai lăsat să rup biletul ? Costă patruzeci şi nouă de lei. Eu am muncit pe banii ăştia.

Vorbea atât de grav, cu o pauză atât de convingătoare între cuvinte, încât ea se sperie. Dacă era beat şi avea de gând să-i facă scandal, cerându-i, într-adevăr, banii înapoi ? De unde să-i dea ea patruzeci şi nouă de lei, când din salariul de 911 lei lunar mânca şi se îmbrăca ?

- Eşti' beat ? îl întrebă ea cu toată sinceritatea, fără a avea gândul să-l jignească, ci pentru a primi informaţia ca atare.

- Nu. Am băut, dar numai două halbe de bere. Eu mă îmbăt de la zece halbe în sus.

- Dar de ce vrei să vin la întâlnire ? Ce doreşti de la mine ?

- Caut o fiinţă cu care să mă căsătoresc, mărturisi el. Sunt extrem de sincer când îţi spun acest lucru, eu nu umblu cu cioace, nu sunt un găinar. Lucrez la ţară ca tehnician veterinar, şi am un salariu bun. Deşi nu sunt prea grăbit, doresc, totuşi, să mă însor până la sfârşitul anului. Vrei să ne cunoaştem şi să vedem ce iese din afacerea asta ?

Ea nu avu timp să-i răspundă, pentru că responsabilul cooperativei. Derszi, sesizându-se de întârzierea tânărului client în cămăruţa retuşoarei, veni acolo să vadă ce se întâmplă. Clientul trebui să plece, dar nu înainte de a-i repeta ora şi locul întâlnirii.

Plecând acasă la sfârşitul orelor de lucru, Genica se întrebă dacă era necesar să mai încerce şi această aventură. La ce se putea aştepta de la un asemenea om ? Avea el, într-adevăr, gânduri serioase ? Şi chiar dacă avea, mai dispunea ea de puterea de a face încă o experienţă ?

Ajunse acasă mergând pe jos. Locuia la marginea oraşului, într-un cartier care semăna cu o comună, cu străzi prost pavate, noroioase, fără canalizare, cu mulţi copii, ţigani şi câini.

Acasă mâncă şi se culcă. Dar nu cu gândul de a dormi, ştia că aşa ceva nu era posibil. Casa era construită în sistem vagon, iar curtea se mărginea la o fâşie lată de cinci metri. În fiecare după-amiază, Rojica, proprietăreasa, împreună cu maică-sa, se aşezau sub fereastra camerei unde se odihnea ea şi vorbeau cinci ore fără întrerupere, râzând, plângând sau certându-se, de la caz la caz. Genica nu putea să se odihnească din cauza lor, le atrăsese atenţia

de câteva ori, dar îi făcuseră un scandal monstru, în sensul că de cc să renunțe ele la un tabiet vechi de patruzeci de ani din cauza unui capriciu de-al ei; dacă nu-i convine n-are decât să se culce la hotel sau să se mărite și să plece la bărbatul ei, să-i facă lui mofturi, nu lor. Genica renunță să doarmă, încercă să-și caute ceva de lucru, să fie calmă, dar spre seară, pe la ora șase fix, Nona, o fetiță de șase ani, începu să plângă. Fetița suferea de cap, avea o boală pe care un doctor o diagnosticase ca fiind astenie nervoasă, contractată ca urmare a certurilor și scandalurilor dintre părinți. Într-adevăr, în fiecare seară părinții fetiței se certau, de obicei în curte, fără să se jeneze de nimeni. Fetița asista la aceste scene de la vârsta de un an și, în consecință, se îmbolnăvise de nervi. Pe la ora șase după-amiază o apucau durerile de cap și începea să plângă încet, ascunsă prin cine știe ce colț al curții, ca să nu deranjeze, pentru că altfel era o ființă de bun-simț, știa că plânsul ei o scotea din minți pe Genica.

Toate aceste întâmplări se repetau zilnic, fără nici o modificare, de cinci ani, și Genica știa că nimeni nu-i putea garanta că nu vor mai dăinui încă alți cinci. Și cât timp va fi în stare să mai suporte supliciul de a asculta zilnic discuțiile inexprimabil de stupide ale celor două bătrâne, urletele fioroase ale celor doi colocatari care se băteau cu o ură de fiare sălbatice și plânsul copilului de șase ani, bolnav de astenie nervoasă, după opt ore în care ședea cu ochii nemișcați pe o bărbie, un nas, o gură sau o frunte cărora trebuia să le ascundă ridurile ?

Ideea sinuciderii o vizita în fiecare zi. Se gândea ore întregi la o asemenea posibilitate, încercând să se convingă de avantajele pe care le-ar putea avea. Practic, nu era capabilă să săvârșească gestul, aproape că leșina de spaimă numai la gândul de a se ști legănându-se într-un șireang sau prăbușindu-se într-o apă adâncă, fără să știe să înoate. Acest gând îi era necesar pentru ca să aibă, totuși, o oarecare perspectivă diurnă și perfect circumscrisa ei mișcare dintre serviciu și casă. Având această motivare după fiecare dezamăgire ("lasă, că în curând termin"), ea voia să scape de eforturi în plus și de necesitatea unei acțiuni.

Așa că refuzul de a se întâlni cu tânărul client al cooperativei fotografice era întemeiat: ce putea ieși dintr-o asemenea aventură?

Chiar dacă el avea, într-adevăr, de gând să se însoare cu ea, lucrurile nu se schimbau, pentru că ea mai încercase aşa ceva, fusese la optsprezece ani şi trei luni căsătorită şi totul se terminase lamentabil: bărbatul era beţiv şi avea chef s-o târască după el prin toate cârciumile pentru ca să aibă cine să-l aducă spre ziuă în spinare până acasă. Încercase să-l schimbe, dar omul nu voia să se schimbe, făcuse un an de zile închisoare din motive stupide şi după aceea se luase de băut ca să uite o întâmplare groaznică trăită acolo; singura raţiune a existenţei lui era alcoolul, muncea ca să câştige bani pentru băutură şi bea ca să aibă curajul să mai trăiască. Genica divorţase, iar el nici măcar nu se supărase pentru asta. Se căsătorise a doua oară, la douăzeci şi şase de ani şi, de asemeni, trebui să divorţeze. Cel de-al doilea bărbat nu era cu nimic vinovat, decât că se înşelase: crezuse că Genica îi place, îl interesează, dar, de fapt, nu-i plăcea,nu-l interesa şi-şi ceruse scuze, regretând sincer întâmplarea.

Aşa că, la ora şase fix, ora întâlnirii şi ora când Nona, începu să plângă ascunsă în cuşca câinelui, Genica era încă în pat, complet goală din cauza zăpuşelii, şi citea un vechi şi foarte trist roman englezesc. La ora şase şi un sfert, când părinţii Nonei începură să se certe, era tot în pat. Ceea ce o făcu să se ridice, să se îmbrace şi să iasă repede în stradă, la ora şase şi jumătate, fu faptul că un cetăţean mutat recent în casa de alături veni indignat la locul scandalului şi începu să le facă morală celor doi părinţi. Genica se îngrozi la gândul că acest om sincer şi bine intenţionat nu ştia că cei doi scandalagii au mai primit cel puţin de o sută de ori asemenea "morale", că au fost duşi de piept la miliţie şi daţi în judecată şi că, de fapt, erau nişte imbecili pentru care bătaia şi scandalul deveniseră un viciu indispensabil. Genica era singura care ştia acest adevăr şi se simţi atât de disperată, încât fugi pe stradă.

Hotărî să se ducă la un film, deşi văzuse cele două filme care rulau în oraş. Spre surprinderea ei, în faţa cinematografului se întâlni cu tânărul client care se recomandase Benone. Acesta o primi calm şi-i reproşă că a întârziat aproape o oră, într-un fel neaşteptat de binevoitor:

- Dacă veneai acum cinci minute, prindeam şi jurnalul.

O luă de mână şi intrară la film. Se instalară la balcon, în ultimul rând. Tot balconul era gol, precum şi jumătate din parter.

- Filmul e prost, zise el, hai să discutăm. Apoi, deodată, o sărută cu poftă şi râse tare, mai tare decât râdea soldatul de pe ecran, care, întorcându-se din război, se bucura de frumuseţea lanurilor de grâu din colhozul natal. Ea nu făcu nici măcar efortul de a se împotrivi cu un gest oarecare. Şedea în braţele lui, inertă.

Îmi placi, zise el. Şi când spun asta sunt foarte serios. Nici nu trebuie să te cunosc prea mult, pentru că eu îmi dau seama din ochi cu cine am de-a face, e exclus să mă înşele cineva. Te-am citit, te-am notat, te-am bifat, eşti a mea. Dar tu ce părere ai de mine ?

Discuţia continuă la restaurant. El comandă două fripturi, zece mititei şi o baterie de vin. Mâncă singur o friptură şi opt mici şi bău aproape tot vinul. Avea o poftă de mâncare, de râs şi de vorbit specifică acelor oameni împăcaţi cu ei înşişi şi care trăiesc în aer liber. Ea îl privea tot timpul cu o uimire care era jumătate veselă, jumătate tristă. Vinul o ameţi apoi destul de repede şi deveni cinică: îi povesti absolut toate legăturile pe care le avusese cu bărbaţii, de la optsprezece la douăzeci şi opt de ani, exagerând unele amănunte, apăsând pe altele, adică dând de înţeles că în nici un caz n-a fost uşă de biserică. Voia să vadă cum reacţionează individul.

- Foarte bine, spuse acesta mulţumit, e bine că ai experienţă de viaţă, că ai trecut prin multe şi că, în general, ai fost dezamăgită, înseamnă că o să te aşezi de mine definitiv, n-ai încotro.

- De ce nu iei una dintre fetele de-acolo, din sat ? îl întrebă ea.

- Nu vreau. Prea le cunosc bine, sunt plictisit de ele, ştiu ce le poate pielea. Vreau o nevastă adusă din altă parte, ca s-o respecte toată localitatea.

Dansară apoi, veselia lui trecând şi asupra ei, temporar. Pe la ora două noaptea o conduse acasă cu taxiul şi plecă fără să-i spună nimic. Dispăru o săptămână, vreme în care ea se gândi la el, neîncetat. Nu pentru că îi plăcea cumva, ci pentru că nu avea altceva mai interesant la care să se gândească. Într-o sâmbătă seara, Benone veni la ea acasă, aducând o damigeană de vin şi un

curcan fript. În mai puțin de un ceas, maică-sa și Rojica erau bete și cântau. Amândouă găseau că băiatul e minunat.

Sâmbăta următoare Benone veni iarăși, însoțit de un camion, o luă cu bagaje cu tot și o duse la țară, fără să o întrebe dacă e sau nu de acord.

Deși presimțea că individul e un derbedeu și că se va chinui alături de el, Genica îl urmă fără să-și reproșeze nimic, nutrind chiar o anumită plăcere. Era o ființă dintre acelea care suferă de boala cumplită a obișnuinței: primesc orice vine de afară, numai să nu facă personal un efort.

Presimțirea nu i se adeveri. Benone avea ceea ce se chema un fond sufletesc bun. Era doar superficial, adică copilăros și neserios, și asta, constată ea curând, se datora fotbalului. Juca extremă stânga în echipa comunei - cea mai bună din județ - și juca foarte bine. Întreaga comună - băieții, fetele, autoritățile și ceilalți cetățeni - îl admira deschis și zgomotos, obișnuindu-l cu o viață plină de răsfățuri. Amenințarea cea mai gravă venea însă din direcția alcoolului. În comună se producea mult vin, un molan rozaliu și puțin acrișor, deosebit de gustos. Benone bea aproximativ patru litri pe zi, susținând că vinul e hrănitor și că are vitamine. După ce se îmbăta, îi aduna și pe ceilalți fotbaliști și făceau trăsnăi dintre cele mai fanteziste: se urcau în clopotnița bisericii și trăgeau clopotele, simulau că se spânzură, jucau fotbal prin nori, făceau concursuri pentru verificarea rezistenței la băutură. Într-o zi, se puse pariu pe înghițirea unei furculițe, și Benone reuși s-o vâre, rupând-o în două, până în esofag, fiind apoi necesară intervenția unui medic chirurg. Când venea beat acasă se comporta extrem de sentimental, îngenunchea în fața Genicăi și-i săruta picioarele, fără să fie cu nimic respingător:

Într-o zi, însă, la numai o lună de la căsătorie, beat fiind, căpătă subit impresia că Genica cochetează cu un fotbalist. Relu, altfel băiat frumușel, și o bătu. O lovi peste față de câteva ori, apoi ieși afară. Afară ploua, deși era spre sfârșitul lui februarie. Se dezbrăcă de haină și rămase în ploaie numai în cămașă și cu capul gol. Ploaia, fiind rece, îl învioră și-l trezi. Când intră în casă, alungat de frig, o găsi pe Genica pregătită de plecare, cu bagajele făcute. Se așeză pe pat și o privi indiferent cum pleacă, dar, peste

o jumătate de oră, alergă disperat la gară, o aduse înapoi şi plânse în braţele ei. Când se trezi definitiv, Benone petrecu două zile în tăcere, după care îi făcu Genicăi promisiunea solemnă că un an de zile nu va mai pune alcool în gură chiar dacă o să crape de poftă.

- Bine, îi spuse ea, în clipa când te văd că mai bei, plec definitiv.

Din ziua aceea, Benone deveni brusc un alt om. Renunţând la alcool şi fiind obligat să-şi cheltuie altfel energia, el începu să muncească. De unde până atunci animalele gospodăriei nu se bucurau de o prea mare atenţie din partea lui, ca tehnician veterinar, după această întâmplare situaţia se schimbă fundamental, spre uimirea întregului sat. Începu imediat vaccinarea tuturor animalelor şi păsărilor, controlul în fiecare zi la grajduri, organiză cursuri de pregătire cu îngrijitorii. Renunţă la fotbal şi începu să citească romane (ceea ce până atunci nu făcuse niciodată) şi să asculte muzică simfonică la radio. Câştiga bine, economisea banii, cumpără mobilă şi un covor. Faţă de Genica avea o atitudine deosebit de afectuoasă, îi făcea zilnic atenţii şi-i mărturisea că i-e tot timpul dor de ea.

Genica avea şi ea serviciu: era bibliotecara căminului cultural. Munca era modestă, dar îi plăcea. Nu stătea toată ziua în bibliotecă. Mergea prin sat, împărţea cărţi oamenilor, stătea de vorbă cu ei, mai ales cu femeile, de la care afla mereu lucruri cu totul şi cu totul noi pentru ea. Viaţa în sat i se părea atrăgătoare, pentru că aici, spre deosebire de vremea când era retuşoare, în fiecare zi i se întâmpla ceva interesant. Într-o zi, de pildă, stând de vorbă cu nişte băieţi, află că acestora le-ar place să fotografieze. Genica luă aparatul ei de fotografiat, cumpără un aparat de mărit, diferite soluţii pentru developat şi fixat, hârtie pentru copiat şi înfiinţă la căminul cultural un cerc de foto-amatori. Era primul cerc sătesc de acest gen din ţară şi iniţiativa ei trezi vâlvă; i se consacrară articole în ziare. Preşedintele Sfatului, care până atunci nu o lua în seamă, veni şi o felicită, bucuros să descopere în ea un om de valoare.

- Tovarăşă Genica, îmi face plăcere că v-aţi ataşat de noi. Avem nevoie de oameni serioşi.

Aşa trecu primul an din căsnicia lor, cel mai frumos din viaţa ei. Niciodată nu-şi închipuise că fericirea se poate realiza în acest fel, iar într-o zi constată cu mulţumire că întinerise vizibil şi că se făcuse frumoasă. Faţa ei nu mai avea acea culoare verziue pe care o au oamenii îndelung nemulţumiţi, iar ochii i se dilataseră. Devenise, de asemeni, receptivă la plăceri care se ascundeau sub acţiuni minore şi banale, totul îi era prielnic. De pildă, atunci când dădea mâncarea purcelului simţea şi ea acea mulţumire profundă şi domestică pe care o simt femeile de la ţară hrănind animalele.

Dar toate astea au durat până în ziua când s-a împlinit un an de la acea beţie memorabilă, beţie care l-a împins pe Benone s-o lovească şi să-i promită că nu va mai pune alcool în gură. În ziua când s-a împlinit un an de la promisiune, satisfăcut când a dat dovadă de o voinţă neobişnuită, Benone s-a îmbătat cumplit, suferind apoi o nouă transformare.

Picioarele îi atârnau astfel încât cizmele se aflau la jumătatea distanţei dintre pat şi podea. Din cizme curgea o mâzgă gălbuie, pe care Genica o ştergea de pe podea cu un ciorap de lână.

- De unde Dumnezeu i-o fi curgând atâta noroi ?

- Vă spun eu, doamnă, de unde - o lămuri Zisu, brigadierul zootehnic, care-l adusese acasă în spinare, culegându-l dintr-un şanţ. Când veneau de la furnal - adică de la cazanul de ţuică, c-aşa-i zicem noi - au dat de o mocirlă gălbuie care se adunase într-o groapă. Şi-atunci, ce idee le-a venit ? Şi-au scos cizmele, le-au umplut cu mocirlă şi s-au încălţat la loc. Şi pentru că piciorul intra cu presiune în cizmă, noroiul sărea şi-i stropea pe haine şi pe faţă. Probabil că tot mai e ceva noroi înăuntru, şi de-aia curge. Ar fi bine să-l descălţaţi, o să murdărească şi cuvertura.

- Ce s-o mai murdărească, c-a murdărit-o. Nu vreţi să mă ajutaţi puţin să-l descalţ ?

- Da, cu plăcere.

Zisu se repezi şi apucă cu amândouă palmele cizma de bombeu şi de toc. Genica îl ţinea pe Benone de genunchi, să nu-l tragă jos o dată cu cizma. Prima cizmă ieşi uşor, piciorul fiind umed şi alunecos. La a doua se petrecu un accident: fiind tras mai tare,

Benone își scăpă capul de pe pernă și căzu cu tâmpla pe marginea sobei. Gemu tare, dar nu se trezi.

- Scuzați-mă, doamnă, spuse Zisu, n-am vrut. O să facă un cucui.

- Nu-i nimic, îi răspunse ea indiferent, ca și cum i-ar fi călcat pisica pe coadă.

- Vreți să-i scot și pantalonii ?

- Ar fi bine, ca să-l bag sub pătură.

Zisu îi scoase singur pantalonii, fără prea multă dificultate, iar Genica îl înveli cu grijă și-i puse un prosop ud pe frunte.

- Geaba îi puneți compresă, îi spuse Zisu competent, tot somnul îl reface. După vreo zece ore de somn bun îi dați o oală cu zeamă de varză și se drege.

- Așa beat nu l-am văzut niciodată, spuse ea așezându-se pe un scaun, cu mâinile încrucișate deasupra sânilor, care se lăsau pe jumătate la vedere prin crăpătura capotului.

Zisu se așeză pe scaun în dreapta ei. Era și altul în față, dar îl alesese și pe acesta pentru că nu se putea stăpâni să nu arunce din când în când câte-o privire spre decolteul Genicăi. Făcea asta nu din vreo perversitate, ci pur și simplu pentru că nu-și putea opri privirile să nu parcurgă drumul foarte scurt și ispititor până la sânii aceia albi și molcuți. Cugetă chiar, într-o clipă de răgaz, cu privire la Benone: "Idiotul, are așa nevastă bine făcută și, în loc să stea cu ea și s-o iubească, bea ca un porc și se târește prin șanțuri".

- Situația este cam serioasă, spuse el dintr-o dată, cu gravitate. Până acum au murit optsprezece. Mai erau două care se zbăteau când am plecat eu. Cred că au murit și alea.

- Și credeți că din cauza asta au murit, pentru că nu le-a făcut injecțiile ?

- Bineînțeles ! E lucru sigur. Dintre cele cărora le-a făcut injecții n-a murit nici una. Vă rog să mă credeți, că n-am nici un interes să exagerez.

- Eu nu mă pricep la oi și nu-mi permit să vă contrazic.

Tăcu o vreme, privindu-l pierdută pe Zisu și ascultând horcăitul lui Benone.

- Deci - spuse ea apoi, cu calmul omului care s-a împăcat deja cu gândul unei nenorociri - ar fi douăzeci de oi. Douăzeci ori cât bucata ?

- Ori două sute, precizâ Zisu.

- Aşa mult ?

- Sunt rase ţigaie. Le-am cumpărat cu bani gheaţă, o sută cincizeci bucata, dar de atunci le-a mai crescut preţul.

- Asta ar însemna cât ? Patru mii, nu ?

- Da, patru mii.

- E mult ...

Zisu descoperi pe masă o farfurie cu murături şi dintr-o dată i se făcu poftă de o gogonea. Ochi una puţin pârguită, dată spre galben pe o parte, şi o luă în mână. Abia când o dusă la gură îşi aminţi că trebuie să ceară voie.

- Îmi permiteţi să gust o gogonea ?

- Vă rog.

- Lucrurile se complică, vorbi el cu gura plină. Oile astea sunt asigurate la A.D.A.S. Murind de pe urma unei calamităţi noi trebuie să declarăm situaţia A.D.A.S.-ului, care, la rândul lui, va face o anchetă pentru ca să descopere cauzele de o neglijenţă, să plătească despăgubirea vinovatul, şi nu statul. Adică o să iasă un proces.

- Şi ce-nseamnă asta ? întrebă ea , acoperindu-şi sânii cu palmele, speriată.

- S-ar putea să însemne vreo şase luni de puşcărie. E vorba de animale, şi poate ştiţi şi dumneavoastră ce importanţă se dă azi şeptelului. Ce să mai vorbim. Benone al nostru a intrat în mare rahat.

Zisu mai luă o gogonea, fără să ceară voie. În casă era cald, o căldură de lemne uscate, foarte plăcută, şi o lumină dulce, de după-amiază cu cerul acoperit de nori albi. Camera era foarte frumoasă, mare, înaltă, cu o sobă pe care el o cunoştea de acum douăzeci de ani, de pe vremea când era flăcău şi venea aici la clacă, la o fată. Se simţea bine.

- Situaţia e gravă, dar să încercăm totuşi ceva, îngăimă el şi, in acecaşi clipă, mai aruncă o privire involuntară spre sânii Genicăi, jumătate dezgoliţi. Ea îi surprinse privirea strălucind de

poftă şi, îngrozindu-se atât de neruşinarea lui, cât şi de neglijenţa ei îl privi câteva clipe înspăimântată. Zisu încercă să dea impresia că nu a observat nimic şi se ridică să plece.

- Mă duc pe la oi, să vedem care mai e situaţia cu celelalte. Am să mă întorc peste câteva ore, poate până atunci se trezeşte şi el, deşi slabă nădejde.

- Vă rog să veniţi neapărat, spuse ea, ieşind după el pe prispă.

Îşi acoperise umerii cu un pulover negru, care îi scotea în evidenţă ochii verzi şi tenul foarte alb şi catifelat. Afară era destul de frig, aşa că Zisu nu o ţinu de vorbă, plecă imediat.

Mergând pe drum şi clefăind prin noroi, Zisu îşi analiză din două puncte de vedere ideea care îi venise într-una din clipele când stătea de vorbă cu Genica, şi anume de a-l băga pe Benone, la puşcărie: "Ar fi bine să facă câteva luni, derbedeul, prea şi luat-o în cap, nu i-ar strica". Acesta era un anumit punct de vedere pentru care considera că Benone trebuie să facă închisoare. În al doilea rând, deşi era conştient că ceea ce gândeşte el este o mârşăvie, sânii aceea molcuţi ai Genicăi se cereau a fi striviţi de alte mâini decât ale lui Benone. La balul de Anul Nou, ameţit de poftă, Zisu o strânsese atât de tare în braţe, în timpul unui tangou, încât ea îl privise speriată, iar el fusese aproape gata să-i spună că o iubeşte. Oare dacă Benone va fi plecat şi el o va strânge din nou în braţe, ea se va mai arăta tot atât de uimită ?

Zisu se duse pe la saivan şi găsi încă două oi moarte. Ciobanii le jupuiau blănile, iar alături, într-o groapă, toţi câinii satului mâncau mortăciunile aruncate. Peisajul era greţos şi trist. Oamenii se uitau cu jale la oile moarte din pricină că Benone, plecând de acasă să le injecteze împotriva febrei aftoase, se oprise în drum la un cazan de ţuică şi se îmbătase. Zisu plecă spre Sfat şi, fără să mai întrebe pe nimeni, ceru legătura telefonică cu Procuratura. Gestul păru apoi tuturor ca o acţiune firească şi necesară. Oricât le era de simpatic Benone, nici un om din sat nu concepea ca gospodăria să piardă douăzeci de oi de pomană. Cineva trebuie să plătească paguba sau să fie pedepsit într-un fel.

Spre surprinderea generală, la adunarea în care se discuta fapta sa, Benone vorbi despre sine fără menajamente, acuzându-se cu indignare şi punându-şi în spinare chiar mai mult decât făcuse

în realitate. Cei care voiau să-i ia apărarea şi să înmoaie lucrurile se văzură învinşi chiar de el, astfel încât, cu sinceră părere de rău, adunarea votă în unanimitate pedepsirea lui. La fel procedase şi la Procuratură, simplificând şi apropiind procesul. Adică recunoscuse că e vinovat, că, în general, toată atitudinea lui în muncă a fost ticăloasă şi iresponsabilă şi că doreşte să fie neapărat pedepsit.

Atitudinea lui uimi, fireşte, pe toată lumea, ca şi comportarea pe care o avu după aceste evenimente. Umbla cu hainele ponosite, nebărbierit şi soios, cu ochii strălucind de nesomn, tăcut şi grav. Părând a fi ajuns la anumite concluzii precise, el îi ocolea pe toţi cei care voiau să discute întâmplările petrecute şi să-l ajute cumva: nu cerea şi nu dorea ajutorul nimănui.

Ceea ce surprinse şi mai mult fu faptu că nici Genica nu părea să-l condamne, creând impresia că i s-a alăturat şi că acceptă în întregime consecinţele ce aveau să urmeze. Această solidaritate reieşea din atitudinea stranie pe care o adoptau amândoi atunci când ieşeau în lume. Nici unul dintre ei nu păreau umilit de împrejurările deosebite pe care le trăiau şi nu-şi ascundeau privirile de lume; amândoi purtau în gesturi şi pe faţă o demnitate şi o siguranţă care dovedeau că ştiu precis ce vor şi pentru ce suferă, şi chiar o anumită mândrie pentru propria lor nenorocire.

Ce se întâmplase între ei ? Se întâmplase următorul fapt ciudat:

Trezindu-se din beţia aceea sinistră, Benone rămăsese două zile în pat şi bolise. Îl durea capul cumplit (băuse peste două kilograme de ţuică), îi tremurau mâinile şi îi ţiuiau îngrozitor o ureche. Genica fusese tot timpul alături şi-l îngrijise, privindu-l cu o tristeţe pe care el o înţelesese abia când îl lăsară durerile de cap. Era tristeţea ei din timpul când o cunoscuse: o dezamăgire totală, amestecată cu indiferenţa aceea incoloră. "Nu simt nimic", îi răspunse ea la întrebarea cum se simte. Nu simţea nici că-l iubeşte, dar nici că-l urăşte. Nu simţea nimic.

Benone ieşise într-o noapte afară, stăpânit de gânduri dintre cele mai tulburi. Credea că ea va veni după el, îngrijorată, dar nu veni, şi atunci, dezamăgit, se întoarse în casă şi plânse. Ea rămase

la fel de indiferentă, îl întrebă chiar la un moment dat, ca pe un străin, cerându-i un sfat:

- Ce zici să fac ? Să plec înapoi acasă, sau să rămân mai departe aici în sat, ori cu tine, ori fără tine ?

Aflând apoi şi faptul că, în curând, i se va intenta un proces, Benone ajunse la concluzia că în viaţa lui s-a întâmplat o nenorocire reală, copleşitoare, capabilă prin proporţiile ei să-i modifice radical destinul. Era, de altfel, prima nenorocire din viaţa lui. Niciodată până atunci nu trăise vreo întâmplare cât de cât gravă şi nu avusese motive să fie trist mai mult de o zi sau două. Fostele lui tristeţi fuseseră foarte scurte şi superficiale şi pentru faptul că nu pornise niciodată dintr-o nemulţumire de sine.

La prima lovitură pe care i-o dădea viaţa, el se clătină până la pământ şi nu fu departe de o cădere lamentabilă. Iar dacă aceasta nu se întâmplă, era din pricină că nenorocirea îi oferă prilejul să se descopere de sine. Fiind un om cinstit şi curajos, Benone recunoscu de la prima cercetare pe care o făcu asupra sa că biografia lui cuprindea la vârsta de douăzeci şi cinci de ani destule mârşăvii, mai mari sau mai mici, care nu puteau fi trecute cu vederea doar pe motivul că era cea mai bună extremă din fotbalul judeţean. Era un ticălos - adevărul îi era limpede - şi asta nu în primul rând pentru că fusese un beţivan şi un scandalagiu, pentru că o lovise fără nici un motiv pe Genica şi pentru că ştirbise din bunurile unor oameni care le obţinuseră printr-o muncă grea; era ticălos şi mai ales pentru că, ani de zile, crezuse că poate săvârşi aceste mârşăvii având deplină dezlegare de la propria lui conştiinţă, în care o ierarhie a valorilor morale nu existase. Trăise, cu alte cuvinte, fără să ştie ce e răul şi ce e binele, fără să adere conştient la nici unul dintre aceste tărâmuri, printre care el cursese ca o apă înceată şi tulbure. "Da, sunt un ticălos", îşi repetase de mai multe ori în clipa în care ajunsese la aceste concluzii.

Nu se gândi nici la sinucidere şi nici la alt mijloc de rezolvare a dramei. Singurul refugiu care îi putea fi de folos i se păru a fi tristeţea - o tristeţe crâncenă şi de unul singur.

La început fu trist numai din intenţia de a se obişnui să sufere sincer şi cu gândul, oarecum perfid, de a se şti compătimit. Zile

întregi muncea, mânca şi se culca în tăcere, impunându-şi tristeţea ca pe o penitenţă. Uneori ajungea să fie atât de trist, încât nimic din ce era frumos şi emoţionant pe lume nu-l mai mişca, în afară de propria lui tristeţe. Curând, nu mai fu nevoit să-şi impună această stare sufletească îndoliată. Se obişnuise să sufere, şi suferea cu adevărat, iar tristeţea îl captivă ca un viciu, pe care începu să şi-l cultive intenţionat.

Nu trecu multă vreme şi nu se mai mulţumi doar cu atât. Începu să viseze posibilitatea de a atinge zonele cele mai profunde ale suferinţei şi nefericirii, şi pentru aceasta îşi imagină un viitor deosebit de tragic. Se vedea căzând până pe ultima treaptă socială, ajungând un nenorocit la margine de drum, părăsit de familie, prieteni şi cunoscuţi, hulit şi flămând, o otreapă aruncată în şanţ. Îi plăcea mai ales să-şi imagineze scene zguduitoare, de genul acesta: el întorcându-se din închisoare, slab, ras în cap, cu barbă şi în zdrenţe, trecând pe uliţele satului sub privirile batjocoritoare ale bărbaţilor, femeilor şi copiilor şi întâlnindu-se la un moment dat cu Genica: ea, la braţul unui alt bărbat, văzându-l scoate un ţipăt şi leşină, iar el trecea mai departe, privind-o cu îngăduinţă şi înţelegere. Visa, de asemeni, foarte des o scenă în care el, întors din închisoare, este reabilitat: constatându-se că a fost închis nevinovat, oamenii vin şi-i cer iertare, iar el îi iartă pe toţi, jenat pur şi simplu de atâta remuşcare colectivă: "Lăsaţi, nu-i nevoie..."

Scenele acestea şi multe altele asemănătoare se repetau în mintea lui zilnic, de fiecare dată reuşind să le îmbunătăţească în ceea ce priveşte spectaculozitatea, tensiunea dramatică sau ordinea intrării personajelor în scenă. În felul acesta era fericit ştiind că oamenii îl cred trist din cauza nenorocirii propriu-zise, în timp ce el suferea din plăcerea de a se şti capabil de suferinţă, cu bucuria de a fi descoperit o stare de sufletească pe care n-o cunoscuse până atunci.

Acelaşi proces sufletesc se petrecu, aproximativ, şi cu Genica. De la suferinţa indiferentă, lipsită de orizont, născută din dezgustul faţă de Benone şi faţă de destinul ei nefericit, ea trecu la o suferinţă acută şi profundă, pusă în slujba unui scop precis. Metamorfoza începu cu un sentiment de milă. Îl credea pe Benone laş şi furios şi se aştepta la scene penibile din partea lui. Beţiv şi

lipsit de voinţă, superficial, el avea cu siguranţă - îşi zicea ea - să-şi dea în petic, să plângă pe toate drumurile şi să ceară iertare în dreapta şi-n stânga, lovindu-se cu capul de toţi pereţii. Dar pentru a doua oară se înşelă în privinţa lui. Ascunsă într-o săliţă pe lângă sala în care avea loc adunarea oamenilor din sat, ea îl auzi vorbind demn, fără să se vaite şi să ceară milă; asistă apoi la discuţia lui cu procurorul şi începu să se convingă că era sincer cu el însuşi. Apoi, în nopţile în care se căuta pe sine, zbuciumându-se, ea îl veghea de mai multe ori până dimineaţa, privindu-l uimită cum stă încremenit ore în şir, având în ochi împăcarea omului care a descoperit un adevăr. Emoţionată de constatarea că Benone putea fi şi altfel, adică nu numai un băiat superficial, obraznic şi iresponsabil, ci şi un om capabil de căinţă, ea începu să-l admire şi să se simtă tulburată de privirile lui febrile şi rătăcite. Într-una din nopţi se emoţionă într-atât, încât izbucni în plâns şi începu să-l sărute cu disperare; îi luă apoi capul în braţe şi i-l legănă până dimineaţa.

- Te iubesc, acum sunt convinsă, îi mărturisi ea. Toată viaţa am să fiu alături de tine.

- Dacă mă iubeşti, voi putea îndura orice suferinţă, îi răpsunse el cu lacrimi în ochi.

Benone îi povesti toate gândurile lui din perioada în care tăcuse, uluind-o cu reflecţiile pe care le făcea pe marginea suferinţei.

- Sufăr şi nu-mi pare rău că sufăr, Genica. Suferinţa e un post al sufletului, aşa cum foamea e un post al trupului, am citit eu asta undeva şi acum am simţit-o. Tu n-ai descoperit niciodată o anumită plăcere şi satisfacţie în suferinţă ?

- Crezi că e posibil aşa ceva ?

- Am să-ţi explic cum mi s-a întâmplat mie.

Ea îl ascultă o noapte întreagă şi trecu total de partea lui.

- Ştii, îi mărturisi ea, dimineaţa, emoţionată, şi eu gândesc la fel. Numai oamenii care iubesc ceva pe lume nu se sperie de suferinţă, numai pentru ei durerea poate fi o bucurie.

Coincidenţa aceasta făcu imediat ravagii în sufletul lor. După numai câteva nopţi de nefericire în doi, ei hotărâră să-şi schimbe

radical destinul. Cum ? În primul rând dedicându-şi viaţa unui scop înalt, care să le ceară sacrificii şi suferinţe.

- Dacă nu suferi pentru un scop, se destăinui Benone, suferinţa nu are valoare. Ce-am putea face noi, Genica, în folosul oamenilor ?

- Nu ştiu, să ne gândim, îi răspundea ea, mângâindu-l.

- Nu ceva simplu; m-am săturat până-n gât de faptele simple, pe care nimeni nu le stimează, şi pe bună dreptate. Aş suferi orice, chiar să se taie din mine bucăţi de carne vie, dar să ştiu de pildă că descopăr astfel secretul vindecării cancerului. Spune-mi ce-am putea face ca să nu suferim degeaba ? Vreau să sufăr pentru ceva, înţelegi ?

- Înţeleg, dar deocamdată nu ai posibilitatea. Trebuie mai întâi să-ţi ispăşeşti pedeapsa. Între timp, ne vom gândi ce e de făcut. Poate plecăm să alfabetizăm un trib de sălbatici sau într-o expediţie printre gheţurile veşnice. Mi-ar place să merg ori undeva unde e foarte frig, ori undeva unde e foarte cald. Adică undeva unde să ne fie foarte greu. Până te întorci o să ne hotărâm.

- Da, ai dreptate. Abia după ce-o să mă întorc vom putea începe.

Deocamdată ştiau că vor suferi pentru un scop modest, adică pentru ei înşişi, aceasta urmând să fie şi primul examen al capacităţii lor de a se sacrifica. Mai târziu se vor dedica unui scop major şi nobil, în folosul tuturor. Apoi, ea începu să-i povestească zilnic, cu nenumărate amănunte, cum îl va aştepta să se întoarcă din închisoare, în ce fel îi va dovedi credinţa şi cum va încerca să-i facă aceste zile mai uşoare, iar el o asigură că nici suferinţele lui pentru ea nu vor fi mai mici. Stabiliră în această privinţă un program amănunţit: la anumite ore, fiecare avea obligaţia să-i facă celuilalt destăinuiri intime, ca şi cum acesta ar fi fost de faţă; nu aveau voie să-şi permită în această perioadă nici un fel de distracţii, nici o desfătare şi nici măcar un zâmbet. Genica hotărî chiar ca însăşi condiţiile ei de viaţă în acest răstimp să fie reduse până la o limită submodestă, astfel încât între suferinţa lui şi a ei să nu existe o prea mare deosebire. Adică îşi va reduce raţia de mâncare până la jumătate, va dormi pe un pat fără saltea şi va renunţa la cearşafuri.

Toate aceste imagini ale vieţii lor viitoare erau făurite după discuţii îndelungi şi înfierbântate şi întotdeauna noaptea.

Curând, de altfel, toate aceste nopţi petrecute în suferinţă (ziua nu-şi vorbeau, era ceva care îi jena) deveniră nişte obsesii atât de frumoase şi tulburătoare încât nu se mai puteau lipsi de ele; le aşteptau cu o înfrigurare care făcea ca zilele să devină sterpe şi obositoare.

Într-una din zilele următoare se întoarse Şerbănică, preşedintele gospodăriei, care fusese plecat cu treburi la Bucureşti. Auzind de întâmplarea cu oile şi de consecinţele ei, acesta simţi că-l apucă dracii şi plecă întins spre casa lui Benone, cu gândul să-l ucidă în bătaie, mai ales că erau şi nişte rude. Benone îl întâmpină, însă, purtând în priviri o tristeţe atât de împăcată şi decisă, încât Şerbănică dezarmă din prima clipă.

- Ce-ai făcut, mă nenorocitule ? De ce-ai băut ? îl întrebă preşedintele.

- Nu-i nimic, o să-mi primesc pedeapsa cuvenită, îi răspunse Benone, liniştit.

- Adică să te duci la închisoare ?

- Da, mă duc la închisoare.

Şerbănică îl privea năuc, neştiind ce să creadă.

- Tu spui asta ca şi cum te-ai bucura.

- Păi de ce să nu mă bucur ?

Preşedintele plecă la sediu furios şi se zborşi la vice:

- Am impresia că Benone al nostru s-a tâmpit. Cine dracu l-a lăsat să se apropie de cazanul de ţuică ?

- Nu ştiu, că nu sunt pus aici să-l păzesc. S-a-nhăitat cu fotbaliştii.

- Să vedem cum rezolvăm situaţia.

Timp de o oră consiliul de conducere dezbătu problema cu toată seriozitatea.

- Situaţia e aşa, trase Şerbănică concluziile. Noi n-avem nici un interes să intre la puşcărie singurul specialist în zootehnie pe care îl avem. Ar însemna să ne tăiem singuri craca de sub picioare. Trebuie să rezolvăm lucrurile în aşa fel încât să iasă bine pentru amândouă părţile. Oare o fi având el ceva bani ?

- Are, informă Zisu. M-am interesat eu. Dar dacă nu vrea să-i dea ?

- Are o motoretă "Carpaţi", dădu cineva sugestia. Ce-ar fi să i-o confiscăm şi să i-o vindem ?

Ceea ce şi făcură. Vândură motoreta şi cumpărară oile la loc, fără să-l mai întrebe pe el nimic, iar procurorul consimţi să claseze dosarul.

Evenimentul îi uimi pe Genica şi Benone şi îi descumpăni. Totul se rezolvase neverosimil de repede şi de simplu, motivul tristeţei şi suferinţei lor dispărând într-o singură zi. Ce însemna asta ?

O noapte întreagă rămăseseră cu ochii deschişi, privind tavanul şi tăcând. Spre dimineaţă, Benone izbucni în plâns:

- Nenorociţii ! Ce-au avut cu noi ? De ce nu ne-au lăsat în pace ?

(Sufereau împreună, 1965)

CHIŢIMIA

Într-o noapte, pe la orele două, se sculă din pat, de lângă nevastă, şi trecu alături, în sufragerie.

- Cu cine ai vorbit azi-noapte în sufragerie ? îl întrebă nevastă-sa a doua zi dimineaţă.

- Cu Chiţimia.

- Care Chiţimia ?

- Am avut un prieten cu numele ăsta.

- Nu te-am mai auzit vorbind de el până acum. Ce fel de prieten ?

Nevastă-sa avea obiceiul să pună foarte multe întrebări, iar el răspundea întotdeauna la toate întrebările, atent şi politicos.

- Cred că ţi-am vorbit despre el.

- De ce nu l-ai chemat niciodată pe la noi ?

- Cum era să-l chem dacă e mort ?

- A murit de mult ?

- De-acum douăzeci de ani.

Nevasta se duse în bucătărie şi pregăti cafeaua. Când veni cu cafeaua în sufragerie, se îngălbeni deodată, se rezemă de un perete, sfârşită, şi scăpă ibricul. O pată mare, neagră, se întinse pe covorul persan. El sări şi aduse repede un prosop, care absorbi o mare parte din cafeaua vărsată. După aceea aduse un pahar cu apă şi-i dădu să bea.

- Ţi-e rău ? o întrebă.

- Da, mi s-a făcut dintr-o dată rău.

- De ce ?

- Nu ştiu. Şi-am pătat şi covorul.

- Lasă, că iese.

- Nu iese. Cafeaua nu iese cu nimic.

- Dă-l dracului de covor ! Întinde-te pe pat. Şi nu te duce azi la serviciu.

Ea se întinse pe pat. Dar peste câteva clipe i se făcu din nou rău. Îl chemă lângă ea.

- Vino puţin, că iar mi-e rău.

- Cum ţi-e rău ?

- Mi-e rău.

El se enervă. Întotdeauna când se îmbolnăvea ea, el se enerva.

- Nu-i suficient că-mi spui că ţi-e rău. Cum ţi-e rău şi de ce ?

Ea oftă lung şi începu să plângă, cu faţa ascunsă în palme.

- Mi-e rău din cauza ta.

- Ce ţi-am făcut eu ?

- Când veneam de la bucătărie cu cafeaua mi-am adus aminte că ai vorbit azi-noapte cu prietenul ăla al tău, Chiţimia ...

- Da, şi ce dacă am vorbit ?

Ea îşi luă mâinile de la ochi şi urlă, înroşindu-se:

- De ce minţi c-ai vorbit cu el, dacă spui c-a murit acum douăzeci de ani ? De ce minţi ?

El se ridică şi-i strigă cu ură:

- Vai de capul tău !

Ieşi din cameră, se duse în hol şi se îmbrăcă cu paltonul, continuând s-o apostrofeze, indignat:

- Fir-ai a dracului să fii de idioată !

- Ce-ai cu mine, de ce mă înjuri ? întrebă ea cu glas suferind.

El se uită la ea lung, scrâşni şi ieşi trântind uşa.

Ajungând în stradă, abia făcu zece paşi şi cineva care venea din urmă îl bătu pe umăr. Era Chiţimia.

- Ce ai ? îl întrebă acesta.

- Lasă-mă, te rog !

- Te-ai certat cu nevastă-ta ?

Nu-i răspunse. Mergea înainte, cu fălcile strânse. În dreptul ministerului se opriră şi-şi dădură mâna. Apoi el intră, iar Chiţimia merse mai departe. La despărţire îşi urară noroc.

Ajungând la biroul său (avea birou singur, era şeful serviciului financiar), se aşeză la masă şi începu să-şi prepare o cafea. N-apucă să ia prima înghiţitură, pentru că se prăbuşi, leşinat. Funcţionarii de alături auziră zgomotul căzăturii şi veniră imediat. I se făcu o frecţie cu spirt la tâmple, se trezi, dar refuză să fie dus la spital.

- Lăsați-mă singur, le ceru el funcționarilor după cinci minute, mă simt bine.

Funcționarii plecară în încăperea de alături, iar el rămase singur și se gândi până la ora trei cu capul în palme. La ora trei se interesă la cineva unde se află policlinica la care consultă psihiatrul T. C., membru corespondent al Academiei. Află, se duse imediat acolo și se înscrise pe listă. Apoi plecă acasă. Mâncă fără să discute nimic cu nevastă-sa. Vru să doarmă, dar nu putu, și se plimbă prin parc până la ora opt. La ora opt și un sfert intră la medicul psihiatru. Era un om în vârstă, palid, fuma țigară de la țigară. Înainte de a intra în discuția propriu-zisă, acesta își notă într-un caiet diferite date generale ale bolnavului: vârsta, profesia etc.

- Vă ascult, spuse apoi. Despre ce e vorba ?

- În primul rând aș vrea să știu dacă sunt sănătos sau nu.

- Asta am să-mi dau seama după consult.

- Nu, nu m-ați înțeles. Vreau să-mi spuneți, înainte de consultația propriu-zisă, dacă arăt la prima vedere ca un om normal sau nu. Vă rog să-mi faceți un control general.

- Asta oricum vă făceam, spuse doctorul, dar după ce stăteam de vorbă.

- Aș vrea să-mi faceți înainte. Vreau, înainte de a vorbi, să știu dacă sunt sau nu normal.

- Bine, am să vă consult.

Medicul trecu de îndată la consult: îi luă tensiunea arterială, pulsul, îi ascultă respirația, controlă reflexele nervoase și psihice.

- Sunteți un om normal, spuse apoi.

- Mulțumesc, asta e foarte important pentru mine.

- Acum vă ascult. Despre ce este vorba ?

- Uitați despre ce este vorba. Am avut un prieten care acum douăzeci de ani a murit pe front.

- Și ?

- Azi-noapte, la ora două, m-am trezit cu el în casă.

- Și ?

- Atât.

Medicul își aprinse o țigară. Îi întinse și lui pachetul.

- Fumați ?

- Nu, mulţumesc.
- Dacă vreţi să mai repetaţi. Aţi avut un prieten care acum douăzeci de ani a murit pe front. Şi ?
- Azi-noapte, la ora două, a venit la mine acasă.
- Şi ? Ce-a zis când a venit ?
- Nimic deosebit. Am stat de vorbă.
- Mult ?
- Destul de mult. Vreo două ceasuri.
- Despre ce-aţi vorbit ?
- Nu-mi aduc aminte exact.
- Spuneţi-mi măcar în mare. Ce tip de discuţie a fost ? Ca şi când v-aţi văzut pentru prima oară după douăzeci de ani ?
- Nu, ca şi cum am fi fost prieteni tot timpul, ca şi cum el, să zicem, ar fi fost coleg de serviciu cu mine, ar fi stat pe aceeaşi stradă cu mine şi ar fi venit în fiecare zi la mine.

Medicul îşi aprinse o nouă ţigară, deşi pe cealaltă nu o fumase decât pe jumătate. Îşi notă ceva - vreo două cuvinte - în carnet, după care puse o nouă întrebare:
- Cum îl cheamă pe prietenul dumneavoastră ?
- Chiţimia.
- În ce an a murit ?
- În 1943, pe front.
- Sunteţi absolut sigur c-a murit ?
- Da. Am fost de faţă.
- Ce înseamnă de faţă ?
- Adică a murit în braţele mele.
- Poate că n-a murit. Poate că şi-a revenit după aceea.
- Am fost de faţă când a fost înmormântat.
- Atunci, cum vă explicaţi aceste vizite ?
- De aceea am venit la dumneavoastră, care sunteţi de meşerie, ca să mă limpeziţi.

Medicul îşi aprinse încă o ţigară.
- Cred că aţi avut un coşmar.
- Sunteţi sigur ?
- Aproape sigur.
- Atunci cum se explică faptul că nevastă-mea ne-a auzit de alături, din dormitor, vorbind ? Cum se explică faptul că azi-

dimineaţă m-am întâlnit cu el pe stradă şi am venit împreună până la serviciu ?

- Ştiţi ce, spuse medicul stingând ţigara, veniţi din nou peste două zile şi spuneţi-mi ce s-a mai întâmplat.

- Bine, am să vin. Bună seara.

Ieşi în stradă. La colţul străzii îl văzu pe Chiţimia, aşteptându-l.

- De unde vii ? îl întrebă acesta.

- De la doctor.

- Ce ai ?

- Mă doare capul.

- Stai mai mult la aer curat.

- Aşa ar trebui.

Discutară pe această temă până când ajunseră acasă. El intră în curte, iar Chiţimia merse mai departe.

- Scuză-mă că te-am deranjat azi-noapte, îi strigă acesta după ce făcu vreo zece paşi.

- Nu face nimic.

Intrând în casă o văzu pe nevastă-sa în pat. Zăcea.

- N-am gătit nimic azi, îi spuse ea, mănâncă ce găseşti prin cămară.

- Ai fost la serviciu ? o întrebă el.

- Nu, am stat în pat, mi-a fost rău. Tu ?

- Şi mie. M-a durut capul.

Se duse la bucătărie, îşi făcu un ceai de tei, îl bău şi se culcă. Adormi greu, peste o oră şi jumătate, după ce citi o sută de pagini dintr-un roman gros. La un moment dat se trezi brusc, înspăimântat. Se uită la ceas: era ora două.

- A sunat cineva ? o întrebă pe soţie, dar aceasta nu-i răspunse, dormea profund.

Se sculă şi trecu alături, în sufragerie. Ascultă şi auzi ţârâitul soneriei. Se duse în hol şi întrebă încet:

- Cine-i ?

- Eu, răspunse o voce de-afară, în şoaptă.

- Care eu ?

- Chiţimia.

- Ce vrei ?

- Cum ce vreau ? Am venit pe la tine.
- La ora asta ?
- Păi ce, dormeai ?
- Nu dormeam, dar oricum ...
- Hai, deschide.

Deschise. Chiţimia intră, călcând în vârful picioarelor.

- Ştiam că nu dormi, de-aia am venit. Nici eu nu pot să dorm.
- De ce ?
- Nu ştiu.
- De când nu poţi să dormi ?
- De douăzeci de ani.
- Vrei să spui că n-ai dormit deloc de douăzeci de ani ?
- Absolut deloc.
- N-ai încercat să iei somnifere ?
- Vagoane !
- Şi ?
- Nimic. Nu pot să-nchid un ochi.

Discutară pe această temă vreo două ore. Exact la ora patru, Chiţimia îi spuse:

- Am impresia că ţi-a venit somnul. Caşti.
- Da, pe la ora asta mi-e somn totdeauna.
- Atunci te las. La revedere.
- La revedere.

Îl conduse până la uşă, după care fugi repede în dormitor şi se culcă. Adormi imediat şi se trezi la şapte fără un sfert. Nevastă-sa pregătise deja cafeaua.

- Cu cine-ai vorbit azi-noapte ? Te-am auzit prin somn vorbind cu cineva alături.
- Da, a fost Chiţimia pe la mine.
- Care Chiţimia ?
- Nu ştii care, de ce mă mai întrebi ?
- Te-ntreb, de ce-ţi sare ţandăra ?
- Pentru că-ntrebi acelaşi lucru de o mie de ori. Ai acest obicei tâmpit.
- Eşti imposibil. Te-ntreb dacă e vorba de Chiţimia ăla cu care ai fost pe front.
- Da, despre ăla e vorba.

- Parcă spuneai c-a murit !
- Da, spuneam. Şi ?
- Cum şi ?
- Da. Şi ?
- Dac-a murit, cum a putut să vină azi-noapte la tine ?
- Adică de ce să nu poată ?
- Păi cum să poată ?
- Păi, uite-aşa !
- Tu te-ai scrântit, ce dracu ai în ultima vreme ? Sau ţi-ai propus să mă înnebuneşti de cap şi să mă bagi în mormânt ?
- Gata, termină ! strigă el, şi se ridică brusc de la masă.

Una din ceştile de cafea se vărsă pe covor.

- Idiotule, ai pătat covorul ! urlă ea în urma lui, dar el ieşi trântind uşa.

În stradă, Chiţimia îl întrebă calm, uşor ironic:

- Iar ?
- Iar.
- De ce nu vă despărţiţi ?
- Dacă aveam un copil ne despărţeam. Aşa, dac-o las singură, nu rezistă.
- Treaba ta. Te priveşte.
- Ştiu că mă priveşte.
- Încearcă să fii calm. S-o influenţezi.
- Chiar dacă sunt calm toată ziua, la un moment dat îmi sare ţandăra din senin.

Discutară pe această temă până în faţa ministerului, unde se despărţiră.

După-amiază se plimbă tot timpul prin parc, la aer, iar spre seară, la ora opt, se prezentă la policlinica la care psihiatrul T. C., membru corespondent al Academiei avea consultaţii pentru public. Îl găsi aprinzându-şi o ţigară. Îi oferi şi lui una.

- Mulţumesc, nu fumez.
- Ştiam, dar voiam să văd dacă nu v-aţi luat între timp.
- Nu, nu m-am luat.
- Ce-i nou ?
- Nimic.
- Adică ?

- Adică la fel.

- Vreţi să spuneţi c-a venit şi azi-noapte ?

- Da, tot la ora două. Şi a plecat tot la ora patru. Dimineaţa m-a condus iar la serviciu.

- Soţia a observat ceva ?

- Da, ne-a auzit vorbind. Bineînţeles că a ieşit iar un scandal, dar asta e altă chestiune, nu interesează.

Medicul îşi aprinse o ţigară şi se gândi circa un minut.

- Vreţi să-mi povestiţi din nou cum a murit acest Chiţimia acum douăzeci de ani ? Povestiţi-mi cu amănunte.

- Da, cu plăcere.

Începu să povestească în felul următor, medicul rămânând în acest timp cu privirile fixate pe faţa lui:

- Nu ne-am cunoscut înainte de armată, prima oară ne-am văzut la regiment. Amândoi eram sergenţi T. R., şi, pentru că numai noi eram intelectuali în companie, şi pentru că eram de aceeaşi vârstă şi aveam aceeaşi profesie (eram studenţi), ne-am împrietenit.

- În ce consta prietenia aceasta ?

- Era o prietenie totală. Ne destăinuiam totul şi împărţeam totul. Ca conformaţie psihică semănam perfect, aşa că ne-a fost foarte uşor să fim prieteni. Împreună am îndurat bine toate vicisitudinile războiului. Pe atunci aveam foarte mult humor şi eram foarte raţionali. Pentru noi totul era explicabil şi normal: viaţa, moartea, războiul, înjurăturile, foamea, noroiul, frigul, prostia, mizeria, suferinţa, dragostea, ura, bestialitatea, gingăşia, infinitul, arta, absolut totul era normal, nimic nu ne uimea. De altfel, el a murit foarte calm, deşi ştia că moare. Am discutat până în ultima clipă, nu i s-a părut anormal faptul că a fost lovit de un obuz şi că moare.

- Totuşi, întrebă medicul, este cam nefirească această luciditate pentru doi tineri în infernul unui război; ce suport aveaţi?

- Indiferenţa. Totul în jurul nostru era atât de îngrozitor, încât am hotărât să devenim indiferenţi. Nu judecam nimic, nu ne miram de nimic, nu ne indignam, nu plângeam, nu protestam, luam totul ca atare. Aceasta era soluţia pe care am ales-o noi.

Existau şi altele. În toate marile împrejurări ale vieţii există mai multe soluţii.

- Soluţia a fost aleasă în mod deliberat ?

- Evident.

- În clipa în care a murit v-a adresat acest Chiţimia vreo rugăminte pe care nu i-aţi îndeplinit-o ?

- M-a rugat să trec pe la părinţii lui şi să le spun c-a murit. Am făcut asta imediat cum am venit acasă.

- În general, aveţi să vă reproşaţi ceva în ce priveşte atitudinea faţă de el ?

- Nu.

- Spuneţi-mi, întrebă medicul aprinzându-şi încă o ţigară, sunteţi sigur c-a murit ?

- Sigur, absolut sigur. Eu cu mâinile mele l-am pus în groapă.

- Poate că era cadavrul altui ostaş.

- Nu, e exclus ! Era cadavrul lui.

- Totuşi, spuse medicul, ar fi bine să verificăm. Aveţi pe cineva care-l cunoaşte pe Chiţimia ? Un prieten, o rudă ?

- Nu am pe nimeni. Doar pe părinţii lui, dacă mai trăiesc.

- Ar fi foarte bine să verificaţi precis acest lucru. Pentru părinţi va fi foarte uşor să-l recunoască. Chemaţi-i să-l vadă.

- Bine, aşa am să fac.

Plecă, şi se duse chiar atunci în cartierul Colentina, la adresa unde fusese cu douăzeci de ani în urmă ca să-i anunţe pe părinţii lui Chiţimia că fiul lor a murit. Părinţii erau pe-atunci foarte bătrâni şi trăiau într-o casă înconjurată de nuci. Nu mai ştia numele străzii, dar îşi amintea că era prin apropierea unui depozit de lemne.

Reuşi să găsească adresa în mai puţin de-o oră. Bătu la poartă, dar nu răspunse nimeni. Intră apoi în curte şi înaintă prudent până la uşa casei, în care ciocăni de mai multe ori, până când îi deschise o femeie de vreo patruzeci de ani.

- Pe cine căutaţi ?

- Caut familia Chiţimia.

- Aici stă.

- Bătrânii mai trăiesc ?

- Trăieşte numai dânsa.

- Pot să-i vorbesc ?
- Puteţi, da nu aude. E pe moarte.
- Dumneavoastră cine sunteţi ?
- Eu sunt o rudă din provincie. Ne-a chemat bătrâna ca să luăm casa în primire după moarte şi să-i facem înmormântarea.

Rămase câteva clipe pe gânduri, apoi o întrebă pe femeie:

- Credeţi că bătrâna ar mai putea să recunoască o anumită persoană ?
- Cum să recunoască dacă-i pe moarte ?
- Bine, mulţumesc. Bună seara.
- Dar cine sunteţi dumneavoastră ?

Ieşi în stradă, văzu un taxi, îl opri, se urcă şi-i spuse şoferului să-l ducă până în centru. În centru coborî şi intră la restaurantul "Dunărea". Ceru o friptură şi jumătate de vin. După ce mâncă friptura şi bău jumătatea de vin, mai ceru o jumătate. După ce o bău şi pe aceasta, făcu plata şi plecă. Mergea clătinându-se. Era beat. Ajunse acasă cu greu şi se aruncă în pat, îmbrăcat.

- Dezbracă-mă, îi spuse nevestei.
- Du-te dracului de beţiv ! Am ajuns servitoarea ta ?
- Va să zică, aşa te porţi cu mine ?!
- Da tu cum te porţi cu mine ?
- Bine, nu-i nimic; lasă că-tenvăţ eu minte ! Se vârî sub pătură îmbrăcat şi încălţat. Când adormi şi începu să sforăie, nevasta îl dezbrăcă şi-l descălţă.

La ora două fix se trezi şi o întrebă, speriat:

- A sunat cineva ?
- N-a sunat nimeni. Ţi s-a părut.
- Ia du-te şi vezi.
- Mi-e frică.
- Du-te că nu te mănâncă nimeni !

Ea se duse, întrebă cine e, dar nu-i răspunse nimeni.

- Nu-i nimeni, îi spuse ea somnoroasă, şi se culcă.

El întinse maşinal o mână spre ea. Ea se lipi de el, oftând, dar în clipa următoare el se ridică şi ieşi în sufragerie, apoi în hol.

- Cine-i ? întrebă.
- Eu.
- Care eu ?

- Eu, Chiţimia.
- Ce vrei ?
- Deschide !
- Nu deschid. Spune-mi ce vrei.
- Nu fi idiot ! Ce te-a apucat ?
- Nu m-a apucat nimic, vreau să dorm. Asta nu-i oră de vizită. Vino mâine dimineaţă.
- Să ştii că mă supăr.
- Te priveşte !

Plecă, se duse în dormitor, se urcă în pat, puse o mână pe nevastă şi o trase lângă el. Ea se lipi, oftând. O sărută şi-i ridică furoul până deasupra sânilor. Deodată se ridică, sări din pat şi se duse în hol.

- Ai sunat ? întrebă.
- Nu, îi răspunse vocea de-afară.
- Atunci, de ce nu pleci ?
- Ce te priveşte ?
- Mă priveşte, că nu-mi convine să stai la uşa mea.
- Şi ce dacă nu-ţi convine ? Stau aici până-mi deschizi.
- Bine, stai.

Se duse în dormitor, se urcă în pat, puse o mână pe nevastă-sa, vru s-o tragă spre el, dar ea se opuse.

- Du-te dracului şi lasă-mă să dorm ! Ce tot mă sâcâi ?

El nu-i răspunse, iar peste câteva minute ea adormi. Încercă şi el să doarmă, dar nu reuşi. Se ridică din pat şi se duse în hol.

- Ai plecat ? întrebă.
- Nu, răspunse vocea.
- Şi ce faci ?
- Aştept.
- Bine, intră, spuse - şi deschise uşa.

Chiţimia intră. Se duseră în sufragerie.

- Iar nu poţi să dormi ? întrebă Chiţimia.
- Iar.
- Nici eu.
- Şi ce faci când nu dormi ?
- Nimic, răspunse Chiţimia. Mă plictisesc. Aş vrea să mă plimb, dar n-am cu cine.

- Plimbă-te singur.

- M-am plimbat şi singur, dar mă plictisesc. Mă plictisesc groaznic.

Discuţia se desfăşură în felul acesta până la ora patru, când Chiţimia, văzându-l că i-e somn şi cască, plecă.

A doua zi dimineaţă, în timp ce bea cafeaua, nevasta îi spuse:

- Iar ai pălăvrăgit azi-noapte cu Chiţimia ?

- Iar.

- Ce dracu aveţi atâta de vorbit ?

- Nu ştiu. De ce n-ai venit să-l vezi ?

- Mi-era somn.

- La noapte, dacă mai vine, deschizi tu şi-i spui să mă lase în pace să mă odihnesc.

- Bine; lasă că-i zic eu vreo două.

Plecă apoi la serviciu. Ajungând în stradă, se întâlni cu Chiţimia, dar se comportă mai rece decât în zilele celelalte. Aproape că nici nu vorbi cu el.

În seara aceleiaşi zile se duse din nou la psihiatrul T. C.

- Aţi găsit familia ? îl întrebă medicul, aprinzându-şi o ţigară.

- Da, dar trăieşte numai maică-sa, care e surdă şi pe moarte. Nu e în stare să recunoască pe nimeni.

- El, Chiţimia, a mai fost aseară pe la dumneavoastră ?

- A fost.

- Şi ?

- Am încercat să nu-i deschid, dar n-a vrut să plece. Până la urmă i-am deschis.

- Şi ce-aţi discutat ?

- Ca de obicei.

Medicul îşi aprinse o ţigară şi rămase pe gânduri vreme de un minut.

- Ştiţi ce vreau să vă rog ? spuse el. Să-mi povestiţi încă o dată cum a murit.

- Da, vă povestesc. Eram într-un post avansat, pe o cotă. Deserveam amândoi un tun uşor, de treizeci. Fiecare şedeam în câte-o groapă, iar tunul era între noi. La un moment dat l-am rugat să treacă el în groapa mea, şi eu să trec într-a lui.

- De ce ?

- A lui nu avea apă, în timp ce a mea avea. Vream să mă usuc la picioare.

- Şi ? A fost de acord ?

- Da, a fost de acord. Am trecut în groapa lui şi ...

- Şi ?

- În clipa următoare a căzut un obuz peste el.

Medicul îşi aprinse o ţigară şi-l privi lung.

- Vedeţi, spuse el, ăsta e un amănunt foarte important. Să insistăm puţin asupra lui. Spuneaţi ieri sau alaltăieri că obuzul l-a rănit mortal.

- Da, i-a tăiat picioarele şi i-a sfâşiat burta.

- Cât a mai trăit după aceea ?

- Patruzeci de minute.

- Povestiţi-mi ce-aţi făcut în aceste partuzeci de minute.

- Imediat cum a căzut obuzul şi am ieşit de sub ţărâna care mă acoperise, m-am repezit la groapa lui şi l-am scos afară. Mi-am dat seama de situaţie, adică am văzut că i se retezaseră picioarele şi că are intestinele ieşite afară. Şi-a dat şi el seama în aceeaşi clipă că nu mai există nici o soluţie. L-am întrebat dacă-l doare, dar nu-l durea nimic, era amorţit. "Să chem brancardierii", i-am zis, dar el nu m-a lăsat. "N-are nici un rost, mi-a zis, sunt harcea-parcea. Tot mor până la spital. Decât să mă mai chinui pe drum, mai bine mor aici". Atunci, ca să nu mai văd că n-are picioare şi că i-au ieşit maţele afară, l-am îngropat în pământ până la jumătate. Ştiţi, pământul era răcoros şi-i făcea bine, îi lua căldurile. Mai văzusem asemenea cazuri pe front. Pe urmă, am început să discutăm, bombardamentul se oprise.

- Ce-aţi vorbit ?

- Nu-mi aduc aminte precis. Ştiu că era liniştit, nu-l alarma faptul că moare. Din clipa în care am plecat pe front, ştiam că e foarte posibil să murim şi am acceptat această situaţie. L-am întrebat dacă are vreo dorinţă şi mi-a spus că n-are nici o dorinţă, decât să trec pe la părinţii lui şi să le spun c-a murit. După aceea, m-a rugat să-i povestesc ceva vesel, dar mi se pare că n-am fost în stare. De altfel, foarte curând l-au apucat durerile dinaintea morţii.

- Nu credeţi, întrebă medicul, aprinzându-şi o ţigară, că ar fi trebuit totuşi să chemaţi brancardierii ?

- Tot nu putea să-l salveze nimeni. N-avea rost.

- Poate că totuşi opreau hemoragia şi-i prelungeau viaţa.

- El n-a vrut să chem brancardierii.

- Am impresia că mai aveţi ceva să-mi spuneţi. Ce s-a întâmplat după ce l-au apucat durerile ?

- A început să urle îngrozitor.

- Şi ?

- Avea nişte dureri aşa de mari, că lua ţărâna şi-şi umplea gura, ca să nu mai urle.

- Şi ? Spuneţi-mi tot, nu vă feriţi de mine.

- M-a rugat să-l împuşc şi să-l salvez de dureri.

- Şi ?

- Ceea ce discut cu dumneavoastră rămâne între aceşti patru pereţi ?

- Bineînţeles, spuse medicul.

- L-am împuşcat. Eram obligat.

- De ce eraţi obligat ?

- Aşa ne înţelesesem dinainte: în caz că unul dintre noi urma să fie mutilat, celălalt era obligat să-l împuşte.

- Şi cum l-aţi împuşcat ?

- Nu l-am împuşcat eu propriu-zis. I-am aşezat ţeava pistolului în dreapta inimii, iar el a apăsat pe trăgaci.

- Deci numai l-aţi ajutat să se împuşte ?

- Da, l-am ajutat.

- Altceva mai aveţi să-mi spuneţi, mai există vreun amănunt ?

- Nu, asta e absolut tot.

Medicul îşi aprinse o ţigară şi rămase îndelung pe gânduri. Apoi, după ce-şi notă ceva în caiet, spuse:

- Acum lucrurile sunt mult mai clare. Săvârşind un omor - mai exact un semiomor -, acest fapt a început să vă obsedeze la un moment dat. A început să vă obsedeze abia după douăzeci de ani, pentru că până acum sistemul dumneavoastră nervos a rezistat. Acum însă sunteţi prea obosit şi n-aţi mai putut rezista. Mă întreb însă de ce nu aţi mai putut rezista. Munciţi prea mult, vă extenuaţi ?

- Nu, muncesc obişnuit: opt ore.
- Duceţi o viaţă de familie normală ?
- Nu prea.
- În ce sens.
- În sensul că-mi urăsc soţia. La rândul ei, soţia mă urăşte pe mine.
- De ce vă urâţi ?
- N-aş putea să vă spun precis. La început ne înţelegeam, dar pe urmă am ajuns să ne urâm pe faţă.
- De ce nu vă despărţiţi ?
- Ne-am obişnuit unul cu altul. Chiar dacă ne urâm, putem să trăim foarte bine alături, lipsa de afecţiune nu e un impediment, nu suntem noi primul caz. Dar credeţi că chestiunea mea familială are vreo legătură cu ceea ce-am discutat mai înainte ?
- Nu are nici o legătură, spuse medicul.
- Spuneaţi, mi se pare, că toată istoria aceasta cu Chiţimia ar fi o obsesie, da ?
- Da, cred că e o obsesie.
- Şi ce se poate face împotriva unei obsesii ?
- Se pot face multe. Trebuie fortificat sistemul nervos în primul rând.
- Şi în al doilea rând ?
- În al doilea rând aţi făcut. Adică v-aţi destăinuit. Simplul fapt că aţi spus cuiva această întâmplare care vă apasă conştiinţa este o cliberare şi un tratament.
- Credeţi că din punct de vedere juridic aş putea păţi ceva ?
- Absolut nimic.
- De ce ?
- Din mai multe motive. În primul rând pentru că n-au existat martori. În al doilea rând pentru că n-aţi tras dumneavoastră în el. În al treilea rând, de atunci au trecut aproape douăzeci de ani, deci ...
- De fapt, au trecut aproape douăzeci şi doi de ani. El a murit în octombrie '43.
- Din punct de vedere juridic, chestiunea nu are nici o valoare, nu vă temeţi.
- Nu mă tem, mi-e indiferent, nu mă simt vinovat cu nimic.

- Cu atât mai mult.
- Deci spuneţi că e vorba de o obsesie şi că se poate rezolva.
Medicul îşi aprinse o ţigară, trase din ea adânc şi spuse:
- În mod sigur se poate rezolva.
- Totuşi, o chestiune rămâne neclară pentru mine.
- Care anume ?
- Chiţimia. El există.
- Cum există ?
- Din moment ce mă întâlnesc în fiecare zi cu el, există.
- Sunteţi convins ?
- Absolut convins.
- Ştiţi ce ? spuse medicul după ce se gândi câteva clipe. Mâine dimineaţă la ora şapte vin la dumneavoastră acasă şi plecăm împreună la serviciu. Vreau să-l văd şi eu. De acord ?
- De acord.
- Daţi-mi adresa.
El îi spuse adresa, iar medicul şi-o notă în caiet.
După aceea plecă. Se duse direct acasă. Imediat cum intră, nevasta îl întrebă:
- De ce eşti aşa de palid în ultima vreme ?
- Sunt palid rău ?
- Nu exagerat, dar arăţi obosit.
- Da, sunt foarte obosit. În seara asta vreau să mă culc devreme.
- Poţi să te culci chiar de-acum. Vrei un ceai de tei ?
- Da, dă-mi un ceai de tei, altceva nimic.
După ce bău ceaiul de tei se culcă, şi adormi la o jumătate de oră după ce începu să citească din roman. La ora două fix se trezi şi o întrebă pe nevastă:
- A sunat cineva ?
- N-am auzit.
- Du-te şi vezi.
- Nu mă duc, mi-e frică.
Se sculă şi se duse el. Întrebă din hol:
- Tu eşti, Chiţimia ?
- Eu.
- Poftim.

Deschise uşa şi Chiţimia intră. Se aşează pe fotoliile din sufragerie.

- Ce făceai, întrebă Chiţimia, dormeai ?

- Nu, te aşteptam, spuse el. După care adaugă: scuză-mă puţin.

Se duse în dormitor şi-i şopti nevestei:

- Vino şi tu.

- De ce să vin ?

- Vreau să-l vezi şi tu.

- Şi dacă-l văd ce se întâmplă ? întrebă ea, somnoroasă.

- Atât: îl vezi, şi gata. Te rog foarte mult.

- Nu mă ruga, lasă-mă să dorm.

- Te rog foarte mult, vino.

- Nu vezi că eşti stupid ? spuse ea, indignată, cu vocea înăbuşită, ridicându-se pe jumătate din pat şi sprijinindu-se într-un cot. Mă chemi ca să-l văd, şi-atât ! Pentru ce să-l văd ?

- Hai sictir ! îi spuse el şi ieşi, trântind uşa.

- Ce s-a întâmplat ? îl întrebă Chiţimia.

- Nimic.

- Văd că eşti nervos.

- Sunt, dar n-are importanţă.

- Încearcă să te linişteşti.

- M-am şi liniştit. Spune-mi, arăt rău ?

- Nu, pari puţin obosit.

- Într-adevăr, sunt puţin obosit. Tu cum te simţi ?

- La fel.

- Poţi să dormi ?

- Nu, dar nici nu simt nevoia.

- Şi de ce vii pe la mine ?

- Mă plictisesc, sunt singur.

- Alţi prieteni nu ai ?

- Nu, numai pe tine. Nu ştiu dacă-ţi dai seama cât de singur sunt.

- Îmi dau seama.

Tăcură o vreme. Chiţimia privea în gol.

- Am impresia că vrei să-mi spui ceva, zise el, la un moment dat.

- Da, am să-ţi spun ceva neplăcut.

- Spune-mi.
- M-am dus la un medic psihiatru şi i-am spus despre tine.
- Ce i-ai spus ?
- Că mă scoli mereu noaptea şi că nu mă laşi în pace.
- Şi ?
- A spus că vine să te vadă şi el mâine dimineaţă.
- De ce vrea să mă vadă ?
- Ca să se convingă dacă exişti sau nu.

Chiţimia tăcu puţin şi oftă.

- Dacă te deranjez atât de mult, spuse el cu o voce tristă, n-am să mai vin. Veneam la tine pentru că eşti singurul meu prieten şi pentru că mă plictiseam. Ştii foarte bine că n-am pe altcineva la care să mă duc. Dar dacă nu vrei, nu mai vin.

Chiţimia se ridică şi se îndreptă spre uşă. El nu-l reţinu, se duse şi-i deschise.

- Te rog să nu te superi pe mine, îi spuse la despărţire.
- Nu mă supăr şi nu trebuie să te scuzi.

După ce închise uşa se duse şi se culcă. Adormi imediat.

A doua zi, la ora şapte dimineaţa, cineva sună. Era medicul psihiatru.

- Bună dimineaţa, spuse acesta, şi-şi aprinse imediat o ţigară. Am venit.

Îl invită în sufragerie, după care îi spuse:

- Să ştiţi că chestiunea aceea s-a rezolvat.
- Care chestiune ?
- Cu Chiţimia.
- În ce sens ?
- Am discutat cu el azi-noapte, şi-a dat seama că mă deranjează şi mi-a promis că nu mai vine. Zicea că venea la mine pentru că nu avea pe altcineva şi pentru că se plictisea.
- Atunci, spuse medicul, totul e-n regulă. Nu mai aveţi nevoie de mine.
- Nu, şi vă mulţumesc foarte mult. Ce vă datorez ?
- Nimic.
- Cum nimic ?
- Lăsaţi, cu altă ocazie. Oricând aveţi nevoie, veniţi pe la mine.

- Vă mulţumesc foarte mult şi vă rămân îndatorat.

- La revedere şi sănătate.

După ce închise uşa în urma medicului, se duse în sufragerie şi strigă.

- E gata cafeaua aia ?

- E gata, îi răspunse nevasta din bucătărie, şi veni în clipa următoare cu ibricul şi cu ceştile.

Când îi turnă lui în ceaşcă, vărsă puţină cafea pe faţa de masă.

- Mare tâmpită eşti ! îi spuse el, scârbit. Întotdeauna trebuie să verşi câte ceva.

- Scuteşte-mă cu moralele tale, că sunt sătulă până-n gât.

Îşi bău cafeaua repede şi plecă. Ieşi în stradă grăbit, apoi o luă la fugă spre staţia de tramvai. În spatele lui se auzeau paşii cuiva care fugea după el. Nu îndrăzni să se întoarcă şi sări în autobuz din mers, ca un bezmetic, lovind şi dărâmând câţiva călători. Taxatoarea urlă la el:

- Ce ai, domnule, eşti nebun ?

El îi întinse o monedă de un leu şi-i spuse, zâmbind blând şi istovit:

- Scuzaţi-mă.

Luă biletul şi avansă câţiva paşi. Transpirase îngrozitor, respira greu.

- Bună dimineaţa, spuse din spate o voce cunoscută.

(Sufereau împreună, 1965)

FĂTU ŞI PISICĂ

În vara anului 1952 o secetă cumplită pârjolise satele şi câmpurile de pe malul Dunării, de la Cernavodă în sus. Prima ploaie căzuse la începutul lui mai, a doua la începutul lui iunie, pentru ca apoi, până la jumătatea verii, când porni secerişul, să nu mai pice nici un strop. Dealurile căpătaseră o culoare roşcată, iar câmpurile se albiseră din cauza norilor de praf care cădeau peste ele ca o ploaie continuă. Recolta de grâu se ridica abia la şapte-opt sute de kilograme la hectar.

În comuna Basova, treierişul începu exact la 1 august, data fiind stabilită de către Sfatul Popular. În dimineaţa acelei zile, Pisică, preşedintele Sfatului, bătu pe la uşi şi pe la porţi şi chemă oamenii să iasă la arie. Se stabilise ca primii să treiere chiaburii, pentru că aceştia aveau cotele cele mai mari de predat şi normal era, socotise Pisică, să fie duse la baza de recepţie în primul rând cotele. Dintre chiaburi, de fapt numai doi aveau putere economică, ceilalţi fiind trecuţi la această categorie pe baza unor criterii ad-hoc. Dacă, de pildă, tatăl unui ţăran avusese cândva un cazan de ţuică, cazan care apoi devenise un lighean, ţăranul respectiv era trecut la categoria chiaburilor, deoarece se considera că acel cazan constituise un mijloc de exploatare. În comisia care stabilise trecerea la chiaburie fuseseră mari şi tari Pisică şi Ciutacu, agentul agricol, iar ei trecuseră la această categorie pe mulţi dintre cei cărora le purtau pică dintr-o pricină sau alta.

Deci, în acea zi de 1 august, Pisică era în mare fierbere, alerga de la un capăt la altul al comunei, chemând chiaburimea la treieriş. Ciutacu era plecat din zori la arie, se ocupa cu organizarea echipelor, a pavoazării şi a programului artistic. De fapt, în zilele în care aveau să treiere chiaburii, nu era stabilit la arie nici un fel de program artistic sau altă activitate propagandistică, considerându-se că nu e cazul. Sarcina principală era să se menţină trează vigilenţa pentru ca chiaburii să

nu înşele statul la predarea cotelor. Pisică şi Ciutacu hotărâseră să steа la arie tot timpul, iar miliţianul de asemenea.

Aşa şi făcură. În primele zile mâncau şi dormeau acolo, într-o gheretă construită anume, în faţa căreia se afla cântarul pe care se cvalua recolta fiecăruia. Cota care se cuvenea statului pleca direct de la arie spre baza de recepţie, în căruţe însoţite de un delegat.

Ultimul chiabur care treieră fu Vasile Fătu, un om foarte înalt şi spătos, în vârstă de patruzeci de ani, acelaşi leat cu Pisică, cu care făcuse de altfel şi frontul până la Tatra. Fătu fusese trecut la chiaburi de către Pisică din pricină că odată, mai demult, acesta îi dăduse o palmă celui care avea să devină în anul următor preşedinte al Sfatului. Se luaseră la harţă la popice; Pisică susţinea că trăsese cu bila numai de două ori, iar Fătu zicea că de trei. Fătu îi dăduse o palmă, iar Pisică nu îndrăznise să riposteze, celălat având atâta putere încât era în stare să fugă cu el la subsuoară un kilometru întreg.

Vasile Fătu cultivase cu grâu două hectare de pământ şi scosese în total 1 325 kilograme de boabe. Cota stabilită pentru el era de 1 500 kilograme. Oarecum nedumerit, el veni în faţa gheretei lui Pisică, cu pălăria în mână, să se lămurească.

- Mai cumperi o sută şaptezeci şi cinci de kilograme şi te achiţi de datoria faţă de stat, îi comunică Pisică, oficial, în timp ce mânca pâine albă cu nuci.

- Păi n-am bani, tovarăşe preşedinte, răspunse Fătu cu un glas stins.

- Ai, n-ai, te priveşte. Eu nu pot să rămân cu planul neîndeplinit.

- N-am bani, tovarăşu' preşedinte, spuse încă o dată Vasile Fătu supus. Poate mai târziu. Acuma n-am nici ce da de mâncare la copii.

- Copiii i-ai făcut tu, nu ţi i-a făcut statul şi nu ţi i-a pus el în bătătură. Îţi îngădui să predai restul de cotă până la sfârşitul trimestrului. Vezi ce faci până atunci.

Vasile Fătu încărcă sacii în căruţă şi plecă spre baza de recepţie. Coloana era alcătuită din patru căruţe, iar el se afla la urmă. Delegatul care îi însoţea din partea bazei de recepţie călătorea în prima căruţă, în care se afla şi un steag roşu, foarte

decolorat. Caii lui Fătu erau cei mai slăbuți și mai mici, mergeau foarte încet, încât din două în două sute de metri delegatul de coloană striga la el:

- Hai, măi Fătule, mână mă !

- Mân, tovarăşe, dar nu poate caii mai repede.

- Hai, mă frate, că întârziem, închide baza şi pe urmă stăm acolo până dimineaţa, de ne ia dracu' de foame. Mână mai repede!

- Mân, tovarăşe, mân, spunea Vasile, dar, de fapt, el lăsa caii să meargă la fel ca înainte, nu-i zorea.

La un moment dat, rămase în urmă cu o jumătate de kilometru. Delegatul renunţase să-l mai strige. Văzându-se singur, acoperit de un deluşor pe lângă care drumul cotea spre stânga, Vasile Fătu opri caii să se odihnească. Le puse nişte paie dinainte, ca să glojdăie ceva, iar el făcu câţiva paşi înainte şi-napoi pentru dezmorţire. În partea dreaptă a drumului se afla un lan de floarea-soarelui, iar la capătul lanului se înşira cotită albia secată a unui pârâu, albie care era plină cu tot felul de bălării. Vasile luă la un moment dat un sac de grâu în spinare, şi-l propti bine pe umeri şi porni prin lanul de floarea-soarelui. Ajungând în albia uscată a pârâului, aruncă sacul în bălăriile înalte, se întoarse la căruţă, se urcă în vârful sacilor şi porni.

La vreun kilometru şi jumătate, îi ajunse pe ceilalţi. Îl aşteptau la o fântână, unde făcuseră popas.

- Măi tovarăşe, îi spuse delegatul, bag de seamă că pe dumneata nu prea te trage inima să dai cota.

- Mă trage, tovarăşe, cum să nu mă tragă ? îi răspunse Vasile pe un ton care excludea orice împotrivire.

Delegatul, responsabil al unei cooperative de frizerie, fusese trimis la ţară pentru campania de treieriş din lipsă de cadre. Venind pentru prima oară într-un sat, el avea impresia că ţăranii fac tot felul de şmecherii şi se vaită numai de ochii lumii că n-au, din cârpănoşenie, de fapt ei au hambarele pline cu de toate.

- Mă tovarăşe cum te cheamă ? spuse delegatul, ameninţător.

- Fătu Vasile mă cheamă.

- Auzi, măi tovarăşe cum te cheamă (asta era o vorbă de-a lui), dacă încerci să mă duci cu preşul, dai de dracu' cu mine. Un pumn de grâu dacă a dispărut, te belesc.

- N-a dispărut, tovarăşu' delegat.

- Bine, lasă, vedem noi la bază. Te cântăresc ca la farmacie.

Ajunseră la timp la bază, tocmai când aglomeraţia se terminase.

Delegatul îl trecu primul la cântar pe Vasile Fătu. Confruntând kilogramele ieşite la cântar cu cele înscrise în borderoul pe care i-l dăduse Pisică, el descoperi o lipsă.

- Tovarăşu' Fătu, spuse delegatul cu o voce aspră şi groasă.

- Da, tovarăşu' delegat, îi răspunse atent şi supus Fătu Vasile.

- Câte kilograme are un sac de grâu ?

- Optzeci, tovarăşu' delegat.

- Exact atâta ai furat tu.

- Eu am furat ? întrebă Fătu cu glas complet stins.

- Dar cine ? Eu ?

- Cum era să fur, tovarăşu' delegat ? întrebă Fătu, şi figura lui arăta în clipa aceea o uimire de-a dreptul sinceră.

- Asta mă-ntreb şi eu: cum ai furat ? Ce-ai făcut cu sacul ? L-ai ascuns pe câmp ?

- Nu, nu l-am ascuns.

- Atunci, înseamnă că l-ai dat altei căruţe, pe care ai întâlnit-o în drum.

- Păi ne-am întâlnit noi cu vreo căruţă ?

- Ai dreptate, spuse delegatul, nedumerit. Nu ne-am întâlnit cu nici o căruţă. Chestiunea o s-o lămurească tovarăşul Pisică. În orice caz, păcat de dumneata că ai ajuns să te pretezi la un act de sabotaj. Îmi pare foarte rău, să ştii.

În aceeaşi seară, aproape de miezul nopţii, convoiul se întoarse în Basova. Ajungând la arie, delegatul se prezentă la Pisică, ducându-l pe Fătu Vasile de mână, şi-i raportă despre dispariţia sacului cu grâu.

- Vasile, ai putut să faci tu una ca asta ? întrebă nedumerit şi îndurerat Pisică. Ai putut tu să comiţi aşa ceva ?

- N-am comis, tovarăşu' preşedinte, spuse Fătu Vasile cu atâta lipsă de convingere, încât era limpede pentru cei de faţă că, într-adevăr, comisese fapta respectivă.

- Tu ştii ce te aşteaptă ? îl întrebă Pisică, îngrijorat. Ştii ce te aşteaptă ?

- Ce ? întrebă Fătu, curios cu adevărat.

- Puşcăria.

Apoi rămaseră amândoi pe gânduri. Se gândeau ce s-ar putea face ca să nu iasă prea rău nici pentru unul, nici pentru celălalt. Coincidenţa intenţiilor le era la amândoi cât se poate de limpede.

- Trebuie să te dau pe mâna Miliţiei. Da nu-i miliţianul aici. Ce dracu facem ?

- Îl aştept, spuse Fătu Vasile. Vine târziu ?

- Nu. S-a dus până acasă, să mănânce. A văzut că nevasta nu mai vine, şi atunci s-a dus el. Înţelegi ?

- Înţeleg, răspunse Vasile.

- Odihneşte-te şi tu până atunci. Aruncă-te într-un polog de paie. Pe urmă, o să te trimitem cu primul convoi de căruţe la raion.

- Atunci, mă duc să mă culc puţin, spuse Fătu nefiresc de calm, şi plecă.

Pisică aruncă o privire bănuitoare în urma lui.

- Vezi, nu încerca să fugi.

- Nu încerc, tovarăşu' preşedinte, îl asigură Fătu, dar cum ajunse în spatele unei căpiţe de paie, o luă la fugă spre câmp.

Fugi vreo două-trei sute de metri, apoi se linişti şi merse încet, calm. Noaptea mai avea încă puţină lumină de la lună, care abia apusese, aşa că vedea bine pe unde merge. După vreo jumătate de ceas, ajunse la albia pârâului secat şi porni în jos spre locul unde ascunsese sacul. Nu era sigur dacă lăsase sacul lângă buturuga veche a salciei despre care cândva se zicea că e sfântă deoarece curgea apă din ea, dar care acum secase, sau dacă îl lăsase în dreptul celei de-a treia cotituri pe care o făcea albia înainte de a intra în sat. Nu avea chibrit cu el, nefiind fumător, şi fu nevoit ca în locurile unde bănuia că s-ar putea afla sacul să meargă de-a buşilea, bâjbâind printre bălării cu mâinile. Se înţepă de mai multe ori şi, atunci când ajunse la cel de-al doilea loc unde bănuia

că ar fi sacul, își înfășură mâinile în batistă, ca să nu se mai înțepe. Apoi începu să pipăie locul atent, cu mâinile și picioarele, mergând încet și acoperind așa zeci de metri pătrați de teren. La un moment dat îi veni în minte gândul că cineva a găsit sacul și l-a luat, ceea ce-l făcu să năduşească. Se duse iar la primul loc, cel de lângă buturuga salciei sfinte, și recercetă fiecare palmă de pământ. Luna asfințise de mult și era o întunecime totală. Nu vedea absolut nimic; de câteva ori se trezi învârtindu-se în jurul propriului său trup, ca un câine care vrea să-și apuce coada cu gura.

După vreun ceas de căutare, găsi, în sfârșit, sacul și se așeză pe el, obosit. Era un sac mare, lung aproape cât statura unui om, putea avea chiar mai mult de 80 de kilograme. Fătu se odihni bine pe el, lungindu-se ca pe un pat.

Când se ridică, privi atent în jur, încercând să stabilească prin întuneric niște puncte de reper. Constată astfel că sacul se afla la nouă pași de salcia sfântă, spre miazănoapte. Îl lăsă acolo și porni în josul albiei, spre sat.

Locuia la marginea satului; din câmp putea intra direct în grădină. Nu se mai duse la poartă, pătrunse printr-o spărtură a gardului, dar când ajunse lângă casă și văzu lumina aprinsă într-una din odăi se sperie. Or fi venit să-l caute ? Se apropie cu grijă de o ferestruică și privi înăuntrù. În patul cel mare dormeau vraişte, unul peste altul, cinci dintre copii. Al şaselea, cel mai mic, se afla în brațele maică-sii, care se plimba cu el, legănându-l. Intră în casă. Nevastă-sa îl privi lung, slabă, cu cearcăne vinete în jurul ochilor.

- Te-a căutat Pisică, îi spuse ea cu o nepăsare surdă, de om necăjit și obosit peste măsură.

- Și mai cine ?

- Era și miliţianul.

- Foarte bine ! spuse el așezându-se pe un scaun. Ai ceva de mâncare ?

- Ține-l tu p-ăsta.

Îi puse în brațe copilul și începu să caute într-un dulap. Copilul era greu ca un bolovan - gras și cărnos, cu oase mari, ca el. Dormea cu ochii întredeschiși și răsufla greu.

- Fă, ăsta-i fierbinte, spuse el.

- Este, că l-au dus dracii ăia mari după ei la gârlă. E răcit. O să-l bag în ţuică.

Fătu mâncă o zeamă de culoare roşie, prin care pluteau circa zece frunze, şi nişte brânză cu mămăligă rece.

- Ajută-mă, îi spuse ea când termină de mâncat.

Pregăti ştergarele, adică le înmuie în ţuică, iar el îl dezbrăcă pe copil încet, să nu-l trezească. Oricum, copilul tot se trezi, pentru că ţuica era rece, şi începu să plângă. Femeia îl luă în braţe şi se plimbă cu el sâsâind, dar copilul plângea foarte tare. Ceilalţi copii, care dormeau în patul cel mare, nu se treziră; erau prea obosiţi. Curând, se linişti şi copilul cel bolnav, şi maică-sa îl aşeză în pat. Fătu îi făcu semn să vină lângă el la masă. De oboseală şi somn, femeia mergea metehăindu-se.

- Fă, îi spuse el mestecând, eu am luat un sac de grâu din cotă şi l-am ascuns. Tu ce zici să facem cu el ?

Femeia îl privi sleită de orice putere. I se închideau ochii.

- Acasă nu pot să-l aduc, că mă prinde. Crezi că frat-tu Costică ar vrea să mi-l macine el ?

- Nu ştiu, zise femeia, şi închise ochii; dormea în picioare.

Fătu ieşi în grădină şi sări câteva garduri, până ajunse într-o altă grădină. Un câine lătră de câteva ori, fără să insiste, şi se linişti. Urcă pe prispa unei case, unde, înfăşuraţi în tot felul de ţoale, dormeau mai mulţi oameni, cu copiii la un loc. Fătu împinse cu piciorul într-unul din trupuri.

- Costică !

Cel împins se trezi şi scutură pe cineva de alături.

- Costică, vezi că te strigă.

Costică ieşi anevoie din ţoale şi veni lângă Fătu. Era mult mai mic ca statură decât acesta, îi ajungea doar până la umeri.

- Mă Costică, îi şopti Fătu, eu am luat un sac de grâu din cotă şi l-am ascuns.

- Nu te-a prins ?

- Nu, abia pe urmă şi-au dat seama. Îl aduc la tine, îl macini tu şi-mi dai făina.

Costică se gândi câteva clipe, apoi aprobă.

- Adu-l. Da` cum îl aduci ?

- Cu spinarea.

Un glas de femeie îl chemă dintre ţoale pe Costică. Acesta se duse, şi Fătu auzi nişte şupoteli. Apoi Costică se întoarse şi se scărpină după ceafă îndelung.

- Mă, spuse el, nu vrea nevasta. Cică să nu ne bagi în bucluc.

- Ce bucluc ?

- Poţi să ştii ?! Mai bine astâmpără-te, du sacul înapoi. Înfunzi puşcăria.

- Şi ce mănânc ?

- Lasă, că mai ai tu ce mânca.

- Mai am ceva, da' pe urmă, la iarnă, ce fac ? Îmi dai tu ?

Costică tăcu şi socotind încheiată discuţia, se vârî din nou sub ţoale. Fătu plecă şi se duse acasă. Nevastă-sa dormea, îmbrăcată, în patul cel mic, lângă copilul bolnav. Căută prin dulap şi luă în buzunare nişte mămăligă, o bucată de brânză şi o ceapă. Înainte de a ieşi pe uşă, puse mâna pe fruntea copilului: Ardea. Încercă s-o trezească pe nevastă-sa, ca să-i spună ceva; femeia deschise un ochi, dar era atât de buimacă, încât nu înţelegea nimic.

Ajunse repede în câmp şi porni spre albia pârâului. Se apropia de ziuă şi întunericul era acum şi mai des. Mergea încet, cu mâinile înainte, ca să nu-i intre ceva în ochi, vreun spic de buruiană sau vreo creangă de salcie. De astă dată găsi sacul cu uşurinţă. Se aşeză pe el şi moţăi până se iviră zorile. Văzând că în curând se va lumina de ziuă, ridică sacul în picioare, se vârî cu spinarea sub el, şi-l propti bine pe umeri şi porni pe albie în jos. Merse vreo sută de paşi, până găsi o grotă în mal - un fel de tunel din care oamenii luaseră cândva lut galben pentru lipit pereţii caselor - şi vârî sacul acolo. Rupse apoi un braţ de crengi şi buruieni şi acoperi intrarea.

Pisică se indignă cu adevărat abia a doua zi la prânz, când miliţianul îi spuse că nu l-a găsit pe Fătu.

- Da' sacul l-ai găsit ? întrebă el.

- Nici sacul, răspunse, speriat,miliţianul.

- Atunci, ce facem ? se răsti Pisică. Ce facem ?

- Să-l căutăm.

- Păi nu l-ai căutat şi tu şi nu l-ai găsit ?

- Să-l mai căutăm o dată.

Pisică îl privi lung și pătrunzător.

- Să fiu eu al dracului dacă tu l-ai căutat pe Fătu de-adevăratelea ! Uite, mă jur să fiu al dracului dacă l-ai căutat. Ai fost acasă la el ? Ai făcut percheziție ? Ai luat declarația nevestei? Vecinilor le-ai luat ? Delegatului de convoi i-ai luat ? Celorlalți oameni din convoi le-ai luat ? Ce-ai făcut până acum ?

- Păi ...

- Ce "păi" ? Tu ai fost la ședința de instructaj de la raion ?

- N-am fost.

- Eu am fost și am auzit cu urechile mele când s-a spus să fim atenți să nu se facă vreun act de sabotaj de către chiaburi. Să vezi tu cum o să dăm de dracu' pentru sacu' ăsta de grâu, cum o să umflăm câte-un vot de blam !

Pisică își simți gura uscată și bău pe săturate dintr-o cofă. Arăta slab, nebărbierit, prăfuit, obosit; de-o săptămână mânca și dormea pe sponci. Supravegherea chiaburilor la treieriș fusese un chin. Oricât se străduise el, oricâte măsuri de prevedere luase, sabotajul se săvârșise totuși.

- Trebuie să punem mâna pe el neapărat, spuse Pisică decis, altfel suntem niște rahați în ploaie. Unde-i Ciutacu ? Ciutacule !

Ciutacu dormea într-un polog de paie, socotind că a scăpat de griji doarece intraseră la rând cetele țăranilor cu gospodării mici și mijlocii.

- Rămâi aici cu întreaga răspundere, îi spuse Pisică atunci când acesta veni cu ochii cârpiți și cu părul îmbâcsit de pleavă. Eu mă duc cu tovarășul sergent-major să-l căutăm pe Fătu. În caz că vine cineva de la raion pe la arie - și-o să vină precis - nu-i spui nimic în legătură cu sabotajul. Deocamdată, până nu facem cercetările, rămâne secret.

Pisică și miliția nul se urcară pe biciclete și nu încetară să pedaleze până nu ajunseră în fața porții lui Fătu Vasile. Nu ciocăniră, ci intrară direct. După ce aruncă o privire de ansamblu asupra gospodăriei Pisică porni direct spre magazie. Sergentul îl urmă.

Cercetară magazia, grajdul (în care se află o vacă neagră și anemiată), podul casei, gluga de coceni uscați din grădină,

cercetară fiecare cameră, ultima fiind cea în care se afla nevasta lui Fătu cu copiii.

- Fă, Veto, ce-a făcut Vasile cu sacu ăla de grâu ? întrebă Pisică pe un ton cât se poate de omenos.

Femeia tăcu. Avea treabă: îi punea copilului bolnav o cârpă umedă pe frunte.

- Ce-are, fă, ăla mic, e bolnav ?

Femeia dădu din cap că da.

- Cheamă sanitarul, nu-l obloji cu fleacuri. Copiii primesc medicamente şi îngrijire gratuită de la stat.

Femeia tăcea, şi din întreaga ei atitudine era limpede că Pisică n-avea s-o convingă să vorbească.

- O declaraţie semnezi ? o întrebă el înainte de-a ieşi pe uşă, dar chiar în clipa când se afla la mijlocul întrebării ea dăduse deja din cap că nu.

Ajungând înapoi la arie, cei doi îl luară pe delegat şi porniră imediat spre locul unde se comisese actul de sabotaj.

- Dumneata de ce l-ai lăsat să rămână la urmă ? îl întrebă Pisică, sever, pe delegat.

- De ce, de nece, uite că l-am lăsat, răspunse acesta înţepat.

Stabiliră zona în care a fost posibil să fie ascuns sacul cu grâu, zonă care cuprindea aproximativ un kilometru pătrat.

- Şi dacă l-a dus în sat ? întrebă miliţianul.

- Cam pe-aici trebuie să fie, aprecie delegatul.

- Imposibil să poată duce în sat un sac de optzeci de kilograme. În mod sigur e aici pe câmp. Trebuie să fie în buruienile din albia Cisteiului. Hai să facem o descindere, dar vă rog în linişte.

Traversară lanul de florea-soarelui şi intrară în albie. Pisică mergea la mijloc, iar ceilalţi doi pe margini. Mergeau încet, călcând cu precauţie, cercetând fiecare loc mai ascuns. Merseră aşa vreo oră. Când ajunseră în dreptul grotelor din care luau oamenii lut pentru lipit pereţii caselor, Pisică le atrase atenţia să cerceteze fiecare grotă cu grijă. Şi, într-adevăr, le cercetară cu destulă atenţie, în afară de una singură, cea în care se afla de fapt Fătu cu sacul şi pe lângă care miliţianul trecu în grabă, vârând în

ea din treacăt un băţ, lovind cu el sacul, dar crezând că dă în pământ, merse mai departe.

Ajungând la arie, obosiţi şi flămânzi, după câteva ore de alergătură, cei trei fură întâmpinaţi de Trancă, şeful secţiei agrare de la Sfatul raional.

- Ce-i cu sabotajul ? întrebă acesta, direct.

- Ce să fie, tovarăşe Trancă, spuse Pisică, s-a comis un act de sabotaj. Nu pot spune că n-am fost vigilenţi, dar totuşi s-a comis. Facem eforturi să-l rezolvăm.

Trancă nu se arătă satisfăcut de răspuns.

- În tot raionul lucrurile merg frumos, avem speranţe să luăm locul doi pe regiune, numai la voi merge prost. De ce tocmai la voi ?

- Nu ştiu de ce, spuse Pisică, ceea ce pot să vă precizez este că la procente stăm bine. Avem patruzeci şi opt la sută.

- Aveţi pe dracu ! Chiaburii îşi fac de cap, furând grâul de pe arie, iar dumneata te baţi pe burtă cu patruzeci şi opt de procente.

După ce spuse aceste cuvinte, fără să mai asculte răspunsul, Trancă se îndreptă spre şaretă, se urcă şi porni.

Pisică rămase pe gânduri. Ciutacu se gândea şi el. În cele din urmă, Pisică veni cu o idee:

- Deseară organizaţi o pândă în jurul grădinii lui Fătu. E exclus să nu dea el vreo raită pe-acasă.

- La asta mă gândeam şi eu, spuse sergentul.

În aceeaşi seară, Ciutacu şi miliţianul şi aşezară la pândă sub gardul lui Vasile Fătu.

Multă vreme nu se auzi nici un zgomot deosebit. Abia la miezul nopţii le atraseră atenţia nişte paşi care se apropiau dinspre câmp. Se vedea şi o umbră, o umbră înaltă, care era în mod sigur a lui Fătu, dar miliţianul nu se putu stăpâni şi strigă "Stai", mult prea repede, şi umbra dispăru sub pod. Fugiră repede într-acolo, luminară albia râului cu lanterna, traseră două focuri de armă în sus, dar în zadar.

- Aşteptăm, spuse Ciutacu. Spre dimineaţă o să încerce din nou.

Aşteptară până spre dimineaţă, când îi apucă frigul, obligându-i să se retragă. Înainte de a pleca, auziră nişte glasuri

în casă la Fătu. Se apropiară tiptil şi priviră pe fereastră. Pe patul cel mic şedea un copil cu mâinile împreunate pe piept, având între degete o lumânare aprinsă. Nevasta lui Fătu plângea cu capul plecat peste picioarele muribundului. Ceilalţi copii dormeau.

Cei doi plecară repede în vârful picioarelor. Ajungând la arie. Ciutacu îi spuse lui Pisică:

- N-a venit, dar trebuie să vină. Copilul cel mic e pe moarte; îi aprinseseră lumânarea.

În aceeaşi clipă, se auzi dinspre sat clopotul, bătând rar ca pentru morţi.

- A şi murit, spuse Pisică, şi intră singur în gheretă.

Avea o litră de monopol adusă de nevastă-sa şi o bău pe toată, fără să lase sticla de la gură. Apoi rămase îndelung pe gânduri şi, în cele din urmă, după ce oftă din toţi rărunchii, trase zăvorul la uşă şi se culcă.

Trecură două zile, vreme în care Ciutacu şi miliţianul băteau ziua câmpurile, iar seara pândeau în jurul casei lui Fătu, fără nici un rezultat. Două nopţi, mama, fraţii, vecinii şi neamurile priveghează copilul mort, moţăind lângă trupul lui aşezat pe masa pe care mânca familia, dar Fătu nu se arătă pe acasă.

A treia zi la prânz, Pisică şi Ciutacu fură anunţaţi de către miliţian că nevasta lui Fătu înmormântează copilul. Veniră şi ei imediat şi intrară printre babele, unchiaşii şi copiii care urmau mortul. Presupunerea lor era că Vasile Fătu va veni sigur la înmormântare, şi, cu această ocazie, vor pune mâna pe el.

Până la jumătatea drumului dintre casa lui Fătu şi cimitir, Vasile nu se arătă, dar Pisică avea presimţirea lui şi nu-şi pierdu răbdarea.

Astfel, când în dreptul celor trei fântâni din mijlocul satului cortegiul se opri şi îngenunche pentru ca popa să spună ecteniile, cea mai mare parte dintre oameni văzură alături, într-o grădină, în porumb, un om bărbos stând în genunchi. Mulţimea se înfioră şi privi cu groază spre Pisică şi Ciutacu. Aceştia însă nu-l văzuseră.

Preotul termină de citit, cortegiul porni, iar oamenii vedeau cum alături de ei, prin grădini şi prin curţi, prin uliţe mai dosnice,

ascuns de case, garduri, pomi şi bălării, merge Vasile Fătu, tatăl copilului mort.

În apropiere de cimitir, faptul fu descoperit de o muiere care, cuprinsă de uimire şi spaimă, ţipă: - Vasile !

Toată lumea se opri încremenită şi privi spre locul unde se afla Vasile Fătu, care, când îşi dădu seama că e privit, sări peste un gard şi dispăru. Lumea mai şedea încă înmărmurită, numai copilul care purta crucea de care era legată o batistă albă, şi omul care ducea sicriul pe umeri, neştiind ce se întâmplă în spatele lor, mergeau mai departe. Trecând cele câteva clipe de tulburare, porni şi grosul cortegiului, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Pisică dipăru neobservat în dreptul unei uliţe dosnice. Urma lui Fătu n-o găsi însă, deşi nu rămase nici o grădină prin apropiere necontrolată. A doua zi se sculă în zori, îi luă pe Ciutacu şi pe miliţian din aşternut şi cercetară pas cu pas întreaga albie a pârâului. După două ceasuri de bâjbâială, îl găsiră pe Fătu într-una din grote, dormind pe sac.

În aceeaşi zi îl trimiseră la raion, însoţit de miliţian.

Procurorul-şef care făcu ancheta era de felul lui din Basova: copilărise cu Fătu.

- Mă Vasile, ce fel de sabotor oi mai fi că doar n-ai furat de la nimeni ai furat de la tine ? îl întrebă acesta după ce-i studie dosarul.

- Nu ştiu, tovarăşe procuror, răspunse Vasile rezervat.

- A avut cineva boală pe tine ?

- O fi avut, nu ştiu ...

După ce răsfoi îndelung nişte H.C.M.-uri şi răsuci dosarul pe toate părţile, procurorul îi spuse:

- Ce-ar fi să te bag la neglijenţă, ca să iei numai şase luni ?

De fapt, Vasile execută numai trei luni. În cea de-a nouăzeci şi una zi fu eliberat, fără să priceapă atunci de unde căzuse norocul pe capul lui.

Se întoarse acasă într-o noapte, neobservat, şi se apucă de treburile lui fără să discute cu nimeni nimic, nici măcar cu neamurile sau cu vecinii. Curând, satul uită întâmplarea şi-l pierdu din vedere. Într-o zi, când un grup de agitatori de la

gospodăria colectivă îi intră în curte, el nu încercă să se ascundă sau să facă nazuri, ca alţii.

- E musai să mă înscriu ? a întrebat.

- Nu, dar asta-i linia.

- Bine, atunci mă înscriu.

Cu Pisică nu avu prilejul să se întâlnească mulţi ani, din pricină că acesta plecase la un moment dat din comună. Unii ziceau că-l văzuseră chelner în Constanţa, dar el, când se întoarse în sat şi intră magaziner la gospodărie, susţinea că fusese într-un sanatoriu T.B.C. Fătu îl salută de câteva ori, când trecu pe lângă magazie cu treburi, dar nu intră în vorbă cu el niciodată.

În 1959 colectivizarea comunei se încheie. Cu acest prilej avu loc o adunare generală la căminul cultural, cu participarea a aproape o mie de suflete. După prima parte a şedinţei - festivă şi oficială - se trecu la partea a doua, în care se analiză concret munca vechiului consiliu de conducere şi se alese unul nou.

Consultându-se cu o zi înainte cu comitetul de partid şi cu cadrele de conducere ale gospodăriei, primul-secretar al raionului de partid - care venise anume pentru această adunare - constată că în sat se vehicula părerea de a nu mai păstra vechea conducere. Astfel, când secretarul comitetului de partid îşi exprimă părerea de a-l propune adunării spre a fi ales preşedinte pe fostul vicepreşedinte, el se opuse.

- Oamenii ştiu mai bine cine trebuie ales. Să propună ei.

În adunare, atunci când se cerură propuneri, toată lumea tăcu vreme de cinci minute. Prezidiul nu interveni, lăsă lumea să gândească. Apoi se făcură zece propuneri, şi toate se bucurară de apreciere, oamenii aplaudau şi strigau: "E bun"!

- Mai are cineva de făcut vreo propunere ? întrebă prezidiul.

- Am eu, spuse o femeie din rândul al doilea.

- Cine eşti dumneata, cum te cheamă ? o întrebă primul-secretar, care era conducătorul adunării şi-şi nota toate propunerile.

- Eu sunt crescătoare de purcei, zise ea fără să-şi spună numele. Vreau să-l propun ca preşedinte pe Vasile.

Oamenii începură să râdă.

- Care Vasile, dadă, că e mai mulţi ?

- Vasile Fătu, precizâ ea.

Sala rămase mirată şi nu aplaudă. Propunerea cădea cam pieziş.

- Pe ce te bazezi matale când faci această propunere ? o întrebă primul-secretar.

- Nu mă bazez, spuse femeia, şi se aşeză; nu voia - după cum reieşea din această atitudine - să dea explicaţii.

- Totuşi, insistă primul-secretar, nu ne-am adunat aici ca să ne jucăm de-a propunerile. Explică dumneata adunării de ce crezi că ar trebui să-l laegem pe Fătu Vasile şi nu pe altcineva. Ce merite are el ca să-l alegem ?

Femeia tăcea, şi nimeni altcineva nu voia să vorbească, ceea ce dădea să se înţeleagă că Vasile Fătu nu făcuse nici un fel de isprăvi pentru a merita să intre în atenţia satului, deşi era colectivist destul de vechi.

- Hai, tovarăşi,ce facem ? Mergeam mai departe ? Vrea cineva să ia cuvântul ?

- Eu - spuse Pisică, care fusese până în acea zi magaziner - cred că tovarăşul Fătu ar merita să fie ales membru de consiliu. E un om cinstit şi harnic. Dânsul lucrează de trei ani la maternitatea de scroafe, prestând o muncă bună. Ca preşedinte, însă, nu cred că e cazul, ar fi exagerat.

Atunci se ridică femeia care făcuse propunerea şi care nu-şi dăduse numele şi zise:

- Dar că a făcut anul trecut o juma de mie de zile-muncă, ce crede tovarăşul Pisică ? E cazul ?

Cei de la prezidiu îşi încruntară toţi deodată frunţile, surprinşi. Primul-secretar îl întrebă pe fostul preşedinte:

- E adevărat ?

- Nu ştiu, nu cred, spuse acesta nedumerit.

- Păi cum de nu ştii ? Dumneata ce-ai păzit aici ?

- Are, tovarăşi, spuse contabilul, consultându-şi un caiet pe care-l avea asupra lui. Are cele mai multe zile-muncă din toată gospodăria. În total 581, din care nevastă-sa a făcut doar optzeci.

- A fost bolnavă, preciză cineva.

- Cinci sute ! se miră primul-secretar cu glas tare. Imposibil ! Tovarăşu Fătu !

- Da, răspunse Fătu, ridicându-se în picioare.

- Ia spune dumneata în faţa adunării cum ai făcut atâtea zile-muncă.

- La noi, la scroafe, e cu procente, tovarăşu' secretar, nu ştiu dacă ştiţi, spuse Fătu justificându-se.

- Da, ştiu.

- Depinde câţi purcei dai la fiecare fătare, depinde de mortalitate, de greutate ... Pe baza asta se dau procentele.

- Avantajul lui e că n-a avut nici un purcel mort până acum, adăugă brigadierul zootehnic, care se afla şi el în prezidiu. De când n-ai avut mortalitate, Vasile ?

- Am avut o dată un purcel bolnav, dar l-am salvat.

- Cum l-ai salvat ? întrebă primul-secretar.

- L-am înfăşurat într-o haină, m-am dus cu el la tovarăşul veterinar acasă (că era noapte, şi dânsul dormea), i-a făcut o injecţie, respiraţie, i-am dat lapte cald şi-a scăpat.

- Cam câţi purcei ai dat dumneata gospodăriei până acum ? Ţii socoteala ? se interesă mai departe primul secretar, acordându-i lui Fătu o atenţie deosebită.

- Cum să nu ?! spuse acesta, foarte sigur pe el: două mii patru sute douăzeci şi şase.

Se făcuse linişte, şi timp de un minut nu mai scoase nimeni nici un cuvânt. Vasile stătea în picioare, aşteptând.

- Mai aveţi vreo întrebare ? se adresă el prezidiului.

- Ai fost propus să fii ales preşedinte, îi spuse primul-secretar. Ce zici ? Poţi să conduci gospodăria ?

- Păi de ce să nu pot ?

- Eşti capabil ?

- Sunt.

Primul-secretar şopti ceva cu ceilalţi oameni din prezidiu, apoi spuse tare:

- Tovarăşi, sunteţi de acord să trecem la vot ?

Votul se făcu prin ridicarea mâinilor, şi la numărătoare reieşi că Vasile Fătu e ales preşedinte. Lumea apludă: "Bravo, Vasile !"

Se procedă apoi la alegerea întregului consiliu. Dintre cei vechi fu reales unul singur: brigadierul zootehnic.

După adunare, noul consiliu intră într-o scurtă şedinţă. Oamenii se împrăştiară pe la casele lor, în afară de bărbaţi, care intrară la bufet, unde se servea bere la halbă, adusă special cu ocazia acestui eveniment.

Pisică, fostul magaziner, nu intră în restaurant; plecă acasă singur, mâncă şi se culcă. După vreo oră însă, neavând somn, sări din pat, se îmbracă şi porni spre sediul gospodăriei. Nu mai era nimeni acolo, şedinţa se terminase. Intră la restaurant, dar Vasile Fătu, de care întrebă, nu era acolo. Se duse să-l caute acasă; în casă era întuneric. Bătu totuşi la poartă, dar nu-l auzi nimeni, pentru că lătrau câinii. Pisică rămase nedumerit într-o răscruce, apoi, după câteva momente de gândire, porni spre magazie. Magazia era situată în fundul curţii gospodăriei, pe un tăpşan. Era o construcţie nouă, cu etaj, parter şi subsol: la subsol crama, la parter cerealele, iar la etaj tutunul şi alte plante tehnice, care trebuiau păstrate la loc uscat. Pisică scoase cheile şi se îndreptă spre uşa de la subsol. În clipa când vârî cheia în lacăt, cineva ieşi din întuneric, îl apucă de mână, iar lui i se făcu rău. Se înmuie şi se lipi de zid.

- Eu sunt, îi spuse o voce. Deschide !

Pisică nu mai avu putere să deschidă, şi atunci acel cineva luă cheia şi deschise, după care căută comutatorul şi aprinse lumina electrică. Abia atunci Pisică îşi dădu seama că era Fătu şi o năduşeală abundentă îi acoperi trupul, brusc.

Fătu îşi puse mâinile la spate şi începu să se plimbe printre butoaie. Pe unele le ciocănea cu piciorul, pe altele cu degetul. Când ajunse la capătul aleii dintre butoaie, unde se afla o măsuţă cu nişte pahare şi unde beau diferiţi oaspeţi care vizitau gospodăria, Fătu se aşeză şi comandă:

- Scoate o jumate de vin !O plătesc eu.

Pisică se supuse, umplu repede o cană de vin şi turnă în două pahare. Fătu ciocni cu el şi bău. Apoi îl privi lung, extrem de lung şi pătrunzător.

- Ştii de ce am venit la magazie ? întrebă el.

- Ştiu, spuse Pisică, liniştit.

- De ce ?

Pisică se gândi câteva momente.

- Hai, spune, să vedem dacă ştii, insistă Fătu.
- Credeai că o să vin şi eu aici ca să ...
- Ca să ce ?
Pisică evită un răspuns direct.
- Ştiu eu ce dracu ţi-o fi trecând ţie prin cap ?
Fătu se linse pe buze şi-l privi iarăşi într-un fel care voia parcă să dea ceva de înţeles.
- Ştii, dar nu vrei să spui. Să-ţi spun eu. Când ai văzut c-am fost ales, ai dat fuga să-ţi pui magazia în regulă. Adică să mitocoreşti hârtiile. Aşa e ?
Pisică îşi turnă un pahar întreg de vin şi-l bău pe nerăsuflate. Apoi spuse:
- Nu, n-am dat fuga încoace. Mai întâi te-am căutat pe tine acasă.
- De ce ?
Pisică găsi un răspuns cam anevoie.
- Am vrut să luăm legătura.
- Atunci, e foarte bine, spuse Fătu, pentru că şi eu am avut de gând să iau legătura cu tine. Şi încă imediat.
- De ce aşa imediat ?
- Uite, ţi-o spun pe faţă: ca să nu ai timp să muşamalizezi neregulile.
- De unde ştii tu că am nereguli ?
- Sunt sigur.
- De unde eşti sigur ?
- Nu ştiu de unde, dar sunt. Să mă scuipi în gură dacă n-o fi aşa !
- Să te scuip ?
- Să mă scuipi ?
- Bine !
Pisică îşi dezbrăcă haina şi scuipă în palme, ca şi cum ar fi vrut să se ia cu el la trântă, apoi deschise sertarul măsuţei la care stăteau.
- Uite, spuse el, aici sunt actele cramei, începem cu crama, da?
- Începem cu crama, fu de acord Fătu. Dă încoace gradometrul.

Gradometrul era un băţ însemnat cu nişte linii. Vârât în butoi, el arăta imediat câţi litri de lichid sunt înăuntru. Înainte de a-i da gradometrul, Pisică rămase câteva clipe pe gânduri.

- Dar, în definitiv, ce drept ai tu să mă controlezi ?

- Care "tu" ? îl întrebă foarte sever, încruntându-se, Fătu.

Pisică se făcu că n-a înţeles.

- N-am înţeles ...

- Ce n-ai înţeles ? N-ai înţeles că sunt preşedinte ? N-ai fost la şedinţă ? Cum n-ai înţeles ? Eu cum îţi vorbeam când erai tu autoritate în comună ?

Pisică se întunecă deodată şi avu o zvâcnire de-o clipă spre Fătu, dar se opri la timp.

- Vreau să zic, tovarăşu' preşedinte, spuse el calm, că atunci când se verifică o gestiune trebuie să se facă această verificare de către o comisie, adică de către mai multe persoane. Dumneavoastră nu sunteţi mai multe persoane.

- Da, ştiu asta. Facem verificarea altă dată, de acord, dar predă-mi mie cheile acum.

- Asta nu pot.

- Dacă n-ai încredere, le încuiem în casa de bani.

Pisică se gândi înainte de a hotărî.

- Nu, nu dau cheile din mână.

- Atunci, hai, scoate dosarul cu bonuri !

- Care bonuri ? întrebă Pisică.

- Bonurile de intrare, de ieşire, chitanţele de vânzare către M.A.T., scoate tot !

Pisică scoase toate actele, cuprinse în trei dosare. Hârtiile nu erau păstrate prea îngrijit, aveau tot felul de pete pe ele. Fătu se cufundă în lectura lor, lectură care dură cam vreo jumătate de oră. În acest timp. Pisică bău un pahar de vin singur. Când vru să mai bea încă unul, Fătu îl opri.

- Nu mai bea. Avem de lucru.

Pisică începu să râdă.

- Mă Vasile, spuse el. Tu vrei dinadins să mă bagi în puşcărie?

Fătu îl privi foarte lung şi sever.

- Tovarăşu` Pisică, îi spuse el grav, te-am ameninţat eu pe dumneata cu ceva vreodată ? Te-am jignit ? Am fost nepoliticos ? Te rog să-mi spui.

- Nu, recunoscu Pisică.

- Atunci, de ce te legi de mine ? De ce ? Eu, ca preşedinte, am sau nu dreptul să controlez magazia ?

- Ai.

- Atunci ?

- De ce ai venit imediat să controlezi magazia ? De ce în primul rând magazia ?

Fătu îl privi mirat.

- Păi ce era să controlez ? Grajdurile ? Să număr vitele ? Să număr porcii ? Fură la noi cineva vaci sau porci ? Să mă duc să număr hectarele, să măsor perimetrul ? Fură la noi cineva pământ? Singurul loc unde sunt posibile hoţiile este magazia. Recunoşti ?

- Recunosc.

- Atunci de ce paştele mă-tii te miri ? schimbă Fătu, brusc, tonul. După ce că eşti porc, mai faci pe miratul ?

Pisică rămase cu gura căscată.

- Va să zică mă înjuri ? întrebă el pe un ton care nu ascundea satisfacţia. Bine, înjură-mă !

Fătu făcu un gest care însemna că discuţia s-a curmat.

- Gata !

Trecură la măsurarea butoaielor, operaţie care dură aproape o jumătate de ceas. Fătu îşi nota totul pe o bucată de hârtie. După ce termină măsurătoarea, începură confruntarea cu diferitele bonuri şi chitanţiere, făcură extrem de multe adunări şi scăderi. La sfârşit ieşi o diferenţă de 80 de kilograme.

- Optzeci de kilograme, spuse Vasile Fătu, grav.

- Sunt în plus, preciză Pisică.

- Văd şi eu că sunt în plus. De unde ? Ai pus apă prea multă ?

- Nu, n-am pus.

- Atunci ? Am greşi noi socotelile ?

- S-ar putea.

- Hai să mai măsurăm o dată.

Fătu începu să măsoare vinul încă o dată. Pisică veni lângă el şi-l ajută.

După o jumătate de oră făcură din nou adunarea. De astă dată ieşi o lipsă de optzeci de litri. Se priviră nedumeriţi.

- Ce dracu înseamnă asta ? întrebă Fătu.

- Nu ştiu, răspunse Pisică, îngândurat. N-ar fi exclus să am lipsă. Care cum vine, bea pe aici cât vrea.

- Eu am băut în seara asta o jumătate de litru.

- Păi nu ştiţi cum se întâmplă ? Vine de la raion unul şi altul, vine de la regiune, mai vine de la ziare ...

- Da, şi ce dacă vine ? Îţi cer ei să bea ?

- Nu, nu-mi cer.

- Atunci, de ce le dai ?

- Păi venea tovarăşu' preşedinte cu ei.

- Şi ce dacă venea tovarăşu' preşedinte cu ei ? Plătea el vinu care se consuma ?

- Nu plătea.

- Atunci ?

- Păi uite că nu plătea, dar de cerut îmi cerea: eu nu puteam să refuz, şi uite-aşa...

Fătu se strâmbă nedumerit.

- Zău că nu te-nţeleg ! Tu crezi că ăla care vine de la raion sau regiune sau de la Bucureşti nu are trei lei în buzunar să plătească o jumătate de chil pe care o bea, crezi că el are nevoie de pomana ta, nu-i dă statul diurnă ?

- Îi dă, dar pot eu să-i cer bani ?

- De ce să-i ceri ? Nu-i ceri de loc, îi pui bonul în faţă, şi el îţi plăteşte. Nu-i normal aşa ?

- Ba da, e normal, recunoscu Pisică.

- Dar voi - şi tu, şi preşedintele - eraţi nişte oameni la care li se rupea în paişpe de gospodărie. De ce nu dădeaţi vinul vostru, găinile voastre, ouăle voastre, dacă eraţi aşa de filotimi ? De ce ?

Pisică ţinea o mână la frunte şi privea într-un pahar gol.

- Aveţi dreptate, tovarăşe' preşedinte.

- Ştiu eu că am dreptate. Mie spune-mi de ce făceaţi aşa cum făceaţi. Răspunde !

Pisică îl privi obosit, cu ochii micşoraţi.

- Mă Vasile ...
- Tovarăşu' preşedinte mă cheamă ! i-o reteză Fătu.
- Tovarăşu' preşedinte ...
- Poftim !
- Mi-e somn. Să lăsăm pe mâine.
- Îmi dai cheile ?
- Nu ţi le dau.
- Atunci, hai ! îi ordonă Vasile. Hai mai departe. Te ţin aici şi trei zile dacă e nevoie. Cât timp credeai tu că o să-ţi meargă ?

Fătu începu a treia oară măsurarea butoaielor.

- Fii atent, îi spuse el lui Pisică, e pentru ultima oară.

Pisică veni lângă el şi notă cantităţile de vin din fiecare butoi. Apoi făcură împreună adunarea şi reieşi o lipsă de 180 kilograme.

- Ce zici ? îl întreă Fătu.
- Nu zic nimic, spuse Pisică indiferent.
- Adică ?
- Adică probabil că lipseşte.
- Bine, spuse Fătu, mergem mai departe.

Era ora două noaptea. Urcară la parterul magaziei, unde se aflau grâul de sămânţă, fasolea, mazărea şi celelalte cereale care trebuiau semănate. Tot acolo se afla o parte din brânza care trebuia împărţită oamenilor, mierea de albine, precum şi diferite materiale: cuie, sfoară, caiele, potcoave, becuri electrice, colace de sârmă etc. Neorânduiala şi lipsa de curăţenie erau evidente, iar aerul irespirabil. Fătu înceu să tuşească şi deschise repede o fereastră. Şobolanii alergau printre picioarele lor,- speriaţi. Fătu lovi unul cu bocancul şi-l lăsă mort chiar lângă masa care servea ca birou.

- Măi tovarăşu' Pisică, ia spune-mi dumneata mie: de ce-i mizeria asta aici ? De ce nu aeriseşti, de ce nu mături, de ce n-ai dat cu analcid şi de ce n-ai pus şoricioaică pentru şobolani, de ce nu aranjezi materialele cum trebuie, să fie toate într-o ordine, să se păstreze bine şi să ştii de unde să le iei ? Hai ? De ce nu-ţi faci dumneata datoria ?

Pisică îl asculta privindu-l lung, dar era limpede că se gândea la cu totul altceva.

- Auzi, tovarăşu' Pisică, continuă Fătu, imediat ce dai în primire magazia o să treci să munceşti într-o brigadă de câmp, ca să vezi şi tu o dată în viaţă cum e munca. Că tu de vreo cinşpe ani tot funcţionar ai fost, parcă te-a făcut mă-ta cu creionul în mână: tu preşedinte de sfat, tu secretar de sfat, agent agricol, agent sanitar, agent cu tutunul, achizitor la O.R.A.C.A., agent la A.D.A.S., gestionar la cooperativă, magazioner la G.A.C. Ce-ar fi să mergi acum niţel la munca câmpului ? Ce zici ?

Pisică nu răpunse nimic. Şedea în picioare şi privea drept înainte, privirea lui trecând exact pe lângă urechea dreaptă a lui Fătu şi oprindu-se pe o capcană de şoareci care era agăţată de un cui bătu în perete.

- Să începem cu brânza şi mierea, spuse Fătu. Scoate bonurile şi facturile.

Cercetă actele cu atenţie. Cântări singur butoaiele cu brâznă, cărându-le în braţe cu foarte multă dificultate sau împingându-le de-a dura. Pisică fuma deoparte, absent. După cântărire, reieşi o lipsă de nouă kilograme de brânză şi două kilograme de miere.

- Ce-i cu lipsa asta ? îl întrebă Fătu.

- Trebuie să primesc descărcare.

- De la cine ?

- De la preşedinte.

- Care preşedinte ? Preşedintele sunt eu.

- De la tovarăşul fost preşedinte, preciză Pisică, foarte obosit; i se închideau ochii de somn.

- Ce legătură are tovarăşul fost preşedinte cu mierea şi cu brânza, de ce trebuie să dea el descărcare ? Le-a mâncat el ?

- O parte le-a luat personal, rămânând să achite la casierie şi să-mi aducă chitanţa, iar o parte s-au servit la mese, cu diferite ocazii.

- Bine, o să plătiţi voi tot ce lipseşte, ca popa, n-o să rămâneţi datori cu nimic, te rog să fii sigur de asta.

- O să plătim, spuse Pisică istovit, şi se aşeză pe un butoi cu brânză. Dacă aşa vrei tu, o să plătim. Ştiam că dacă o să ajungi vreodată ceva, primul tău gând va fi să mă distrugi pe mine.

- De ce să te distrug ? Nu te distrug deloc. Îţi controlez magazia, notez lipsurile, le plăteşti frumuşel, iar pe urmă te duci

să munceşti la câmp. Te duci şi tu să prăşeşti, să seceri, să conduci un atelaj ... Asta-i tot. De ce zici că vreau să te distrug ? Pe care om l-ai văzut tu în ziua de azi distrus pentru că munceşte? De unde judecata de secătură şi porc ?

Pisică se ridică şi-şi aprinse o ţigară. Trase câteva fumuri şi se mai învioră.

- O să ajungi şi tu porc, spuse el liniştit, n-avea nici o grijă.

- De ce să ajung porc ? se interesă Fătu, surprins.

- Nu pricepi ?

- Nu.

- Dacă nu pricepi, îţi spun eu. Fiind preşedinte, o să ai puterea în mână, înţelegi ?

- Aşa. Şi ?

- Şi-o să faci ba una, ba alta, după cum cere funcţia. Mai bagi un deşt într-un borcan sau într-o putină, mai bei un pahr de vin cu unul şi cu altul, mai iei o găină şi-o jumuleşti ... Şi deodată, când nici nu te gândeşti, vine unul nou, îţi dă un picior în spate şi te face porc. Aşa că ...

- Aşa că ce ? întrebă Fătu, având expresia tipică a omului care n-a priceput totuşi ce i s-a spus.

Pisică îl privi lung, vrând să-şi dea seama dacă face pe nebunul sau dacă e prost. Se priviră direct câteva clipe destul de lungi. Ochii lui Fătu, de un albastru neobişnuit de deschis, ca de copil de lapte, îl priveau pe Pisică fără să clipească, cu o linişte desăvârşită. Acesta rezista privirilor, nu se clintea.

Fătu îl privi mai departe cu aceeaşi linişte, pentru ca dintr-o dată să se roşească la faţă şi să scrâşnească scurt din măsele. Pisică o luă în aceeaşi clipă la fugă spre uşă. Fătu apucă de alături, cu două degete şobolanul mort şi aruncă după el, nimerindu-l drept în ceafă.

(Sufereau împreună, 1965)

În anul 1951, în timpul lunii de practică, pe când stropea cu o soluție insecticidă tarlaua de cartofi de pe lotul experimental, unui student de la Agronomie îi explodă butelia aparatului de stropit pe care îl purta în spinare. Studentul respectiv nu păți aproape nimic, în schimb, cel care venea la câțiva pași în urma lui, purtând și el un aparat de stropit, primi direct în față lovitura violentă a unei schije. Accidentatul - pe nume Rasu Cornel - fu dus imediat la spitalul de urgență, iar peste o oră se află rezultatul: schija îi provocase o rană gravă la ochi, orbindu-l.

Impresionați profund de această întâmplare nefericită, colegii de grupă stabiliră, de comun acord cu medicul-șef, să rămână cu rândul de veghe la capul lui, zi și noapte, încercând să-i îndulcească chinurile.

În primele săptămâni, bolnavul se lăsă repede convins că e vorba de o lovitură superficială, care se va vindeca repede. Trebuia doar - i se zicea - să stea liniștit, să nu vorbească și să doarmă mult. Rasu se supunea: dormea, asculta lecturile pe care i le făceau colegii, era liniștit. Situația se complică din ziua când, schimbându-i-se bandajul de la ochi, medicii fură nevoiți să-i spună adevărul și să-i ceară consimțământul pentru o operație complicată. Operația, încredințată unui mare specialist, nu ameliora cu nimic starea bolnavului. În discuția pe care o avu după aceasta cu pacientul său, profesorul îi mărturisi deschis că va rămâne toată viața fără vedere, astfel încât este necesar să înceapă să se adapteze unui nou fel de viață.

Rasu se manifestă la început prin stări depresive, apoi deveni violent: plângea și gemea tot timpul, rupea pernele și cearșafurile își făcu chiar o tentativă de sinucidere. Într-o seară, liniștindu-se, rugă pe cineva s-o anunțe pe Lia Pogonat, o colegă de grupă, că dorește să-i vorbească. Lia era o fată mărunțică, suav brunetă și cu o comportare permanent gravă. Fiind secretară de U.T.M.,

gravitatea înfăţişării şi comportării ei era determinată - presupuneau colegii - în primul rând de această funcţie. Permanent, faţa ei purta masca agresivă şi posacă a unei nemulţumiri severe, cu care îşi intimida întotdeauna colegii; atunci când i se întâmpla să râdă şi-şi dezvelea dantura, cei din jur descopereau miraţi că nu e urâtă. Rasu îi făcuse oarecum curte înainte de accident, în sensul că dansase cu ea de mai multe ori la o reuniune şi că o ajuta voluntar la diferite munci de organizaţie, ca de pildă redactarea unor referate şi dări de seamă. Nimic nu dovedea însă că el ar fi îndrăgostit, şi cu atât mai mult ea, care avea faţă de toţi colegii o atitudine rigidă nediferenţiată.

Lia veni la Rasu la spital puţin după miezul nopţii, imediat ce fu anunţată.

- M-ai chemat să-mi spui ceva deosebit ? îl întrebă ea când sosi.

- Am simţit nevoia să fii lângă mine câteva clipe. Atâta tot.

- E cât se poate de firesc, analiză ea la rece sentimentul lui. În ultima vreme am observat că te-ai legat oarecum sufleteşte de mine. Cu ce-aş putea să-ţi fiu de ajutor ?

Rasu tăcu câteva clipe.

- Nu te-am chemat să-mi fii de ajutor. E vorba de cu totul altceva.

- Despre ce e vorba ?

- Te-am chemat să-ţi spun ... Dar să nu mai afle nimeni ...

- N-o să afle, te asigur.

- Sunt nenorocit, Lia ! Nenorocit cum nu-şi poate imagina o minte omenească. Nimeni nu ştie că eu n-am închis ochii (la figurat spus închis, pentru că nu mai am ce închide) de trei zile şi trei nopţi. Tot timpul, zi şi noapte, îmi pun întrebări. Tu ştii ce-nseamnă să-ţi pui întrebări trei zile şi trei nopţi fără oprire ?

- Nu ştiu, dar îmi imaginez. Ce fel de întrebări îţi pui ?

- La început au fost întrebări simple: cum am să trăiesc de-acum încolo ? cine o să mă poarte de mână ? ce meserie va trebui să învăţ ? Mai târziu, lucrurile s-au complicat. Am început să-mi pun întrebări la care nu se poate răspunde: de ce a trebuit să se întâmple această catastrofă ? de ce tocmai mie ? de ce butelia a făcut explozie în clipa aceea, şi nu cu un minut mai târziu, când

ajungeam la capătul tarlalei ? de ce a trebuit ca schija să mă lovească exact în ochi ? Ce să-mi pot răspunde la aceste întrebări?

- Sunt întrebări destul de simple, îi răspunse Lia fără să facă nici o concesie în ce priveşte sobrietatea ei obişnuită. Nu văd de ce te frământi.

Acea jumătate din fruntea lui Rasu care nu era acoperită de bandaj se încruntă.

- Ce anume ţi se pare simplu ?

- Faptul că trebuie să lupţi ! strigă ea, apucându-l strâns de o mână, dar el se smuci nervos.

- Nu te-am chemat aici în calitate de secretară U.T.M. şi nu mă interesează lozincile tale !

- Te-aş ruga să nu mă jigneşti.

- Cu cine vrei să lupt ? întrebă el, răguşit. Cu destinul ?

- Da, cu destinul. Trebuie să învingi.

- Şi dacă nu învinge, ce fac ? Mă sinucid ?

- Nu. N-ai acest drept.

- De ce n-am acest drept ?

- Pentru că nu eşti doar al tău.

- Dar al cui sunt ? Al patriei, al vostru ?

- Da.

Rasu se ridică pe jumătate în pat, roşu la faţă, bâjbâi cu mâinile pe noptieră, luă un pahar şi-l aruncă în direcţia în care bănuia că se află Lia. Paharul se lovi de perete şi se sparse.

- Ieşi afară, cretino ! urlă el. Crezi că pentru asta te-am chemat, ca să-mi spui că aparţin patriei ?

- N-am înţeles, spuse ea, palidă şi răguşită.

- Atunci îţi repet: eşti o cretină ordinară şi te invit să ieşi afară.

Lia rămase nemişcată pe scaun aproape cinci minute, vreme în care Rasu se linişti.

- După felul forte urât în care te-ai exprimat, spuse ea apoi cu o gravitate sumbră, fără să-şi piardă calmul, îmi dau seama în ce situaţie grea te afli. E de datoria mea să te ajut.

- Cu ce să mă ajuţi ?

- Să te ajut să-ţi recapeţi vederea. Pentru asta va trebui să rămân lângă tine.

Rasu o ascultă încremenit.

- Nu înțeleg, spuse el, cum adică să rămâni lângă mine ?

- Ca să simplificăm lucrurile, ți-aș propune să ne căsătorim. Ce părere ai ?

- Nu-mi arde de glume.

- Nici mie, îl asigură ea. Bineînțeles, nu trebuie să ne pretindem deocamdată sentimente de dragoste. Pentru început va fi suficient să ne respectăm reciproc.

Rasu începu să râdă în hohote.

- Minunat gest ! exclamă el. Mă impresionează până la lacrimi.

Apoi tăcu și-i întoarse spatele.

- Culcă-te, îl sfătui ea calmă. Începând de mâine, o să fiu cu tine tot timpul.

Și, într-adevăr, chiar de-a doua zi, ea anunță decanatul și colegii de grupă că se căsătorește cu Rasu și se mută la spital. Nimeni nu îndrăzni s-o aprobe sau s-o contrazică.

Peste o lună, când rănile se vindecară și Rasu fu eliberat din spital, se mutară la căminul familiștilor, unde primiră o cameră.

Viața lor se desfășura aproape normal. Veneau și plecau de la facultate ținându-se de mână, tăcuți, cu o înfățișare de oameni modești și serioși, pentru care viața punea probleme dintre cele mai complicate. La sfârșitul anului universitar, Rasu luă note mai mari ca în anul precedent, când fusese sănătos, fapt care se datora, desigur, răbdării cu care Lia îl ajuta să învețe și să-și păstreze echilibrul moral.

În timpul examenelor de sfârșit de an, ea dispăru de mai multe ori de-acasă câte-o jumătate de zi, iar când Rasu o întrebă unde a fost, îi răspunse scurt:

- E spre binele tău.

Într-adevăr, după o audiență la ministrul agriculturii și alta la ministrul sănătății, Lia reuși să capete în memoriul înaintat o viză favorabilă. Astfel, chiar în a doua zi de vacanță plecă cu Rasu la Constanța, de unde se îmbarcară pe un vas cu direcția Odessa. În port, îi aștepta o soră de la institutul celebrului savant oculist Filatov, unde Rasu fu internat imediat. Lia ceru chiar a doua zi să

stea de vorbă cu profesorul, pe atunci încă în viaţă. I se răspunse că acesta este bolnav.

- Nu-l deranjez decât cinci minute, insistă ea.
- Dânsul nu mai consultă şi nu mai operează.
- Nu vreau să-l opereze, vreau numai să-l vadă.

În cele din urmă, deşi foarte bătrân şi bolnav, Filatov acceptă să-l consulte pe Rasu.

- Vei vedea, declară savantul solemn, după cinci minute de consult.

Apoi îl mângâie pe bolnav pe păr şi-i zâmbi obosit.

Exact a doua zi, Rasu intră în operaţie. Transplantul, care dura aproape trei ore, fu extrem de migălos. Sub privirile uluite ale Lici, medicii înlocuiră unul dintre ochii bolnavi ai lui Rasu cu un altul, recoltat de pe cadavrul unui miliţian asasinat cu câteva ore înainte în port de către nişte marinari străini beţi. După zece zile, când i se scoase bandajul, Rasu începu să plângă: vedea. Peste o lună, i se transplantă al doilea ochi, recoltat de pe cadavrul unei studente care se sinucisese. Şi această operaţie reuşi. Rasu declară că vede perfect, singurul neajuns fiind că ochii aveau culori diferite: cel luat de la miliţian era căprui, în timp ce al studentei avea irisul de un albastru-deschis. Amănuntul nu se observa la prima vedere, dar, atunci când era luat în seamă, producea un efect straniu: aveai senzaţia că eşti hipnotizat şi te cuprindea frica.

Despărţirea de personalul institutului fu deosebit de solemnă. Avu loc o adunare festivă a medicilor, surorilor şi bolnavilor, la care atât Rasu, cât şi Lia luară cuvântul, după care fură conduşi la vapor şi li se înmânară buchete de flori.

Emoţionaţi din cale-afară şi fericiţi, ei se plimbară toată noapte pe puntea vaporului, cântând şi recitând versuri. Spre dimineaţă, când se retraseră în cuşeta lor, el îngenunche şi-i sărută picioarele. Ea îl ridică şi-l sărută pe ochi, după care i se dărui pentru prima oară ca femeie.

La facultate li se făcu o primire caldă: colegii îi purtară în braţe, avu loc un miting şi un banchet. Oraşul întreg vorbea de ei, mai ales în urma unui zvon răuvoitor care susţinea că ochii lui Rasu nu ar fi de om, ci de maimuţă.

La şase luni după operaţie, după un examen la care făcuse eforturi mari, Rasu îi mărturisi Liei că la ochiul stâng privirea devine din ce în ce mai ceţoasă. Consultară chiar a doua zi un oculist, dar acesta le dădu un răspuns ciudat.

- Mă iertaţi, spusese el, dar nu pot să vă ajut cu nimic. Transplanturile acestea, atât de miraculoase la primul aspect, nu-mi inspiră încredere. E o părere personală şi v-aş ruga să n-o difuzaţi.

În următoarele luni, vederea ochiului bolnav slăbi din ce în ce mai mult, ajungându-se în cele din urmă la orbirea completă. După o noapte albă, chinuită de spaime cumplite, Rasu o întrebă pe Lia ce e de făcut.

- Să fii calm, îl sfătui ea, şi să nu spui la nimeni nimic.

- De ce să nu spun ? întrebă el mirat.

- N-are importanţă de ce. Din moment ce ai un ochi bun, cu care vezi, n-are rost să te plângi de celălalt, cu care nu vezi.

Rasu o ascultă şi tăcu. Oamenii credeau că el vede cu amândoi ochii, dar, de fapt, vedea numai cu unul. În plus, trăia şi cu obsesia că într-o zi va ceda şi celălalt. Din fericire, nici în lunile şi nici în anii următori nu apărură semne îngrijorătoare din acest punct de vedere, iar el se obişnui să trăiască folosindu-se de un singur ochi.

La terminarea facultăţii, plecară împreună în Bărăgan ca agronomi. Lucrau în două sate vecine, aveau o căsuţă a lor, construită de către cele două gospodării, şi duceau o viaţă aparent tihnită şi idilică. Astfel, reporterul unui ziar pentru tineret, petrecând o zi în preajma lor, se emoţionă într-atât, încât, exagerând cu evidenţă lucrurile, îi prezentă cititorilor ca pe adevărate modele de comportare în muncă şi în familie, după care, vreme de o lună, elevi şi studenţi, pionieri şi pensionari, gospodine şi ţărani le scriau, felicitându-i şi asigurându-i că le vor urma exemplul. Adevărul era însă destul de îndepărtat de aceste aprecieri, cel puţin în ceea ce priveşte viaţa lor intimă. Munca la ţară constituia o satisfacţie reală numai pentru Rasu. Pornind de la o situaţie foarte grea - dezorganizare, certuri şi duşmănii, lipsă de interes şi pricepere -, el ridicase în doi ani o gospodărie colectivă, mult rămasă în urmă, la nivelul celor mai bune din

raion. Din această pricină se bucura de deplină încredere şi preţuire. fusese ales deputat raional. Aproape în fiecare săptămână. pe ploi sau viscole, pleca oriunde era chemat. fără să se supere pentru nesomn şi foame, fără să refuze nimic. înfruntând greutăţile cu o voluptate de bărbat puternic, încrezător în tot ceea ce face. Oarecum asemănător muncise şi Lia în primul an. dar fără dăruirea şi interesul pe care Rasu le investea în fiecare acţiune. Meseria, se plângea ea. uneori, nu o atrăgea. Avea mereu sentimentul provizoratului, aştepta o schimbare. iar când i se repeta cu vreo ocazie sau alta că va trebui să rămână definitiv un om al locului. adică să se stabilească pe viaţă în acel sat. respingea ideea cu brutalitate şi enervare. Vrând să-i estompeze această neîmplinire, Rasu încercă totul pentru a o face fericită ca soţie. Comportamentul lui din acest punct de vedere era ireproşabil. Permanent afectuos, el îi îndeplinea cu o supunere conştientă toate dorinţele, scutind-o aproape de orice obligaţie gospodărească. Astfel, treburile de gospodărie, pe care bărbaţii le consideră de obicei jignitoare, el le execută cu plăcere: lustruia duşumelele. spăla şi călca, gătea, căpătând o adevărată dexteritate în a face ca prezenţa lui să se simtă în casă doar în clipele plăcute.

Aceste străduinţe şi concesii creară însă, fatalmente, o atmosferă forţat armonioasă, artificială. Simţind în ea o nemulţumire continuă, Rasu începu să obosească. gesturile lui în apropierea ei deveniră adesea crispate, false. Drama se amplifica şi datorită faptului că nu discutau deschis nemulţumirile. Când ea încerca să-i spună că e nefericită. Rasu. îngrozit de perspectiva unei despărţiri. ceda de la început şi lua totul asupra lui. promiţând să fie şi mai bun.

Observând această artificializare continuă a vieţii lor de familie şi fiind din ce în ce mai conştientă că nu e capabilă să îndrepte lucrurile. Lia căzu într-o dipserare împăcată şi se refugie în tăcere. Nu-i reproşa nimic lui Rasu, dar tăcea. Se întâmpla uneori ca o săptămână întreagă să nu scoată nici un cuvânt şi să nu suporte. totodată, să se vorbească în apropierea ei.

- Nu vorbi ! îl ruga ea pe Rasu. Putem trăi şi tăcând.

- Dar de ce să tăcem ? La ce te gândeşti de atâta vreme ? întreba el pe un ton care încerca să ascundă iritarea.

- Ai răbdare. Când am să cred de cuviinţă, am să-ţi spun.

Trecură însă mai multe luni, până când ea, într-o seară, îi puse brusc următoarea întrebare:

- Ce-ai zice dacă ţi-aş spune că vreau să te părăsesc ?

Rasu încremeni.

- De ce să mă părăseşti ?

- Nu ştiu de ce, dar s-ar putea întâmpla să te părăsesc într-o zi. Ce-ai face ?

- Nu ştiu, cred că n-aş rezista.

- Cum adică n-ai rezista, ce înseamnă asta ? ceru ea explicaţii.

- Aş fi nenorocit, mărturisi el. Tu ştii foarte bine ce însemni pentru mine.

- Ce însemn ?

- Totul. Tu mi-ai dat lumina ochilor.

- Termină cu cuvintele astea, că mi-e scârbă ! strigă ea, cutremurându-se de repulsie. Vorbeşte omeneşte ! Ţii chiar aşa de mult la mine ?

- Ţin. Tu ?

- Nu prea. Probabil că ţi-ai dat seama.

- Da, mi-am dat seama. În ce mă priveşte, pot să spun însă că am făcut eforturi supraomeneşti ca să-ţi plac.

- Să ştii că n-ai reuşit.

Rasu o privi încremenit şi livid.

- Va trebui totuşi să ne despărţim, îi spuse ea, categoric.

- Eşti în stare să mă laşi singur ?

- N-am nici un fel de obligaţii faţă de tine.

- Atunci de ce te-ai căsătorit ?

- Ca să te salvez.

- Numai pentru asta ?

- Bineînţeles. Tu ai crezut că din dragoste ?

- Din dragoste sau din milă.

- Nici una, nici alta. Pur şi simplu din ambiţie.

- Regreţi ?

- Cum o să regret ? Dacă nu eram eu lângă tine, rămâneai orb sau te spânzurai. Nu despre asta e vorba. Despre altceva.

- Despre ce ?

- Simt că nu mai pot să continui acest sacrificiu până la sfârşitul vieţii. Pentru asta îţi spun că s-ar putea să te părăsesc într-o zi.

- Ce-aş putea face ca să fii fericită ? Vrei să merg în faţa ta în patru labe sau să-mi tai o mână ?

Lia îl privi şi-i văzu pe faţă umbrele unei nefericiri profunde.

- Nu-i nevoie să mergi în patru labe, îi spuse ea, încercând să folosească un ton omenos. Fă mai bine un efort şi judecă lucrurile aşa cum sunt. Eu nu m-am căsătorit cu tine pentru că îmi plăceai ca om sau ca bărbat, sau pentru că te iubeam, înţelegi ? Te-am luat ca să-ţi fac un bine. Acum, când lucrurile s-au rezolvat, am sau n-am dreptul să fiu liberă ? De ce mă obligi să mă sacrific în continuare ?

Întrebările acestea rămăseseră între ei o noapte întreagă. Se plimbară până dimineaţa, fiecare în câte-o cameră, gândind. La un moment dat, ea îl auzi plângând şi simţi faţă de el un dispreţ pe care nu şi-l putu înfrâna. Deschise uşa şi strigă:

- De ce plângi ca un dobitoc ? Ce ţi-am făcut ?

El nu-i răspunse nimic, se spălă şi plecă la gospodărie.

Răbdătoare, ea continuă în zilele şi serile următoare să-i explice (şi să-şi explice ei înşişi totodată) de ce deznodământul despre care îi vorbise este inevitabil.

- Eu m-am legat de tine cu sentimentul obişnuit al femeii faţă de bărbat. Între noi a fost ceva cu totul anormal din acest punct de vedere. M-am căsătorit cu tine pentru ca să verific un principiu în care credeam pe-atunci. Mă asculţi ?

- Da, te ascult.

- Atunci, uită-te la mine. Înţelegi ce-ţi spun ?

- Înţeleg.

- Pe-atunci eram convinsă că sunt în stare să fac orice, nu mi se părea nimic imposibil pe lume. Şi am făcut experienţa asta cu tine.

Rasu asculta încremenit, cu o uimire care-i scotea ochii din orbite.

- Atunci, la spital, continuă Lia, când ai aruncat cu paharul în mine, am scrâşnit din dinţi şi mi-am zis: "Ce-ar fi să încerc să-l salvez pe nenorocitul ăsta ? Dacă reuşesc, înseamnă că e ceva de

capul meu". După ce am reuşit, mi-a fost ruşine să te părăsesc imediat. Apoi am sperat c-o să pot rămâne definitiv lângă tine. Dar de iubit nu te-am iubit absolut deloc.

Rasu continuă să tacă şi s-o privească năuc. Ea îl apucă de mână şi-l zgâlţâi.

- Vorbeşte ! De ce taci ?

- Nu tac, spuse el, oftând, mă gândesc.

- Ce părere ai despre tot ce ţi-am spus ?

- E îngrozitor de trist.

- Nu numai pentru tine e trist. Crezi că eu nu regret că am trăit atâţia ani din viaţă fără să iubesc ? Gândeşte-te că n-am fost încă îndrăgostită de un bărbat, habar n-am ce înseamnă acest sentiment aşa-zis înălţător. Vrei să înnebunesc ?

Nu se mai putu stăpâni şi începu să plângă, cu faţa îngropată în palme. Rasu se crispă şi-şi plecă privirea.

- Continuăm ? îl întrebă ea, după ce se linişti.

- Da, aprobă el.

- Îţi spun totul, nu-ţi ascund absolut nimic. Aşa o să-ţi fie mai uşor. Ştii care e cel mai important lucru de care mi-am dat seama? Că nu suntem câtuşi de puţin potriviţi unul pentru altul. Ţie îţi trebuie o femei obişnuită, care vrea un bărbat aşezat şi o casă a ei. Pentru mine, aşa ceva e prea puţin. Nu pot sta cu tine. Nu pot să te iubesc. Înţelegi, mi-e absolut imposibil. A iubi un om înseamnă a-l admira. Pentru ce te-aş admira eu pe tine ? Pentru că în fiecare zi faci exact acelaşi lucru, ai aceleaşi gesturi, spui aceleaşi cuvinte, fără să schimbi nimic, fără nici o tresărire nouă ? Pentru că munceşti, vii acasă flămând, mănânci bine, bei două pahare de vin şi te repezi să mă strângi în braţe ? Gata. M-am plictisit. Ajunge !

- Bine, spuse el, ridicându-se. Ne despărţim.

Şi plecă. Seara, când se întoarse, o întrebă:

- După ce te desparţi, ce-ai de gând să faci ?

- Nu ştiu, răspunse ea.

- Cum nu ştii ? insistă el. Trebuie să faci ceva.

- Trebuie, dar ce ? Sunt ca un om care a terminat o treabă şi nu ştie de ce să se apuce mai departe. Am douăzeci şi şase de ani şi sunt oarecum mulţumită de ce-am făcut până acum. Am salvat

un om, şi asta ar putea ajunge chiar pentru o viaţă întreagă. Dar de-acum încolo ce-o să fac ? Ce-o să fac treizeci sau chiar patruzeci de ani, cât mai am de trăit ? Înţelegi ? Îmi trebuie ceva de făcut pentru perioada asta de viaţă. Tu eşti un om pe picioarele tale. Mai mult n-aş putea scoate de la tine.

- Nu vrei să facem un copil ?

- Nu. Mi-e frică.

După toate acestea, Rasu părea resemnat. Lia îşi luă trei săptămâni concediu, deşi campania de toamnă nu se terminase şi erau încă treburi. În prima săptămână nu ieşi din casă. Şedea în pat şi citea, iar după ce citea se gândea. Uneori se gândea nopţi întregi. Speriat, Rasu venea s-o întrebe ce se întâmplă.

- Mă simt bine, îi spunea ea liniştită. De când ne-am despărţit sunt alt om. Căsătoria mă stânjenea. Nu eram liberă, n-aveam timp să gândesc suficient. Acum mă gândesc.

- La ce te gândeşti ?

- Mă gândesc la mine. Vreau să văd ce dracu e de făcut. Ce-ai zice dacă mi-aş schimba meseria ?

- Şi ce să faci ?

- Să mă fac ziaristă. Aş umbla tot timpul, nu m-aş plictisi.

- Trebuie să vezi mai întâi dacă poţi să scrii.

- Visul meu a fost să ajung actriţă. Am dat examen la Institutul de teatru şi am căzut. Trebuia să încerc în anii următori, dar n-am încercat. Am venit la Agronomie fără să mă atragă câtuşi de puţin Şi-acum ?

Rasu nu-i răspundea nimic; o privea lung, fix şi, din când în când, oftа.

- Ştii la ce m-am gândit azi toată ziua ? îi spuse ea într-o seară, melancolică, ceea ce pe Rasu îl enervă cumplit. Era obosit şi ud până la piele, în toată casa nu exista nimic de mâncare, nu se făcuse focul, nu se măturase.

- Dacă te băteam la vreme, îi strigă el, scrâşnind, n-ai fi ajuns să-ţi iei concediu ca să te gândeşti !

- Crezi c-ar fi trebuit să mă baţi ? îl întrebă ea sărind din pat şi venind în faţa lui, provocatoare.

- Dacă află de la gospodărie sau de la raion că zaci în pat toată ziua pentru că aşa vrei tu, nu mă scuipă pe mine în ochi ? N-o să-mi zică toţi că sunt o cârpă ?

Lia îl privi lung, zâmbind şters, după care el ieşi trântind uşa.

Începând de a doua zi, ea nu mai rămase în casă, dar nu se duse nici la lucru. Plecă la Bucureşti.

- Mă duc să-mi cer transferul, îi spuse ea lui Rasu la plecare.

- Unde ?

- Cât mai departe. Iau cea mai nenorocită gospodărie din ţară, să am de muncit până oi cădea în brânci. Sau, dacă se poate, plec în Africa pentru vreo doi-trei ani, într-o ţară înapoiată.

În trenul care o ducea spre Bucureşti zări la un moment dat pe culoar chipul unui om care i se păru cunoscut. Rămase câteva clipe pe gânduri, palidă, cu picioarele moi. Apoi se apropie şi întrebă timidă:

- Nu vă supăraţi, nu cumva ...

- Pardon ! îi răspunse cel întrebat, şi îi întoarse spatele.

Ajungând la Bucureşti, Lia dădu telefon unei foste colege de facultate.

- Florica, tu-l mai ţii minte pe George Niculescu ?

- Care Niculescu ?

- Care-a fost coleg cu noi.

- A, da.

- M-am întâlnit cu el în tren.

- Şi ?

- Mi s-a părut foarte ciudat. Am vrut să-i vorbesc, dar mi-a întors spatele.

- Poate l-ai confundat.

- Nu cred.

- Am auzit că e cam trăsnit.

- Ştii cumva unde lucrează ?

- Nu ştiu.

În noapte următoare nu reuşi să doarmă nici o clipă. Se plimbă prin cameră, prin holul hotelului, apoi umblă fără ţintă pe străzi.

A doua zi lăsă o cerere de transfer la minister şi plecă la gară. Cumpără bilet, se urcă în tren, dar în ultimul moment coborî şi se îndreptă spre Institutul Agronomic. Intră la secretara-şefă, pe care

o rugă să-i spună adresa fostului ei coleg George Niculescu. Se despărțiseră în anul al treilea, când el întrerupsese cursurile dintr-un anumit motiv. Știa că le-a reluat după aceea, dar nu și unde a fost repartizat la terminarea facultății. După ce răsfoi timp de-o oră prin arhivă, secretara-șefă găsi copia repartiției ministeriale. Niculescu se afla într-o comună din Oltenia.

În aceeași zi, Lia porni spre Craiova și călători nouă ceasuri până în comuna pe care o căuta. Se prezentă la sediul gospodăriei și întrebă de inginerul agronom. Omul căruia îi pusese întrebarea o privi suspicios.

- Sunteți cumva soția dânsului ?
- Nu. O fostă colegă.
- A plecat de la noi acum două luni.
- Unde a plecat ?
- Nu ne-a spus.
- Ce motiv a avut ?
- Nu știu. Într-o zi ne-a spus "plec" și-a plecat.
- S-a căsătorit cumva ? se interesă Lia.
- N-am observat.
- Cum aș putea să-i aflu adresa de la București ?

Omul se gândi, dar nu găsi nici o soluție.

- Tot prin colegii dumneavoastră puteți afla; noi nu știm.

După ce plecă de la sediul gospodăriei, Lia se opri la postul de miliție. Milițianul, serviabil, căută în registrul de flotanți și-i spuse adresa de la București: strada Lopeții, numărul 12, raionul 1 Mai.

Plecă cu trenul următor spre București, unde ajunse a doua zi dimineața, distrusă de oboseală. Luă din gară un taxi și porni imediat să caute strada Lopeții, căutare care dură aproape două ore. Strada se afla exact la marginea Bucureștiului, lângă un lac împuțit, plin de broaște și țipirig, iar numărul 12 era bătut în cuie pe peretele unei case ciudate, cu formă perfect cubică, de culoare galbenă. Era atât de mică, încât nu putea cuprinde mai mult de-o cameră și o sălița. Lia bătu la ușă, dar nu-i răspunse nimeni. O vecină ieși la gard și-i spuse ă inginerul nu e acasă, vine numai sâmbăta.

- Unde lucrează ? întrebă Lia.

- Pe-aici prin Bărăgan, mi se pare lângă Lehliu. Dânsul nu spune, că nu vorbeşte cu nimeni, dar aşa parcă am citit eu pe un bilet de tren pe care l-a aruncat în curte.

Lia privi pe fereastră înăuntru. Văzu o masă de lemn mică, pe care se afla un gramofon vechi. Pe gramofon dormea o pisică galbenă-aurie.

- Pisica o lasă închisă în casă toată săptămâna ? întrebă Lia pe vecină.

- Da, pisica rămâne în casă şi doarme toată săptămâna până se întoarce dânsul. Când e sâmbătă, se trezeşte, miaună şi dă cu capul în geam.

Lia plecă în oraş, căută o cameră la un hotel şi se odihni. A doua zi era sâmbătă. Se duse în Gara de Nord şi aşteptă toate trenurile care veneau dinspe Lehliu. Urmări atentă toţi călătorii, dar nu văzu pe nimeni cu o înfăţişare asemănătoare celei pe care o avea cu câţiva ani în urmă fostul ei coleg George Niculescu. Abia la trenul de cinci tresări văzând un om de statură mijlocie, slab, care traversa peronul târându-şi picioarele. Se apropie de el, ezitând.

- Nu vă supăraţi ...

- Nu, mulţumesc, răspunse acesta cu privirea în pământ, absent, şi porni mai departe.

Era nebărbierit şi cu faţa trasă, îmbătrânită. În staţia de tramvai îl ajunse şi-l acostă din nou.

- Nu vă supăraţi, sunteţi cumva ...

Nu, nu, îi răspunse acesta grăbit şi se urcă repede în tramvai.

Lia apucă să se urce la clasa a doua. Încercă să-l descopere de-acolo, şi-şi dădu seama că şi el o cercetează cu privirea, speriat. Coborî în aceeaşi staţie cu el şi încercă să-l ajungă, fugind.

- George, nu mă recunoşti ? îi spuse ea în şoaptă.

El se opri şi o privi lung, indiferent.

- De ce vrei să te recunosc ?

- Îţi aduci aminte cine sunt ?

- Şi dacă-mi aduc aminte ce se-ntâmplă ?

Deveni sec de un calm derutant.

- Eu sunt Lia Pogonat, fosta ta colegă.

- Am bănuit, răspunse el, privind pe deasupra ei şi porni.

Porni şi ea alături, urmărindu-l neîncetat cu privirea.

- Nu te bucuri că mă vezi ?
- Nu.
- De ce ?
- E o întrebare pe care nu mi-o pun.
- Recunoşti că tu eşti George Niculescu ?
- Recunosc.
- Şi-ţi aminteşti de mine ?
- Dacă m-aş gândi, probabil că da.
- Nu vrei să mă priveşti ?
- Ba da.

Aruncă spre ea o privire grăbită, în diagonală. Lia continuă să meargă alături de el, dându-i de înţeles că nu are să renunţe la conversaţie.

- Pot să te însoţesc până acasă ? întrebă.
- Până acasă poţi, îi răspunse el pe acelaşi ton lipsit de îngăduinţă.
- Mai locuieşti cu cineva ?
- Nu.

O vreme, merseră în tăcere. Lia nu ştia cum să-şi învingă emoţia şi transpiraţia şi încercă să reia dialogul.

- Te-am căutat acasă. M-am uitat înăuntru pe fereastră şi am văzut că ai o pisică.
- Da, am o pisică, recunoscu.

Apoi, până acasă tăcură. La uşă, el se opri şi o invită cu privirea să plece.

- Nu mă primeşti înăuntru ? întrebă Lia.
- Nu, nu pot, clătină el din cap hotărât şi grăbit, pentru că pisica mieuna întruna fără încetare. Nu pot ! strigă şi intră, trântindu-i uşa în nas.

Lia privi pe fereastră şi-l văzu ţinând pisica în braţe şi mângâind-o cu obrazul pe spinare. Când îşi dădu seama că e privit, George veni spre fereastră şi o ameninţă cu pumnul, spunând cuvinte pe care ea nu le auzea, dar pe care le bănuia a fi înjurături. Plecă şi merse pe jos aproape o oră, rătăcind pe străzile mahalalei, îngândurată. Ce se întâmplă cu el ?

Se despărțiseră într-o dimineață de primăvară, după o scenă pe care acum și-o amintea cu absolut toate amănuntele. Fuseseră chemați la decanat dintr-o oră de seminar. În biroul decanatului se aflau doi necunoscuți.

- Predă-i tovarășei secretare carnetul, îi ceruse decanul lui George.

George își scoase portmoneul, căutase în el carnetul U.T.M. și îl întinse spre Lia. În aceeași clipă, el îndreptase spre ea și o privire mare și uimită, care cerea o explicație sau o încurajare. Ea refuzase însă orice comunicare, întorcând cu ostentație capul. George plecase apoi cu cei doi necunoscuți.

Cum de nu-și amintise de întâmplarea aceasta până acum ? De ce trecuse peste ea vreme de atâția ani ?

Ajunse la hotel noaptea târziu, după ce scăpă cu greu de insistențele - pertinente altfel - ale unui bărbat elegant care o invita la barul Melody. Încercă să doarmă, dar se trezi speriată de halucinații, și aprinse lumina. Rămase trează până dimineață. Vocea lui George, seacă și rece, cu un accent alterat, o obseda.

A doua zi - era duminică - umblă prin oraș, flămândă și nedormită, fără nici o țintă, iar după-amiază luă un taxi și porni spre strada Lopeții. Lăsă mașina să aștepte la colțul străzii și intră în curtea casei cu numărul 12. Încercă să privească înăuntru pe fereastră, dar aceasta era acoperită cu un ziar. Ascultă. Auzi dinăuntru zgomote ciudate, semimuzicale, cu sonorități monotone și scrâșnite, care picurau la intervale egale de timp. După o pauză foarte scurtă, aceeași melodie reîncepu. O ascultă toată, vreme de aproximativ cinci minute. Apoi așteptă, până când din spatele ușii se auzi glasul lui George, șoptit:

- Tu ești ?

- Da, eu.

Urmă o pauză lungă de aproape un minut.

- Vrei să vii înăuntru ?

- Vreau. Îmi dai drumul ?

- Cred că da, răspunse el, fără să deschidă ușa.

- Să plătesc taxiul, strigă ea, înfrigurată.

Alergă repede spre taxi, plăti și veni la ușă imediat, gâfâind.

- Vino, strigă el dinăuntru, să nu mă răzgândesc. Deschise şi Lia intră într-o sălită semiobscură, apoi trecu în cameră. După ce se obişnui cu lumina foarte opacă dinăuntru, distinse toate obiectele: o somieră, o masă şi un gramofon foarte vechi, care mergea în gol.

- Opreşte-l, îi spuse ea după câteva minute de tăcere, enervată de mişcarea inutilă a aparatului.

- Lasă-l să meargă.

- De ce să meargă în gol ?

- Nu merge în gol, învârteşte greierul.

- Care greier ?

- Tu nu vezi ?

George opri gramofonul şi ea văzu atunci pe disc un greiere mare şi exagerat de negru, care ţârâia neîntrerupt, cu un glas vioi.

- Asta înseamnă că mai vrea, spuse el, şi puse iarăşi gramofonul în mişcare.

- E dresat ? îl întrebă Lia pe un ton de nedumerire.

- Propriu-zis nu. S-a ataşat singur de mine. A fost suficient să-l iau de câteva ori în palmă şi să-l mângâi. Acum e ca un copil: toată ziua se joacă cu pisica sau se învârteşte pe discul gramofonului. Nu ţi se pare interesant ?

- Ba da.

- Vrei să asculţi o melodie ?

- Am ascultat-o.

- Unde ?

- Am ascultat-o la fereastră. Ce este ?

- Vrei să ştii cine-i autorul ?

- Da.

- Nu-l ştiu nici eu.

- Chiar nu-l ştii ?

- Nu, nu-l ştiu, nici nu vreu şi nici nu cred că e posibil. E o placă foarte veche, am găsit-o pur şi simplu pe stradă, aruncată la gunoi. Nu are nimic scris pe ea. Conţine însă o melodie de geniu. Hai s-o mai ascultăm o dată.

Puse discul gamofonului în mişcare şi aşeză placa. Melodia era, într-adevăr, uimitoare. Lia fu atât de răscolită, încât începură să-i curgă lacrimi pe obraz. George se bucura fără reţinere.

- Ţi-a plăcut ?

- Da. Sunt şi foarte obosită.

- E îngrozitor de tulburătoare. Şi eu plâng de foarte multe ori. Sunt momente când pisica e în stare să stea ore întregi fără să se mişte şi să asculte. Greierul nu ascultă, doarme. Lui nu-i place decât să se învârtească pe disc. Rezistă ore în şir fără să ameţească.

Lia se ridică de pe scaun şi îl privi lung.

- Ascultă, rosti ea severă, ce-i cu tine ?

George se dădu înapoi, speriat.

- De ce strigi la mine ?

- Hai, termină !

- Ce să termin ?

- Să termini de-a mai face pe nebunul ! Ţii cumva să mă impresionezi ?

George o privi câteva clipe perplex, apoi deveni palid şi începu să tremure.

Lia observă modificarea şi, speriată, încercă să-l liniştească.

- Am impresia că nu m-ai înţeles.

- Ba da.

- Am glumit.

- Nu văd ce rost ar avea să glumeşti cu mine. În orice caz, spuse el revenindu-şi la fel de brusc, pot să te asigur că nu sunt nebun.

- Atunci, eşti idiot, ce dracu ai - se înfurie ea - de vorbeşti aiurea ?

George încremeni şi păli.

- De unde ştii că sunt idiot ?

- George, nu încerca să mă aiureşti. Fii normal !

- Te întreb de unde ştii că sunt idiot ! urlă el, înroşindu-se. E vizibil ?

Lia îi luă o mână şi i-o strânse cu afecţiune, liniştitor.

- Am glumit. Nu eşti idiot.

- Ba da. Sunt.

- Nu eşti. Fii cuminte !

George o privi cu nările vibrând şi cu faţa acoperită subit de o transpiraţie abundentă.

- Nu mă scoate dn sărite ! urlă el. ridicându-se amenințător.

- Nu te scot.

- Ba da. mă scoți ! După ce te primesc în casă și-ți demonstrez că sunt idiot. tu vii și mă contrazici ! Ieși afară !

- Nu mi-ai demonstrat deloc până acum că ești un idiot. îi spuse ea aparent calmă.

- Dar în urma observațiilor pe care le-ai făcut asupra mea nu ți-ai dat seama ?

- Nu. Mi-ai părut ca un om oarecum bizar. poate puțin cam dezechilibrat. ca să fiu sinceră. dar nimic mai mult.

George își întinse astfel gâtul. încât capul lui intră în plină lumină. Lia observă că arăta nefiresc de bătrân la cei aproximativ treizeci de ani pe care-i avea. Era slab. palid. i se puteau ghici oasele cu ușurință în orice parte a corpului. fruntea i se înălțase și avea o netezime luminoasă.

- De fapt. mă bucur. spuse el. împăcat.

- De ce ? îl întrebă ea.

- Că nu arăt a fi idiot ... În ce an am fost noi colegi ?

- Din unu până în trei.

- Până în trei ... spuse el încruntându-se. Va să zică tu erai colegă cu mine atunci ... Uitasem ...

Lia îl privi lung. vreme de câteva minute. În acest răstimp. drama ei fu la o clipă de risipire. Dacă el nu-și amintea de ea ...

- George. tu nu mă mai ții minte pe mine ?

- Da. dar nu cu amănunte. Ce faci ?

- Cum adică ce fac ?

- Unde lucrezi. ești măritată etc. ?

- Asta n-are nici o importanță. George. spuse ea oftând. pentru că chiar atunci își dădu seama că s-a înșelat: faptul că el nu-și mai amintea de ea nu schimba cu nimic lucrurile.

- De ce ai venit ? o întrebă el din nou.

- Nu știu. îi spuse ea cu glasul tremurând. Te-am văzut în tren acum câteva zile și de-atunci nu mai am liniște. Trebuia să te caut și să te văd neapărat. Înțelegi. mi-am adus aminte de tine ! Mi-am amintit absolut tot !

- Mă bucur. spuse el absent. fără să arate de fapt că se bucură. Și mie mi se întâmplă să-mi amintesc de voi. Dar. în sfârșit ...

Lia începu să plângă, dar el nu observă, se uita în altă parte.

- Eu am plecat, George, spuse ea. Sunt obosită. Mâine cu ce tren pleci ?

- Cu şapte fără zece.

- Bine, ne vedem la gară.

A doua zi dimineaţă îl aştepta în faţa trenului. La şapte fără unsprezece, când îşi pierduse speranţa, George apăru şi se urcă în tren, trecând pe lângă ea fără s-o recunoască.

- Bună dimineaţa, îi spuse Lia, ai întârziat.

George o privi lung, cu ochii înceţoşaţi, absent.

- Sunt Lia Pogonat, îl ajută ea. Am fost aseară la tine.

- Da, ştiu, spuse el cu o voce înceată, bolnavă.

Toate gesturile lui erau moi şi prelungi, de parcă altcineva i-ar fi comandat mişcările, ca unei marionete.

Nu aveau loc în compartiment, stăteau înghesuiţi pe porţiunea cuprinsă între burduful care unea vagoanele între ele. Şedeau faţă-n faţă, iar mişcările vagoanelor îi obligau să oscileze, să se apropie şi să se depărteze unul de altul. Când se apropiau, Lia simţea venind dinspre el o adiere tulburătoare, un flux straniu de culori orbitoare, izvorând din ochii lui de un albastru neverosimil.

- Nu ştiam că ai ochii atât de albaştri, îi spuse ea la un moment dat, dar el nu-i răspunse; privea în gol, absent.

Uneori se atingeau, şi astfel constată că trupul lui are o moliciune cu totul nefirească, abandonat parcă de simţuri şi nervi.

- George ! îl scutură ea. Ce-i cu tine ? Ţi-e rău ?

El clătină din cap că nu şi continuă să privească aiurea. Călătoriră vreme de o oră fără să-şi mai spună nimic.

La halta Cireşu, George coborî. Lia îl urmă, iscodindu-l cu privirea, dar el parcă nu realiza prezenţa ei. Mergea dezlânat, cu aceleaşi mişcări moi şi prelungi, anihilate parcă de efectul imponderabilităţii. Ajungând la marginea satului, Lia se opri şi-l apucă de mânecă.

- George, te las. Eu lucrez la Tufani, aproape. Am să vin să te văd.

El înclină din cap, aprobând hotărârea ei, absent, şi porni, clătinându-se.

Lia ajunse acasă tristă, obosită şi indiferentă. Îl găsi pe Rasu slab şi nedormit, dar nu-i spuse nimic. Se culcă şi dormi până a doua zi la prânz. Spera să-şi revină, dar nu-şi reveni. Se duse la gospodărie şi încercă să lucreze la o dare de seamă cu preşedintele, dar după o oră renunţă, se sui în şaretă şi plecă la Cireşu. George încă nu venise la sediu şi se duse să-l caute acasă. Locuia la un ţăran, într-o casă nouă, unde ocupa o odaie mică şi rece. Îl găsi dormind în pat, cu ochii deschişi şi cu mâinile încrucişate pe piept, ca un mort. O privi fără interes, obosit. Apoi se sculă, se îmbrăcă încet şi mâncă fără poftă, automat.

- Îmi dai voie să stau cu tine astăzi ? îl întrebă ea.

George înclină din cap într-un fel care putea să însemne că acceptă orice propunere.

Plecară amândoi la gospodărie, apoi Lia îl însoţi la câmp şi la grajduri, la o şedinţă cu brigadierii, la verificarea incubatoarelor, până spre seară. În tot acest timp, George vorbi extrem de puţin, înţelegându-se cu oamenii mai mult prin gesturi şi manifestând faţă de tot ce era în jurul lui o indiferenţă egală.

Seara, după ce el plecă acasă, Lia rămase câteva minute de vorbă cu preşedintele. Acesta avea o părere negativă despre George.

- Ne gândim să renunţăm la dânsul începând de la toamnă. L-am schimba de-acum dar nu găsim altul.

- De ce vreţi să-l schimbaţi ?

- Aţi văzut şi dumneavoastră cum lucrează, aproape că nu tragem nici un folos. Orice am spune noi, el e de acord, rar când ne dă câte-un sfat.

- Totuşi, v-aş ruga să nu-l schimbaţi.

- Noi n-am vrea, dar ce să facem ? Poate o fi având ceva pe suflet, i s-o fi întâmplat vreo nenorocire. Am încercat să-i intrăm pe sub piele, l-am invitat pe la noi pe-acasă. Nimic. Am auzit c-a fost scos de la câteva gospodării.

- Nu renunţaţi încă la el, îl rugă Lia pe preşedinte. Să-l ajutăm, să vedem ce-i cu el.

- Noi avem toată bunăvoinţa. Să-l ajutăm, e băiat tânăr, ar fi păcat să nu-l ajutăm.

- Aici în comună sunt două gospodării, mi se pare.

- Da, în ficcare sat câte una.
- Cealaltă are inginer ?
- N-are. V-ar conveni să veniţi la ei ?
- Să vedem.

Porni spre casă după ce se înseră. Calul era obosit şi flămând, mergea încet. Lia nu-l grăbi, îi trebuia timp să se gândească.

În casă era lumină şi, când intră, rămase în uşă încremenită. Rasu devastase totul: rupsese cearşafurile, sfâşiase pernele şi împrăştiase fulgii, desfăcuse paturile, rupsese perdelele, iar în clipa aceea încerca să demonteze şifonierul. Văzând-o, îi veni în întâmpinare cu faţa congestionată şi cu ochii ieşiţi din orbite. Li îl privi şi se înfioră: culorile celor doi ochi nu se mai deosebeau, se unificaseră într-un cenuşiu sticlos. Încercă să fie calmă.

- Ce-i cu tine, te distrezi ?

Rasu se apropie de ea şi o apucă strâns de mâini.

- De unde vii ?
- Ce te priveşte ?
- Spune de unde vii, altfel te omor !
- Lasă-mă să mă aşez. Sunt obosită.

O lăsă să se aşeze pe pat, dar veni lângă ea, urmărind-o cu aceleaşi priviri sticloase, lipsite de culoare.

- Ştiu sigur că vii de la un bărbat. Ştiu sigur.
- Da, vin de la un bărbat.
- Şi nu ţi-e frică ?
- Nu ţi-e frică de moarte ?
- Care moarte ?
- Nu ţi-e teamă c-o să te omor ?
- Nu. Dar cu ce drept mă ameninţi ?
- De ce te-ai dus la alt bărbat ? De ce ?
- Lasă-mă, îl rugă ea. Sunt amărâtă. Vreau să dorm.

Se dezbrăcă şi trecu în camera cealaltă. Rasu veni imediat după ea.

- N-am să te las să dormi până nu-mi spui. De ce ? De ce ? Am să te întreb de o mie de ori de ce.

Lia se sculă, se îmbrăcă, înhămă calul la şaretă fluierând şi încercând astfel să se liniştească. Apoi se culcă într-o şură de paie şi dormi câteva ore. Dimineaţa, când se trezi, porni spre Cireşu.

Se duse direct la George acasă, îl trezi şi-l aşteptă până se îmbrăcă. Porniră împreună pe câmp şi în ziua aceea ea îi rezolvă aproape toate problemele curente. Ca să nu se mire nimeni de imixtiunea ei în treburile gospodăriei, spuse că e într-un schimb de experienţă. Gospodăria, după câte îşi dădu ea seama, nu era greu de condus, preşedintele şi brigadierii se dovedeau a fi pricepuţi şi serioşi.

Seara se duse cu George acasă şi luară masa împreună. Încercă să-l scoată din starea e somnolenţă în care se afla, dar nu reuşi, vorbea monosilabic, obosit şi apatic.

- George, insistă ea, vrei să vorbeşti puţin cu mine ?
- Da.
- Tu nu te întrebi de ce-am venit eu aici ?
- Nu.
- Nu-ţi pui absolut nici o întrebare în legătură cu mine ?
- Nu.
- Eşti cumva bolnav ?
- Nu.

Pe la zece seara, uşa camerei se deschise brusc şi intră Rasu. Era palid, mâinile îi tremurau, iar culorile celor doi ochi continua să fie unificate. O apucă pe Lia de mână şi o smuci spre uşă.

- Ce cauţi aici ?

Ea nu-i răspunse, dar când el se repezi spre George ca să-l lovească, sări în faţa lui şi-l opri, strigând cu glasul răguşit de spaimă:

- Nu te lega de el !

George îl măsură de sus până jos fără să tresară, cu o privire albastră, vag întrebătoare. Părea că nu înţelege nimic din ce se întâmplă. Rasu îi răspunse cu o privire cruntă şi cu o scrâşnitură de măsele, după care o luă pe Lia de mână şi ieşi cu ea afară. În curte se aflau două şarete: a ei şi a lui. Se urcară într-a lui. Rasu dădu bice cailor şi porniră într-o viteză primejdioasă pe uliţele strâmte. Când ajunseră în câmp, lângă o arie pustie, el opri şi-i spuse să coboare. Ea coborî. Rasu o privi câteva clipe în ochi. Era lună şi se vedea perfect.

- Mă fascinezi, îi spuse ea. Nu rezist.

- Nu e timp de glumit, îi răspunse el cu o voce care încerca să fie cât mai lugubră. Te omor.

- Îngăduie-mi să-mi fac rugăciunea.

- Îţi închipui că vreau să te sperii, şi glumeşti, spuse el oftând adânc. Din nenorocire, e adevărat, am hotărât să te omor. Nu te las altuia.

- E prea târziu, îi spuse ea.

- De ce ?

- Deja am fost.

- Minţi !

- Ce interes aş avea ?

Rasu scrâşni sinistru, îi cuprinse gâtul cu palmele şi strânse puternic, până când ea horcăi şi se înmuie. Speriat, o eliberă din strânsoare şi se retrase câţiva paşi. Lia se ghemui la pământ, apoi se ridică şi, după ce se scutură, îşi reveni. Rasu o privea năuc. Ea se apropie calmă şi-l lovi cu dosul palmei peste faţă de mai multe ori, după care se urcă în şaretă şi porni în goană. Rasu fugi după şaretă, se agăţă de spătarul leagănului şi alergă aşa câţiva kilometri.

- Iartă-mă, şopti el la un moment dat, dar ea nu-i răspunse, deşi el repetă rugămintea, până ajunseră acasă, de zeci de ori.

Lia nu-i vorbi nici în zilele următoare. Într-o seară, văzând-o cum îşi pregăteşte valiza, o întrebă cu o voce lipsită de nădejde:

- Unde pleci ?

Nici de astă dată nu primi nici un răspuns. Rasu o urmări până la gară, încercând să-i vorbească, fără să reuşească să obţină însă de la ea nici măcar o privire.

Era sâmbătă după-amiază şi trenul se aglomeră din pricina navetiştilor. Lia umblă din vagon în vagon, căutându-l pe George. Îl găsi ghemuit într-un colţ de compartiment, privind absent pe fereastră. Pe peronul Gării de Nord îi spuse:

- Viu la tine. Mă primeşti ?

- Vino, acceptă el, înviorat.

Pisica aştepta la fereastră mişcându-şi coada şi lovind cu capul de geam. Când intră, George o luă în braţe şi îşi lipi îndelung obrazul de blana ei. Greierul se afla pe discul gramofonului şi torcea vesel, dar când discul se puse în mişcare tăcu, mulţumit.

În cameră era dezordine.

- Hai să facem curat, îi spuse Lia, veselă. Să ne simţim bine.

Dereticară amândoi, deşi mare lucru nu se putea face: existau foarte puţine lucruri şi aspectul încăperii nu se schimbă prea mult. George aduse din cămară două cutii de conserve şi mâncară cu poftă toţi trei, adică ei doi şi pisica.

- George, de ce te-ai schimbat tu din clipa când ai ajuns în Gara de Nord.

- Ţi-ai dat seama ?

- Da. Din clipa în care am coborât pe peron, expresia şi culoarea ochilor şi s-au modificat evident. Până atunci parcă ai dormit tot timpul. Cum de te-ai putut schimba atât de radical ?

George zâmbi fericit.

- Mă bucur, spuse el. Înseamnă că eşti inteligentă.

- Nu mă lua peste picior.

- Nu te iau. Eşti primul om care sesizează foarte clar acest amănunt din viaţa mea.

- Care amănunt ?

- Despre care vorbim. Nimeni, absolut nimeni nu cunoaşte secretul acestor două stări ale mele.

- Despre ce fel de secret e vorba ?

- Nu pot să-ţi spun.

După ce terminară de mâncat, George cotrobăi într-o ladă cu cărţi şi scoase la iveală o sticlă cu ţuică, goală pe trei sferturi.

- O am de doi ani. Când mi-e foarte frig, iarna, beau câte-o înghiţitură.

Băură amândoi. După un singur păhărel, el se ameţi şi deveni vorbăreţ, oarecum exuberant.

- Lia, pot să-ţi pun o întrebare la care să-mi răspunzi cu toată sinceritatea ?

- Da, te rog.

- E numai o întâmplare faptul că te afli acum aici ?

- Ce vrei să sapui cu asta ?

- Nimic. Răspunde-mi la ce te-am întrebat.

- Bineînţeles că e o întâmplare. Venisem la Bucureşti ca să-mi fac un transfer. Când te-am văzut în tren am fost aşa de emoţionată încât mi s-au înmuiat picioarele.

- De ce ?
- Nu ştiu.
După ce tăcu câteva clipe, Lia adăugă, tristă:
- Şi eu sunt tot atât de singură şi de nefericită ca şi tine.
- Eu nu sunt nefericit.
- Ba da, eşti.
- Pe cuvânt că nu sunt !
- Dar singur eşti.
- Da, singur sunt, dar nefericit nu.
Lia îl privi lung şi-i spuse rugătoare:
- Ai într-adevăr un secret ? Te rog să fii sincer.
- Am.
George se aşeză cu câţiva centimetri mai aproape de ea şi o întrebă în şoaptă:
- Îmi juri că n-ai să spui la nimeni ?
- Îţi jur.
- Pe ce ?
- N-am pe ce, dar n-o să spun absolut la nimeni nimic.
- Lia, cred că am făcut o descoperire formidabilă. Mă crezi ?
- Nu.
- Ai să mă crezi imediat. Vrei să-ţi explic ?
- Da, explică-mi.
- Am descoperit un accelerator, îi şopti el la ureche.
- Ce fel de accelerator ?
- Un accelerator.
Lia se încruntă.
- Tu eşti nebun ?
- Nu. Ascultă-mă şi taci. Să nu spui la nimeni.
- Bine, nu spun.
- Am să-ţi explic pe înţelesul tău, cu singura rugăminte de a nu mă întrerupe cu întrebări stupide.
- Îţi promit.
- Dacă ţi-aş spune direct ce e acceleratorul meu şi din ce se compune, n-ai pricepe mare lucru. Aşa că am să încep cu o poveste mai lungă, adică cu întâmplările care m-au ajutat să ajung la această descoperire. Fii atentă. În primăvara lui 1953, mai precis în martie ...

- Ştiu, îl opri ea, devenind dintr-o dată foarte palidă şi tulburată. Ştiu ce ţi s-a întâmplat atunci.

- De unde ştii ? întrebă el, speriat.

- Eram colegi de grupă.

- A, da, exact. Atunci, continuă el dezamăgit, am să trec peste câteva episoade.

- Nu trece peste nimic ! îl rugă Lia, înfrigurată. Povesteşte absolut tot.

- Bine. Dar te rog să nu mă întrerupi.

- Nu te întrerup.

- Dacă spui că erai colegă de grupă cu mine, atunci îţi aminteşti că m-am despărţit de voi pe la sfârşitul lui martie, într-o dimineaţă. Am plecat însoţit de doi cetăţeni pe care nu-i mai văzusem niciodată în viaţa mea şi care m-au rugat politicos să-i urmez. Nu mi-au spus pentru ce, şi nici eu nu i-am întrebat; mi s-a părut normal să aştept să mi se explice decât să întreb. Aşa se face că în prima zi am fost calm şi stăpân pe mine: fluieram, mă gândeam la lucruri plăcute, scriam versuri pe pereţii celulei, am şi dormit câteva ore. Când s-a înnoptat, însă, am simţit imperios necesitatea de a vorbi cu cineva şi, neavând cu cine, m-a cuprins o surescitare grozavă care nu m-a lăsat să închid ochii toată noaptea. Dimineaţa m-am liniştit oarecum, dar în noaptea următoare starea de surescitare şi nelinişte a început iarăşi să mă chinuie. Mi-am dat repede seama care era motivul: aşteptarea. Aşteptam să mi se spună pentru ce mă aflu acolo. Nu eram speriat, ci mai mult curios. Biografia mea e atât de simplă, încât mi-a fost foarte lesne să cercetez minuţios fiecare evniment trăit, chiar şi pe cele lipsite de orice semnificaţie. În afară de unele conflicte pe care le-am avut cu voi, colegii de facultate, conflicte efectiv minore, fără nici un ecou (mi se pare că şi cu tine m-am certat de câteva ori) nu-mi aduceam aminte de nimic serios, de nici un fapt demn de luat în seamă din punctul de vedere care mă interesa pe mine în acel moment. "Trebuie să fie o confuzie", îmi ziceam, pentru ca imediat să mă contrazic categoric: "Nu, nu e confuzie, ar fi stupid. Există probabil un motiv real pentru care am fost adus aici, motiv pe care eu nu sunt capabil să-l descopăr. Care e acest motiv ?" Au trecut câteva săptămâni fără ca situaţia

să se fi schimbat cu ceva. Îndârjit, am luat iar faptele, unul câte unul, şi le-am răsucit pe toate părţile. Erau zile când ajungeam să mă gândesc câte douăzeci de ore în şir. Evident, mi-am dat seama imediat că aceste frământări mă vor duce la extenuare nervoasă gravă şi am încercat să mă împiedic să gândesc. Dar cum ? A te putea împiedica să gândeşti în momentul în care doreşti este, cred, dovada cea mai sigură a desăvârşirii unui sistem nervos, înseamnă să-ţi porunceşti: "Dormi !" şi să adormi imediat. Eu nu eram, evident, capabil de aşa ceva şi am fost nevoit să recurg la diferite tertipuri: număram până la o sută de mii sau un milion, recitam versuri, povesteam subiectele unor romane, cântam şi fluieram foarte încet, pentru mine, dar, de fapt, şi în timpul cât făceam toate acestea, ca de altfel şi când dormeam, eu continuam să mă gândesc şi să menţin conectată la acele întrebări întreaga mea activitate nervoasă. Care era cauza acestei stări de excitaţie atât de exagerate ? În primul rând, exista o cauză de ordin fiziologic: congenital sunt o fiinţă debilă, cu un sistem nervos fragil (mama spunea că m-am născut astenic), cu un caracter nedecis şi superficial. A doua cauză - şi cea mai importantă, ca să fiu sincer - era faptul că în acea perioadă iubeam o fată cu care eram logodit şi cu care urma să mă căsătoresc. Era o fiinţă cu nimic deosebit, banală, îi cunoşteam exact valoarea şi limitele. O iubeam însă foarte mult, în primul rând pentru că ea singură, dintre toate fetele pe care le cunoşteam, mă acceptase aşa cum eram, fără nici un fel de pretenţii. Era un om bun, în accepţiunea cea mai obişnuită a cuvântului, adică exact ce-mi trebuia mie. Mă apropiasem de ea cu bucurie şi disperare, şi o mare parte a trecutului meu, cu toate evenimentele sufleteşti pe care le trăisem, se lega de ea: nu existase literalmente o zi în decursul adolescenţei şi tinereţii în care să nu fi fost împreună, ei îi spuneam absolut tot ce gândeam şi făceam, în ea depozitam un fel de copie a existenţei mele pe o anumită perioadă. Fără ea nu puteam atunci concepe să trăiesc. După ce ţi-am povestit toate astea, sper că acum vei înţelege de ce îmi era imposibil să mă abţin să nu mă întreb în fiecare zi, oră şi minut ce face ea în acele clipe, dacă a aflat ce mi s-a întâmplat, dacă se interesează de mine, dacă suferă şi în ce mod, dacă e curajoasă sau laşă, dacă

întreprinde ceva sau nu etc., etc. Imaginaţia mi se înfierbânta uneori într-atât, încât ajungeam să mă întreb dacă nu cumva ea a făcut vreo crimă în care m-a implicat şi pe mine şi dacă n-ar trebui să mă gândesc la modul în care aş putea lua totul asupra mea pentru a o salva.

Zbuciumul acesta continuu şi intens îmi produse foarte curând un traumatism psihic ciudat. Zilnic, aproximativ la ora prânzului, începeam să simt o slăbiciune trecându-mi din creştet până-n tălpi, după care începea să mi se învârte ceva în creier cu o viteză insuportabilă, un fel de vârtej care provoca un sunet inimaginabil de ascuţit. Când vârtejul se oprea (şi asta se întâmpla brusc, năucindu-mă), începeam să cad într-un abis negru şi vâscos, care mă înghiţea lent, sufocându-mă. După un sfert de oră, când îmi reveneam, eram ud leoarcă de sudoare şi complet istovit fiziceşte. Într-o zi, după o asemenea criză, fiind încă zăpăcit după spaimele prin care trecusem, i-am mărturisit gardianului care îmi aducea masa faptul că încep să nu mai fiu în deplina posesie a capacităţilor mele mintale, că nu mai suport singurătatea şi aşteptarea şi l-am întrebat dacă ştie cumva când voi fi chemat să se discute cu mine. "La momentul corespunzător", mi-a răspuns el.

Acest "moment corespunzător" a venit peste câteva luni abia, când mi s-a spus că sunt liber, că asupra mea nu planează nici un fel de acuzaţie şi că, în consecinţă, pot să-mi văd liniştit de treabă. Când am încercat să spun şi eu ceva, adică să cer o lămurire sau să dau o explicaţie, mi s-a urat "mergi sănătos", şi cu asta discuţia s-a încheiat definitiv. Ziua aceea mi s-a părut cea mai bună şi mai luminoasă zi din viaţa mea, nu din pricina că eram liber, ci pentru că mi se spusese acest lucru şi pentru că eu simţeam cu toate celulele trupului faptul ca atare, în toată amploarea lui. M-am închis în cămăruţa mea (pe care o moştenisem de la taică-miu, tot în ea şi-a petrecut şi el studenţia), am luat două somnifere şi am dormit nouăsprezece ore. Când m-am trezit (era o dimineaţă foarte însorită), m-am îmbrăcat elegant şi m-am dus să-i fac o vizită logodnicei. Mi-a deschis maică-sa, o femeie care se purtase cu mine întotdeauna ireproşabil. Atunci însă m-a privit foarte neplăcut surprinsă, aproape duşmănoasă. Nu m-a poftit înăuntru,

mi-a spus doar că ea, adică logodnica, nu e acasă, e într-un voiaj. Insistând, mi-a mărturisit destul de rece oficial că e vorba de un voiaj întreprins în compania unei persoane cu care s-a logodit. Alte amănunte nu a vrut să dea. "Ați cunoscut sau cunoașteți în prezent care e situația mea ?" am întrebat. "Nu, mi-a răspuns, n-am cunoscut și nici nu vrem să cunoaștem situația dumitale. Nu ne interesează, și dacă nu ne interesează, ne vedem de treburile noastre". N-a acceptat să asculte nici un fel de explicații, mi-a închis ușa-n nas.

În aceeași zi m-am dus la minister cu o cerere prin care solicitam reînscrierea mea la facultate. Directorul care m-a primit în audiență m-a rugat să aștept puțin și a ieșit pentru câteva minute. L-am auzit vorbind la telefon din biroul de alături.

- Totul este în regulă, mi-a spus el când s-a întors. Chiar de mâine puteți să vă reîntoarceți la cursuri.

- Aș putea să mă mut la altă facultate, de pildă la Horticultură? am întrebat. E o chestie de ordin personal.

- Da, se poate, mi-a spus el. Dați examenele de diferență și totul e în regulă.

A doua zi m-am dus la facultate și nimeni nu m-a întrebat nimic, nu mi s-a făcut absolut nici un reproș. Evident, vă evitam pe voi, foștii colegi, atunci când vă întâlneam și nu am încercat să-mi fac alți prieteni. Erau destui care voiau să intre în vorbă cu mine, dar știam că nu-i interesez decît în măsura în care eram dispus să le satisfac curiozitatea și, ca urmare, îi ocoleam. Imediat după cursuri mă duceam într-un parc de la marginea orașului, o pădure naturală, în care îmi petreceam majoritatea timpului. Natura mi se părea locul cel mai nimerit ca să mă ascund de lume, pentru că eu, de fapt, asta voiam; să mă ascund de toți, să fiu absolut singur. După ce am cercetat pădurea pas cu pas, am descoperit un copac foarte bătrân, în trunchiul căruia se afla o scorbură, și mi-am făcut acolo culcușul. Când era prea răcoare, rămâneam să dorm noaptea în el.

- Nu ți-era frică ?

- De cine să-mi fie frică ?

- De animale.

- Niciodată nu mi-a fost frică de animale şi consider foarte sincer că a-ţi fi frică de un animal e o laşitate absurdă. Animalul nu face rău omului niciodată dintr-o intenţie perfidă. Atunci când atacă, o face ori ca să se apere, ori ca să-şi ia hrana, ceea ce înseamnă o atitudine firească. Când eram mic umblam zile întregi căutând animalele cu care să mă împrietenesc. O dată am visat că mă mâncau lupii şi atât de mult îmi plăcea cum muşcau din mine, încât a doua zi i-am spus mamei: "Mamă, vreau să merg în pădure să mă mănânce lupii". Aşa că dormeam în scorbură fără să mă tem absolut de nimic şi aş fi rămas acolo multă vreme dacă nu m-ar fi descoperit pădurarul.

- Ce ţi-a făcut ?

- Nu mi-a făcut nimic; i-am explicat că-mi place să dorm în pădure, dar n-a putut să priceapă absolut nimic şi mi-a pus în vedere că dacă mă mai prinde acolo mă dă pe mâna miliţiei. Credea, probabil, că sunt nebun. N-am avut încotro şi a trebuit să mă întorc acasă.

Cum veneam de la facultate, mă închideam în cameră şi nu ieşeam decât a doua zi. Ce făceam în tot acest timp cât eram singur ? te întrebi, probabil. Citeam şi mă gândeam. De citit, citeam, de fapt, destul de puţin, majoritatea timpului mi-o petreceam gândindu-mă. În momentul în care am considerat că m-am gândit destul şi că e necesar să întreprind o acţiune concretă, am încercat să am o convorbire cu fosta mea logodnică. Am aşteptat-o într-o dimineaţă în faţa casei, la ora cinci ştiam că pleacă la facultate. Atitudinea ei a fost însă şi mai stranie decât a maică-sii. Deşi eu nu voiam decât să-i explic acea absenţă şi s-o asigur că sunt nevinovat şi că în tot acest interval de timp sentimentele mele faţă de dânsa nu s-au schimbat cu nimic, ea şi-a închipuit că am venit să-i cer socoteală pentru că m-a părăsit şi a început să tremure şi să plângă.

- Pentru Dumnezeu, mi-a strigat, nu mă mai urmări, nu mă mai urmări !

- Bine, i-am răspuns, n-am să te mai urmăresc. Că femeia aceea, care îmi dovedise prin fapte atâţia ani că e ataşată de mine, mă părăsea la prima încercare, eram dispus să înţeleg, deşi faptul ca atare m-a zdruncinat enorm. Dar de ce nu dorea ea o explicaţie

deschisă cu mine ? Era la mijloc lașitatea părinților sau a ei ? De ce avea impresia că o urmăresc ca un strigoi ? De ce se temea de mine ? Își închipuia că vreau să-i fac vreun rău ? O punea oare în vreo primejdie apropierea mea ? Care era adevărul ?

Am stat treaz o zi și-o noapte, punându-mi aceste întrebări în câteva sute de variante. În dimineața celei de-a doua zile am leșinat. Am crezut că e din pricina foamei (nu mâncasem nimic în acest răstimp), dar nu era aceasta cauza. La al doilea leșin mi-am dat seama limpede că mi-au revenit acele ciudate stări de prăbușire din închisoare, cu senzația vârtejului în creier și cu scufundarea în abisul vâscos. Speriat, am încercat să mă salvez. Singura șansă era să găsesc un om căruia să-i explic în amănunțime despre ce e vorba și care la rândul lui să mă înțeleagă și să mă ajute cu o sugestie practică. Dintre noii mei colegi, unul singur părea capabil de o asemenea înțelegere. Era un băiat cult, timid și dezinteresat în tot ce făcea. L-am invitat la o plimbare prin parc și, după o introducere destul de abilă, am început să-i fac destăinuirea. Nu mi-a ascultat decât vreo zece fraze, m-a oprit imediat și mi-a spus: "Nu-i grav. Ceva asemănător am și eu. E o reacție tipică de astenie. N-avea rost să încerc să-l conving că el nu putea avea stări asemănătoare cu ale mele și că nu era vorba de o astenie sau, cel puțin, de o astenie obișnuită. Așa că am rămas mai departe singur. De fapt, nu singurătatea mă îngrijora, pentru că toată viața am fost un izolat. Cu timpul începusem să mă obișnuiesc și cu șocurile, le presimțeam din vreme și fugeam repede acasă, unde puteam să zac în voie. Ce era cu adevărat insuportabil și îmi dădea o stare de panică permanentă era senzația chinuitoare până la absurd că timpul se scurge cu o indolență ostentativă, ca o apă de șes, care are mai degrabă chef să se lățească decât să meargă înainte. Nu știu dacă pe tine te-a preocupat vreodată problema timpului. Te-a preocupat ?

- Nu în mod deosebit.

- După mine, timpul e fenomenul cel mai misterios și complex din natură, poate singurul care va rămâne veșnic inexplicabil. Nimeni, niciodată, nu va putea demonstra cauza și mecanismul acestei scurgeri a materiei în sine. În perioada de care-ți vorbesc

nu mă preocupa însă timpul în general, ci timpul meu, mai bine zis mă exaspera inegalitatea vitezei cu care eu personal înaintam în timp. Deşi am avut şi momente în care timpul a curs pentru mine foarte repede, atunci, în perioada în care măsura existenţa mea leneş şi apatic, simţeam din ce în ce mai mult nevoia să-l stăpânesc, să am puterea ca, atunci când vreau eu, să-l biciuiesc şi să-l oblig să meargă mai iute. Nu mai aveam răbdare să mai aştept, să trăiesc într-un ritm normal. Necesitatea aceasta devenea cu fiecare zi atât de acută, încât am ajuns la concluzia că dacă nu găsesc o soluţie concretă trebuie să mă sinucid. Din fericire, am găsit soluţia şi totul s-a rezolvat. Ideea salvatoare a fost acceleratorul. Am să-ţi explic ce e acceleratorul, în măsura în care se poate explica o senzaţie. Nu ştiu dacă ai să poţi înţelege.

- Explică-mi cu multe amănunte.

- Bine, am să-ţi explic. În primul rând trebuie să-ţi spun că, din clipa în care mi-a venit această idee în minte, am avut un sentiment complex de linişte şi sănătate. Adică nu mai mi-e frică de nimic, aveam în jurul meu un fel de strat protector, un înveliş sub care mă puteam ascunde.

- Spune-mi mai întâi ce-i acceleratorul, îi ceru Lia, nerăbdătoare. Dă-i o definiţie.

- Definiţia ar fi următoarea: acceleratorul e o însuşire psihică, mai precis, un aparat psihic cu ajutorul căruia timpul concret îţi devine accesibil, în sensul că poţi să-i accelerezi scurgerea după voie. Înţelegi ?

Lia îl asculta nemişcată, cu toate simţurile îndreptate spre el.

- În ce măsură e însuşire şi în ce măsură e aparat ? întrebă.

- Însuşire e în măsura în care eu dispun de asemenea capacităţi intelectuale, psihice, afective, biologice, care să-mi permită să mă controlez şi să mă transpun într-un anume ritm de existenţă. Această însuşire a devenit aparat din clipa în care organismul şi-a însuşit-o ca pe-un reflex, ca pe un automatism. Înţelegi ?

- Înţeleg. Continuă.

- Imediat ai să înţelegi şi mai bine. Am să-ţi spun mai întâi care a fost adevărul care a stat la baza descoperirii mele. Adevărul care spune că singura aventură posibilă, liberă şi neconstrânsă de

nici un fel de limite, este aventura în tine însuţi. Înţelegi, eu am încercat o aventură nebunească, am pornit în necunoscutul din mine, în prăpastia propriului eu (căruia nu-i cunoşteam până atunci decât una dintre margini), am pătruns în nişte pustiuri despre care nu ştiam nimic şi din care puteam foarte bine să nu mă întorc niciodată. Cunoşteam acest risc, dar am încercat. Am avut curajul şi disperarea să încerc. De fapt, nici nu există curaj omenesc: există numai disperare, orice acţiune extremă şi periculoasă este determinată de o disperare. Din acest motiv trebuia să încerc.

- Continuă, George.

- Continui.

- Mai dă-mi câteva amănunte despre accelerator. Ai spus mai înainte că datorită lui timpul îţi devenea accesibil. Cum reuşeai asta practic, fizic ? Bineînţeles, dacă se poate explica.

- Da, se poate explica. De fapt, aici a şi fost cheia întregii experienţe. Adică puteam să am foarte bine ideea, dar să nu fiu capabil să-i dau expresia practică, să n-o pot asimila din punct de vedere biologic. Dacă am reuşit, asta se datoreşte, cred, în mare măsură faptului că sunt înzestrat congenital cu o însuşire psihică neobişnuită. Când eram copil, din pricina unei nefericiri şi a unei singurătăţi care mă făcuseră foarte înţelept,mi-a venit într-o zi ideea să mor. Nu voiam însă să mor aşa cum se moare în mod obişnuit, adică să-mi iau viaţa. Voiam doar să ies în afara lumii, să mă izolez de ia fizic. Pentru asta, m-am aşezat pe spate, am închis ochii, am încetat să mai gândesc şi, încet-încet, am încremenit complet. Dar nu încremeneam doar eu - şi aici era marea performanţă: o dată cu mine, toate fiinţele şi lucrurile din jur fie că încremeneau, fie că-şi pierdeau greutatea şi se mişcau ca sub un clopot de sticlă în care se face vid, fără zgomot, moale şi odihnitor. Şedeam aşa ore întregi, iar când mă trezeam, viaţa mi se părea mai proaspătă şi mai interesantă. Însuşirea asta descoperită în copilărie am luat-o ca bază pentru accelerator. Spun ca bază pentru că acum eu nu mai doream să încremenesc, ca atunci, adică să fac vid în jurul meu. Intenţia mea era să-mi cresc capacitatea psihică de a forţa timpul. Cum puteam să fac asta ? Existau numai două căi: ori să descopăr secretul

angrenajului universal al mişcării şi să-l accelerez, ceea ce era, desigur, de un imposibil absurd, ori să încetinesc mişcarea existenţei mele şi în felul acesta să-mi creez senzaţia accelerării timpului. De fapt, era acelaşi lucru, pentru că noi măsurăm totul în natură luând ca bază perceperiile noastre senzoriale sau intuitive.

În sfârşit, într-o zi am trecut la experienţele practice. Operaţia cea mai dificilă a fost conectarea la acest aparat a întregului sistem nervos - destul de obosit şi haotic de altfel - astfel încât toate celulele organismului meu să se supună comenzii în aceeaşi clipă şi să intre în ritmul de existenţă pe care-l impunea acceleratorul. Trebuia adică să obişnuiesc organismul cu această trecere de la experienţa pe plan psihic la experienţa pe plan biologic.

La început a mers destul de greu, deoarece nu reuşeam să conving o serie de organisme să se supună comenzilor, adică să-şi încetinească ritmul de existenţă, să intre într-un somn treaz şi să lase în stare de funcţionare numai organele şi simţurile strict necesare. A trebuit să fac, până să reuşesc, vreo sută de încercări. În ziua când am ieşit pentru prim oară în lume cu acceleratorul pus în funcţiune, unii credeau că am gripă, din pricina aparentei somnolenţe de care eram cuprins, iar alţii că m-am ţicnit. Colegii - pe-atunci eram încă student - m-au dus cu forţa la medic, dar acesta n-a putut constata nimic. Mai târziu, când am intrat definitiv în ritmul de existenţă impus de accelerator, comportarea mea n-a mai alarmat pe nimeni. Arătam aproape normal, cu deosebirea că nu executam decât un minim necesar de gesturi, şi acesta într-un ritm mult încetinit. În schimb, reacţiile mediului înconjurător asupra mea erau complet anihilate, timpul trecea pentru mine ca o viteză de zece ori mai mare şi într-un mod absolut fluid, fără asperităţile obişnuite.

- Şedeai permanent sub influenţa acceleratorului ?

- Nu. În ultima perioadă mi-am făcut un program foarte precis, pe care nu-l încalc absolut deloc. Luni dimineaţă plec la serviciu, adică la ţară. În clipa în care mă urc în tren declanşez acceleratorul, şi în felul acesta, cele şase zile din săptămână, cât stau la ţară, le concentrez pe spaţiul de desfăşurare normală a unei

singure zile. Am astfel avantajul ca o mare parte dintre elementele neplăcute ale acestui mediu, cum ar fi noroiul, frigul, vântul, arşiţa, ploile, gălăgia, praful, alcoolul, înjurăturile, adică tot ce e sâcâitor şi obositor, să le absorb foarte rapid şi să le trec în urma mea fără să le resimt decât într-o foarte mică măsură. În al treilea rând, şi asta e cel mai important, în tot acest răstimp nu-mi pun nici o întrebare, absolut nici una ! Au trecut câţiva ani de când am acceleratorul şi vârtejul acela înnebunitor nu mi-a revenit niciodată. M-am vindecat definitiv.

- Sâmbăta, când vii în Bucureşti, îl opreşti ? întrebă Lia.

- Da, sâmbăta, când ajung la Bucureşti, îl opresc întotdeauna. Îl opresc din două motive: în primul rând mi-e teamă să nu extenuez ideea şi exerciţiul ca atare, iar în al doilea rând, atâta vreme cât sunt singur, în propriul meu univers, scurgerea normală a timpului nu mă incomodează, mă simt foarte bine.

Nu am în jurul meu decât ceea ce vezi: pisica, greierul şi placa de patefon.

George tăcu, apoi încheie simplu:

- Asta e tot.

Lia tăcu şi ea multă vreme, cu faţa lividă.

- Nu ştiu, mărturisi ea oftând, ce-ar trebui să-ţi răspund la tot ce mi-ai spus.

- Dacă nu vrei, nu trebuie să-mi răspunzi nimic. Ţi-am făcut aceste mărturisiri fără nici o intenţie.

Lia îşi cuprinse capul în palme şi rămase aşa vreme îndelungată.

- George, spuse ea la un moment dat, cu glasul puţin răguşit, trebuie să-ţi fac şi eu o mărturisire.

- Ce mărturisire ? întrebă el, fără curiozitate.

- O mărturisire care pentru tine ar putea avea o importanţă excepţională.

După ce tăcu o clipă, continuă, privindu-l în ochi:

- George, eu ştiu secretul pe care te-ai chinuit tu să-l afli.

George o privi mirat.

- Care secret ?

- Secretul pentru care ai dispărut atunci şi pe care văd că nu-l ştii nici acum.

- Îl ştii tu ?
- Da, îl ştiu. Vrei să ţi-l spun ?
- Nu.
- De ce ?
- Nu mă interesează.
Lia îl privi încremenită.
- Cum poate să nu te intereseze ceva care te priveşte direct ?
- Pentru ce m-ar interesa, mai ales acum ? În sfârşit, dacă vrei neapărat să mi-l spui, spune-l.
Lia îşi frecă tâmplele şi se scuturâ. Se apropie de el şi-l privi lung în ochi.
- George, tu ai uitat că atunci, la decanat, eram şi eu de faţă ?
- Probabil că am uitat. Niciodată nu m-am gândit la tine.
- Şi-ai uitat că ai avut, cu o sptămână înainte de scena aceea, un scandal cu mine ?
- Ce scandal ? Eu mă certam foarte des cu voi.
- Da, dar atunci a fost ceva deosebit. Nu mai ţii minte că mă urai ?
- Nu te-am urât niciodată, se apără el, speriat. N-am urât pe nimeni, nu sunt capabil de aşa ceva.
- Totuşi, atunci m-ai urât. Ai făcut un gest care m-a umilit groaznic. Ai spus un banc, îţi mai aminteşti ?
- Nu.
- Un banc idiot, dar tocmai pentru că era idiot, toată grupa a râs până la leşin. Ceva cu deosebirea dintre o secretară U.T.M. şi un strung.
George se gândi încruntat şi spuse:
- Nu ştiu. Eram foarte aiurit pe-atunci, spuneam foarte multe prostii. De bancul ăsta nu-mi amintesc nimic. Care era poanta ?
- Nu mai ştiu, dar m-ai umilit îngrozitor, am plâns din cauza asta de scara până dimineaţa.
- Şi ?
- Pe urmă ştii ce-am făcut ? Am făcut un gest groaznic: m-am dus la decan şi i-am povestit că mi-ai dezorganizat o şedinţă U.T.M. spunând un banc politic reacţionar şi că m-ai discreditat în faţa grupei. Decanul m-a pus să scriu imediat pe hârtie tot ce ştiu despre tine. Am povestit întâmplarea aceea, apoi am adăugat

faptul că în mod premeditat pui mereu întrebări provocatoare la seminariile de marxism şi că faci parte, probabil, dintr-un grup huliganic şi dușmănos. I-am lăsat hârtia decanului, iar după câteva zile am fost chemaţi amândoi la decanat. Apoi a urmat ce-ai povestit tu.

Lia aşteptă câteva clipe, înfrigurată, reacţia lui. El tăcea.

- Ştiu că am făcut un gest incalificabil, dar atunci te uram şi voiam să te distrug. Pe urmă, nu ştiu de ce, nu m-am mai gândit la tine, te-am iutat.

Tăcu şi aşteptă iarăşi reacţia lui, dar el continua să tacă.

- Puteam să nu-ţi spun nimic, dar ţi-am spus, ca să ştii adevărul. Mă urăşti ?

- De ce să te urăsc ? întrebă el, senin.

- Crezi că n-ai de ce ?

- Atunci, dacă ştiam, poate că te uram. Dar acum ce rost ar avea ? Dimpotrivă, îmi pare foarte bine că te văd.

- George, tu eşti nebun ?

- Nu sunt nebun. Ia gândeşte-te puţin. Vii la mine, îmi aminteşti un lucru şi pe urmă mă inviţi: "urăşte-mă". Dar eu nu vreau să te urăsc. Eu sunt fericit, mă simt bine, pentru ce să mă complic urându-te pe tine. Ai nevoie să fii urâtă neapărat de cineva ?

Lia îşi acoperi faţa cu palmele şi începu să plângă.

- Ori încetezi să plângi, ori pleci ! o avertiză el.

- Nu mai plâng, spuse ea, şi-şi şterse imediat faţa. Hai să ne culcăm.

- Da, e cazul, spuse George, văd că eşti obosită. Tu ai să dormi în pat, iar eu jos, pe saltea.

Pregăti el singur totul, repede, şi stinse lumina.

- Nu mai vorbeşte nimeni, toată lumea doarme ! ordonă, şi chiar în clipa următoare pisica începu să toarcă, iar greierul să cânte foarte încet şi monoton, ceea ce producea un efect somnifer uimitor. Lia adormi în câteva minute şi se trezi a doua zi, la opt fix, odihnită şi bine dispusă. Având mult soare în ea, camera era acum înveselitoare şi reconfortantă, ca o colivie viu colorată. George era şi el bine dispus, iar pisica, cuprinsă de un neastâmpăr

ciudat, micuna şi sărea pe pat, pe masă şi pe pereţi, făcea tumbe sau lua greierul între labe şi-l azvârlea ca pe-o minge.

- Încet, să nu-l loveşti ! striga George, râzând cu lacrimi.

Lia se înfioră mai întâi de groază, apoi nu se mai gândi la nimic şi începu şi ea să râdă. După ce mâncară toţi trei, adică el, ea şi pisica, făcură o plimbare în oraş. La propunerea lui George, intrară la un cinematograf de copii şi văzură câteva filme de desene animate cu animale. Se întoarseră acasă spre seară la fel de voioşi.

Într-o clipă de extaz, fericită fără să ştie de ce, Lia îl sărută pe George de mai multe ori. Deşi derutat, el nu se împotrivi, dar nici nu se arătă entuziasmat. Când îl sărută din nou, el se posomorî însă, iar ea, deşi observă schimbarea, continuă să fie afectuoasă, străduindu-se să-l privească tot timpul în ochi. La un moment dat, el o întrebă:

- Pentru ce mă săruţi ? Nu pricep.

- Ce nu pricepi ?

- Aseară spuneai că ai venit la mine pentru altceva.

Lia se înroşi.

- Nu te înţeleg.

- Spuneai că ai venit să-mi mărturiseşti un adevăr şi-mi cereai să te urăsc. Şi acum ...

- Şi acum ce ?

Lia îl privi lung şi oftă. Faţa i se întunecă, iar picioarele i se înmuiară. Apoi îşi reveni şi spuse:

- George, am totuşi impresia, oricât ai încerca tu să ascunzi asta, că nu eşti normal.

- De ce nu sunt normal ?

- Pentru că nu reacţionezi normal în situaţii normale.

- Poate te înşeli.

- Nu mă înşel. Firesc ar fi fost să reacţionezi altfel într-o asemenea împrejurare. Prezenţa mea nu te emoţionează deloc ?

- Nu-mi dau seama. Dar de ce ar trebui să fiu emoţionat ?

- N-are rost să-ţi explic de ce. În orice caz, te afli într-o situaţie care mă întristează foarte mult. Te comporţi îngrijorător de straniu.

- Crezi ?

- Sunt sigură. Reacţia ta la tot ce ţi-am povestit aseară a fost mai mult decât ciudată. Nici dacă era vorba despre un om pe care nu-l cunoşti n-ai fi fost atât de indiferent. Acum, ca să-mi verific impresiile, ţi-am făcut aceste avansuri senzuale. George, eşti sincer în tot ceea ce faci şi spui, nu simulezi ?

- Nu. Ce-aş putea simula şi de ce ?

- Atunci e foarte grav.

- Ce anume e grav ?

- Am impresia că, deşi continui să te târăşti, tu nu mai eşti viu. Aşa cum arăţi şi te comporţi acum, pari a fi un om mort.

- Adică acum sunt mort ?

- Eşti mort din punct de vedere al umanităţii.

- Dar ce, eu trăiesc pentru umanitate ? Nu mi-am propus niciodată acest scop.

- Nu mă interesează ce ţi-ai propus tu. Important e că, la ora actuală, eşti o epavă. Orice om normal s-ar cutremura de spaimă şi greaţă când ar vedea în ce băltoacă morală înoţi. Acceleratorul tău e o monstruozitate ! De ce vrei să scurtezi timpul când eşti între oameni ? De ce îi urăşti ?

George se încruntă şi o privi cu antipatie.

- Eşti o idioată ! Nu ţi-am spus niciodată că urăsc oamenii. Nu am nimic cu ei.

- Atunci, de ce te ascunzi ?

-Ascultă ! strigă el ridicându-se. Tu ce vrei în definitiv ? Vrei să te dau afară ?

- Nu fi laş !

- Ai venit să vorbeşti în numele societăţii înconjurătoare ? Ai venit să mă constrângi ? Sunt sau nu liber să trăiesc cum vreau ?

- Da. În măsura în care nu dăunezi cu nimic celor din jur, poţi să trăieşti şi cu picioarele în sus.

- Va să zică am acest drept. Mulţumesc !

- În aceeaşi măsură are însă dreptul şi societatea să acţioneze asupra ta.

George se linişti şi-i spuse maliţios:

- Nu mai poate acţiona. Acum e prea târziu. E suficient că vreau şi, în clipa când vorbeşti, nu te mai aud.

- George, n-are rost să te încăpăţânezi. Recunoaşte că ideea acceleratorului e îngrozitoare. La treizeci de ani e stupid şi revoltător să trăieşti singur, în afara lumii. Ce anume te-a determinat să ajungi la o asemenea hotărâre îngrozitoare ? Eşti omul care a suferit cel mai mult pe lumea asta ?

- Sunt convins că nu.

- Dacă ţi-e groază de singurătate, de ce nu te căsătoreşti ? Sau de ce nu ceri ajutor cuiva, indiferent cui, unui om capabil să te înţeleagă ? Există destule mijloace prin care ai putea să fii ajutat, inclusiv un tratament medical.

- Dar eu nu sunt nebun ! se revoltă el.

- Ştiu. Din punct de vedere nervos eşti totuşi extenuat. Cel mai grav e însă faptul că te afli într-un impas moral. Îţi trebuie neapărat o ieşire.

- Am găsit-o.

- Acceleratorul nu e o soluţie. În orice caz, nu e o soluţie omenească.

- Privită din afară, poate că nu e, dar ia încearcă s-o judeci dinăuntru !

- Nu pot s-o judec dinăuntru, pentru că n-o accept din principiu. E atât de absurdă, încât nici nu poate fi judecată.

George părea că n-o mai ascultă, se juca cu pisica.

- Fii atent la ce-ţi vorbesc, îl rugă ea.

- Da, sunt foarte atent. Continuă te rog.

- Tu ai decăzut în halul ăsta din cauză că nu ai avut şi nu ai nici un fel de convingeri.

- Da, e adevărat. Spre fericirea mea, nu am avut şi nu am convingeri. Tu, care ai convingeri, crezi că eşti mai fericită decât mine ?

- Asta nu e o condiţie obligatorie. În orice caz, eşti dator în viaţă să treci de partea cuiva.

- Nu am de gând, spuse el, continuând să mângâie pisica.

Lia se enervă şi o lovi cu dosul palmei peste bot, izgonind-o. George se indignă.

- De ce dai în ea ?

- Ca să te uiţi la mine când vorbesc !

- Bine, am să mă uit la tine. Vorbeşte cât vrei.

- George, ia lucrurile în serios şi hotărăşte-te să redevii normal.

- De ce să fac un act împotriva voinţei mele ?

- Care va fi însă spre binele tău. Poate c-o să fii şi tu fericit.

- Pentru ce am să fiu fericit ?

- Pentru că ai să fii iarăşi om şi-ai să te bucuri de tot ce e frumos şi omenesc pe lume.

- Mulţumesc, fericirea asta am mai cunoscut-o. Îmi permit să încerc şi altceva.

Lia îl privi lung fără să clipească, până i se umplură ochii de lacrimi.

- George, nu ştiu ce argumente să-ţi mai aduc. M-ai întristat groaznic. Gândeşte-te că eşti tânăr şi că ai putea să faci lucruri importante pe lumea asta.

- M-am convins de mult că nu pot să fac nimic important. Fii sigură că am încercat.

- Ce-ai încercat ?

- În primul rând am încercat să văd ce se poate încerca. Într-o vreme am citit fără întrerupere, zi şi noapte; căutam în asta o salvare, voiam să văd ce-au făcut alţii şi ce-mi rămâne mie de făcut, în aşa fel încât să mă pot agăţa de ceva. Ştii la ce concluzie am ajuns ? Că până la ora actuală cele mai importante descoperiri care ţin de existenţa terestră a omului s-au înfăptuit deja. Urmaşii nu mai au mare lucru de făcut, datoria lor va fi să perfecţioneze. Cel puţin în meseria noastră nu sunt lucruri noi de descoperit, principii sau sisteme, adevăr valabil cel puţin pentru generaţia actuală. Am mai constatat, de asemeni, faptul destul de trist că sunt o capacitate intelectuală mediocră. Nu am efectiv nici un fel de şanse să mă realizez în nici un domeniu ştiinţific şi nu mă simt deloc nefericit din această pricină. Tu spuneai mai înainte că n-am dreptul să plâng, că nu sunt o victimă. Asta îmi dovedeşte că eşti pur şi simplu de rea-credinţă. Când am susţinut că sunt o victimă? Am imputat eu cuiva ceva ? M-am plâns eu de ceva ? Ţi-am reproşat eu ţie acel rău făcut din prostie ?

- Nu. Dar important acum e faptul că mă aflu în situaţia de a regreta ce-am făcut.

- Dar dacă găseai în locul meu pe unul care-ţi dădea cu ceva în cap ?

- Era acelaşi lucru.

- Nu cred. Eu am suferit din cauza ta, iar tu vii acum şi-ţi ceri scuze. Ce fel de scuze sunt astea ? Treci şi tu prin ce-am trecut eu!

Lia tăcu, apoi spuse tristă !

- N-am venit să-ţi cer scuze. Am venit pentru că am simţit această nevoie faţă de mine.

- E o chestiune care te priveşte personal. Dacă ai cumva mustrări de conştiinţă, să ştii că nu te pot ajuta cu nimic. Nu te acuz, dar nici milă nu mi-e de tine şi nu-ţi dau soluţii. Faci ce ştii.

Lia începu iarăşi să plângă. George constată faptul, dar nu-i aduse nici o mângâiere. Luă greierul în palmă şi se jucă cu el rostogolindu-l ca pe-un zar.

- George, spuse ea la un moment dat, renunţând să mai plângă, mă bucur totuşi enorm că te-am întânit. Nici nu pot să-ţi spun cât de mult mă bucur. Cred că s-a petrecut ceva important cu mine în zilele astea. Printre altele, mi-am dat seama - o să te miri probabil - că ţin mult la tine. Nu pentru că am remuşcări şi aş vrea să le recompensez, ci pentru că tu eşti acel ceva pe care-l căutam eu în ultima vreme. Îmi lipsea ceva în viaţă, şi asta eşti tu.

- Adineauri spuneai că sunt o epavă.

- Eşti, dar te admir pentru că ai încercat să cauţi ceva, pentru că eşti înfrânt într-o luptă, pentru că te-ai zbătut. În afară de asta, te admir şi ca bărbat. Pot să spun, nu ca să te măgulesc, că exerciţi asupra mea o atracţie destul de ciudată. Iartă-mă că-ţi fac această mărturisire.

- Ce fel de atracţie ?

- Nu ştiu, nu-mi dau seama deocamdată.

George râse în hohote, se posomorî şi o privi cu o tristeţe îndelungată.

- De la început, spuse el amărât, de când te-am văzut că ţii morţiş să vii la mine acasă, m-am temut că despre asta e vorba.

- Adică despre ce ? întrebă Lia, mirată.

- Despre ceea ce spui tu. Acum sunt absolut sigur că n-ai venit la mine din pricina remuşcărilor, ci pentru că ai simţit această atracţie.

Lia se apără speriată.

- Nu-i adevărat. Atracţia am simţit-o abia mai târziu.

- Te înşeli. Inconştient, am simţit-o din clipa în care m-ai văzut şi te-ai îndreptat spre mine ca atrasă de un magnet.

- E absurd.

- Nu e absurd deloc. Din păcate, e cât se poate de firesc şi adevărat. Dacă nu mă crezi, pot să-ţi demonstrez.

- Ce să-mi demonstrezi ?

- Că ai venit la mine din pricina acestei atracţii.

- Mă jigneşti.

- De ce să te jignesc ? Eu nu fac altceva decât să dau gestului tău o explicaţie ştiinţifică. De ce trebuie să te superi.

- Bine, nu mă supăr.

- Vreau să-ţi spun adevărul: întâlnirea noastră nu are, după părerea mea, altă cauză obiectivă decât o coincidenţă sexuală. Dacă înţelegi acest adevăr, te linişteşti imediat, n-o să mai ai nici mustrări de conştiinţă şi nici alte stări sufleteşti chinuitoare.

- George, sunt atât de amărâtă şi de obosită, încât mi-e imposibil să te înţeleg.

- Ai să mă înţelegi, nu-i chiar atât de complicat. N-ai auzit de teoria atracţiei dintre sexe ?

- Nu.

- E foarte interesantă. Uite, am să ţi-o explic foarte pe scurt şi schematic. Se ia un bărbat ideal şi se numeşte convenţional B, precum şi o femeie ideală, care se numeşte convenţional F. Fiecare celulă din B şi din F are un anumit accent sexual B, ci şi celule F, fireşte predominând cele B. La fel se întâmplă şi cu F, care are în compoziţia ei şi un număr de celule B. Coincidenţa sexuală între doi oameni de sexe diferite are loc atunci când B are în compoziţia sa atâtea celule F câte celule B are F. Aşa se întâmplă şi cu noi, şi din pricina asta simţi tu faţă de mine o atracţie care acum ţi se pare ciudată. În clipa în care te-ai aflat în apropierea mea, organismul tău a intrat în alarmă şi te-a îndreptat spre mine, adică spre corespondentul tău sexual. Ai înţeles ?

- Să zicem că da.

- Dar de ce ţi-am spus eu ţie toate astea ? Ca să te avertizez de la început că, în ciuda acestei coincidenţe, nu mă interesezi

absolut deloc ca femeie, şi nici o altă femeie de pe lume nu mă interesează. Nu din pricina vreunei perversităţi, ci pentru că un bărbat şi o femeie nu se pot elibera în relaţiile dintre ei doi de obsesia sexuală, ceea ce e îngrozitor. Nu pot suporta aşa ceva, mi-e greaţă.

- George, spuse Lia cu admiraţie, tu nu eşti un om mediocru. Cred că te subestimezi.

- De ce crezi că nu sunt mediocru ?

- Spui lucruri foarte inteligente, despre care aud pentru prima oară.

- Toate ideile interesante şi cât de cât profunde pe care le auzi nu sunt extracţii proprii. Până la ora actuală, în afara ideii acceleratorului, nu am descoperit singur nici un adevăr, nu am faţă de umanitate nici un merit, nu-i pot fi de nici un folos.

- George, hai să ne culcăm. Mi-e somn.

- Nu vrei să mai ascultăm o dată placa ?

- Ba da.

George puse placa pe gramofon şi, după ce o ascultară în deplină tăcere, se culcară. În timp ce se afla în pat, Lia îi spuse:

- George, m-am gândit bine şi m-am hotărât: trebuie să te salvez. Altă soluţie nu există.

- Noapte bună, îi răspunse el.

Începând de a doua zi, Lia luă în primire postul liber de agronom de la gospodăria din celălalt sat al comunei şi închirie încă o cameră în aceeaşi casă unde locuia George. De altfel, o mare parte din treburile lui le făcea acum ea, din dorinţa de a-l ajuta şi pentru a avea posibilitatea să fie cât mai mult timp alături de el şi să-i urmărească în amănunţime comportamentul. Astfel, încă din prima săptămână ea reuşi să facă o constatare importantă: pornirea acceleratorului îi cerea lui George un consum volitiv enorm, adică concentrarea întregii energii fizice şi psihice de care dispunea, ceea ce explica în întregime faptul că, după aceste momente de intrare în transă, cădea într-o stare de somnolenţă şi epuizare, cu scăderea temperaturii sub cea normală.

A doua constatare o făcu în urma unei experienţe. Într-o sâmbătă, în apropierea orei la care el pleca întotdeauna spre Bucureşti, îl încuie în casă. Fără să se uite la ceas, el ştiu însă că a

sosit ora plecării, sări pe fereastră şi fugi spre gară. Concluzia Liei era că şi el îşi formase o serie de automatisme care se perfecţionaseră şi care nu-l înşelau niciodată. Ea mai constată, de asemeni, că pisica, greierele şi placa de gramofon căpătaseră, datorită atracţiei şi obsesiei pe care o exercitau asupra lui, un caracter nociv şi hotărî să-l despartă de acestea într-un viitor cât mai apropiat.

Cât timp erau în sat discutau puţin, deoarece el nu recepţiona decât foarte greu ceea ce i se spunea, iar când recepţiona, răspundea laconic şi absent. Duminicile petrecute la Bucureşti erau însă deosebit de intense: se plimbau pe străzi, ascultau muzică, discutau sau se jucau cu pisica şi cu greierele. Într-o zi el îi spuse timid:

- Lia, n-ai vrea şi tu să încerci ?

- Ce să încerc ?

- Ştii tu ce. O singură dată, din curiozitate... Ai un temperament asemănător cu al meu, eşti sensibilă, ai să prinzi ideea extrem de rapid. Cu ocazia asta aş verifica şi posibilitatea extinderii acceleratorului asupra altor oameni. De ce să ţin, în definitiv, o asemenea idee ascunsă ?

Lia îl privi înfiorată.

- George, mi-e frică de tine, începi să devii periculos. Tu nu-ţi poţi imagina ce nenorocire ar fi dacă viciul ăsta stupid şi dement pe care l-ai descoperit tu ar începe să se răspândească.

- Va să zică nu mă înţelegi, spuse el, amărât. Atunci du-te dracului !

- Bine, mă duc.

Vrând să vadă cum reacţionează, îl părăsi chiar în ziua aceea. Când se întoarse, peste o săptămână, îl găsi neliniştit şi slăbit.

- De ce m-ai părăsit ? o întrebă, jalnic.

- Nu te-am părăsit.

- Dacă mai pleci o dată am să mă obişnuiesc fără tine şi nu te mai primesc.

- Bine, n-am să mai plec, îl asigură ea.

- Te plictiseşti cu mine ?

- Nu, câtuşi de puţin.

- Dacă tu eşti de acord, putem trăi aşa toată viaţa. Nu vreau să se schimbe nimic.

- Ba da, trebuie să se schimbe, George. Acceleratorul tău trebuie să piară. E ca un copil născut monstru şi care nu poate fi acceptat între ceilalţi copii. Trebuie să te vindec de el cu orice preţ. Trebuie, înţelegi ? urlă ea, brusc. Trebuie !

- Ce ai, de ce urli ?

- Vreau să te fac normal, te iubesc ! strigă, înfrigurată, tremurând. Nu mai găsesc un om ca tine, chiar dacă aş trăi zece vieţi. Nu vreau să te pierd !

- Dar nu mă pierzi.

- Ba da.

Lia îngenunche dinaintea lui.

- Nu te impresionează deloc faptul că-ţi spun că te iubesc ? Nu simţi nimic faţă de mine ?

- Nimic, îi spuse el, trist. Ce să fac dacă nu simt nimic ? Nici măcar milă. Mai bine părăseşte-mă.

- Nu pot să te părăsesc. Aş face o crimă. Nimeni nu te poate salva decât eu.

- Dar dacă nu vreau să mă salvezi ? Nu vreau ! Ce ai cu mine ?

Lia hotărî să intre într-o ofensivă deschisă. Pentru început, făcu tentativa de a-i destrăma, puţin câte puţin, universul bizar pe care şi-l crease în perioada singurătăţii. Mai întâi făcu în aşa fel încât omorî greierele, călcându-l ca din întâmplare, iar pisica o luă într-o sacoşă pe furiş şi o duse în oraş, departe de cartierul lor, rătăcind-o definitiv. George suferi enorm, mai ales din pricina pisicii, dar peste o săptămână uită întâmplarea.

Lia încercă să-i risipească fixaţia plecărilor de sâmbătă la prânz spre Bucureşti. După ce-l închise de mai multe ori în casă, fără rezultat, trecu la o măsură extremă: închirie fără ştirea lui casa din strada Lopeţii unei familii din vecinătate, care locuia înghesuită. Găsindu-şi casa ocupată, George făcu o criză nervoasă, apoi cedă.

Într-o zi, preşedintele gospodăriei o întrebă pe Lia:

- Cum îi merge tovarăşului inginer ?

- Mai binişor.

- De ce nu-l duceţi la un doctor ?

- Într-adevăr, cred c-ar trebui să-l duc.

- Noi îi dăm concediu oricât, îi dăm şi un ajutor în bani, numai să se facă bine. Ştiţi, oamenii vorbesc tot felul de lucruri.

- Ce vorbesc oamenii ?

- Că ori să-l schimbăm, ori să-l chemăm în faţa consiliului şi să discutăm cu el serios. Dar eu cred că-i bine să nu ne amestecăm, dacă e ceva personal.

- Da, e mai bine aşa. Am să încerc să-l duc la un doctor. În ce priveşte treburile, chemaţi-mă pe mine oricând aveţi nevoie.

Chia a doua zi, Lia să hotărî să consulte un psihiatru. Reuşi să ajungă la unul dintre cei mai mari specialişti din ţară, căruia îi descrise în amănunt comportamentul şi ideile lui George.

- Singura soluţie, îi spuse medicul, ar fi să mi-l aduceţi la clinică.

- Nu ştiu dacă am să-l pot convinge să se interneze.

- Încercaţi măcar să-l aduceţi la un consult.

Lia aduse vorba pe departe, într-o seară, despre un medic care ar vrea să stea de vorbă cu el, dar George se sperie.

- De ce să stea de vorbă cu mine ?

- Ar vrea să te cunoască. I-am spus ceva în legătură cu acceleratorul tău şi i s-a părut un lucru deosebit de interesant.

- De ce pălăvrăgeşti ? se înfurie el. De ce vorbeşti cu alţii despre mine fără să-ţi dau voie ?

- Tu singur spuneai că intenţionezi să faci şi altora cunoscută ideea ta.

- Da, asta am s-o fac eu, nu tu ! N-am să vorbesc cu nici un doctor ! Să te ia dracu ! Eşti o asasină ! De ce mi-ai omorât greierele şi pisica ?

Lia nu renunţă la ideea de a-l duce la medic. Reuşi într-o zi să-i strecoare în mâncare trei pastile de vitamina PP. Peste zece minute avea pete roşii pe întreg corpul, mâncărimi şi fierbânţeală. Era atât de speriat, încât îl urcă într-o maşină fără dificultăţi şi-l internă în clinica psihiatrului, cu care de altfel se înţelesese cu o zi înainte. Acesta acţionă cu tact, încercând să-l determine să vorbească singur. Îi dădu de înţeles că, de fapt, criza pe care o avusese nu era urmarea unei intoxicaţii, cum crezuse el, ci o erupţie determinată de tulburări nervoase şi psihice grave. Speriat,

George făcu unele mărturisiri. Nu mergea însă până la capăt, era confuz, uneori încurca lucrurile conştient. În cele din urmă îi spuse deschis medicului că-l minte şi că nu are de gând să facă nici un fel de mărturisiri sincere.

- Încă nu e timpul potrivit, se explică el. Mai târziu, când am să fac şi alte experienţe şi când am să mă conving definitiv că ideea poate fi intuită şi de alţi oameni, atunci am să vin singur la dumneavoastră. Acum daţi-mi drumul să plec.

Medicul, sfătuindu-se cu Lia, lua hotărârea de a nu-l elibera de sub observaţie înainte de a-i face o somnoterapie de două săptămâni.

După acest tratament, Lia îl luă cu taxiul într-o dimineaţă, bine dispus, roşcovan şi fericit. Plecară direct la gară. Ajunseră în sat pe la prânz şi munciră până seara, absorbiţi de o sumedenie de treburi. Era în decembrie şi se lucra intens la terminarea unor grajduri şi a unor pătule pentru porumb, se continuau arăturile de toamnă. Lia ţinu chiar în acea zi o şedinţă cu consiliul de conducere şi, spre marea ei bucurie, George se comportă cu oamenii normal, discută atent, logic, ceea ce nu i se întâmplase până atunci. Preşedintele o luă deoparte pe Lia şi-i spuse bucuros:

- I-a făcut bine spitalul tovarăşului inginer. E schimbat.

- Nu discutaţi nimic cu el despre asta.

Lia încercă să dea mesei de seară, care se desfăşură în doi, un caracter sărbătoresc. Făcu friptură de pui şi aduse o sticlă cu vin roşu. George privi cu suspiciune paharul cu vin din faţa lui.

- Bea, îl îndemnă ea. În seara asta vreau să fim fericiţi.

George bău un pahar întreg, încă unul, după care deveni tandru, o sărută şi o mângâie pe păr.

- Dacă vrei, ne putem căsători, îi propuse el, emoţionat. Cine ştie, poate o să fim fericiţi amândoi.

A doua zi era însă abătut, dezorientat şi timid. Lia se strădui să nu-i lase timp pentru meditaţii, inventă distracţii şi motive de discuţii superficiale.

Într-una din seri, Rasu le făcu o vizită neaşteptată. Îl găsiră înăuntru când se întoarseră de la gospodărie, stând la masă şi aşteptându-i. George tresări îngrozit, şi Lia se temu să nu aibă un şoc. Mâncară cu toţi trei în cea mai desăvârşită tăcere. Rasu arăta

slab, era neras şi cu cămaşa murdară. Lia, care-l ştia pedant în această privinţă, se întrebă dacă a decăzut din pricina suferinţei sau pentru că urmarea s-o impresioneze. Peste vreo oră, când ieşi să-l conducă, el îi apucă mâinile şi i le sărută. Ea îi cuprinse capul în palme şi i-l mângâie cu bunătate.

- O să-ţi treacă.

Peste câteva zile începu iarna. Anotimpul se anunţa a fi cumplit: era abia jumătatea lui decembrie şi un viscol puternic se porni deodată, aducând o zăpadă abundentă. Lia şi George şedeau în casă o mare parte din timp şi jucau cărţi, mâncau gutui coapte şi nuci, ascultau muzică la radio. La un moment dat, George o privi lung şi-i spuse trist:

- Ai fire albe în păr.

- Ţi se pare, îi răspunse ea, nedumerită.

Uitându-se însă cu atenţie în oglindă, descoperi la tâmple o sumedenie de fire cărunte, pe care cu câteva luni înainte nu le avea.

- Crezi că merită să albeşti pentru mine ? o întrebă el, trist.

- Merită. În fiecare zi simt nevoia să fac un sacrificiu pentru tine, ceea ce înseamnă că te iubesc foarte mult.

George se intimidă.

- Nu ştiu de ce mă iubeşti. Din milă ? Sau vrei să mă răsplăteşti pentru răul acela ?

- Nu ştiu şi nu vreau să mă gândesc la trecut.

- Poate n-ar trebui totuşi să-ţi părăseşti soţul.

- Ba da. Trebuie.

- Crezi că ai dreptul să faci un om să sufere ?

- În anumite împrejurări, da.

- N-aş vrea să ştiu că suferă din cauza mea.

- Nu suferă din cauza ta.

- Dacă nu eram eu, tu nu-l părăseai.

- Ba da. Îl părăsisem dinainte.

George continua totuşi să fie obsedat de nefericirea lui Rasu.

- Am impresia că nu poate trăi fără tine, îi spuse el într-o zi. Ai văzut ce trist era. Cum am putea să-l ajutăm ?

- Până la urmă o să se descurce. Nu te mai gândi la el.

- Sunt un om slab, nu pot să suport suferinţa altora.

- George, hai să lăsăm dracului suferinţele. Nu se mai poate trăi aşa.

- Şi ce să facem ?

- Poate o să crezi că spun o banalitate sau o lozincă, dar ştii care e singura ta salvare ? Munca. Trebuie să munceşti, George. Eu am să te îngrijesc şi am să te iubesc mult, atât cât am să pot. Dragostea mea te-ar putea obosi însă la un moment dat. Numai o muncă în stare să te absoarbă te poate scăpa de toate obsesiile.

- Din păcate, spuse el, trist, mie nu-mi place să muncesc. Ca să munceşti şi să ai o satisfacţie trebuie să-ţi cunoşti bine meseria. Or, eu am uitat aproape tot ce-am învăţat în facultate.

- Într-adevăr, din acest punct de vedere stai destul de prost. Trebuie să te pui la punct cu foarte multe lucruri. N-o să-ţi fie prea uşor, dar nici imposibil. Trebuie să înveţi, asta-i tot. Hai să ne punem pe treabă, vrei ?

- N-o să mai pot învăţa. Nu mai am memorie. Merită să încerc ?

- Nu-i vorba de încercare. Nu încercăm nimic. Facem nişte lucruri foarte normale şi obişnuite, pe care le fac toţi oamenii. De ce crezi că n-o să reuşeşti să înveţi ?

- S-ar putea să nu mai am voinţă.

- De voinţa ta am să mă ocup eu. Esenţial e că ai consimţit să începem. Şi poate că n-o să-ţi fie chiar atât de greu. Închipuie-ţi că o să fim absolut tot timpul împreună, că am să-ţi explic eu fiecare lucru în parte.

- Ai să înnebuneşti.

- Nu, o să-mi facă plăcere.

- Dar să nu începem imediat. Lasă-mă să mă obişnuiesc. Nici nu-ţi închipui ce greu o să-mi fie să mă schimb, spuse el trist, şi ochii i se împăienjeniră de lacrimi.

Lia îl mângâie şi-l sărută.

- Încearcă să fii cât mai puţin sentimental, e primejdios. Numai atunci când o să ne facem mărturisiri foarte intime o să trebuiască să fim duioşi.

El încuviinţă şi se culcă cu capul în poala ei, oftând.

Lia simţi în acea zi trezindu-se în ea ambiţia cu care îl vindecase cu ani în urmă pe Rasu. Începu să trăiască fiecare oră

cu îndârjire şi patimă, totul în ea - aptitudini spirituale şi fizice - se încrâncenă în acest efort disperat.

Stabiliră cu preşedinţele gospodăriei să rezolve ea pe o anumită perioadă a iernii şi treburile lui George, deşi nu-i era deloc uşor. Se scula din zori şi alerga de la un sat la altul de câteva ori pe zi, iar în puţinul timp liber pe care-l avea, gătea şi spăla. Seara îi dădea lecţii lui George. Stabili un program riguros, pe zile şi ore, cu convenţia ca el să înveţe numai în prezenţa ei, în restul timpului urmând să citească literatură şi ziare.

Programul începu sub forma unor dialoguri libere. Ea îi vorbea despre o chestiune, despre noii hibrizi ai porumbului, de pildă, explicându-i în mare despre ce e vorba, după care el punea întrebări şi primea răspunsuri. Lia nu obosea. O stimula faptul că, pentru început, el privea îndeletnicirea cu seriozitate.

De altfel, curând, vechiul lui fond de cunoştinţe, căzut în latenţă, fu stimulat, şi discuţiile deveniră pasionante, curiozitatea lui creştea cu fiecare zi. Voia să afle cât mai multe amănunte, iar ea îi răspundea absolut la toate întrebările, străduindu-se să fie pedagogică şi explicită. George părea satisfăcut.

- Nu-i chiar aşa de greu, mărturisi el. În câteva luni aş putea să mă pun la punct cu toate problemele noi din agronomie. Dar n-ai vrea să discutăm şi chestiuni de filozofie ? Întotdeauna mi-a plăcut să filozofez. Mi-ar place să mă contrazic cu cineva.

- Nu mă pricep la filozofie, se scuză ea.

- Să încercăm. O să fie interesant.

Aducându-l pe acest teren dificil, Lia săvârşi însă o gravă imprudenţă şi întreaga lor întreprindere se prăbuşi. Chiar după primele discuţii, lungi şi agitate, George avu nopţi cu insomnii şi frământări. Numeroase adevăruri abstracte, îndeobşte acceptate de oameni la baza unor demonstraţii teoretice - infinit, timp şi spaţiu, relativ şi absolut, întâmplare şi necesitate, libertate şi necesitate - lui îi dădeau, datorită unei sensibilităţi exacerbate şi îndelung răvăşite, o stare de iritaţie şi panică. Lia nu era capabilă să-l liniştească cu explicaţiile pe care i le dădea - incomplete şi lipsite de argumente profunde - deşi se străduia să înveţe pe ascuns din diferite manuale şi broşuri.

- Ce înţelegi tu prin infinit ? întrebă el, înfierbântat. Cum ţi-l imaginezi ? Ce legătură vezi între timp şi infinit ? Nu cumva aici spaţiul şi timpul se confundă ?

- Nu ştiu ce să-ţi răspund. Mi-e frică să nu spun o prostie, se apără ea, speriată.

- Nu-i nimic dacă spui o prostie, dar spune-o.

Se gândea, încerca să-i răspundă, dar nu putea, era incapabilă să spună cu bună-ştiinţă o stupizenie, pe care el apoi s-o combată.

Ziua, când rămânea singur, dar mai ales noaptea, George amplifica şi interfera confuziile şi nelămuririle, ajungând la obsesii tulburătoare. Într-o dimineaţă, după ce petrecuse o noapte albă, cu capul în palme, el o anunţă cu ochii lucind de emoţie:

- Lia, cred că am făcut o descoperire.

- Ce descoperire ?

- Mi-am descoperit un ochi interior cu care pot vedea orice abstracţie. Am încercat chiar o experienţă: o demonstraţie concretă a infinitului. Înţelegi ?

- Ce dracu să înţeleg ? întrebă ea, alarmată. Te rog să renunţi imediat la experienţe !

- Lasă-mă să-ţi explic. Închipuie-ţi că ai în faţă o sferă perfectă, căreia i se imprimă o mişcare uniformă şi exactă, la proporţiile idealului, corectându-se infimele inexactităţi care mai există în natură. Se ia apoi încă o sferă, de aceleaşi proporţii, căreia i se imprimă o mişcare inversă faţă de prima. Cele două sfere se află la o distanţă minimă una de alta, cu neputinţă de exprimat în cifre. Nu se ating şi nu se influenţează cu nimic. Independenţa lor este veşnică. Înţelegi ?

- Şi ce se întâmplă până la urmă ?

- Până la urmă ? Adică vrei să ştii ce se întâmplă la infinit ?

- Da, la infinit.

- Tocmai aici cred că ar fi o posibilitate de experiment. Ştii ce-am văzut la un moment dat ?

- Cum ai putut să vezi dacă sferele erau imaginare ?

- Nu imaginare, ci abstracte, mai bine zis arhetipuri, concepte. Ei, află că la un moment dat acestea au devenit vizibile, datorită acelui ochi interior cu care le priveam. Am urmărit mişcarea lor o noapte întreagă fără întrerupere, până când s-a întâmplat un

fenomen uluitor: între sfere a licărit o lumină albă de o finețe inexplicabilă. Era traseul sferelor în mișcare, adică propriu-zis infinitul spre care mergeau rostogolindu-se neîntrerupt. Înțelegi ? Nu sunt sigur, dar e posibil, cred, un asemenea experiment. Altfel, ce dracu vrei să pricep din cuvinte ?

Dându-și seama că a ajuns într-o fundătură primejdioasă, Lia opri discuțiile și încercă să-l distragă cu o preocupare nouă: plimbările în aer liber. Se îmbrăcau bine și, când vremea era liniștită, se plimbau prin sat și pe câmp cu sania. Într-o zi se întâlniră însă - întâmplător sau nu - cu Rasu, care îi urmări îndelung, cu o privire neagră, înfiorându-i. George căpătă din nou obsesia nefericirii omului părăsit de Lia și îi reveniră vechile spaime. Era convins că acesta așteaptă tot timpul afară, pândindu-i la fereastră și uneori, impresionat, începea să plângă. Lia îi telefonă lui Rasu și-l întrebă cu ce drept îi urmărește.

- Nu vă urmăresc eu; ceea ce vedeți e un strigoi, îi răspunse acesta - și-i închise telefonul.

Pentru prima oară, Lia avu un moment de deznădejde și plânse, ascunsă în bucătărie, câteva ore. După ce se eliberă de întreaga otravă a oboselii și a remușcărilor, se liniști și veni iar alături de George.

- Dragul meu, îl imploră ea, ajută-mă. De ce mă chinui ?

- Nu, clătină el din cap, trist și slab, nu te chinui. Când ești plecată de-acasă mă gândesc foarte frumos la tine. Dar să nu mă lași singur. Mi-e frică.

Lia îi puse o mână pe frunte și constată ca are febră.

- De cine ți-e frică ?

- Nu știu. Probabil că de mine.

- N-am să te mai las singur, îi promise ea, și vru să-l sărute liniștitor, dar el o opri și-i șopti îngrozit:

- Nu mă săruta. Ne vede !

Dându-și seama că e bolnav, Lia hotărî să rămână permanent cu el câtăva vreme.

- Încearcă să dormi. Sunt lângă tine, nu ți se poate întâmpla nimic.

Se învârtea pe lângă el ca o mamă în jurul unui nou-născut, îi satisfăcea toate capriciile, se străduia să fie veselă, cânta, dansa, îi

spunea povești. Făcea însă toate acestea cu un enorm efort nervos. Obosise atât de mult, încât îi era tot mai greu să se stăpânească ori de câte ori, cuprins de o inexplicabilă stare de febrilitate interioară, el o chinuia cu sute de întrebări și mărturisiri sâcâitoare.

- Povestește-mi sau citește-mi ceva vesel, o rugă el într-o zi. Vreau să râd. Am convingerea că râsul și veselia pot fi un medicament miraculos pentru bolile nervoase. Vreau să încerc soluția asta pe mine.

Lia se duse chiar atunci la bibliotecă, dar bibliotecara, o fetișcană foarte serviabilă, îi spuse că nu mai are nici o carte veselă, deoarece acest soi de cărți sunt foarte solicitate de către țărani în timpul iernii.

- Pot să vă dau *Amintiri din copilărie*.

- Dă-mi-o.

Când ajunse însă acasă și vru să-i citească, George o opri.

- Nu mai vreau să râd. Vreau să fiu trist și să tac.

Și tăcu câteva zile fără întrerupere. Din pricina acestei tăceri, atmosfera din casă era cenușie și tristă, uneori insuportabil de apăsătoare. În fiecare seară, Lia se întreba cât timp va mai putea să reziste trăind o asemenea viață și dacă nu cumva într-o zi își va lua câmpii. Dimineața însă, îndârjirea îi revenea și se blestema pentru fiecare clipă de îndoială și lașitate. "Nu trebuie să-l pierd, își spunea, nu trebuie să-l pierd !"

- George, îl scutură ea, desperată, ce-i cu tine ? De ce taci ?

- Lasă-mă să pornesc puțin acceleratorul, o rugă el într-o seară, cu buzele arse de febră.

- Bine, te las. Dar numai puțin.

- Puțin, îi promise el.

Îl urmări cu atenție vreme de-o zi și-o noapte, dar nu văzu pe chipul și în mișcările lui nici una dintre reacțiile pe care i le dădea în mod obișnuit aparatul psihic pe care îl descoperise. A doua zi îi mărturisi el singur, cu o nesfârșită tristețe:

- Lia, cred că am pierdut acceleratorul.

- Adevărat ? întrebă ea fără să-și poată ascunde bucuria.

- De zece ori am încercat să-l declanșez, dar n-am reușit.

- Asta înseamnă că te-ai vindecat definitiv ! strigă ea. Eşti salvat !

George privi cu o ură fățişă satisfacţia ei zgomotoasă.

- De ce crezi că sunt salvat ? Că nu mai am unde să mă retrag când mi-o fi silă de ceva ? Că trebuie să trăiesc toată viaţa alături de tine, discutând despre hibrizi şi infinit ?

Cuprins de furie cumplită, el o apucă de umeri şi o scutură violent.

- Dă-mi acceleratorul înapoi ! Dă-mi-l !

Ea începu să plângă în hohote şi atunci el se linişti pentru o clipă.

- Iartă-mă îi spuse, acoperindu-şi faţa cu palmele. Îmi pare rău că am ajuns să ne urâm.

În aceeaşi zi, Lia fu chemată la una dintre gospodării pentru o treabă urgentă. Prudentă, ea încuie uşa şi luă cheia la plecare.

- Să fii cuminte, îl rugă ea de-afară.

- Am să fiu, promise el.

- Să nu-ţi fie frică de nimeni.

- N-o să-mi fie.

- O să mă gândesc tot timpul la tine.

- Mulţumesc.

Lia plecă, grăbită. Nu trecură însă decât câteva minute de la plecarea ei şi George începu să se îmbrace cuprins de o panică subită. Deschise fereastra, privi în dreapta şi-n stânga, prudent, sări şi o luă la fugă prin grădină. Ieşi într-o uliţă dosnică şi, ascuns cu faţa în gulerul paltonului, alergă fără oprire. Când ajunse în câmp, viscolul îl trânti în zăpadă, dar el se ridică şi continuă să fugă. După o jumătate de oră de mers ajunse într-o pădure de salcâmi, care se întindea pe marginea liniei ferate. Istovit, se aşeză lângă un copac şi se odihni. După ce-şi reveni, se duse în mijlocul pădurii şi începu să urle, imitând lupii. Curând, o haită care dădea târcoale satului de mai multă vreme îl auzi şi alergă spre el. Văzând că se apropie lupii, George le ieşi în întâmpinare cu pieptul desfăcut. Fiarele ezitară o clipă, prudente, apoi se repeziră asupra lui toate deodată şi-l sfâşiară fulgerător. Cu ultimul gest conştient, George cuprinse capul unui lup şi-l sărută cu patimă pe botul mâzgălit de propriul sânge.

Lia află abia a doua zi deznodământul, după ce între timp îl căutase peste tot fără întrerupere. Un vânător o duse cu sania în pădure ca să-i arate urmele.

Ajungând la locul respectiv din pădure, ea rămase o vreme încremenită, privind zăpada bătătorită şi roşie. Începu să adune petice din îmbrăcămintea lui şi să le pună într-o sacoşă. După ce adună absolut toate peticele, îngenunche şi-şi cufundă mâinile în zăpadă. Într-un târziu, îi spuse vânătorului, uimită:

- E caldă.

(Sufereau împreună, 1965)

Terminând recent o carte, aveam senitimentul că mi-am scris opera vieţii. De mult o ţineam în mine, clocotind sub flacăra ei mistuitoare, de mult simţeam că e, în sfârşit, timpul să comunic lumii înconjurătoare ce ştiu despre ea şi ce părere am despre ea. Opul nu era masiv, dar era dens de idei, colcăia de probleme. Era, desigur, o operă artistică, ştiam că va avea ecou, că voi da lovitura. Am predat-o imediat unei instituţii care se ocupa cu răspândirea operelor literare originale şi aşteptam publicarea. Dar nu trecură decât câteva zile de la predarea obiectului şi aud că sună cineva la uşă. Deschid şi intră un tip mărunt, plinuţ şi cu ochelari, care mă măsoară cu privirea de sus până jos, şi-mi zice, sever:

- Dumneata eşti maestrul cutare ?

- Păi da, zic.

- Păi să stăm de vorbă, zice, şi se instalează la biroul meu, scoate din servietă un dosar şi începe să-l răsfoiască, muindu-şi degetul pe limbă. Va să zică dumneata ai compus o recentă operă artistică ?

- Mai mult literară, precizez, gândindu-mă cam de unde ar putea fi tipul şi ce doreşte să-mi reproşeze.

Zice:

- În lucrarea dumitale există un fragment care se referă la activitatea instituţiei noastre şi pe chestia asta va trebui să stăm de vorbă. Conducerea instituţiei a analizat fragmentul şi a decis că acesta este eronat, greşit orientat şi trebuie radiat. Este vorba despre ADAS.

- ADAS ?! Fii, dom'le, serios, zic, n-am scris eu despre aşa ceva în opera mea !

- Ba da. Citez: "Deşi avea o asigurare pe viaţă şi era burduşit cu certitudini, Ionescu muri ca un tâmpit, în timp ce dormea şi

visa canguri". Ce vrei mata să spui cu asta ? Că un individ care face o asigurare pe viaţă e un tâmpit ?

- Nu. Tâmpenia lui nu avea nici o legătură cu asigurarea.

- Din text nu reiese chestia asta. Nu reiese nici faptul că el a murit liniştit şi împăcat sufleteşte, ştiind că lasă familiei toate beneficiile care decurg din asigurare. Şi nici faptul că ADAS-ul îi asigură înmormântarea. De ce vrei să faci mata o proastă propagandă instituţiei noastre ? Fii sincer, eşti asigurat ?

- Încă nu.

- Se vede ! Scoţi fragmentul şi abia după aceea publici lucrarea.

- Nu-l scot !

- Ba da, îl scoţi !

Deci el zicea să-l scot, eu nu, şi aşa ne-am ciorovăit vreo oră, până când mi-am ieşit din minţi, i-am îndesat o duzină de pumni în ceafă şi l-am aruncat pe uşă afară. Eram furios ca o fiară. Ia uite, domnule, cine vine să-mi dea sfaturi cu privire la opera mea literară !

A doua zi, dis-de-dimineaţă, sună cineva la uşă, iau un picior de scaun în mână, deschid, dau să-l pocnesc pe individul de la ADAS, dar nu era el, era un tip înalt, delicat şi politicos, tot cu ochelari.

- De unde eşti ? întreb eu, cu piciorul de scaun ridicat, gata să lovesc.

- De la Loto-Pronosport.

- Şi ce doreşti ?

- Să stăm de vorbă.

Individul se strecoară înăuntru, se aşază, scoate din servietă un dosar şi zice:

- Mata ai compus recent o operă liiterară în care te referi şi la activitatea I. S. Loto-Pronosport, ceea ce noi îţi mulţumim pentru atenţie. Am citit fragmentul respectiv şi avem să-ţi facem câteva propuneri de îmbunătăţire. Un personaj zice la pagina 67, alineatul doi: "Am rupt la lozuri în plic până am făcut băşici la deşte şi singurul câştigător era cu mai trage o dată. Să mai trag o dată ? Cu ce ? Cu puşca ?!" Întrebarea numărul doi: de ce te-ai oprit tocmai la un aspect negativ şi nesemnificativ, când recent o

tânără casnică din județul Buzău a câștigat la loz în plic un "Trabant" ? Întrebarea numărul trei: de ce zici că lozurile fac bășici la degete ? Ca să dai de înțeles că hârtia pe care sunt tipărite nu e de bună calitate ? Întrebarea numărul patru: de ce spui că tipului îi vine să tragă cu puşca după ce joacă la loz în plic? Patru şi jumătate: era cumva vânător ? Patru şi trei sferturi: de ce nu specifici şi de ce creezi confuzii ? Fii amabil şi refă fragmentul !

Am în casă, pentru orice eventualitate, un pistol de tip turcesc de pe vremea pandurilor, piesă de muzeu unică, îl iau din panoplie şi mă îndrept fioros spre pronosportist:

- Ieşi că trag !

- Eşti nebun ? mă întreabă el, sincer.

- Da, zic, şi privirea mea probabil că l-a convins, pentru că a ieşit de-a-ndoaselea.

Peste o oră sună iar cineva la uşă. Nu era nici adasistul, nici pronosportistul, era altul, se recomandă ca fiind de la TAPL, şef al sectorului de propagandă, un tip zdravăn, bine legat, îmi dau seama că aici nu mai am nici o şansă să mă descurc cu forţa fizică, trebuie să lucrez blând. Omul TAPL-ului avea şi el asupra lui un ragment din opera mea, în care activitatea acestei instituţii de alimentaţie publică era prezentată într-o lumină nefavorabilă, falsă şi denigratoare. Citatul suna astfel: "Gigel ceru o friptură de curcan pe varză, ospătarul sosi cu ea peste o oră, dormind în picioare, se împiedică de frapieră, scăpă porţia pe masă, se trezi brusc şi avu următoarea remarcă de haz: "Nu v-am adus curcan pe varză, ci varză pe curcan". Apoi râse prosteşte, demascându-şi în chip neplăcut gravele lipsuri ce le avea în dantură şi educaţie. Ţcpelistul extrăgea de aici concluzia că eu prezint lucrătorii din alimentaţia publică într-o lumină grotescă, folosind un umor de calitate îndoielnică, reproşând unui om al muncii cu venituri modeste lipsa unor măsele, ceea ce dovedeşte din partea mea un cinism inadmisibil. Atunci de ce ne mai mirăm că pe trimestrul în curs TAPL-ul nu şi-a făcut planul, dacă eu prezint publicului astfel de aspecte deformate ? Adică eu, fiindcă veni vorba, nu am nici un fel de lipsuri şi defecte în activitate ? Nu am nici un fel de lipsuri în dantură ? Ia să deschid gura, să vadă şi el.

Am scăpat, promiţându-i că voi medita asupra observaţiilor şi că voi scrie în curând o nouă operă de anvergură, în care munca ospătarilor va fi prezentată mai optimist.

M-am baricadat în casă, n-am mai deschis la nimeni, dar a doua zi, când m-am dus la colţ să-mi cumpăr iaurtul, m-au prins de mânecă doi tipi de la ICRAL şi de la spălătoria chimică "Luceafărul", care mă pândeau la uşă de două zile. Fuseseră trimişi de către respectivele instituţii ca să stea de vorbă cu mine pentru a mă convinge să refac, să reduc sau să radiez acele fragmente în care un personaj avea găuri în acoperişul casei şi umbla cu cămaşa murdară. De ce nu ni s-a adresat nouă, ICRAL-ului, dacă avea găuri în acoperiş, unde e cererea lui, la ce număr a fost înregistrată, de ce umblă cu cămaşa murdară, de ce n-a dat-o la spălătoria "Luceafărul" să i-o facem lună ? Indivizii fiind doi la număr şi bine făcuţi fizicește, nu aveam curajul să mă reped cu scaunul sau cu pistolul asupra lor, aşa că le-am ţinut un scurt curs popular despre ficţiune, adevăr artistic, despre veridic şi verosimil, despre fantezie, metaforă şi alte drăcii de genul acesta, după care cei doi mi-au cerut o promisiune scrisă că voi revedea opera în sensul observaţiilor şi au plecat.

În noaptea următoare nu am avut somn. Diferite idei şi gânduri contradictorii mă străpungeau din diferite direcţii. Adică eram sau nu eram vinovat faţă de aceşti oameni ? Aveam eu dreptul să-i prezint în opera mea după bunul meu plac, jignindu-i şi întristându-i ? Până unde poate merge libertatea de creaţie ?

La un moment dat, privirea mea distinse la fereastră o culoare roşie-portocalie. Era o flacără. O flacără vie, adevărată. Casa mea ardea ! Cuprins de o panică neomenească, am început să strig după ajutor. Peste exact două minute, uşa de la intrare se făcu ţăndări şi prin spaţiul respectiv intră un pompier extrem de bine echipat.

- Domnule, strig, dumneata eşti pompier ?

- Voluntar, răspunse el, cu o mândrie vizibilă.

- Salvează-mă. Mi-a luat casa foc.

- Un moment, spuse el, şi se aşează pe un fotoliu, cu tulumba alături. Să nu producem panică. Avem ceva de discutat.

- Te rog, zic eu, îngrozit. Despre ce e vorba ?

- Dumneata ai scris recent o operă literară în care ataci unele aspecte din activitatea pompierilor voluntari ...

În clipa următoare am început să-mi smulg părul din cap cu o sinceritate demențială.

- Iertați-mă ! Fără să vreau ... Am fost inconștient ... Furat de inspirație ... De stil și metaforă ... Lua-le-ar mama dracului să le ia !

- Auzi, zice pompierul, avizat. Pe mine nu mă iei cu cioace. Ia să citim fragmentul. "Tânărul pompier voluntar Vasile s-a deplasat de bună voie la locul incendiului, s-a urcat la etajul doi, a smuls din flăcări o tânără brunetă ca focul, după care, profitând de fumăraie, a început să o sărute insistent pe gură, în timp ce ea protesta, formal "Dragă, nu e momentul". Ce vrei să spui dumneata cu asta ? Că pompierii voluntari se folosesc de incendii pentru a fura câte un sărut, ca la periniță ?

Între timp focul intrase în casă lichidând, nesățios, mobile și covoare, manuscrise și alte boarfe intelectuale.

- Dragul meu, am strigat către pompier, turbat de spaimă, te rog să mă ierți ! N-am să mai fac ! Salvează-mă !

- Ai merita să te las să devii mangal, îmi zise el, cu o scârbă organică. Scriitorule !

După care mă înșfăcă la subțioară, ca pe un balot, și plecă cu mine pe scări, calm și viteaz. În acest timp eu îi sărutam mâinile, bâiguind penibil:

- Mersi, dragul meu, mersi. Te fac pozitiv, te fac celebru ...

(Pompierul și opera, 1976)

ÎNȚELEPTUL

Într-o localitate oarecare, nici prea mare, dar nici prea mică, o localitate din acelea în care toți oamenii se cunosc între ei, știind ce face, ce nu face, ce mănâncă și ce nu mănâncă fiecare, într-o astfel de localitate, zic, trăia un înțelept. Era bătrân, firește, chiar foarte bătrân, trecut de o sută de ani, pentru că toți înțelepții sunt, în mod obligatoriu, bătrâni, iată o ciudățenie, greu de explicat. Adică de ce tocmai la vârsta senilității, când unii oameni dau în mintea copiilor, alții devin înțelepți și se ocupă cu darea sfaturilor ?

Deși centenar, bătrânul de care vă vorbesc nu era câtuși de puțin un cumpătat vegetarian, fuma pipă și bea alcool, bucurându-se de o sănătate excelentă, probabil din pricină că făcea gimnastică, plus plimbări zilnice de circa zece pași. În plus, primea vizite de dimineața până seara. Cine avea un necaz, o frământare, o îngândurare, un vis urât, o presimțire sau o durere, fugea la înțelept. Înțeleptul avea un nepot-ucenic care lua mai întâi taxa, tăind chitanțe, și abia după aceea intra omul și-și spunea oful. Venea, de pildă, un croitor, om în puterea vârstei, cu nevastă și copii, croitor care avusese o noapte de insomnie și care acum vroia să știe de la înțelept ce e viața. Înțeleptul trăgea din pipă, se gândea ce se gândea, după care închidea ochii, își strângea tâmplele cu palmele, se concentra și răspundea cu privirea înălțată către tavan:

- Dragul meu, viața este ceva ca un iepure. De ce ? Pentru că fuge tot timpul, speriindu-se de propria ei umbră.

Croitorul pleca acasă, fericit, în drum se oprea la cârciumă și, în aceeași zi, toată localitatea afla ce e viața și cu ce se aseamănă ea.

Altă dată venea la înțelept un cizmar, care vroia să știe ce e fericirea. Înțeleptul făcea cu cizmarul următoarea experiență: îl punea să-și introducă în casă toate animalele pe care le avea în

ogradă, adică porcul, câinele, oile, caprele, plus toate păsările, încât omului îi venea să-şi ia lumea în cap. Apoi, a doua zi, îl sfătuia să le dea afară, iar a treia zi îi dădea definiţia după care venise: fericirea este ca astăzi să-ţi fie mai bine ca ieri. Şi toată localitatea fierbea de satisfacţie.

Sau venea un funcţionar de la primărie, întrebând ce trebuie să facă pentru a intra în voia şefului său ierarhic, care îl persecuta sistematic, ba chiar îl jignea, poreclindu-l "târtiţă". Înţeleptul îi dădea sfatul următor: ori de câte ori avea să-l întâlnească pe şeful său, pe stradă sau în alte locuri publice, funcţionarul să se repeadă asupra lui şi să-l sărute pe obraji, pe ochi şi pe gură, ca şi cum ar fi prieteni la cataramă. De nimic nu au mai multă oroare şefii decât să fie sărutaţi în public de către subalterni. Funcţionarul proceda în felul acesta şi persecuţia lua sfârşit, spre satisfacţie familiei sale şi a localităţii.

Sau venea la înţelept un tip care juca toată ziua zaruri, copcică şi leapşa (fireşte, pe bani) pentru a afla ce e norocul. Înţeleptul lua o pereche de zaruri, le arunca de mai multe ori pe masă, demonstrativ, obţinând de fiecare dată şase-şase, după care îi declara clientului respectiv:

- Dragul meu, norocul este ceea ce-şi face omul cu mâna lui.

Într-o zi veni la înţelept un individ care se ocupa cu creşterea gâştelor, plângându-se că i-au murit zece gâşte din motive cu totul necunoscute.

- Şi câte gâşte mai ai ? se interesă înţeleptul.

- Patruzeci.

- Încă e bine, zise el. Uite ce trebuie să faci: să le pui în mâncare piper şi muştar din belşug.

A doua zi, gâscarul veni din nou la înţelept, plăti taxa corespunzătoare şi spuse:

- Înţeleptule, mi-au murit zece gâşte. Am mai rămas cu treizeci. Ce sfat îmi dai ?

- Pune-le în mâncare orez şi sare.

A treia zi gâscarul veni din nou şi spuse:

- Am făcut cum m-ai învăţat tu şi mi-au mai murit zece gâşte. Acum mai am doar douăzeci.

- Încă nu e rău, zise înțeleptul. Pune-le tinctură de iod în mâncare și mai vedem.

A patra zi, gâscarul veni galben la față; îi mai muriseră zece gâște, mai avea doar zece. Învățatul îl sfătui să le facă masaje sub aripi și respirație gură la gură. Gâscarul procedă întocmai, iar a doua zi se înfățișă la înțelept negru la față.

- Înțeleptule, zise el, mi-au murit și ultimele gâște. Ce sfat îmi dai ?

- Dragă, îi zise înțeleptul, eu sfaturi ți-aș mai da, dar nu mai ai tu gâște.

Disperat, gâscarul se duse acasă și se puse pe crescut rațe. Dar care era culmea ? Că și rațele îi mureau. Se puse atunci pe crescut bibilici, curci, găini și porumbei, dar și acestea îi mureau, secerate de o boală secretă. Gâscarul ajunse muritor de foame, împreună cu nevasta și cei patru copii ai săi. Cuprins de disperare, el începu să se gândească la moarte, adică la sinucidere, vroia să-și pună o frânghie de gât sau să se arunce în străfundul unei ape. Dar ce va fi după aceea cu el, se întreba gâscarul în nopțile lui de nesomn, unde se va duce sufletul lui, ce se va alege din gândurile și sentimentele lui ? Drept pentru care și-a vândut cămașa după el, a plătit încă o dată taxa la înțelept și l-a întrebat:

- Înțeleptule, eu nu mai am nici o nădejde pe lume, te rog să-mi spui ce este moartea ?

Înțeleptul a rămas pe gânduri vreme de un ceas. Nimeni nu-i mai pusese, în întreaga lui carieră de înțelept, o întrebare atât de crâncenă și neomenească.

- Deocamdată nu știu, a răspuns el, extrem de trist, dar am să încerc să aflu. Vino mâine.

A doua zi, când veni, gâscarul îl găsi pe înțelept mort. Pe chipul lui, atât de senin și liniștit în timpul vieții, se citea o nesfârșită încordare și disperare intelectuală.

Ucenicul îi înapoie gâscarului taxa pe care o depusese cu o zi înainte. Așa-i spusese înțeleptul.

(Pompierul și opera, 1976)

Un tip (destul de mic, destul de gras), prezentându-se cu numele de V. Ceapă, vine la un avocat pentru o problemă.

- Vă ascult, zise avocatul, aprinzându-şi o ţigară scumpă şi sorbind dintr-o cafea bine făcută, fără a-i oferi acelaşi lucru şi clientului său (a se observa că toţi avocaţii procedează în acelaşi mod cu toţi clienţii).

- Uitaţi, zice clientul V. Ceapă, despre ce este vorba. Eu m-am căsătorit cu un anumit timp în urmă cu o femeie. Mai precis, cu soţia mea. Soţia mea este acum mititică, şatenă, bine făcută, bine întreţinută, bine propor...

- Amănuntele acestea au vreo importanţă ? întrebă avocatul în timp ce-şi fuma ţigara.

- Nu, răspunse V. Ceapă, dar am vrut să fiţi bine informat. Deci, ne-am căsătorit şi am dus o viaţă normală împreună un anumit număr de ani, care, dacă nu vă interesează, nu vi-l spun.

- Spuneţi-mi.

- Zece.

- Mersi.

- Deci am dus o viaţă normală zece ani. Ce s-a întâmplat după zece ani ?

- Ce s-a întâmplat ?

- După zece ani tocmai mă întorceam de la Buzău cu trenul. Mă duc la vagonul-restaurant să beau o bere, mă aşez la o masă la care se mai afla încă o persoană, mai precis o femeie destul de tânără şi brunetă, care bea cafea şi se uita afară, la peisaj, oarecum îngândurată, aproximativ tristă. Abia mai târziu, adică la Ploieşti, ea s-a întors spre mine şi m-a privit foarte lung. "Dom'le, zice ea, eu te cunosc pe dumneata de undeva." "Doamnă, zic, e posibil, deşi călătoresc destul de rar, având un serviciu sedentar."

- Sunteţi poet ? întrebă avocatul. Observ că răspundeţi în versuri.

- Domnule avocat, se supără V. Ceapă, eu am venit la dumneavoastră pentru altceva, nu pentru a fi ironizat. Dacă aveam nevoie de o ironie, mă duceam la un alt specialist.

- Domnule, zise avocatul, îmi cer scuze, dar vă rog să fiţi mai succint. Mă aşteaptă şi alţi clienţi.

- Bine. Cum doriţi. Voi fi mai succint. Ajungem în Gara de Nord şi eu îi propun să o ajut la transportarea bagajelor, ceea ce dânsa a fost perfect de acord. Am condus-o până acasă cu autobuzul 74, care merge destul de mizerabil, iar dânsa m-a invitat în apartament şi m-a servit cu o vişinată proprie. Din discuţia care a urmat, ca să fiu succint, a reieşit că ne simpatizăm reciproc şi ea m-a întrebat dacă n-aş putea lipsi de acasă în seara respectivă, pentru a ne distra împreună, ceea ce am şi făcut. A doua seară la fel, a treia seară la fel, pentru ca în cea de-a patra seară să ne dăm seama că între noi s-a încropit un sentiment serios, drept pentru care eu i-am declarat că nu pot să ascund acest fapt soţiei, pe care nu am minţit-o niciodată în cei zece ani de căsătorie, fiind cinstit cu ea până la fanatism. Ea a fost de acord, spunându-mi că a divorţat de fostul soţ tot din cauza sinceritătii, pe care o pune mai presus de orice sentiment, drept pentru care m-a dus acasă şi i-am declarat soţiei adevărul curat, adică "uite, dragă, aşa şi-aşa". Soţia, iertaţi-mi expresia, a făcut ochii mari, în sensul că nu-i venea să creadă această chestiune, ea era convinsă că am s-o iubesc până la mormânt, şi zice că ar vrea să stea de vorbă cu persoana respectivă. De acord. A doua zi, seara, se îmbrăcă soţia frumos, se îmbrăcă şi persoana frumos şi ieşim la un local de categoria întâi. Aici, după ce am servit câte o friptură de porc destul e gustoasă, soţia şi persoana au avut o discuţie sinceră, în timp ce eu ascultam orchestra, de asemenea destul de reuşită, şi situaţia s-a lămurit: adică soţia a înţeles că între mine şi persoană este vorba de ceva sincer şi trainic. Pe urmă, ca să nu mai intru în detalii, soţia s-a întors singură acasă, iar cu am condus persoana acasă, fără însă a rămâne la dânsa, ci am venit imediat la soţie pentru a vedea care este concluzia la care a ajuns şi ca nu cumva să săvârşească vreun gest cu urmări. Soţia era foarte calmă şi mi-a spus ceva care m-a mirat, în sensul că şi ea este încurcată cu o persoană pe care a întâlnit-o în parc,

un bărbat pensionat de boală la patruzeci de ani, dar care se prezintă foarte bine. Adică era de acord să-mi dea divorțul în principiu, nu însă imediat, ci după ce va vedea ce intenții are persoana pensionară cu ea, care persoană pensionară era și ea încurcată cu o femeie căsătorită, pe care nu putea s-o părăsească brusc, până nu va vedea dacă nu cumva dorea să divorțeze și să se căsătorească cu el. Eu am propus atunci să lămurim lucrurile cât mai repede și cât mai deschis cu putință, ca să nu ne creăm probleme reciproc. În acest sens soția a organizat o întâlnire între ea, cu și persoana cu care era încurcată, adică cu pensionarul de boală, care a venit la întâlnire cu persoana căsătorită cu care era încurcat. Am luat masa împreună la un local cu grădină, am servit câte un mușchiuleț de porc și doi mici și am discutat lucrurile franș, reieșind următoarele, ca să fiu succint: femeia căsătorită cu care era încurcat pensionarul de boală nu avea pretenție la căsătorie de la acesta, întrucât ea avea un soț destul de bine, adică avocat, om în vârstă, de care nu dorea să se despartă, deci îi dădea voie pensionarului de boală să se căsătorească cu soția mea, întrucât nu a urmărit altceva decât o aventură distractivă, dat fiindcă acasă se plictisește foarte mult, iar soțul îi dă orișicâtă libertate dorește. În acest sens, pensionarul de boală, foarte bucuros, a invitat-o la dans pe soția mea, iar persoana căsătorită m-a invitat pe mine, întrebându-mă în timpul tangoului ce perspectivă am, în ce sens doresc să-mi refac viața și dacă nu aș dori să încerc o combinație cu dânsa, ceva extra, adică fără pretenții.nici din partea mea, nici din partea ei, pentru că nu dorește să-și părăsească soțul, acesta fiind avocat, om vârstnic și îngăduitor. Eu i-am răspuns că deja sunt în perspectivă cu o persoană față de care am sentimente sincere, dar că asta nu înseamnă un refuz, trebuie să ne vedem, să ne cunoaștem, poate că e totuși bine să discutăm și cu soțul în caz că ne înțelegem, să obținem o despărțire și să ne căsătorim, pentru că mie îmi plac lucrurile sincere și deschise, nu vreau să am necazuri pe linie de serviciu, adică să fiu acuzat de imoralitate, neseriozitate, instabilitate sau mai știu eu ce naiba. În sfârșit, ca să fiu succint, am contractat cu persoana o întâlnire pentru a doua zi, anunțând-o în prealabil pe persoana din tren de chestiunea care

s-a ivit, întrucât eu sunt sincer şi nu pot să mint. Dânsa a zis că e de acord să mă întâlnesc şi cu împărăteasa Cleopatra, cu condiţia să fiu om de cuvânt şi să nu o încurc, adică să aleg ori albă, ori neagră. La întâlnirea de a doua zi, persoana care fusese încurcată cu pensionarul de boală m-a atras foarte mult şi brusc din punct de vedere fizic şi psihic, drept pentru care eu i-am propus totuşi o căsătorie, la care dânsa a zis că dacă eu insist, atunci să merg să discut cu soţul ei în acest sens...

- Domnule, scuză-mă, dar mă doare capul, spuse avocatul, care înghiţi pe loc un antinevralgic. Vorbeşti de o oră, când puteai să-mi explici toate astea în câteva fraze. Am înţeles: vrei să te divorţez.

- Nu, zise V. Ceapă, pentru asta am avocatul meu, care se ocupă de chestiune. La dumneavoastră am venit în problema soţiei.

- Care soţie ?

- Soţia dumneavoastră.

- Ce-i cu soţia mea ?

- Păi eu ce-am vorbit până acum ?! Nu v-am vorbit despre persoana care a fost încurcată cu pensionarul de boală şi care acum e cu mine ?!

- Da, şi ?

- Cum "şi" ?

În sfârşit, avocatul realiză situaţia, se clătină de două ori, după care căzu leşinat. V. Ceapă, un tip destul de mic, destul de gras şi sincer, se ridică şi plecă oarecum nedumerit. Trecând prin anticameră, ceilalţi clienţi ai avocatului îl priviră cu o antipatie evidentă.

(Pompierul şi opera, 1976)

VRĂBIUȚA

- Vrăbiuță !
- Da, puișor !
- Vrei o bobiță de strugure ? O bobiță mică și dulce, dulce ca tine.
- Nu, vrăbiuța nu vrea nimic. Vrăbiuța e bolnavă. Și bătrână.
- Dacă vrăbiuța mai vorbește așa, puișorul se supără tare-tare de tot și n-o mai iubește.
- Iartă-mă, dragule.
- Dar un măr nu vrea vrăbiuța ? Sau o bomboană ? Sau o bucățică mică-mică de ciocolată ? Ce să-i dea puișor vrăbiuței lui ca să fie ea mulțumită și fericită ?

Vrăbiuța zace în pat cu prișnițe. E bolnavă, dărâmată de vârstă, de excese și reumatisme. Părul ei, cândva ca aurul, acum e cenușiu și murdar la rădăcină, iar zbârciturile îi acoperă fața. Vedeta de altădată, solista care ocupa cândva singură scena ca o regină, lâncezește acum în cârpe, tristă și pensionară.

- Vrea vrăbiuța puțină muzică ? Ceva ușor și dulce, adormitor și mângâietor. Ce să facă puișorul pentru vrăbiuța lui ?
- Vrăbiuța nu mai vrea nimic de la puișorul ei ... Nimic ... nimic ...

Câteva lacrimi mari incolore se scurg pe obrajii vrăbiuței, odată cu rimelul.

- Să nu plângi, să nu-l superi pe puișorul tău ... Te rog ... Te rog ...

Puișorul era pe vremea gloriei vrăbiuței un simplu corist neluat în seamă. Un corist care visa noaptea voga lui Mario del Monaco, cu ovații și flori aruncate pe scenă, cu femei sufocându-se la ușa cabinei lui. Dar cum să ajungă, cum să pătrundă, cum să biruie dacă nu era sprijinit de nimeni, dacă directorul nu vroia să-l asculte, dacă nu avea "un spate" ? Cunoștea momente de furie

dementă, când se dădea cu capul de pereţi şi urla: de ce ? de ce ? De ce nu era şi el solist ?

- Vrăbiuţă, nu vreau să fii nefericită ... Nu vreau să fii tristă ... Vino să-ţi dau un pupic..

Într-o zi a luat o floare în mână şi s-a dus la cabina vrăbiuţei, a căzut în genunchi şi a rugat-o să-l ierte că îndrăzneşte, dar el consideră că în seara respectivă ea a fost realmente genială, dacă Maria Callas o asculta şi-ar fi tras un glonte în frunte.

Azi o floare, mâine un buchet, coristul nu s-a lăsat, a insistat până când diva a început să-l privească cu alţi ochi pe tânărul suplu şi cu mustăcioară, cu ochi negri aprinşi de patimă. Deşi cam trecută şi cam fanată, s-a înamorat de el.

Aşa coristul a ajuns solist. Aşa a ajuns să fie ascultat de către director şi de către o comisie cu care vrăbiuţa aranjase totul şi care a făcut: ţţţ, ce talent ! Dar cu ce preţ ? Cu preţul căsătoriei, firește. Deşi îi despărţea o duzină de ani, toată lumea s-a făcut că nu observă diferenţa de vârstă şi i-a felicitat: fericire, multă fericire ! Puişor-coristul făcea pe înamoratul, toată ziua o ţineau în dulcegării, puişor în sus, vrăbiuţă-n jos, aşa au trecut anii, aşa a ajuns el artist emerit, fără voce, prieten de bridge cu directorul şi cu alţi artişti ai poporului, preşedinte de sindicat, om influent, membru în comisia de admitere la conservator - totul datorită ei. Nu-i era jenă să i-o spună: "Ce-ar fi fost puişorul fără vrăbiuţa lui, ce-ar fi fost ? Nimic !" Iar ea, vrăbiuţa, lăcrima: nu, nu erau prea numeroşi bărbaţii pe lume care să ştie să recunoască meritele unei femei, era în stare să-i sărute şi picioarele pentru asta, mai ales că toate rudele ei se mirau cum de mai rămâne el cu ea, cum de nu divorţează, din moment ce e pensionară şi nu-i mai e de nici un folos. Oare era posibil omeneşte ca el să stea în continuare lângă ea dintr-un sentiment sincer, s-o ocrotească şi s-o îngrijească din dragoste, deşi era un bărbat în putere, iar ea o artistă pensionată ?

- Uite ce i-a adus puişor vrăbiuţei, uite !

- Vai ! Unde-ai găsit minunăţia asta de floare ?

- La colţ. Mi-a adus-o o ţigancă anume. E o floare care o să-ţi dea o stare de bine şi de fericire. Şi de linişte. Şi de siguranţă, draga mea. Siguranţa că eşti lângă mine şi te iubesc ca în prima

zi ! Mai ţii minte seara când am venit în cabina ta cu o floricică ? Ce floricică era ?

- Ca asta ? strigă bătrâna vrăbiuţă, plângând de fericire.

Între timp puişor, fostul corist, se îmbrăcă în grabă cu un costum închi... Timp de cinci minute, vrăbiuţa şi puişor-solistul se sărutau, de parcă s-ar despărţi pentru a traversa Atlanticul pe o plută de scânduri. Apoi el coboară repede în stradă. La colţ îl aşteaptă, nervoasă, toată numai draci, o tânără coristă de douăzeci şi cinci de ani, brunetă ca focul.

- Scuză-mă, draga mea, scuză-mă. M-a reţinut cineva la telefon. Nu fii supărată, am vorbit cu directorul, săptămâna asta vei fi ascultată, în trei luni vei fi solistă pe postul nevesti-mii.

- Apropo, ce-ţi mai face vrăbiuţa ? Mă mai ţii mult încurcată ?

- Mai aşteaptă puţin, nu pot să-i dau cu parul în cap.

- Nu-ţi cere nimeni să-i dai cu parul în cap, dar poţi foarte bine să divorţezi.

- Nu e cazul. Se rezolvă şi altfel.

- Crezi ?

- I-am pus în dormitor, deasupra capului, un Piliuţă de şapte kile, cu ramă groasă, de stejar, e prins într-un singur cui. Într-o zi, tot o să cadă şi-o să-i crape ţeasta. Ai răbdare.

Braţ la braţ, corista şi solistul se pierd în mulţimea de pe Bulevardul Magheru.

(Pompierul şi opera, 1976)

CURA DE VULGARITATE

Domiţian Ciceu, tânăr doctorand în ştiinţe, persoană cu desăvârşire intelectuală, cu o comportare morală ireproşabilă, lipsea pentru a doua noapte de acasă şi pentru a doua oară se întorcea beat. Domiţian beat ?! Famlia era stupefiată şi oripilată. Adică atât soţia, ea însăşi o intelectuală fină, cât şi părinţii lui, ambii doctori în aceeaşi ştiinţă. Ce s-a întâmplat cu Domiţian ? A suferit vreun eşec pe linie profesională ? Nu. Pe plan sentimental? Nu. Îşi iubea soţia, ea îl iubea, se înţelegeau excelent. E cumva vorba de o criză filozofică ? l-a întrebat tatăl, între patru ochi. Cunoscuse o prăbuşire, o răsturnare, o bulversare, un seism sufletesc ? Dacă da, să i se confeseze lui, care-i era tată şi care putea să-l vindece, mai ales că şi el trecuse prin aşa ceva în tinereţe.

Domiţian şedea ascuns sub plapumă, cu un prosop ud la cap, şi gemea de durere. Îi era rău, băutura îi dăduse organismul peste cap. Dar a doua zi, după ce se vindeca, se îmbăta din nou şi venea acasă într-un hal fără hal. Familia făcu un consiliu şi hotărî să-l pună sub urmărire, adică să descopere cauzele acestei crize şi, mai ales, cu cine se îmbată.

Într-adevăr, tatăl îşi mască înfăţişarea şi se puse pe urmele fiului. Urmele îl duseră într-un bufet de la marginea oraşului, bufetul "Dihorul", cam mizerabil şi cam ordinar. Aici, fiul, doctorand în ştiinţe, se întâlnea cu un tip destul de murdar, neras, cu nasul roşu şi ochii injectaţi, care ţinea tot timpul un bici în mână, de unde tatăl deduse că e vorba de un căruţaş. Cum se văzură, cei doi se îmbrăţişară şi cerură două porţii mari de drojdie. Văzându-şi fiul bând cot la cot cu un căruţaş o băutură de ultimă speţă, într-un local sordid, tatăl simţi că se prăbuşeşte.

- Dragul meu, suspină el pe umărul fiului, aici să te găsesc, aici ?

Fiul mai trase un gât de drojdie şi-i spuse:

- Tată, te rog fă cunoştinţă cu prietenul meu Gogu. Un om minunat, alături de care mă simt excelent. Din punct de vedere filozofic, tipul e pur şi simplu fantastic.

Tatăl luă şi el o drojdie şi rămase în compania fiului şi a căruţaşului, curios să afle filozofia lui Gogu. Dacă până la a doua sută de drojdie acesta din urmă emise doar cugetări de genul "ce mi-e-n guşă, şi-n căpuşă", "dacă bei, mori, dacă nu bei, tot mori", "ce-am avut şi ce-am pierdut, azi aici mâine-n Sascut", de la a treia în sus lăsă să se reverse din el o cantitate nemăsurată de vulgarităţi dintre cele mai greţoase.

Ce era uimitor pentru bătrânul doctor în ştiinţe ? Că fiul său, un intelectual atât de rafinat, un pudic şi un snob, gusta vulgarităţile şi obscenităţile ca pe nişte alese delicii ale spiritului, râdea de se prăpădea, îl bătea pe umăr şi-l pupa pe căruţaş după fiecare panseu.

- Tată, nu-i aşa că e genial tipul ?

. După ce bău încă o sută de drojdie, bătrânul căzu de acord cu fiul, astfel că, la închiderea localului, genialul Gogu îi conduse pe amândoi acasă cu căruţa lui, cu care căra de obicei cărbuni şi lemne de foc. În acest răstimp fiul îi mărturisi tatălui voluptatea pe care o resimte cufundându-se în stările morale cele mai joase, în viciu, mizerie şi jeg.

- Tată - urla el, ca să acopere tropotul cailor - noi, oamenii de excepţie, trebuie să cunoaştem din când în când voluptatea decăderii, o astfel de cură e obligatorie pentru călirea spiritului. În evul mediu învăţaţii cei mai aleşi - un Galiani, un Gracian -, când se plictiseau de filozofie, ieşeau în stradă în zdrenţe şi cerşeau. O, ce sublim mă simt de câte ori ignor săpunul şi pasta de dinţi, de câte ori mă simt murdar şi mă scarpin. Tată, iartă-mă, dar vreau să devin un ratat, un om de nimic, un beţiv, o ruşine a familiei, vreau să mi se plângă de milă, să fiu compătimit, vreau să mă înalţ prin suferinţă şi decădere. Ce zici ? Poţi să mă înţelegi ?

Tatăl îşi puse capul pe umărul fiului şi scoase un oftat din adâncuri: ei bine, şi pe el îl mistuia un dor de evaziune din convenţionalism, dorul de a părăsi snobismul greţos al familiei, curăţenia aseptică a casei, masa la ore fixe, cu caloriile cântărite şi punctele numărate, discuţiile docte şi bârfelile elegante la ora

de ceai etc. Da, era plictisit până peste măsură şi visa adesea să se îmbete ca un porc, să devină un mizerabil.

Când pătrunseră în apartamentul cu confort sporit al familiei Ciceu, beţi şi murdari, cei trei produseră femeilor stupoare şi mânie. Mai ales căruţaşul, care nu se ştersese pe picioare, care arunca scrumul ţigării pe covoare şi tuşea fără să pună mâna la gură. Dar cei doi bărbaţi ai lor ? Cum ajunseseră ei în asemenea hal, cum îndrăzniseră să vină cu o fiinţă de asemenea speţă în casă ? Oare şi cel bătrân, tatăl, trimis să-şi supravegheze fiul, şi el o luase pe calea pierzaniei ?

- Draga mea, încearcă să se explice soţiei Ciceu-senior, nu e ce crezi tu. Bărbatul acesta, care e simplu căruţaş, mi s-a relevat ca un monument natural de filozofie şi înţelepciune vulgară. Ceva foarte şic şi sublim. Nea Gogu, te rog zi ceva pentru dânsele.

Nea Gogu nu se lăsă prea mult rugat şi trânti prima vulgaritate care-i veni în minte: "Aoleu, pupaţi-aş ceafa şi mân-ca-ţi-aş toată leafa !" la care cele două femei sughiţară de oroare, aşa ceva nu se pronunţase încă sub acoperişul lor, vai ! Noroc că bărbaţii le turnară cu forţa pe gât câte o înghiţitură de whisky, ca să-şi revină. După ce le trecu mânia, femeile gustară încă o porţie de scoch, apoi încă una şi, ciudat, starea lor de spirit dădu semne de schimbare. Adică, la un moment dat prezenţa lui Gogu începu să li se pară oarecum nostimă, iată o idee şoching, ce-ar fi să-l cheme la ei de revelion, ca invitat de onoare, oare ce mutră ar face academicianul X văzându-l în capul mesei cu biciul la picior, ha, ha !

Din una în alta, cheful se încinse pe nesimţite, cu veselie, pupături, cântece de lume şi glume deochiate, situaţia răsturnându-se radical. Adică, de unde la început Gogu făcu o bună impresie cu ultima baladă de mahala "Du-te fă, şi ia servici la capu' lu' treişcinci", curând, el, monumentul natural de vulgaritate, fu lăsat în umbră de cântecele şi vorbele buruienoase pe care le lansau gazdele sale şi mai ales femeile care, răscolind prin memoria lor diabolică, descoperiră ceva inedit, ceva care îl făcu pe căruţaş să roşească şi chiar să se indigneze: "Dom-le, nici chiar aşa !" Adică el ştia că chestiile mai deochiate le zice omul la crâşmă, iar dacă le zice şi acasă, le zice el, bărbatul, nu femeia.

Păi ce era cu tipii ăştia cu carte care îl aduceau la ei în casă pentru distracţie şi ce era cu aceste femei care mai înainte strâmbau din nas la vederea lui, pentru ca acum să le audă zicând vorbe atât de fără ruşine în faţa propriilor lor bărbaţi şi a lui, om străin ?!

Drept pentru care, nedumerit şi scârbit de maniera în care femeile Ciceu îşi făcea cura de vulgaritate, Gogu se ridică şi plecă fără să salute. Se urcă în căruţă, dădu bice cailor şi, începând din a doua zi, nu-şi mai bău drojdia la bufetul "Dihorul". O bău vizavi, la "Veveriţa".

(Pompierul şi opera, 1976)

HOŢUL

Într-o noapte, în casa lui Bartolomeu Capră, fost magistrat între cele două războaie, intră un hoţ. Folosindu-se de o fereastră deschisă, de un balcon aflat la mezanin şi de penumbra care stăpânea apartamentul, el începu să îndese în sacoşă tot ce-i cădea la îndemână. Dar Bartolomeu Capră era la post.

Aflat în spatele unui fotoliu, el răcni:

- Stai ! Nu mişca ! Mâinile sus ! Dacă mişti, trag ! Sunt înarmat !

Sărmanul hoţ ridică mâinile şi începu, firește, să tremure de frică.

- Domnule, zise el, nu trageţi, că nu mişc !

Şi, într-adevăr, rămase nemişcat până când stăpânul casei ieşi din spatele fotoliului şi se apropie de el.

- Întoarce-te ! zise Bartolomeu, după care aprinse lumina.

În faţa lui se afla un bărbat destul de tânăr şi destul de modest ca înfăţişare fizică.

- Ia loc, îl pofti Bartolomeu.

Hoţul se aşează în fotoliul de vizavi şi se uită destul de speriat şi neîncrezător către acest păgubaş care se purta atât de omeneşte cu el.

- Ce-ai furat ?

- Mai nimic, răspunse hoţul, după care dădu afară conţinutul sacoşei: câteva cămăşi, nişte ciorapi şi o pereche de cârnaţi luaţi la repezeală de pe balcon, unde se aflau la uscat. Bartolomeu îl privi pe hoţ îndelung, aglomerând în privirea sa pătrunzătoare un sentiment de dispreţ, unul de milă şi altul de stupoare.

- Va să zică asta ai găsit dumneata de cuviinţă să furi din casa mea ?

- Asta am găsit, recunoscu hoţul, cu glas scăzut.

- Pentru asta ai urcat un zid, ai sărit peste un balcon şi ţi-ai riscat libertatea ? Pentru o cămaşă şi nişte cârnaţi ?

- Dar ciorapii ?! zise vinovatul.

- Mă rog, şi o pereche de ciorapi. Care erau, de altfel, purtaţi. Şi dacă te împuşcam ? Dacă trăgeam fără avertisment ? Cel puţin eşti înarmat ? Ai fi avut cu ce te apăra în cazul unui conflict ?

- Am un pistol, zise hoţul, dar e cu capse. Nu e un pistol adevărat.

Şi-i întinse lui Bartolomeu un pistol-jucărie destul de ruginit şi rablagit. Bartolomeu încercă să tragă cu el, dar abia după cinci clănţănituri în gol, acesta scoase un plici anemic şi un strop de fum.

- Ăsta e pistol ?! se miră Bartolomeu. Uite, şi al meu e cu capse, dar cel puţin trage perfect.

- E nou, zise hoţul, încercându-l, curios. Probabil îl aveţi din import. Eu l-am furat de la un copil. Îl folosesc de obicei când lucrez în aer liber, adică i-l pun cetăţeanului în spate, îi zic "stai!" şi-i umblu prin buzunare.

Bartolomeu îl privi cu şi mai mult dispreţ.

- Deci, nu eşti un spărgător ? Eşti un hoţ de buzunare ?!

- Înainte mai făceam şi câte o spargere serioasă, dar în ultimul timp m-am lăsat. Acum chiar dacă intru într-o casă, iau ce găsesc la repezeală şi plec. Nu sunt lacom.

- Vai de capul tău ! zise Bartolomeu, total dezamăgit, după care îşi aprinse o ţigară. Hoţul nu mai ceru voie şi se servi direct din pachetul păgubaşului, folosindu-i şi bricheta cu gaz.

- Adevărul este, zise hoţul, că spargerile se pedepsesc cam aspru, în timp ce pentru o găinărie omul te mai iartă. Zilele trecute, tot aşa, m-a prins cineva într-o curte în timp ce şterpeleam o rufă, m-a certat aspru, m-a iertat şi mi-a dat două palme. E drept că şi eu am plâns de-adevăratelea. Adică ce, dumneavoastră, care vă văd om serios şi citit, dacă vă cer iertare, nu mă iertaţi ?!

- Dragă, nu e vorba de asta, zise Bartolomeu, îngândurat. Nu e vorba dacă te iert sau nu te iert. Dezolarea mea vine din altă parte. Te aştept de aproape o jumătate de secol ! urlă el, brusc, ceea ce-l făcu pe hoţ să tresară.

- De o jumătate de secol ? întrebă acesta, timid.

- Da, de cincizeci de ani ...

- Păi, cu n-am nici patruzeci ...

- Nu e vorba de tine personal. E vorba de hoţ în general. Eu am lucrat la tribunal. Între cele două războaie am fost magistrat. Prin mâna mea au trecut hoţi celebri, inclusiv Florică Florescu. Unora le-am luat chiar interogatorii celebre. Ei mă fascinau prin măreţia lor, prin demnitatea şi mândria faţă de profesie, prin scârba pe care o arătau justiţiei. De altfel, dragul meu, în secret eu eram un admirator al marilor gangsteri, ştiam pe dinafară viaţa lui Al Capone, al cărui secretar, domnule, a fost un concetăţean de-al nostru, dacă cumva n-ai ştiut ! Uneori, nu ţi-o ascund, am vrut să mă fac chiar eu însumi gangster, adică să las magistratura şi să dau o lovitură la o bancă, numai şi numai din patima pentru această teribilă meserie. Ieşind la pensie, nu-mi mai puteam permite o astfel de aventură, nu mai aveam forţa fizică necesară, dar mi-am dorit măcar să stau faţă-n faţă cu un spărgător aflat în acţiune ... Află, tinere, că anume am lăsat fereastra deschisă ... O ţin deschisă zi şi noapte, iarna şi vara, în aşteptarea hoţului ... Aşteptam cu înfrigurare ... Vroiam să-i urmăresc fiecare mişcare şi să mă lupt cu el ... Eram în stare să merg până la sacrificiul suprem ... Am crezut că te vei apăra, că vei încerca să mă sugrumi ... Dar dumneata, nimic ... Mi-ai luat un salam şi vroiai să pleci ! Vezi sertarul acela ? E deschis şi e plin cu bani, cu micile mele economii ... E plin cu bijuteriile familiei ... De ce nu le-ai luat ?

- Nu le-am văzut, se scuză hoţul, sincer, căci Bartolomeu reuşise să-l impresioneze.

- N-ai vrea să încerci să înveţi cum se dă o lovitură, adică să facem o demonstraţie ? întrebă Bartolomeu cu lacrimi în ochi.

- Ce fel de demonstraţie ?

- Adică să reluăm faza şi mişcarea. Eu sting lumina, mă ascund după fotoliu, dumneata cobori în stradă, urci iar pe balcon, intri în cameră, dai lovitura la banii şi bijuteriile mele, după care eu ies din ascunzătoare şi începem să ne luptăm pe viaţă şi pe moarte. Te rog. Nu va fi nimic periculos pentru dumneata, totul va fi o înscenare, un joc, o copilărie... Te rog. Fii amabil. Pe urmă vom discuta pe marginea scenei, o vom analiza în detaliu...

Deşi nu înţelegea raţiunea înscenării, hoţul, om cumsecade, se supuse: cobori în stradă, escaladă balconul, intră în casa lui

Bartolomeu, îşi umplu sacoşa cu bani şi bijuterii, apoi Bartolomeu strigă: "stai". Hoţul scoase pistolul lui cu capse, trase spre Bartolomeu, pistolul nu luă foc. Bartolomeu trase cu pistolul lui, nici pistolul lui nu luă foc, după care hoţul sări pe fereastră, direct în stradă.

- N-a fost bine, zise Bartolomeu. Toată chestia s-a ratat din cauză că nu ne-au luat foc pistoalele. În al doilea rând, dumneata, dacă ai văzut că nu-ţi ia foc pistolul, de ce nu te-ai repezit la mine pentru o luptă corp la corp? De ce ?

Dar hoţul nu răspunse. Aplecându-se peste balcon, Bartolomeu constată că acesta dispăruse. Dispăruse pur şi simplu.

- Laşule ! strigă, aproape plângând, admiratorul lui Al Capone şi Florică Florescu. Nenorocitule ! Incapabilule! Ignobilule ! Nu vroiam altceva de la tine decât să facem un experiment ! Lua-te-ar dracu de pramatie ! De ce-ai fugit ?

(Pompierul şi opera, 1976)

- Tată, ce e galben ?
- Galben e o culoare.
- Și ce e o culoare ?

Biţu rămâne cu privirea proptită în tavan. Apoi se clatină o clipă, mintea i se întunecă. Numai de n-ar leşina. Oare cât are tensiunea ? Dar pulsul ? Copilul, această fiinţă minunată şi candidă, aştepta răspunsul. Astăzi e rândul lui să răspundă la întrebările copilului. Într-o zi răspunde soţia, într-o zi soacră-sa şi în cealaltă zi el. O dată la trei zile îşi petrece după-amiaza şi seara cu copilul, iese cu el în parc, la cinema, la cofetărie, la televizor. În acest timp trebuie să răspundă la întrebările care i se pun. Acest copil pune în medie trei sute de întrebări pe zi. Oare toţi copiii pun atât de multe întrebări ? S-au interesat la un specialist şi acesta le-a comunicat că un copil de patru ani pune circa patru sute de întrebări pe zi, faptul este confirmat chiar şi de o statistică a ONU. Este bine, le-a spus specialistul, să răspundă la toate întrebările copilului, pentru că aceasta este vârsta când el acumulează cele mai importante cunoştinţe despre lume şi viaţă. Sigur, copilul pune şi multe întrebări naive, dar el trebuie luat în serios întotdeauna şi trebuie să primească răspunsuri clare şi explicite la fiecare. Deci, acum, Biţu trebuia să răspundă la întrebarea privind culoarea galben. Oare ce i-a trebuit lui copil, ce i-a trebuit lui căsătoric ? Era un bărbat burlac, paşnic şi taciturn, care-şi iubea tabieturile şi igiena, în garsoniera lui veneau prieteni şi cunoştinţe, nu se făceau chefuri sau partide de pocher, el era un angajat serios şi harnic, în vârstă de aproape patruzeci de ani, când într-o zi şeful l-a chemat şi l-a întrebat de ce nu se căsătoreşte, ce motiv are de stă singur cuc, de ce nu şi-a găsit până acum o soţie ? Biţu, care-şi diviniza şeful (pe toţi şefii i-a divinizat), s-a fâstâcit şi a răspuns că încă nu şi-a găsit femeia ideală, la care şeful a zis, brusc: lasă că ţi-am găsit-o eu. Era

vorba de însăşi secretara lui, o fiinţă prezentabilă şi severă, despre care se zvonise o anumită chestiune pe baza căreia se făcuse chiar şi o anchetă a organelor superioare, dar nu asta contează, contează că şeful a vrut ca Biţu să se căsătorească cu ea pe loc, fără nici un fel de cunoştinţă prealabilă, iar Biţu, care era în stare să-şi taie chiar o mână pentru şeful lui, s-a căsătorit cu secretara, pentru ca secretara să-i nască la doar câteva luni acest copil pe care însuşi şeful i-l botezase cu numele de Alin. Viaţa lui înainte de căsătorie era un paradis, acum era un infern. Acum trebuia să răspundă la întrebările copilului. Biţu avea o oroare organică faţă de întrebări. În primii săi ani de activitate în câmpul muncii fusese o dată luat la întrebări, era o complicaţie nenorocită cu nişte materiale lipsă în valoare de o sută de mii lei, nu furase el, dar putea fi implicat pentru neglijenţă; timp de două săptămâni, până s-a terminat ancheta, a trebuit să dea zeci de declaraţii şi să răspundă la zeci de întrebări, probabil de-atunci a rămas cu astenia asta nervoasă care l-a uscat pe picioare. Ce e culoarea galben ? Vai, ce idei diabolice le trec prin cap copiilor, ce plăcere monstruoasă au aceşti copii de a-şi chinui părinţii, oare nu se poate inventa un robot enciclopedic care să răspundă la aceste întrebări pe bază de fişe ?

- Nu vrei să mă întrebi altceva ? încercă Biţu să-l abată pe copil.

- Nu, asta vreau să te întreb. Ce e galben ?

Biţu privi fiinţa din faţa sa cu intensitatea unui hipnotizator. Oare era adevărat ce spuneau unii răuvoitori, în sensul că acest copil ar semăna la chip şi inteligenţă cu şeful lui ? De unde a putut el să moştenească patima asta pentru întrebări, pentru că el, Biţu, nu era curios, mama lui nu, bunica lui nu, rudele lui nu ... Oare ce-ar putea face ca acest copil să nu mai pună întrebări ? Să-i dea un pumn în faţă la fiecare întrebare ? Sau să-l lege cu ceva la gură, cu o batistă ? Sau să-l mituiască cu ceva, ca să tacă, cu bomboane, cu prăjituri, gumă de mestecat ? Dar parcă n-a încercat ? A încercat, nici un rezultat, infernalul copil clefăie guma şi pune întrebări în acelaşi ritm. Ce e antimateria, ce e o axiomă, ce e iarba şi de ce creşte ea în sus, plus alte bazaconii, nici nu ştii unde să te documentezi pentru un răspuns, dicţionarele nu obişnuiesc să dea mură-n gură. De pildă, Larousse-ul. Nu spune nimic serios

despre culoarea galben, deşi costă o groază de bani. Sau micul nostru dicţionar enciclopedic, care precizează că galbenul e o culoare situată între verde şi portocaliu. Mersi ! Îi spui asta copilului, te întreabă imediat ce e verdele şi ce e portocaliul. Sau, de pildă, copilul întreabă ce e norocul. Îi răspunzi: norocul e o superstiţie. Ce e o superstiţie ? O superstiţie e o minciună. Ce e o minciună ? O minciună este ceva care nu e conform cu adevărul. Ce e adevărul ? Fără să vrei, te trezeşti în braţele lui Kant sau Hegel, căci nu se poate răspunde la astfel de întrebări lipsit de o anumită pregătire filozofică, fără lecturi intense. Or, el, Biţu, nu are chef de lecturi, nu are chef de filozofie, el e un om aproape bătrân şi aproape chel, pasiunea lui principală în timpul liber e să joace table şi să bea bere. Ca şef al serviciului aprovizionare se descurcă foarte bine cu studiile lui medii şi cu experienţa pe care o are, e apreciat de şef, şeful îl iubeşte, şeful l-a căsătorit ... Exact, şeful l-a căsătorit ... De ce l-a căsătorit, oare, şeful cu secretara lui ? De ce i-a botezat şeful copilul, de ce vine săptămânal să-l vadă şi-i aduce tot felul de jucării, de ce a primit sugestia din partea şefului cum că legăturile lui cu actuala soţie datează de foarte multă vreme, deşi el nu discutase cu ea până în ziua căsătoriei ? De unde i-a picat lui acest copil pe cap, acest copil blond care spune tată unui bărbat brunet (adică lui) şi care pune aproximativ trei sute de întrebări pe zi ? De ce-l întreabă acest copil tocmai pe el ce e firul de iarbă şi ce e norocul ?

E destul de târziu, soţia nu a venit încă de la serviciu, probabil şeful are mult de lucru şi a reţinut-o. Copilul a aţipit pe canapea. Ce-ar fi, se gândeşte Biţu, să-l desfiez ? Ce motive şi ce dovezi are? Din cauza întrebărilor. Pune prea multe întrebări, iar el e deja astenic, nu mai suportă, într-o zi ar putea să-l sugrume. Sau să fugă de-acasă, să-şi ia lumea-n cap şi să se întoarcă mai târziu, când se face mai mare şi ştie să-şi răspundă singur la întrebări... Sau...

Între timp Biţu aţipeşte şi el pe canapea, alături de copil. Peste o jumătate de oră apare şi secretara, mama copilului şi soţia lui Biţu. Şeful, care a însoţit-o până acasă, urcă şi el o clipă, să vadă copilul. Intrând încet, în vârful picioarelor, ei descoperă această scenă de-a dreptul tandră: copilul dormind pe braţele lui Biţu, pe

al cărui chip se descifrează o mare împăcare sufletească. Şeful strânge fugar braţul secretarei, cuprinşi de duioşie şi varsă o lacrimă. Pentru Biţu.

(Pompierul şi opera, 1976)

LOGODNICII

Într-o dimineaţă, cioc-cioc la uşă. Deschid şi văd figura suavă a unei fiinţe blonde, ai cărei optsprezece ani străluceau în două priviri albastre ca cerul de mai. Sfioasă şi roşie în obraji, tânăra nu îndrăznea să intre.

- Vai, zice, să nu vă deranjez.

- Dar cum o să mă deranjaţi - zic eu, săritor - poftiţi.

Tânăra intră, se aşează pe scaun, acoperindu-şi genunchii cu fustiţa cam scurtişoară şi oftează adânc, atât de adânc încât simţeam cum mi se pune mie un nod în gât. Zic:

- Nu fiţi îndurerată, încetaţi cu oftatul, că totul se rezolvă.

- Vai, ce bine ar fi ! Mi-a făcut cineva o recomandare, de aceea am şi venit la dumneavoastră. Ca scriitor, înţelegeţi orice suflet zbuciumat, orice suferinţă. Vreţi să fiţi binefăcătorul nostru?

- De cc al nostru ?

- Mă refer atât la mine, cât şi la logodnicul meu.

- Aveţi un logodnic ?

- Desigur. Pentru asta am şi venit. Ca să ne salvaţi. Îl iubesc, mă iubeşte, ei ne urăşte ! Asta e !

Când aud de o iubire persecutată, mi se face părul măciucă. Nimic nu mă indignează mai mult decât obiceiul barbar şi medieval de a lovi în cel mai nobil sentiment pe care l-a născut umanitatea. Sunt în stare să mă bat la sânge cu o namilă, să-mi rup o mână şi chiar să-mi dau haina după mine ca să ajut o dragoste năpăstuită.

- Domnişoară, destăinuiţi-mi totul şi voi face totul.

- Dom'le, zice tânăra, în viaţa mea a apărut o tragedie.

După care vărsă o lacrimă neverosimil de mare şi sinceră.

- Iertaţi-mă că plâng, dar sunt o impresionistă ce nu s-a pomenit. Plâng din orice. Povestea mea este nespus de simplă, ca orice mare iubire zugrăvită în literatura şi cinematografia

mondială. Ne-am cunoscut într-o dimineaţă de primăvară, când abia apăruseră ghioceii şi viorelele, în Gara de Nord. Eu tocmai sosisem din provincie, singurică-singurică, ca o pasăre orfană, fără nimeni pe lume, sfioasă şi neştiutoare, cu o unică rochiţă pe mine şi cu un singur pachet de "Malboro" în poşetă. Nu ştiam încotro s-o apuc, căci îmi părăsisem părinţii cei răi, care mă persecutau în chip bestial, obligându-mă să-mi continui cu orice preţ clasa a opta, pe care o întrerupsesem din cauză că plecasem la odihnă pe litoral, unde l-am cunoscut pe Mario, care susţinea să ne căsătorim chiar în sezonul respectiv, deşi eu ziceam să mai aşteptăm măcar câteva săptămâni, ca să deprind şi eu cât de cât italiana lui natală, şi uite aşa am întârziat de la ore câteva luni, de-am pierdut anul şi şcoala. Acuma, cum vă spusei, plecasem de-acasă definitiv, după ce i-am sictirit pe ăi bătrâni, care mă băteau la cap zilnic cum ca să fumez fără filtru, întrucât le-am şubrezit pensia, la care eu le-am zis că a naibii să fiu de m-or mai scoate din Bucureşti, fie chiar şi cu tractorul. Deci, dragă domnule scriitor şi binefăcător, tocmai sosisem eu în Gara de Nord, era niţel cam dis-de-dimineaţă, încă nu se deschiseseră localurile ca să iau o cafeluţă, când l-am cunoscut pe Gicu. M-am făcut că-i cer foc, el a scos o brichetă marca "Ronson", am intrat în vorbă, el tocmai venea dintr-o deplasare în provincie, că e bucureştean get-beget, mă invită la o cafeluţă şi, din vorbă-n vorbă, dragă domnule, se îndrăgosteşte de mine lulea (culmea - chiar lulea fumează) şi-mi zice că el, când se uită în ochii mei albaştri, nu mai ştie pe ce lume e şi că se prăpădeşte. Eu îi zic: Dragă, de acord, şi mie îmi place de tine sufleteşte, ţi-o spun în faţă franş, că nu mi-e ruşine, dar eu musai să mă căsătoresc urgent, pentru că nu am nici o situaţie şi nu pot să stau la Bucureşti fără buletin, că am de-a face cu Miliţia, cum am văzut personal pe unele de-au ajuns şi la televizor. El zice: Dragă, dacă e musai şi dacă şi tu corespunzi la sentimentul meu, ne căsătorim, eu sunt contabil, am posibilităţi şi-ţi fac şi o situaţie, pentru ca pe urmă să ne întemeiem un cămin. După care el mi-a luat o cameră cu chirie, mă scotea în fiecare seară la diferite localuri pitoreşti din reţeaua cooperaţiei de consum, cu pui la ceaun, mujdei, mămăliguţă şi vin selecţionat de I.A.S., m-a dus la munte, m-a dus la mare,

cheltuială serioasă, la care eu i-am zis, franș: Dragă, distracții ca distracții, dar ce faci cu căsătoria, la care el mi-a mărturisit plângând și impresionat vizibil cum că are unele greutăți cu familia, care nu vrea să-l lase și se opune de-a curmezișul. Eu i-am zis: Atunci lasă-mă în pace, nu mă ține încurcată, că dacă sunt liberă mă descurc, acuma e sezon, au venit italienii, dar el nu, că mă iubește și că nu concepe fără mine.

- Dar cine nu-l lasă, părinții ?

- Nu, că nu are decât o mamă bătrână și aproape decedată. Cel mai mult se opune soția.

- Care soție ?

- Soția lui. Când era foarte tânăr și naiv a făcut un pas greșit. Se întâmplă, l-am înțeles și l-am iertat. Dar ea de ce nu-l înțelege, de ce nu-i redă libertatea ? De ce vrea să ne distrugă fericirea ? Domnule binevoitor și binefăcător, puteți să ne ajutați cu ceva ?

- Desigur. Veniți mâine cu logodnicul la mine.

- Păi de ce să vin mâine, că e aici, afară. Așteaptă ... Gicule !

Se deschide ușa și intră un bătrân în vârstă de circa șaptezeci de ani, care încearcă să se țină destul de drept și să-și subțicze abdomenul, ridicându-l sub coșul pieptului.

- Domnule, strigă el cu un glas tremurând, faceți ceva ca să salvați dragostea sinceră ce i-o port acestei ființe sublime, care s-a atașat de mine cu cele mai nobile și alese sentimente. Familia mea mă persecută într-un chip neomenesc. Soția m-a reclamat la servici, iar fiii și fiicele mele, pe care i-am crescut și educat temeinic și care acum sunt la casele lor, cu copii și situație, mă amenință că îmi vor sfâșia logodnica de vie, ca niște barbari de altădată, în caz că voi divorța de mama lor. Dar eu o iubesc sincer pe Neli și vreau să-mi construiesc un viitor temeinic alături de ea. Noi nu ne despărțim nici în mormânt ! Încerce ei ce vor, cu lângă ea am să mor !

Cei doi își încleștează mâinile și-și lipesc obrajii, iar privirile lor exprimă o dârzenie fanatică. Așa cum stau, par o statuie simbolică a Rezistenței, Fidelității și Devoțiunii. De emoție, mi se face pielea găină.

- Stimate domnule Gicu, rostesc eu, vizibil impresionat, am ascultat dureroasa dumneavoastră poveste, m-am cutremurat

suficient, acum dați-mi voie să acționez. Ce telefon are familia dumneavoastră ?

Bătrânul logodnic îmi întinde o carte de vizită, iar eu îmi dreg glasul ca un actor în seara premierei de gală. Formez un număr, mi se răspunde, după care mă dezlănțui ca o fiară. Da, ca o fiară !

- Stimată doamnă, vă rog să mă ascultați și să nu mă întrerupeți. Vă vorbesc în numele conștiinței mele de om și de artist, în numele urii mele mortale față de cei care, în decursul veacurilor și mileniilor, începând din antichitate și evul mediu au persecutat în chip barbar iubiri celebre sau iubiri anonime, ducând la disperare și la sinucidere nenumărate cupluri de îndrăgostiți, mânjind cu sânge drumul fără sfârșit al Iubirii cu i mare, al celui mai abisal sentiment care i-a inspirat pe Shekespeare, Dante, Petrarca, Eminescu, Vlahuță, Topârceanu ...

În aceeași clipă aud un psst. Mă opresc. Era tânăra Neli, care-mi atrăgea atenția, în șoaptă:

- Mai încet, dom'le, nu răcni așa ! Ce dracu !

Avea dreptate: Gicu, logodnicul, ațipise la pieptul ei.

(Pompierul și opera, 1976)

O mătuşă pe care n-o mai văzusem de circa o jumătate de secol mă sună intempestiv şi-mi comunică următoarele:

- Dragă, vezi c-o să te caute din partea mea un tânăr, e vorba de un nepot, blond şi simpatic. Să-l ajuţi, că merită.

Peste exact o oră sună la uşă nepotul mătuşii - un tânăr înalt, excelent făcut fizicamente, cu o privire albastră şi insistentă. Este însoţit de un bărbat în vârstă, zdravăn şi în putere - însuşi tatăl său. Au cu ei o damigeană de cinci litri şi o pasăre vie. Întreb când au avut timp să ajungă atât de repede de la Buzău şi mă informează că, în clipa când eu vorbeam cu mătuşa, ei se aflau deja în tren. Mă interesez despre ce este vorba, dacă au păţit vreun necaz. Dimpotrivă, e vorba de o bucurie, de o veste foarte bună. Care e vestea ?

- Fiul meu, zice tatăl, aşa cum îl vedeţi de bine dezvoltat, deşi nu a împlinit încă douăzeci şi doi de ani nu şi-a satisfăcut stagiul militar din cauza unei meningite, ne-a făcut bucuria de a fi scris o piesă de teatru. Adică o comedie.

- Bravo, zic eu, transpirat de emoţie, mi-aţi adus o veste interesantă.

- Am avea nevoie din partea dumitale de o recomandaţie către un teatru bucureştean, eventual Naţionalul. O recomandare scrisă, adăugă tatăl.

- De ce scrisă ?

- Ca s-o putem folosi apoi şi ca prefaţă când vom publica piesa în volum.

- Daţi-mi comedia, zic, şi veniţi peste câteva zile.

- De ce să venim peste câteva zile, zice fiul, când noi am venit acum ?! Aşteptăm până o citeşti.

Tipii scot manuscrisul, iar eu mă pun pe lectură.

Textul nu are decât o sută de pagini dactilografiate la două rânduri. După primele cinci, tânărul mă întreabă:

- Dar de ce nu râzi, că doar e vorba de o comedie ?

- Râd mai greu, zic, e un defect nativ.

În decurs de două ore şi jumătate (răstimp în care cei doi au băut jumătate de damigeană) am săvârşit lectura.

- Ce zici ? mă întrebă tatăl.

- Ideea nu e rea, băiatul are ceva umor, dar mai e mult de lucru.

- De lucru ?! Păi ce să mai lucreze dacă a terminat-o ? Scrie-ne recomandarea.

- Şi ce să spun în ea ?

- Că e bună.

E greu să refuzi un om care-ţi vine în casă cu manuscrisul în braţe, mai ales când îţi aminteşti că şi tu ai fost cândva debutant. În fond, îmi zic, nu e prima mea mârşăvie. Am să spun că e bună. Cine m-o crede, n-are decât.

- Bine, zic, o să spun că e bună.

- Păi dacă tot spui că e bună, interveni tatăl, de ce să nu spui că e foarte bună ?

- Da, zic, e foarte bună.

Sună telefonul. E mătuşa. Mă întreabă cum e piesa nepotului. Îi spun că e foarte bună şi închide, fericită.

- Atunci, dacă e foarte bună, îmi propune autorul, scrie că e genială.

Sunt descumpănit. Nu mi se cere cumva prea mult ? Mi s-a spus şi mie în decursul carierei că am scris piese foarte bune, dar niciodată că erau geniale. Îi zic tânărului autor:

- Dragă, nu e prea devreme să fii genial ?

- Dar ce legătură are vârsta cu genialitatea ?

Avea dreptate. Poţi să fii genial şi la şase ani, cazul lui Mozart.

- Ce te tot scremi atâta ? se enervează tatăl. Dacă vrei să-i faci un serviciu, fă-i-l. Dacă nu, nu.

- Hai, dom'le, insistă fiul, fă-mă geniu, ce dracu !

Mă gândesc temeinic circa un minut.

- Îmi pare rău, zic, dar nu pot. Pentru mine acest cuvânt e sfânt.

Cei doi se ridicară extrem de nervoşi şi vin spre mine. Doamne, îmi zic, de nu mi-ar da cu ceva în cap, să mă lase schilod ... Din fericire, se opresc la doi paşi.

- Bine, mă, îmi zice autorul cel tânăr, cu o scârbă nemărginită, luaţi-le voi, consacraţii, pe toate ! Noi, începătorii, să crăpăm !

Îşi iau damigeana şi pasărea şi pleacă spre uşă. Tatăl se întoarce şi mă scuipă.

- Vedea-te-aş anonim !

Cum ies ei, sună telefonul. E mătuşa.

- Ce-ai făcut ? L-ai servit pe băiat ?

- Nu, zic, din păcate. Cere prea mult. Nu pot.

- Dar eu, urlă ea în receptor, când aveai râie şi-ai venit la mine să te ung cu toate alifiile, eu cum am putut ?

Fug în balcon. Cei doi sunt jos, pe trotuar.

- Alo ! strig eu.

- Ce vrei ? mă întreabă autorul, bosumflat.

- Vino, dom'le înapoi...

(Dragoste bolnavă, 1980)

AUDIENȚA

Cu zece ani în urmă, m-am înscris și eu pe o listă. Voiam să intru în audiență la cineva ca să cer ceva și mi s-a spus că pentru asta trebuie să mă înscriu pe o listă, să las numărul de telefon și să aștept. Într-o zi a sunat telefonul și o voce nazală mi-a comunicat:

- Mâine la ora zece vă primește Âldesus.
- Cine ?
- N-ați cerut dumneavoastră o audiență ?
- Am cerut, dar acum zece ani.
- Vă primește mâine, la zece.

La ora nouă și jumătate, a doua zi, eram la poartă. Portarul s-a apucat să-mi facă un bon. El era un om cumsecade, binevoitor. Nu știa însă să scrie. La școala de alfabetizare chiulise.

Făcea o literă la fiecare cinci minute.

- Nu vrei să te ajut ? i-am zis.
- Nu, că se cunoaște scrisul, mi-a răspuns.

A terminat bonul la zece și jumătate. Am fugit sus într-un suflet. Șefa de cabinet făcea un tișlaifer. Extraordinar cum mișca ca andreaua de repede. Numai la o liftieră mai văzusem o asemenea dexteritate.

- Pot să intru ? am întrebat.
- Nu, mi-a răspuns. Șeful e ocupat. Își bea cafeaua.
- Mă rog. Atunci nu-l deranjez.
- Între timp completați formularul acesta.
- E obligatoriu ?
- Obligatoriu, dar îl completați de bunăvoie.

Formularul avea 25 de pagini și 85 de rubrici, care sunau în felul acesta: "numele, prenumele și renumele", "ce culoare preferă", "dacă părinții s-au dat pe gheață, până la ce vârstă și de ce", "ce vicii a avut înainte și după" etc.

Formularul mi se părea din ce în ce mai pasionant şi l-am completat cu plăcere. De altfel, nici nu a durat mult: în şase luni am fost gata.

- Acum pot să intru ? am întrebat-o pe şefa de cabinet, care în tot acest timp fusese cu ochii pe mine.

- Acum nu se poate, mi-a răspuns. Fumează.

Şi eu sunt fumător şi ştiu ce mare e plăcerea de a fuma o ţigară în linişte. Aşa că am aşteptat vreo lună: şeful fuma ţigări de foi.

- Acum pot să intru ?

Şefa de cabinet s-a apropiat de uşă şi s-a uitat pe gaura cheii.

- Acum nu se poate: moţăie.

- Dacă moţăie, nu-l deranjez. Parcă mie nu mi se întâmplă de atâtea ori, la birou, când m-apucă somnul cel dulce, să picotesc ?

M-am pus pe aşteptat. Treceau zilele, lunile, anii. La un moment dat, am început să mă plictisesc.

În acest răstimp şefa de cabinet făcea tişlaifere.

- Eu - îi zic la un moment dat - am fost de mic copil foarte îndemânatic la lucrul manual. Nu vreţi să vă dau o mână de ajutor?

- Ba da, a acceptat ea. Ăsta (şi-mi arătă un tişlaifer minunat) e făcut tot de un solicitant.

Într-o săptămână am învăţat să fac tişlaifere şi m-am pus pe treabă. După ce am terminat vreo zece am întrebat-o:

- Acum pot să intru ?

Şefa de cabinet s-a uitat pe gaura cheii şi mi-a spus:

- Acum nu se poate: cască.

"Asta înseamnă că nu şi-a făcut somnul, mi-am zis, şi e nervos. Prefer să aştept." După ce am terminat încă un tişlaifer, şefa de cabinet s-a uitat iar pe gaura cheii.

- Nu se poate intra, mi-a zis. Ăldesus se scobeşte în dinţi.

Şi aşa au trecut încă vreo cinci ani. Între timp şefa de cabinet mi-a devenit dragă, în ciuda unor mici defecţiuni de caracter şi a unor atitudini cam înapoiate în muncă. Ne-am căsătorit. Am făcut nuntă în anticameră, cu pepsi şi cafea. După luna de miere, într-o dimineaţă, m-am prefăcut nervos şi i-am aplicat (iertaţi cuvântul) trei palme, aşa cum obişnuiau bărbaţii din trecut.

- Spune, i-am zis, dacă mă laşi sau nu să intru la şef, că altfel te omor, eşti nevasta mea şi am acest drept !

Ea a început să plângă şi să-mi spună printre lacrimi următorul text epico-romantic:

- Dragul meu, te rog iartă-mă, am să-ţi spun adevărul. Şeful meu nu mai există. A murit. Familia l-a luat şi l-a îngropat. Dar eu mă simţeam atât de ataşată de locul acesta de muncă, încât nu mi-a venit să plec. Şi atunci n-am spus la nimeni că a murit. Leafa nu e mare, dar serviciul e plăcut, camera luminoasă şi călduroasă. Rămâi şi tu aici şi vom trăi liniştiţi până la adânci bătrâneţe.

Aşa am şi făcut. Am rămas cu ea în anticameră, unde ne-am întemeiat un cămin trainic. Nu ne deranja nimeni. Când şi când suna telefonul. Ea răspundea:

- Momentan şeful e ocupat. Reveniţi sau lăsaţi numărul de telefon şi vă căutăm noi.

Altă dată venea cineva cu o hârtie. Semnam de primire, dădeam un număr şi asiguram pe respectivul că va primi răspunsul. Altă dată venea cineva să ceară o audienţă.

- Momentan, spuneam, şeful e ocupat. Lăsaţi un număr de telefon şi vă căutăm noi.

Dacă individul insista, îl supuneam la proba formularului cu 85 de rubrici. De obicei, toţi se lăsau păgubaşi la cel de-al 67-lea răspuns. Eu am fost o excepţie.

Anii trec. Leafa nu merge. De la o vreme nu ne-a mai deranjat nimeni. Nimeni nu mai sună la telefon, nimeni nu mai venea cu hârtii şi nu mai cerea audienţe. În iureşul năvalnic al vieţii, oamenii au uitat de noi. În curând, vom ieşi la pensie. Vom avea o bătrâneţe liniştită. Uneori, noaptea, când am insomnii, stau şi mă întreb: "Oare pentru ce voisem eu atunci să intru în audienţă la Âldesus ?"

(Umor, 1970)

- Moţule, şopti Suzi, somnoroasă, afundată în perne, te rog pregăteşte-mi piscina. Vreau să zac două ore şi un sfert în spumă imaculată şi în miros de brad.

Moţul sforăie alături pe ambele nări. Suzi îl scutură de umărul drept, gras şi păros, ca pe un pom încărcat cu fructe. Nimic.

- Moţule, scoală-te, te rog, e aproape douăşpe. Fă-mi cafeaua.

Moţul nu este moţ, adică ceea ce se cheamă un locuitor din Ţara Moţilor, el este născut la Buhuşi şi arată ca atare, adică destul de prăpădit şi decrepit, chel buhăit, cu faţa împânzită de vinişoare roşii, semne nefaste ale alcoolului şi tutunului. Suzi îi spune aşa pentru că pe vremuri, când era tânăr şi avea păr, purta un moţ în vârful capului, ceea ce îl făcea cât de cât simpatic.

Moţul continua să doarmă buştean, ceea ce o obliga pe Suzi să se dea jos din pat, să-şi pună nişte papuci jerpeliţi în picioare şi să se ducă în bucătărie pentru a-şi pregăti singură cafeaua. În bucătărie e o mizerie fără margini: grămezi de gunoi şi resturi de mâncare, farfurii, furculiţe şi cuţite nespălate, gândaci negri şi roiuri de muşte agresive. Suzi călcă printre gunoaie şi gândaci, indiferentă, cu ochii pe jumătate închişi, îşi pune cafeaua la fiert şi aşteaptă să dea în clocot.

- Nepreţuito, urlă Moţul din dormitor, dacă tot eşti în picioare, fă-mi şi mie una !

Nepreţuita nu răspunde, dar mai pune o ceaşcă de apă la fiert, plus o linguriţă de cafea. Între timp Moţul s-a sculat şi a intrat în baie. Şi aici mizeria e aproape desăvârşită. Cada e spartă şi inutilizabilă, oglinda la fel, pereţii afumaţi şi coşcoviţi. Piscina de care vorbea Suzi nu e, de fapt, decât o albie de tablă zincată în care se spală turnându-şi unul altuia apă caldă dintr-un cofer. De altfel, întregul apartament aşteaptă să fie zugrăvit de cinşpe ani, parchetul e negru, lustrele sparte.

Suzi aduce cafelele în dormitor. Se întinde pe pat şi soarbe din ceaşcă cu voluptate. Doamne, ce s-ar fi făcut ea dacă nu ar fi existat cafeaua pe lume, cum s-ar fi pus pe picioare în fiecare dimineaţă ? Moţul vine şi el din baie oarecum înviorat, şi-a dat cu puţină apă pe faţă, şi-a pus halatul.

- Mi-ai răcit cafeaua ? întrebă el.

- Da. Poţi s-o bei.

Moţul se duce la fereastră ca să-şi clătească privirea cu peisajul străzii.

- Uite, zice el, fără reproş, madam Maria, de vizavi, s-a întors cu două sacoşe pline cu gogoşari.

- Dacă te-ai fi dus şi tu la piaţă de la ora şase, ai fi adus gogoşari şi gogonele. Dar ţie îţi place să dormi până la prânz.

- Şi ţie la fel.

- Da, şi mie la fel.

Suzi e cooperatoare la domiciliu, adică are contract cu o cooperativă care produce nasturi şi agrafe de plastic. Primeşte materia primă, lucrează acasă respectivele produse, le predă şi primeşte suma ce i se cuvine. Cât lucrează, atât câştigă. Din păcate, lucrează destul de puţin şi primeşte destul de puţin.

Moţul este ghid la ONT în anotimpurile turistice, adică vara şi iarna. Primăvara şi toamna nu lucrează. Câştigul lui, deci, este şi el destul de limitat. Ar putea să lucreze tot anul, dar nu se simte capabil. Se mulţumeşte cu strictul necesar: o pâine, două sticle cu lapte, două sute de parizer şi cafea. În majoritatea timpului, el ascultă posturi de radio străine, iar ea citeşte romane poliţiste franţuzeşti. Uneori, stau de vorbă ceasuri întregi despre te miri ce, folosind aproape întotdeauna un ton melancolic. Copii nu au pentru că nu pot suporta copiii. Când copiii vecinilor fac gălăgie în curtea interioară, Moţul urlă la ei până răguşeşte: "Derbedeilor, scelerăţilor, ţiganilor, mitocanilor, împuţiţilor !" I-ar strânge de gât, i-ar ucide fără milă, odată l-a bătut crâncen pe unul dintre ei, dar apoi a fost nevoit să stea închis în casă aproape o lună de frica părinţilor victimei, care erau hotărâţi să-l cotonogească.

- Te duci să iei lapte şi pâine, iubitule ? întrebă ea.

- Nu, iubito. Azi te duci tu, eu am fost ieri.

- Nu mă duc.

- Foarte bine, nu te duce. O să răbdăm de foame.

Nu este pentru prima oară când nici unul dintre ei nu vrea să se ducă după cumpărături, fiind apoi nevoiți să rabde de foame. Voluptatea mizeriei le-a intrat în obișnuință. Sigur că nu e plăcut să trăiești cu o cafea și o bucată de pâine uscată, dar dulceața lenevirii în pat nu se poate asemăna cu nimic altceva, nici măcar cu mierea de albine. Ea a fost obișnuită de mică să primească mâncarea la pat, iar el a fost crescut de două mătuși care l-au răsgâiat până la 30 de ani, dându-i totul de-a gata.

- Dragul meu, spuse Suzi, sorbind ultima gură de cafea, azi-noapte am visat că primisem din partea ta cadou o mobilă "Louise Quinze" splendidă. Absolut splendidă.

- Trebuia să duci visul până la capăt, adică să mă visezi și pe mine în persoana lui Louis Quinze.

- Altă dată m-am visat trăind pe vremea faraonilor. Se făcea că eram Nefertiti și că mă căsătorisem cu ginerele meu, cu fostul soț al fiicei mele. Pe-atunci incestul nu era condamnat. Cleopatra făcea baie în lapte de iapă, de-aceea arăta atât de splendid, încât se dădeau în vânt împărații după ea. Dacă m-aș fi născut cu câteva mii de ani în urmă ... Sau măcar cu câteva sute de ani ... Mi-ar fi plăcut să fiu amanta unui artist celebru: Liszt, Mozart, Paganini, Rembradt, Villon sau chiar Balzac, care era mai gras și mai dizgrațios decât tine, dar care era atât de tandru în dragoste. Doamne, ce scrisori dumnezeiești i-a scris acelei contese poloneze sau rusoaice ! Mi-a fost dat să mă nasc în secolul douăzeci, ca să te întâlnesc pe tine și să trăim în mizerie, scuză-mă că ți-o spun, nu-ți fac nici un reproș, nici ție nu-ți place să muncești, nici mie. Dar mi-ar fi plăcut să trăiesc în lux, să mă fi dus în fiecare vară pe Coasta de Azur, să mă scald în cea mai albastră apă din lume, să joc la ruleta din Monte-Carlo, din Montreux sau Cannes.

- Montreux e în Elveția, nu e pe Coasta de Azur.

- Știu. Tu mă duci în fiecare vară zece zile în comuna 2 Mai, la un țăran turc, cu casa plină de muște și un closet în fundul curții. La teatru de când n-am mai fost ? Oho, din tinerețe ! În schimb, mă trimiți la coadă la lapte, la coadă la ouă și la coadă la spanac. Cu cultura și cu sensibilitatea mea, am ajuns să fac cumpărături. Mi-ar fi plăcut să am pe mână un rege bătrân și

libidinos, să-l înşel cu un prinţ tânăr şi gelos, să vând secrete de stat vecinilor duşmani şi să fiu arsă pe rug. Ce subiect de romane şi de seriale aş fi ajuns ! De ce nu ai şi tu un pic de vocaţie literară, ca să scrii măcar câteva pagini despre trista mea viaţă, fără trecut şi fără perspectivă?

Moţul fumează o ţigară şi se gândeşte aiurea, îl interesează pe el ce spune nevastă-sa cât negru sub unghie. Totuşi, nu trebuie să-i dea impresia că o ignoră, ea trebuie să creadă că el o ia în serios, cine ştie, poate până la urmă se duce să cumpere pâine şi lapte.

- Da' ce crezi, că eu nu m-am visat adeseori rege, împărat, şah sau faron ? Mi-ar fi plăcut să fiu stăpân al unei ţări şi să fiu propulsat de o femeie superbă şi ambiţioasă. Tu de ce nu mi-ai dat un imbold în viaţă ? De ce nu m-ai împins pe scara socială, ca să fac carieră ? Dacă erai o Vidră sau o Josefină, nu mă lăsai să dorm până la zece şi jumătate, mă sculai la şase dimineaţa şi mă trimiteai să-mi termin studiile, să muncesc, să mă zbat, să capăt o funcţie. Inteligent şi cult sunt - te-ai convins, sper -, puteam să ajung ministru. Cunosc două limbi la perfecţie, pot recita din Goethe ore întregi, dar cui foloseşte ? M-am produs odată la Casa de cultură a sectorului. Nu mă ascultau decât două babe şi tu. Restul erau în aşteptarea filmului. Ce film era ?

- Cavalerul Pardaillan.

- E posibil să fim lăsaţi în mizerie şi umilinţă, două persoane intelectuale care ar putea fi atât de utile societăţii ?

- Dar nu societatea ne lasă în mizerie. Societatea a fost destul de drăguţă cu noi. Magazinele sunt chiar la parterul blocului. Acolo avem pâinea, laptele, mezelurile. Fără să muncim aproape deloc, dispunem de strictul necesar.

Moţul se enervează cu adevărat.

- Dar asta îmi trebuie mie ? Strictul necesar ?! Srtictul necesar îl au animalele, care trăiesc de azi pe mâine. Eu vreau să trăiesc fără să am grija strictului necesar, vreau un valet care să mă servească la pat, un bucătar şi un portar.

- Avem portar la bloc.

- Vreau portarul meu personal ! Să-mi aducă ziarul la pat şi să mă anunţe când mă caută cineva.

- N-avea nici o grijă, vei fi anunţat chiar azi că a sosit tipul cu lumina. Ai cu ce plăti lumina ?!

- De ce să plătesc eu lumina ? Toate angaralele ar trebui să mi le plătească administratorul meu personal. Aş avea dreptul şi la un frizer, iar tu ai putea avea o coafeză şi o cameristă.

- Dragul meu, ca să am o cameristă trebuie, mai întâi, să am o cameră a mea. Te rog nu mă enerva, nu spune lucruri nerealiste !

- Draga mea, nu te enerva, pentru că eu nu mă enervez. Când spun că meriţi o cameristă, înseamnă că mă refer, implicit, şi la o cameră a ta. Aşa cum cred că aş avea şi eu dreptul la un birou al meu, o cameră spaţioasă, luminoasă, împodobită cu multe plante ornamentale, unde să meditez şi să-mi însemnez anumite gânduri mai mult sau mai puţin disperate. Îmi trebuie, de asemenea, o curte spaţioasă, cu alei bine îngrijite, pe care să-mi fac cele trei plimbări zilnice, ascultând cântecul privighetorilor.

Suzi începe să plângă, brusc, cu sughiţuri.

- Dar eu n-aş avea dreptul la o seră ?! Ştii cât iubesc florile, cum îmi ud muşcata din fereastră aproape zilnic şi cât îmi doresc nişte trandafiri japonezi şi nişte cactuşi. Şi ştii ce-aş mai vrea ? Să-mi dai voie să mă plimb prin grădina ta călare pe un ponei. Fireşte, nu la orele când îţi faci tu plimbările. Îmi dai voie ?

- Bineînţeles, răspunde Moţul, îngândurat. Ştii la ce mă gândesc ? Mă gândesc că un pic de călărie nu mi-ar strica nici mie, m-ar obliga să-mi ţin şira spinării dreaptă. Dar mă întreb unde am putea construi grajdurile.

- În fundul grădinii.

- Asta presupune, draga mea ca grădina să fie destul de mare pentru a nu simţi mirosul. În plus, ne trebuie un grăjdar.

- Da, o să angajăm un grăjdar. Dar şi un grădinar.

- Grăjdarul ar putea face şi treburile grădinăritului.

- Cum poţi să spui o asemenea prostie ? Grăjdăritul şi grădinăritul sunt profesii cu totul şi cu totul diferite.

- Dar crezi că am putea avea o piscină în aer liber ? Înotul m-ar întineri cu zece ani.

- Da, avem nevoie neapărat de o piscină. O piscină din marmură albastră. Am citit într-o revistă despre ultimul răcnet în materie, la americani: o instalaţie japoneză numită geakuzi, care

încălzeşte apa şi face valuri, care te masează. Actriţele de la Hollywood n-au pic de burtă. Fă şi tu rost de o instalaţie geakuzi.

- Acum, zău, că eşti absurdă ! De unde vrei să fac rost de geakuzi ?

- Te priveşte ! Vreau geakuzi ! urlă Suzi, isterică. Vreau geakuzi !

În aceeaşi clipă, cineva sună la uşă. Moţul merge în vârful picioarelor şi se uită pe vizor, după care se întoarce tot în vârful picioarelor.

- Mai încet, dragă, nu ţipa ! A venit administratorul după întreţinere.

Suzi îşi bagă singură pumnul în gură şi geme, înfundat:

- Vreau geakuzi !

(Dragoste bolnavă, 1980)

Lăcrămioara a venit pe lume ca o binefacere pentru părinţii săi trecuţi de prima tinereţe, fiind deosebit de cumsecade şi deosebit de iubitoare de copii. I-au zis Lăcrămioara pentru că prea multe lacrimi vărsaseră mama ei, tatăl ei, bunica ei în momentul când se născuse, înflorându-le casa. Încît din primii ani ai vieţii, Lăcrămioara s-a dovedit un copil foarte palid. Atât de palid, încât semăna cu o floarea-soarelui sau cu o rapiţă. Chiar aşa au şi poreclit-o colegii şi colegele de şcoală: Rapiţă, ceea ce-i producea destule suferinţe sufleteşti.

Mai târziu, când se făcuse mărişoară, clanul familiei se adună în secret şi dezbătu viitorul pe care trebuia să i-l asigure. Ce facem cu fata, ce meserie îi alegem ? aceasta era întrebarea.

- Cred că ar fi bine s-o facem doctoriţă de copii, propuse bunicul. E suavă şi delicată şi-i place să se joace cu păpuşile, deşi are aproape nouăsprezece ani.

- Nu e bine, se opune bunica, ştiţi bine cât de palidă şi galbenă e la faţă, cât de sclifosită e la mâncare, ar da un prost exemplu copiilor. S-o facem ingineră constructoare. Să ridice blocuri prin cartiere.

- Doamne fereşte, strigă mama ca din gură de şarpe, cum să ridice blocuri, ea, care e atât de firavă, de nu-şi poate duce nici ghiozdanul până la şcoală ? Ce ziceţi de-o meserie mai bănoasă ? De pildă, coafeză sau cosmeticiană.

- Vai, săriră ceilalţi, oripilaţi. În familia noastră, care a avut figuri culturale de prestigiu, să apară o coafeză ?!

După o acerbă luptă de principii şi idei, membrii maturi ai familiei au decis să-i ceară părerea Lăcrămioarei. Dacă are cumva şi ea o preferinţă ? Întrebată, galbena june a ridicat din umeri: n-are nici o idee şi nici o preferinţă, s-o lase să se mai gândească, chestiunea nu-i atât de simplă. Bine, au zis părinţii, să se mai gândească, să n-o presăm.

Lăcrămioara s-a gândit circa doi ani, vreme în care părinţii îi asigurau două luni la mare, pe timpul verii, două luni pe timpul iernii la Poiana Braşov, pentru schi, plus alte bucurii care fac deliciul tinereţii. În restul timpului fata avea un cerc de prieteni şi prietene cu care îşi omora timpul, ba la un ceai, ba la o escapadă. Într-o zi, părinţii au fost chemaţi la Miliţie, unde Lăcrămioara se afla cu un prieten, în urma unui scandal organizat într-un bar public. Întrebaţi cu ce se ocupă fata lor, părinţii au răspuns că deocamdată e în perioada de gândire şi alegere, perioadă despre care ştie oricine cât de dificlă şi pretenţioasă e. "Scurtaţi perioada", i-au sfătuit cei de la Miliţie. Ajunşi acasă, părinţii i-au pus Lăcrămioarei întrebarea fatală: ce faci ? Sensibilă cum o ştim, Lăcrămioara a început să plângă, i-a făcut brute, ameninţându-i că, dacă o obligă să-şi aleagă o meserie care nu-i place, îi blestemă toată viaţa. Părinţii i-au mai dat un răgaz de un an de zile, care s-a prelungit la trei ani, răstimp în care Lăcrămioara ducea o viaţă eminamente nocturnă, ţipând să fie lăsată în pace să-şi trăiască tinereţea, că altfel odată se enervează şi se mărită cu un tip din Insulele Canare şi-i lasă singuri. Dar, într-o dimineaţă, când Lăcrămioara tocmai sosea de la un bar, însoţită până la poartă de către tipul din Canare, tatăl, mama, bunicul şi bunica se enervară, îşi ieşiră din minţi, puseră mâna pe ea, îi aplicară o mamă de bătaie, o închiseră în casă, îi confiscară îmbrăcămintea şi-i dădură ultimul avertisment: "Dacă nu te hotărăşti să te apuci de ceva, nu mai ieşi din casă până la sfârşitul zilelor, că noi n-avem pensie ca să ne-o toci tu !"

Lăcrămioara a oftat vreme de trei zile înăuntru (o oftat şi canarezul pe afară), după care a solicitat o întrevedere cu părinţii.

- Gata, le-a zis ea,m-am decis ce să fac în viaţă.

- Slavă Domnului, au respirat bătrânii cu toţi plămânii. Ce vrei să te faci ?

- Vreau să mă fac poetă !

- Poetă ?! Minunat ! Meseria nu e prea bănoasă, dar e curată, se face la domiciliu şi aduce un frumos prestigiu familiei. Apucă-te de treabă. Scrie prima poezie. Să te vedem de ce eşti în stare.

Lăcrămioara s-a gândit o noapte întreagă, cu ochii la stele, după care s-a prezentat în fața părinților, solemnă.

- Uite, zise ea, am început prima poezie, am scris primul vers. E vorba de o poezie autobiografică și se cheamă "Rapița". Primul vers sună așa: "Sunt ca o rapiță de galbenă". Mai departe nu am putut să merg pentru că nu am rimă la "galbenă". Dacă îmi faceți rost de o rimă, continui.

După care a țulit-o pe ușă și a sărit direct în mașina tipului din Canare. S-a întors acasă după patru zile și cinci nopți, palidă și nervoasă. A răcnit la ei din ușă:

- Mi-ați găsit rima ?

Nefericiții bunici și părinți au tăcut. Nu găsiseră încă o rimă la "galbenă", deși se dăduseră cu capul de toți pereții și-i citiseră pe Eminescu și pe Coșbuc din scoarță-n scoarță. Întrebaseră prietenii, vecinii, nimeni nu le dăduse cuvântul. Se gândiseră să dea un anunț la mica publicitate sau să consulte un specialist, câte nu le treceră prin cap, numai să asigure unicei lor fiice un viitor fericit. Între timp, Lăcrămioara dispărea de acasă cu zilele și cu nopțile și-i amenința că, dacă nu-i găsesc rima mai repede, ea se mărită cu un tip nordic, proprietar de fiorduri, și-i lasă singuri la bătrânețe. Dar iată că, într-o noapte, bunica avu o puternică insomnie, se gândi ea ce se gândi și găsi o rimă la "galbenă". Sculă toată casa și le anunță vestea.

- Am găsit rima ! "Carpenă". Adică femininul de la carpen. Știu și cum vine versul următor: "Sunt ca o rapiță de galbenă / și tare în esență ca o carpenă".

- Unde e fata ?

Unde e fata ? Fata nu era acasă. Au pornit după ea s-o caute. Au bătut toate barurile și restaurantele, n-au găsit-o. Au găsit-o la Miliție, arestată, era vârâtă până-n gât într-o teribilă afacere cu valută, chestie de doi ani.

Părinții au început să-și dea cu pumnii în cap. În schimb, Lăcrămioara nu avea remușcări.

- De ce nu mi-ați găsit rima la timp ?

(Pompierul și opera, 1976)

Noaptea, pe la trei, sună cineva la uşă, nevastă-mea se duce şi deschide, apoi vine şi-mi zguduie cu furie trupul adormit.

- Vezi că te caută cineva.

- Cine ?

- Vecinu-ăla de la şase. Să nu-l aduci în casă.

Mă duc şi-l întreb, cu ochii cât mărgelele:

- Ce e dom-le ?

- Dom-le, zice, vino repede sus, pe terasă, să vezi o farfurie zburătoare. S-a oprit deasupra blocului, e mare cât un lighean.

Chipul lui fremăta de emoţie, privirea îi scăpăra. Mă duc pe terasă, în pijama, acolo mai era şi nevastă-sa, înfăşurată într-o pătură. Mă uit pe cer: stelele cu duiumul, plus câţiva luceferi sclipitori.

- S-a dus, ne comunică nevastă-sa în şoaptă. A făcut un tur şi pe urmă a luat-o încolo, spre sud. A lăsat o dâră, uitaţi că se vede. O vedeţi ?

Nu vedeam nimic, dar am spus că văd. Nu era prima oară că tipul mă scula din somn ca să-mi arate diferite obiecte curioase care se plimbă pe cer. Avea un aparat de fotografiat special şi o lunetă cu care le urmărea, plus o bibliotecă în care se aflau numeroase cărţi şi reviste pe tema OZN-urilor şi a fiinţelor extraterestre, mă chema adesea la el acasă, unde discutam nopţi întregi pe această temă fioroasă.

- Cum poţi, domnule, să dormi liniştit, când ăştia sunt gata să vină peste noi ? Dumneata nu simţi că suntem într-un groaznic pericol ?

- Nu. Până nu văd cu ochii mei, nu simt şi nu cred nimic.

- Păi i-am văzut eu ! I-a văzut şi soţia mea, a stat de vorbă au ei într-o seară, aici, pe terasă. Când am apărut eu, au fugit ca nişte laşi.

- Păi dacă sunt laşi, nu e nici un pericol.

- Păi nu sunt laşi, sunt perfizi. Deocamdată stau la pândă şi pe urmă dau lovitura. Într-o noapte o să te trezeşti cu ei în casă. Cum a păţit o mătuşă de-a mea.

- Chiar aşa ?!

- Bineînţeles. Şedea la masă, împreună cu soţul ei, discutau exact despre această problemă, când uşa s-a deschis singură, brusc, a intrat un abur de culoare verde, după care au intrat doi indivizi cu patru picioare, trei mâini şi un ochi, au tăcut vreo zece minute scobindu-se printre dinţi şi-au plecat.

- Şi mătuşa n-a zis nimic ?

- Ba da. S-a dus după ei la uşă şi le-a zis: Fir-aţi ai naibii ! Iar ei au rânjit metalic şi-au mârâit: gura !

- Crezi c-au învăţat deja limba ?

- Păi asta-i o problemă pentru ei ? Ştiu tot.

- Şi n-a anunţat Miliţia ?

- Nu. Am sfătuit-o să nu spună la nimeni nimic, altfel se răzbună. Am făcut eu imediat o informare către Societatea internaţională pentru urmărirea şi lichidarea fiinţelor extraterestre, cu sediul la Geneva, al cărei membru sunt. Preşedintele mi-a răspuns personal să continui cercetările. O nepoată de-a mea din provincie, care a locuit un timp la mine, s-a întâlnit cu un extra noaptea, în parc. S-a aşezat lângă ea, pe bancă, şi i-a spus în şoaptă: "Nu mişca, nu striga, vino după mine, că sunt extra şi-o păţeşti". A urcat-o într-o maşină ciudată, care mergea fără motor, a scos un fulger pe ochi şi-a orbit-o, a dus-o undeva, într-un subsol unde se cânta şi se dansa, apoi la un hotel de lux, ca dimineaţa să se trezească în stradă singură, cu un miliţian lângă ea, care, când a căutat-o în poşetă, i-a găsit o brichetă de aur marca "Ronson". Îţi dai seama ce tupeu din partea lor ? De ce provocări sunt în stare ? Trebuie să facem ceva, nu putem să ne lăsăm. Dumneata, care te pretinzi om inteligent, de ce stai deoparte ? Hai să formăm un grup de acţiune, să adunăm fapte şi documente şi să scriem o carte zguduitoare. Uite, am documente, am declaraţii de la martori oculari, am fotografii autentice, facem senzaţie. Ce zici ?

Era cinci dimineaţa şi mi se făcuse un somn cumplit. Plus că urma scandalul cu soţia: ea bănuia că toate chemările astea

nocturne ale vecinului erau un tertip ca să scape de-acasă în scopuri obscure.

- Domnule, am spus, până nu văd cu ochii mei, nu cred. Să văd, să pipăi, şi pe urmă cred şi mă apuc de treabă.

Intră în casă pâş-pâş, nevasta n-apucă să mârâie, că începu să urle la ea:

- Tu dormi şi habar n-ai că ...

- Taci, mă scurtă ea, brusc. Treci în pat şi lasă că-mi dai tu mâine socoteală !

M-am strecurat în pat ca o pisică şi m-am prefăcut că dorm adânc. A doua zi, mă întâlnesc cu tipul la lift.

- Ai citit chestia aia teribilă din revistă ? Aia cu copacul ?

- Nu.

- Păi de ce n-ai citit-o ? Unui cetăţean din Montevideo i-a intrat pe fereastră o frunză de culoare gri, a pătruns în crăpătura parchetului şi, în două zile, i-a crescut un copac în mijlocul casei. L-a tăiat o dată, el a crescut din nou, l-a tăiat a doua oară, iar a crescut, n-a avut ce să-i facă,a trebuit să se mute. Dar chestia cu ăla, căruia i-a invadata casa mucegaiul ? Dar ăla care s-a trezit cu grădina invadată de melci, nişte melci mari cât mieii ? Nici asta n-ai citit-o ?

Nu citisem nimic. Eram un ignorant.

- Ieri mi-a telefonat soacră-mea din Buăzu, a continuat el. O farfurie zburătoare a trecut chiar pe sub nasul lor. Pe urmă a aterizat într-o pădure. Un vânător a încercat să tragă în farfurie şi i s-a topit puşca în mână. Ce zici ? Te mai îndoieşti ?

- Da, zic, până nu văd ...

În aceeaşi seară am urmărit la televizor, la o oră târzie, serialul "Invadatorii" şi am simţit numeroşi fiori trecându-mi pe şira spinării. Dacă o fi adevărat ? M-am culcat şi-am visat toată noaptea indivizi cu degetele anchilozate care mă urmăresc şi mă terorizează. Tocmai când unul dintre ei se străduia cu destul succes să-mi smulgă o mână, am auzit soneria de la intrare. M-am trezit scăldat în sudoare, dar fericit c-am visat. M-am dus şi-am deschis, năucit de somn. În faţa mea, doi tipi cu înfăţişări extraterestre. Mi-am zis: încă nu m-am trezit, continui să halucinez. Unul dintre musafiri suflă spre mine şi din gură ieşi un

jet de flăcări. M-am retras în prima cameră, ei după mine. Mi se oprisc inima, îmi vâjâia capul. Aveau nişte căşti metalice pe cap, cu antene în creştet, în loc de urechi nişte becuri albastre, iar degetele cele mici de la mâini încremenite. În plus, amândoi rânjeau tot timpul. Mi-am zis: ăştia au aflat că nu cred în ei şi vor să mă pedepsească exemplar. Acum mă vor strânge de gât. Într-adevăr, unul mă înşfăcă de guler şi mă lipi de un perete, iar celălalt mă lovea cu ceva în ţurloaie. Atâta am apucat să spun:

- Gata, cred ...

Când mi-am revenit din leşin, cei doi extra erau pe jos. Între timp se trezise nevastă-mea, intrase peste ei cu o mătură şi-i cocoşase în bătaie. Peste cinci minute a venit Miliţia şi i-a luat ca pe nişte cârpe, după ce, mai întâi le-a scos din buzunare un mototol de sute, micile mele economii.

- De-acum n-o să te mai deranjeze vecinul, farfuristul, mi-a spus nevastă-mea, în timp ce-mi acorda asistenţa medicală şi sufletească necesară. Credea că-i merge cu mine, escrocul ?!

A doua zi, am expediat, în numele meu şi al soţiei, un raport consistent şi o adeziune către Societatea internaţională pentru urmărirea şi lichidarea fiinţelor extraterestre, cu menţiunea: "În atenţia domnului preşedinte".

(La iarbă albastră, 1973)

Tatăl şi mama îşi aşteaptă fiica să se întoarcă de la cinematograf. Fiica întârzie. Nimeni nu poate descrie îngrijorarea care-i cuprinde pe un tată şi pe o mamă când fiica lor întârzie la cinema. Nici chiar eu. Ei se plimbă prin casă şi-şi dau pumni în cap: de ce au lăsat-o, de ce, când în cartier a existat cazul unei croitorese a cărei fiică s-a dus la cinema şi a fost găsită după trei zile ca vai de ea ? Dacă ... În sfârşit, soneria. Fiica a sosit cu o întârziere de aproape două ore. E îmbujorată. În urma ei intră un tânăr cu o înfăţişare foarte ciudată şi foarte timidă. Ce e cu acest tânăr ? Fiica dă explicaţii: din întâmplare, au stat alături la film, apoi s-au plimbat prin parc, s-au îndrăgostit şi ...

- Mamă, să nu te sperii, noi doi am hotărât să ne căsătorim.

Mama şi tatăl cad pe scaun, leşinaţi. Ei, care fuseseră , la vremea lor, prieteni platonici cinci ani şi logodnici activi patru ani, nu puteau pricepe cum a fost posibil ca în câteva ore fiica lor să cunoască un tânăr, să se îndrăgostească de el şi să decidă căsătoria. Nu, aşa ceva ei nu puteau înţelege, ei simţeau că înnebunesc, că-şi pierd minţile.

- Dar cum e posibil, cum e posibil ? urlă tatăl, aproape dement.

- Tată, încearcă să fii demn, îl sfătui fiica. Nu uita că eu sunt o fiinţă modernă, un om al ultimului pătrar al secolului douăzeci. Uneori, pentru o mare iubire nu e nevoie decât o privire. Nu uita de Romeo şi Julieta.

- Te rog, urlă mama. Fără exemple din literatură ! Dacă vrei să discutăm cu exemple, ia-le din viaţă.

- Din viaţă l-am luat pe el, spuse fata, simplu. Îl iubesc. Mamă, ce sublim e acest sentiment !

Tatăl şi mama se priviră reciproc. Gluma se îngroşa. Ce era de făcut ? Îl priviră atent pe tânăr: individul părea suspect: îi tremura

o mână, i se mişca o ureche şi avea un singur ochi. Dar măcar cine era, câţi ani avea, ce meserie avea, ce şcoală urmase ?

Tânărul îşi înălţă o sprânceană şi-şi flutură o ureche.

- Ce e aceea şcoală ? întrebă el.

- Şcoala e acea instituţie unde copiii şi tinerii învaţă tot felul de lucruri folositoare despre şi pentru viaţă, răspunse tatăl, după care i se adresă mamei: Fii atentă, tipul nu ştie nici ce e aceea o şcoală, trebuie să fie un mare derbedeu, abia acum observ că e îmbrăcat în pantaloni scurţi.

- Dragă, zise mama către fată, băiatul acesta nu mi se pare normal, are partea dreaptă mai jos decât cea stângă.

- Mamă, mi-e drag cu acest defect. Câte femei superbe nu au iubit, pătimaşe, bărbaţi fără o mână, un picior, o ureche, un nas sau o gură ? Crezi că Napoleon era mai frumos decât el ?

- L-ai întrebat cum îl cheamă, dacă are părinţi, de unde e ?

- Când era să-i pună atâtea întrebări şi ce rost avea ?

- Totuşi, nu ştii nimic despre el ? Nimic ? Te măriţi cu un necunoscut ? Cu un individ de pe altă lume ?!

Fata izbucni în râs.

- Aţi ghicit: e de pe altă lume. De pe altă planetă. E extraterestru.

Cei doi părinţi căzură de pe scaune. Apoi se îngălbeniră de spaimă. Extraterestru ! Doamne, să nu le facă ceva, să nu-i strângă de gât, să nu considere că l-au jignit... Deveniră mai prudenţi şi mai amabili, nu cumva să-l enerveze.

- la loc, dragă, nu sta în picioare, îl pofti tatăl. Când aţi venit, cum aţi călătorit, cum aţi ...

Tânărului i se aprinse o lumină în frunte şi le povesti, pe scurt, că e de pe planeta numărul cutare, că a venit împreună cu familia sa formată din doi părinţi şi patru sute zece fraţi şi surori şi că se duc să-şi facă concediul în nu ştiu ce galaxie şi că s-au oprit aici doar în trecere. Curios, tatăl continuă cu diverse întrebări, vroia să ştie mai multe despre el, despre familia lui, despre existenţa lor de extratereştri.

- Şi voi sunteţi mamiferi ? Adică copiii cine-i naşte: femeia sau bărbatul ?

- Depinde cine are timp, răspunse tânărul, sec, ceea ce pe mamă o făcu să râdă.

- Interesant, interesant, zise tatăl. Scuză-mă că te întreb şi alte lucruri despre voi. De pildă, despre relaţiile dintre părinţi şi copii. Ascultă copiii sfaturile părinţilor, au respect faţă de cei care i-au născut şi crescut ? Te întreb aceste lucruri, deoarece am citit într-o carte ştiinţifico-fantastică despre o planetă unde copiii se nasc mai înţelepţi decât părinţii lor şi, pe măsură ce îmbătrânesc, părinţii primesc educaţie din partea copiilor. De pildă, la voi, copiii, când vor să se căsătorească, cer consimţământul părinţilor ?

- Nu. Invers.

- Adică părinţii cer consimţământul copiilor?! Foarte interesant, foarte interesant. Dar, dragul meu, dacă voi, după câte înţeleg, nu aveţi şcoli, de unde acumulaţi învăţătura necesară pentru viaţă ?

- Ne naştem cu ea.

- Bravo ! Înseamnă că sunteţi nişte fiinţe extrem de evoluate. De altfel, tot în cartea pe care am pomenit-o se spunea că pe planeta respectivă fiinţele respective au buzunarele pline cu pastile pentru toate cele şapte arte. Dacă vor să vadă un film, iau o pastilă, închid ochii şi văd filmul în ei înşişi. Dacă vor să vadă o anumită piesă de teatru sau să citească o carte, procedează la fel. Şi la voi e tot cu pastile ?

- Nu. La noi e cu prafuri.

Tatăl şi mama erau încântaţi. Tânărul le făcuse o impresie bună. Era isteţ, nu vorbea mult, părea dintr-o bucată. Ce dacă arăta cum arăta, ce dacă era de pe altă planetă ? S-ar putea ca fata lor să fie fericită cu el. De altfel, ea încă de mică avea o vocaţie cosmică, se uita mereu după stele, sărea de pe balcon, făcea planorism. În fond, de ce n-ar fi ea pioniera căsătoriilor interplanetare, de ce să nu intre în manuale şi în dicţionare ?

- Draga mea, rosti tatăl, solemn, aveţi consimţământul nostru. Duceţi-vă şi făceţi-vă Wassermann-ul.

Aici se ivi prima încurcătură: tânărul nu avea sânge. Aşa erau fiinţele pe planeta lor. Mă rog, o să dea ea sânge de două ori. A doua încurcătură: el trebuia să plece de îndată, familia îl aştepta îngrijorată, era pilotul principal al astronavei, fără el nu puteau

decola. Dar nu-i nimic, se duce cu ei până în galaxia respectivă şi se întoarce imediat, după care se va stabili aici cu fata şi vor întemeia o familie trainică şi cu mulţi copii. Ce înseamnă că se va întoarce imediat, cât va dura asta ? s-au interesat părinţii. O sută de ani, a răspuns tânărul, lăsându-i încremeniţi. Da, o sută de ani. De ce au rămas atât de uimiţi ? I-au explicat că o sută de ani e mai mult decât o viaţă de om, dar el n-a înţeles nimic. La ei, fiinţele erau nemuritoare. Deci, şi el era nemuritor. Ce conta la un nemuritor o sută de ani ?

Părinţii cugetară ce cugetară, după care deciseră să-şi retragă consimţământul. Nu, fiica lor nu putea să aştepte o sută de ani, îi cerea un sacrificiu prea mare. Le pare rău, dar aşa ceva nu se poate.

Atunci sări fata şi strigă, pătimaşă:

- Dragul meu, nu asculta ce spun ei. Eu te voi aştepta ! Voi învinge toate graniţele biologice şi te voi aştepta. Îţi voi dovedi că fidelitatea unei pământene îndrăgostite nu cunoaşte limite şi că demnitatea ei e mai presus de orice. Mergi sănătos şi să nu uiţi nici o clipă că aici, pe această planetă, o inimă omenească bate numai pentru tine. Drum bun ! Te aştept peste un secol. Grăbeşte-te !

Tânărul plecă. În urma lui se lăsă o tăcere îndelungată. Într-un târziu, tatăl o întrebă pe fată:

- Cum se numea filmul la care v-aţi cunoscut ?

- Puterea dragostei, îi răspunse aceasta, gânditoare. Tatăl îi şopti mamei, la ureche:

- Fir-ar ea a naibii de artă !

(Oameni cu simţul umorului, 1964)

Persoană liniştită şi burlacă, cu idealuri moderate şi aspiraţii potolite, am şi eu tabieturile mele. Nu cresc câini, pisici şi flori, dar îmi place curăţenia. Garsoniera mea e o farmacie, în faţa uşii am un preş pe care mă şterg cu deosebită grijă. E un preş de lână pură, roz bonbon, cu picăţele albastre. Preş de lână pură ?! Unora ar putea să li se pară un lux exorbitant. Un preş de lână pură în secolul sinteticului ?! Îi priveşte. Mie-mi place să mă şterg pe ceva plăcut şi de bună calitate. Vreau să-mi simt tălpile picioarelor mângâiate de ceva molcuţ, liniştitor, duios.

O vreme, vecinii mei de bloc nu au dat atenţie acestui amănunt. Cu timpul, însă ei au început să se întrebe: "De ce se şterge acest tip pe un preş de lână pură ? De ce-şi permite el un asemenea lux ? Pe cine vrea să sfideze ?" Mi s-au pus aceste întrebări cu ocazia adunării generale de dare de seamă şi alegeri din cadrul blocului. Am dat un răspuns sec şi decis: unul dintre principiile mele de viaţă este acela de a mă şterge pe ceva plăcut şi de bună calitate. Nimeni nu mă poate opri să mă şterg pe un preş de lână pură, dacă eu doresc aceasta. Preşedintele comitetului de bloc a trecut răspunsul meu în procesul verbal al şedinţei fără nici un comentariu. Simţeam, însă, din privirile colocatarilor diferite sentimente nefavorabile la adresa mea.

A doua zi, întorcându-mă de la serviciu, descopăr pe preşul din faţa uşii urmele unor picioare străine. Erau urme disproporţionate, produse, fără îndoială, de picioarele dizgraţioase ale unei brute. Da, ale unei brute ! Cineva, un om al cavernelor, se ştersese pe preşul meu, lăsând două pete monstruoase, două bucăţi de mocirlă, două mormane de noroi cleios şi scârbos. Am luat o probă şi am studiat-o. Bruta călcase mai înainte, intenţionat, pe un teren de cernoziom îngrăşat proaspăt cu bălegar de grajd. Care dintre vecinii mei puteau fi în stare de o asemenea mârşăvie fără margini, de o asemenea neomenie ? Nu mi-a fost prea greu să-l

dibuiesc. Femeia de serviciu m-a informat, contra unei atenţii în bani, că bruta nu poate fi altcineva decât domnul de la etajul şase, un tip meschin şi invidios, pe care, probabil, l-a scos din minţi faptul că eu îmi permiteam să ţin în faţa intrării un preş de lână, comod şi aspectuos. Nu cumva chiar el era tipul care-mi pusese acele întrebări insinuante în cadrul şedinţei de bloc ?

Am făcut imediat investigaţiile necesare pentru a afla cine e, de unde provine şi cu ce se ocupă. Cine credeţi că era tipul ? Un navetist oarecare, care făcea serviciul la o întreprindere agricolă din apropierea Bucureştiului. Pleca dimineaţa şi se întorcea seara. Era limpede: numai el putea să aducă pe picioare un noroi tip Bărăgan, pe care să-l depoziteze apoi pe preşul meu. "Ei bine, domnule navetist, am urlat ca o fiară, cu mine nu-ţi merge, am să mă răzbun cumplit !" Toată ziua am zăcut în pat, cu febră. Întâmplarea mă scosese din minţi. Mi-era rău, mi se umflase ficatul cât o pernă. Cum s-a înserat m-am aşezat la pândă în spatele uşii. Trebuia să-l prind şi să mă conving. La orele douăzeci şi două şi zece am început să freamăt ca o pădure de conifere. Era ora la care navetistul se întorcea acasă. I-am auzit paşii de afară, din stradă. A intrat în lift, a urcat până la etajul şase, apoi a coborât pe scări până la patru. L-am văzut prin gaura cheii apropiindu-se de uşa mea. A ezitat o clipă, s-a uitat în dreapta şi-n stânga, ca orice răufăcător de rând, după care s-a repezit sălbatic, cu bocancii lui năclăiţi cu cel mai autentic noroi rural, şi s-a şters apăsat pe preşul meu. Pe preşul meu de lână ! S-a şters o dată, de două ori, de trei ori, de patru...

Mi s-au înmuiat picioarele. M-am rezemat de zid. Nu mai avea respiraţie, inima îmi sărea din piept. Apoi mi-am revenit şi am meditat toată noaptea cum să mă răzbun pe ticălos.

În noaptea următoare l-am pândit cu doi martori oneşti şi obiectivi (persoane din bloc, pensionari cu excelentă reputaţie) şi un fotograf oficial de la cooperativa "Prestarea în imagini". Surprins asupra faptului, adică văzut şi fotografiat, navetistul a luat-o la fugă pe scări, nu înainte însă de a primi în ceafă urletul meu de satisfacţie: "La tribunal, nemernicule, la tribunal !" Chiar a doua zi dimineaţă, m-am prezentat la tribunal cu toate documentele şi i-am expus judecătorului de serviciu cazul.

- Domnule, vreau să-l pedepsiţi pe ticălos !

- Îmi pare foarte rău, mi-a spus judecătorul, dar pentru cazul dumneavoastră nu există articol. N-avem unde-l încadra. Vă înţeleg, aţi fost lezat, dar n-avem unde-l încadra.

- Vreţi să spuneţi că nu există o lege care să-l pedepsească pe acest nemernic care se şterge pe preşul meu seară de seară ? Nici măcar un articol ? Nici măcar un paragraf ?

Ei bine, nu aveau o astfel de lege, un astfel de articol. Am consultat şi un avocat. Într-adevăr, legile de azi prevăd absolut totul, dar pedepsirea unui imbecil care se şterge pe preşul altuia, nu. Orice răufăcător poate fi pedepsit, el nu !

- Ei bine, domnule, i-am spus judecătorului, am să-mi fac singur dreptate.

- Vă rog, mi-a răspuns el, politicos.

Chiar în ziua respectivă întorcându-mă acasă, am luat mai întâi liftul, am urcat la şase, m-am şters pe preşul navetistului (după ce mai înainte călcasem prin toate băltoacele), apoi am coborât liniştit în garsoniera mea. Bineînţeles, individul şi-a dat seama că a fost pedepsit şi a turbat de furie. Am simţit asta după sălbăticia cu care se ştergea pe preşul meu în seara următoare, de parc-ar fi vrut să-l sfâşie sau să-l sugrume. L-am privit, nu i-am zis nimic. A doua zi am călcat anume într-o băltoacă de ulei de maşină şi m-am şters sistematic şi temeinic pe preşul lui. Ştiam că asta o să-l scoată din minţi, şi aşa s-a întâmplat. Tipul a venit cu un cuţit şi mi-a tăiat preşul în două. Perfect. A doua zi am luat un satâr şi i-am tăiat preşul în trei. Ştiam că asta o să-l scoată din minţi, şi aşa a fost. M-a pândit pe scări şi s-a luat după mine. Eu am fugit la etajul patru, apoi m-am oprit, brusc, şi l-am întrebat:

- Ce doreşti, brută ?

- Nimic, a rânjit el. Doar să mă şterg pe preşul tău de lână pură până la sfârşitul vieţii. Am acest hobby.

- Bine, i-am răspuns, şterge-te !

Şi chiar atunci a coborât şi s-a şters pe preşul meu, de faţă cu mine. Din clipa aceea, relaţiile noastre au cunoscut un ritm îndrăcit.

El mi-a desfăcut preşul, fir cu fir, lăsându-mi în faţa uşii un ghem de aţe.

Eu i l-am făcut pe al lui bucăți-bucăți și i l-am împrăștiat pe scară.

El mi-a spart parbrizul Fiat-ului.

Eu i-am decupat cu foarfeca un metru pătrat din Trabantul lui.

El mi-a dat cu o scândură în creștet.

Eu i-am aplicat un par în moalele capului.

El mi-a rupt o mână, eu i-am rupt un picior.

El mi-a scos un ochi, eu i-am scos un dinte.

El mi-a tăiat o ureche, eu i-am tăiat buza.

El mi-a scurtat nasul, eu i-am scurtat bărbia.

Duelul continuă. Să vedem cum o să se termine.

Important e că totul s-a săvârșit până acum în cea mai desăvârșită liniște, nici unul n-a zis nici măcar "au". Nimeni, absolut nimeni din bloc nu a intervenit. Vecinii ne privesc și tac. Nici unul dintre noi nu s-a adresat justiției. Nici măcar sectoristului. Din moment ce ne putem face singuri dreptate, n-are rost. N-are rost să deranjăm autoritățile. Dacă ele nu doresc să se amestece, să nu se amestece. Mai ales că obiectul urii noastre nici nu mai există. În sensul că nu mai ținem preșuri în fața ușii. Le ținem înăuntru. Adică ne ștergem pe picioare după ce intrăm, fiecare pe prețul lui. Sunt totuși foarte curios să văd cum se va termina povestea asta. Sunt curios. Mâine îmi cumpăr o armă de vânătoare.

(La iarbă albastră, 1973)

VECINII

Netam-nesam, în garsoniera din blocşorul de pe strada X, numărul 5, s-a mutat un tânăr. Locatarii au rămas perplecşi, căci ei, în timpul acesta, umblau ca turbaţii pe la toate forurile competente să pună mâna pe respectiva garsonieră în care tocmai decedase o bătrânică lipsită de rude, căreia ei nu-i dăduseră nici măcar o cană de apă, dar despre care declarau acum că au îngrijit-o până în ultima clipă a vieţii ca pe propria lor mamă. Cum, să nu se poată ei extinde în garsoniera pe care o pândeau de ani de zile şi să vină aici un intrus ? Cine e tânărul, de unde provine, ce pile a avut şi ce învârteşte ? Nimeni nu ştia nimic. Noul locatar era de statură potrivită, îmbrăcat potrivit, cu o figură potrivită cu o figură potrivită şi cu o privire nespus de limpede şi blândă. Saluta politicos pe toată lumea, inclusiv copiii, şi nu scotea o vorbă. În schimb, ţinea toată noaptea lumina aprinsă.

Seara, locatarii se adunau în curticica blocului şi se forfecau unii pe alţii până târziu. Fiecare ştia despre fiecare cât câştigă, ce are în casă, în cămară, în portofel, în şifonier şi în noptieră, ce-a zis el, ce-a zis nevasta, ce note au copiii la şcoală, cum râde fiecare, cum plânge, cum înjură, ce înjură, cum scuipă şi ce scuipă. Nimeni nu ştia însă nimic despre tânărul mutat de curând. Mă rog, că le luase garsoniera de sub nas (când fiecare avea câte o mătuşă sau un nepot de adus din provincie) mai treacă-meargă. Dar să nu ştie ei nimic, nimic despre el ? Unde lucrează, ce lucrează, cât câştigă, ce rude are, ce mănâncă, ce bea, şi mai ales, ce face toată noaptea de ţine lumina aprinsă ? Problema a fost ridicată oficial în prima şedinţă a comitetului de bloc. Vicepreşedintele comitetului, un pensionar de boală în vârstă de 40 de ani, de profesie fost astenic, a ţinut un referat prin care a demonstrat că această situaţie nu poate dura la infinit, iată, printre ei a venit un locatar nou, au trecut deja două săptămâni şi ei nu ştiu nimic despre el. Drept pentru care s-a propus ca femeia de

serviciu să-şi ia treburile în serios şi să observe tot ce e de observat în legătură cu noul locatar, urmând să întocmească apoi o notă informativă. Imediat, aceasta a început să mătur, să spele şi să şteargă praful numai pe la uşa tânărului, a descoperit o crăpătură în uşă, a lărgit-o la maximum şi privea, zilnic, înăuntru. A venit, după câteva zile, cu un raport precis: individul e suspect. În sensul că dinăuntru se aud tot felul de zgomote suspecte. Comitetul a autorizat femeia de serviciu să pătrundă în grasonieră prin orice mijloace şi să vadă situaţia cu ochii ei. Femeia a sunat a doua zi la uşă şi i-a spus tânărului că ea ar dori să-i mătur prin casă voluntar, la care locatarul a răspuns sec: mulţumesc, mătur şi singur. Ceea ce i-a scos din minţi pe membrii comitetului de bloc, care au făcut imediat două note informative: una către ICRAL, în sensul că locatarul nu-şi îngrijeşte locuinţa, adică nu mătură, şi una către IDEB, în sensul că locatarul consumă curent electric cu nesăbuinţă, tocmai acum, când se pune atâta preţ pe economii. ICRAL-ul şi IDEB-ul ca două instituţii vivace ce sunt, au răspuns prompt după trei luni cum că: prima se deplasează la faţa locului numai în caz că locatarul îşi demolează locuinţa, iar a doua apreciază că un locatar are dreptul să consume chiar şi jumătate din producţia de curent a ţării, cu condiţia să aibă contoar şi bunăvoinţa de a plăti.

Comitetul de bloc s-a întâlnit din nou în şedinţă plenară şi a hotărât să continue investigaţiile cu mijloace proprii. În acest sens, fiica uneia dintre locatare, o tânără persoană de încredere, lucrătoare de noapte la braseriile hotelurilor "Lido" şi "Athénée Palace", a fost însărcinată să-l acosteze pe tânărul locatar, să se insinueze înăuntru şi să observe tot ce e suspect. Tânăra l-a atacat pe junele locatar în plină seară, mărturisindu-i în şoapte lascive şi languroase - în timp ce-i răsucea pe degete, cu un gest intim, cravata - că demult îl simpatizează în taină şi că tot demult ar vrea să schimbe cu el o vorbă între patru ochi, văzându-l băiat inteligent şi dorind ea nespus de mult să-şi completeze cultura generală. Tânărul i-a zâmbit suav şi s-a retras: "Mulţumesc, nu servesc".

Într-o şedinţă fulger a comitetului de bloc s-a luat din nou cazul în discuţie sub toate aspectele lui, prilej cu care un vechi

locatar, care trecuse în tinereţea lui înflăcărată prin câteva puşcării renumite şi care fusese reabilitat şi cooptat în comitet, a lansat ideea că tipul de aceea se sustrage cu atâta fanatism de sub controlul blocului, deoarece face ... (pauză - membrii comitetului au rămas cu gura căscată) bani ! Face sute, asta e ! A mai fost cândva în cartier unul, tot aşa: ardea curentul toată noaptea şi, când l-au luat, avea o sacoşă plină cu sute. Comitetul a făcut un plan de investigaţii. A doua zi, însuşi primul vicepreşedinte al comitetului de bloc (preşedintele era onorific) s-a prezentat în faţa uşii tânărului suspect şi i-a cerut întreţinerea. Locatarul a scos o sută, i-a înmânat-o, prim vicepreşedintele a prins-o cu o pensă, i-a chemat imediat şi pe ceilalţi membri ai comitetului şi au studiat-o vreme de o zi la patru lupe. Suta era nou-nouţă, mirosea a cerneală, era limpede, s-a redactat imediat o notă informativă către Miliţie. Au aşteptat o zi, nu mai aveau răbdare (de ce nu-l saltă ?), au dat telefon. Da, li s-a răspuns, suta e nou-nouţă, dar e făcută la Banca Naţională. Membrii comitetului de bloc turbau. Ce face suspectul, cine e suspectul, de ce e atât de însingurat şi de distant cu ei, de ce nu bârfeşte, de ce nu cere cu împrumut de la vecini, de ce nu primeşte vizite şi nu face chefuri până dimineaţa şi de ce ţinea lumina aprinsă toată noaptea ? Seară de seară se adunau ţaţele şi ţăţoii în curtea blocului şi începeau să-l foarfece, dar pe ce bază ? Nu aveau elemente.

În sfârşit, într-o zi a venit Salvarea şi l-a luat pe tânărul locatar. Era palid, şi-l ducea un medic de braţ. E clar, au zis vecinii, e ofticos, îl ia dracu. Dar iată, peste două zile, ziarele îi publicau fotografia cu un text semnat de un academician. Tânărul cutare a făcut o descoperire ştiinţifică de mare valoare, e un savant, o mândrie, un exemplu de dăruire şi sacrificiu. Cinste lui ! Membrii comitetului de bloc au încremenit. Să aibă ei ca locatar un savant, o mândrie, un exemplu, o celebritate şi să nu ştie nimic? Au cumpărat imediat prin colectă un buchet de zambile şi au fugit la spital să-l felicite. Medicul nu le-a dat voie să-l vadă şi să-l felicite pe tânărul care e mândria blocului, pe care ei l-au ocrotit şi ajutat ca pe copilul lor ?

În cele din rumă primul vicepreşedinte al comitetului de bloc a năvălit înăuntru pe fereastră şi i-a declarat savantului, cu lacrimi în ochi:

- Dragul meu, în numele comitetului de bloc, te pup ! Atât pot deocamdată: să te pup !

Şi l-a pupat.

(La iarbă albastră, 1973)

Nici prin cap nu ne trecea nouă, salariaţilor combinatului pentru împletituri complexe de papură, să facem o vizită în străinătate. Iată însă că, într-o bună zi, îmi sosi următoarea telegramă din partea directorului general de resort din minister: "Vino urgent". Atât eu, în calitate de director, cât şi celelalte cadre de conducere sau de specialişti, am căzut brusc pe gânduri. Eram extrem de îngânduraţi.

- E clar, a ziş şeful serviciului control tehnic de calitate - şi în clipa respectivă ne-am gândit cu toţii la ultimul scandal înfiorător izbucnit în urma lansării pe piaţă de către combinatul nostru a unui lot de poşete de damă împletite din papură, poşete care, din cauză că papura nu fusese bine uscată, intrau imediat în putrefacţie, producând o duhoare insuportabilă, astfel încât o cumpărătoare s-a exprimat în presă că, atunci când poartă o poşetă fabricată de noi, parcă ar avea agăţată de braţ o mlaştină.

În seara aceleiaşi zile am pornit spre Bucureşti având inima cât un purice. Situaţia producţiei era atât de dezastruoasă, încât mă puteam aştepta la orice.

Toată noaptea am stat la fereastra vagonului şi am meditat adânc: "Doamne, dacă ne desfiinţează, ca nerentabili, nu de mine mi-e milă, ci de colectivul pe care l-am crescut". O singură speranţă aveam: că cel ce mă chemase îmi fusese coleg de bancă la liceu. Va uita el, oare, în aceste împrejurări grele pentru combinatul nostru deficitar, că i-am suflat de atâtea ori la teze, că îi împrumutam adesea stiloul şi guma şi că ne citeam reciproc scrisorile de dragoste ?

La sosire, în Gara de Nord, am dat un bacşiş gras hamalului şi am strecurat zece lei în buzunarul unei ţigănci. E o superstiţie de care nu mă pot dezbăra: dacă dau bacşiş dimineaţa, îmi merge bine toată ziua.

După ce m-am ras la frizeria "Lido", am intrat proaspăt şi vesel în biroul directorului general. Acesta mi-a întins mâna cam posac, ceea ce m-a făcut să abordez şi eu o figură gravă şi întristată.

- Ştiu că staţi foarte prost cu producţia. Cel puţin studiaţi experienţa străină la nivelul tehnicii mondiale ? m-a întrebat.

- Da, tovarăşe director general, o studiem sistematic. Avem două abonamente colective la revista "Les impletitures des papures".

- Uite, pentru a vă scoate din situaţia grea în care vă aflaţi, am hotărât să vă creăm posibilitatea să faceţi o călătorie de studii în ţara Papură-Vodă. Sunteţi de acord ?

- Tovarăşe director general, vă mulţumesc în numele harnicului nostru colectiv şi vă asigur că ...

- Bine. Mâine să-mi comunici componenţa delegaţiei pe care ai s-o conduci.

Vestea cea minunată a ajuns ca fulgerul în combinat şi orăşel. La sosire, în gară, toţi salariaţii mă aşteptau cu flori. Am fost dus pe braţe până la maşină. O bucurie indescriptibilă se putea citi pe chipurile cadrelor de conducere, care au năvălit apoi în biroul meu.

- Acesta e un semn de caldă apreciere, nu ? mă întreba adjunctul, cu lacrimile şiroind pe obraji.

- Liniştiţi-vă ! le-am spus, sobru. Liniştiţi-vă ! Acum trebuie să trecem la treabă.

Şi, imediat, am procedat la alcătuirea delegaţiei. Ca să nu iasă nici un fel de vorbe, adică să nu se spună că sunt subiectiv şi părtinitor, am numit în delegaţie toate cadrele de conducere, adică toţi şefii şi toţi adjuncţii, inclusiv un fruntaş în producţie, cu scop stimulativ. Am stabilit apoi, tot împreună, mijlocul de locomoţie pe care urma să-l folosim. După discuţii sincere şi uneori în contradictoriu, s-a ales vagonul de dormit. Şi deoarece s-a ajuns la concluzia că delegaţia noastră, formată din douăzeci de persoane, nu umple un vagon întreg, s-a ivit spontan propunerea de a lua şi soţiile cu noi. Deşi la început am fost şocat de îndrăzneala ideii, mai târziu am susţinut-o şi eu, pe considerentul că, decât să mâncăm hrană rece pe drum şi să ne îmbolnăvim de stomac, e

mai indicat şi de preferat să avem soţiile lângă noi, soţii care pot oricând improviza ceva cald, la reşou. În al doilea rând, mi-am zis, altfel se vor comporta din punct de vedere moral delegaţii, ştiind că în apropierea lor se află ochiul necruţător al nevestelor.

În sfârşit, după pregătiri care au durat o lună de zile şi în timpul cărora membrii delegaţiei au fost scoşi din producţie, am plecat. Călătoria a decurs în mod plăcut şi a durat două săptămâni, vreme în care am privit peisajele în colectiv, am făcut audiţii la radio colectiv, am jucat piese în colectiv, distrându-ne de minune.

Am ajuns în ţara lui Papură-Vodă într-o minunată dimineaţă de vară, cu mult soare şi cer senin, ceea ce a produs o desăvârşită bună dispoziţie în sufletele delegaţiei noastre. După ce ne-am instalat cu toţii într-un hotel confortabil şi plăcut, ocupând un etaj întreg, am făcut o plimbare de agrement prin oraş. A doua zi, la propunerea uneia dintre soţii, am hotărât să vizităm în mod organizat muzeele oraşului, precum şi celelalte monumente de artă, urmând ca, între timp, un membru al delegaţiei noastre să se ocupe intens de organizarea vizitei de documentare la fabrica de papură din localitate. Vizitarea organizată a muzeelor şi celorlalte monumente de artă nu ne-au luat decât patru zile, după care, la propunerea unei alte soţii, am făcut o raită de câteva zile prin magazine, fie pentru a face diferite cumpărături personale (blugi, cosmetice etc.), fie pentru a ne interesa de preţuri şi a face diferite comparaţii şi comentarii.

Abia în ziua a opta colegul nostru ne-a anunţat că, după ce a bâjbâit o săptămână pe străzile oraşului (nefericitul era şi miop), a descoperit, în sfârşit, fabrica de papură pe care trebuia s-o vizităm. A doua zi ne-am şi prezentat acolo, dornici să ne însuşim experienţa şi tehnica prelucrării papurei la nivel mondial. Am fost primiţi cu amabilitate şi cu aceeaşi amabilitate plimbaţi prin diferite secţii. Din păcate, câteva dintre soţii s-au plâns că au picioarele umflate, iar altele că se plictisesc, ceea ce ne-a determinat să scurtăm vizita şi să mulţumim gazdelor pentru amabilitate. La hotel, seara, încercând să recapitulez cu membrii delegaţiei învăţămintele culese, am constat, cu oarecare enervare, că nici unul dintre harnicii mei colaboratori nu cunoşteau limba

în care se dăduseră explicaţiile în timpul vizitei în fabrică şi că nici unul dintre ei nu şi-a notat absolut nimic.

- Bine, măi tovarăşi - le-am reproşat eu, pe bună dreptate - că nu ştiţi limba e o lipsă obiectivă; dar de ce nu v-aţi notat nimic din cele văzute şi auzite ? Putem noi, oare, atunci când facem o călătorie importantă de studii, cheltuind valută-forte, să ne bizuim doar pe memorie ?!

Toţi şi-au plecat capetele, vinovaţi, şi o clipă mi-a fost chiar milă de ei, mai ales că asistau şi soţiile la această scenă neplăcută. În sfârşit, nu avea rost să repetăm vizita la fabrică, căci ne făceam de ruşine, aşa că le-am dat liber încă o zi pentru cumpărături personale.

În ultima zi am fost cu toţii să facem o vizită protocolară lui Papură-Vodă. Marele suveran al papurei era îmbrăcat într-o hlamidă de papură, şedea pe un scaun de papură şi fuma ţigări de papură. El ne-a întrebat ce impresie ne-a făcut ţara lui, iar noi i-am răspuns că, din punct de vedere al papurei, ne-a făcut o impresie corespunzătoare. După care i-am mulţumit pentru amabilitate şi ne-am retras.

În aceeaşi seară delegaţia noastră s-a îndreptat spre patrie.

Pe drum am petrecut de minune, distrându-ne în colectiv cu ajutorul diferitelor jocuri de societate, povestind diferite impresii culese etc. Odată ajunşi acasă, am împărtăşit pe larg experienţa câştigată întregului colectiv, colectiv care a primit astfel un mare ajutor în muncă.

De altfel, foarte curând, împletiturile noastre de papură luară un mare avânt.

(Umor, 1970)

Răsfoind rubrica de mică publicitate a unui ziar, nevastă-mea îmi zice:

- Ce-ar fi să câştigi şi tu un ban de revelion ? Uite ce scrie aici: "Cooperativa <<Umorul la domiciliu>> angajează definitiv sau temporar umorişti profesionişti sau semi pentru a fi livraţi clienţilor la domiciliu pe perioada sărbătorilor de iarnă".

Într-adevăr, făcându-ne câteva socoteli sumare, a reieşit că familia ar fi mult mai câştigată, din toate punctele de vedere, dacă aş lipsi de acasă în noaptea de revelion şi, în general, dacă mi-aş găsi un serviciu.

- Încearcă, mi-a zis soţia, iar eu am înţeles din felul în care mi-a vorbit că se referă la pasa destul de proastă în care mă aflam cu scrisul de circa şase luni.

Mă prezint la respectiva cooperativă şi mi se dau mai multe formulare pentru a fi completate, unele având rubrici de genul acesta: "numele, prenumele şi renumele", "unde se află rudele şi de ce", "de la cine a moştenit simţul umorului, pe ce bază şi de ce, "dacă râde în somn şi de ce" etc. În plus, a trebuit să fac mai multe analize medicale (fund de ochi, urină, VSH, Wassermann etc.) pentru a primi, în final, avizul necesar. "Normal, apt pentru angajare". Dispecerul, un tip destul de gras şi de acru, căruia nu i-am fost simpatic de la bun început, m-a anunţat că voi fi angajat doar ca zilier. Nici măcar stagiar ?! De ce ? am întrebat. Trebuie să mi se verifice posibilităţile şi antecendentele, mi s-a spus. În acest sens pentru noaptea de revelion am fost repartizat, cu încă un angajat temporar, să organizăm programul distractiv în cadrul a trei familii.

Colegul meu, epigramist ieşit la pensie, părea o fiinţă optimistă.

- Dragă, mi-a zis el, eu colaborez cu această cooperativă de mai mulţi ani şi pot spune că uneori am tras foloase foarte

consistente de pe urma ei. Nu mai departe de anul trecut, o familie acum decedată într-un incendiu, pe care am distrat-o de minune, mi-a dăruit, pe lângă spezele băneşti, şi o bucată de purcel peste care cineva turnase petrosin în loc de untdelemn, dar care bucată, bine spălată cu săpun, a putut fi consumată de către familia mea cu o reală plăcere.

La orele nouă seara eram deja prezenţi la uşa primei familii. Ni s-a deschis foarte greu, iar când ni s-a deschis, am fost confundaţi cu gunoierii şi ni s-a înmânat la fiecare câte un leu. A trebuit să sunăm din nou, cu insistenţă, să explicăm de unde suntem şi ce scop avem, pentru a fi primiţi înăuntru. Era vorba de o familie compusă din zece persoane, majoritatea trecute simţitor de prima parte a vieţii, fiinţe sobre, pensionare, cu titluri în diferite ştiinţe şi chiar arte. Ne-au privit îndelung şi în tăcere, după care cineva, care părea chiriaş principal şi şef de masă, ne-a zis scurt: "Daţi-i drumul". Fireşte, i-am dat drumul, adică am început să ne producem, fiecare după posibilităţi. Eu am spus câteva bancuri seci din ciclul lordului distrat, glume verificate în decursul anilor în faţa a tot felul de intelectuali, glume care se dovedeau fără excepţie irezistibile. De astă dată nu zâmbit nimeni. Imediat, colegul meu a abordat un repertoriu mai gros şi mai suculent, adică bancuri cu poante explozive, la care ar urla şi un surdo-mut. Ei bine, distinşii noştri clienţi continuau să nu schiţeze nici un zâmbet şi să ne privească cu acea silă reţinută şi distinsă cu care priveşte un savant o reptilă scârboasă. Panicaţi şi complexaţi de această primire răcoroasă, am lansat numărul meu de rezistenţă, păstrat anume pentru situaţiile cele mai disperate, numărul care produce întotdeauna o stare comică demenţială şi care constă din scoaterea unui foarfec bine ascuţit şi din tăierea cravatelor şi reverelor clienţilor, sfârtecarea pantalonilor şi a izmenelor etc. Poate vă imaginaţi că această ceată de ciocli a scos măcar de astă dată un zâmbet ? Vă înşelaţi. S-au privit unii pe alţii, intrigaţi, după care unul, nu chiar cel mai bătrân, dar cel mai zdravăn, cu alură de fost campion continental la categoria grea, ne-a luat de gulere, ne-a lovit cap în cap, ne-a sfâşiat hainele de pe noi, după care ne-a aruncat pe scări fără nici un cuvânt. Da, fără nici un cuvânt. Fără nici o înjurătură.

Cealaltă familie la care ne-am prezentat era o familie foarte tânără, care ne aştepta cu uşa deschisă. După ce ni s-a oferit câte o gustare, cineva a spus: "Daţi-i drumul". Am început, firește, cu cicluri de bancuri seci despre lordul distrat: "Într-o zi lordul John intră în bibliotecă şi ..." La care tipii au început să râdă ca demenţii. De ce. Nu ştiu. Nu apucam să spun mai mult de două cuvinte, pentru că tipii izbucneau în râs. Abia puţin mai târziu colegul mi-a dat de înţeles că indivizii ştiau bancurile respective şi că din această pricină râdeau după prima frază. Aşa mi s-a întâmplat şi la celelalte cicluri, pe care de asemenea le ştiau, aşa i s-a întâmplat şi colegului meu. În sfârşit, după o oră, în care respectiva familie a râs pe săturate, am fost întrebaţi: "Dar voi ceva nou nu ştiţi ?" Ştiam, sigur că ştiam şi ceva nou, ştiam tot ce era proaspăt pe piaţă în materie de haz, dar, de fiecare dată, tipii râdeau de la prima frază. Le ştiau. Nu am înţeles de ce au închiriat doi umorişti, din moment ce erau mai pricepuţi decât noi, şi de ce, fiind totuşi nişte oameni cu simţul umorului, au procedat aşa cum au procedat, adică ne-au scos pe uşa blocului afară, cu şuturi în spate. În plus, au dat şi telefon la cooperativă, zicând textual: "De unde i-aţi găsit pe tâmpiţii ăştia ?"

În fine, pe la ora trei noaptea, adică atunci când revelionul era în toi, am ajuns şi la cea de-a treia familie, o familie care putea fi acuzată de orice, în afară de faptul că nu era suficient de beată. La uşă ne-a întâmpinat un câine-lup alsacian care mirosea puternic a alcool şi care simţea o reală plăcere personală din a ne linge pe obraji, mârâind feroce la orice încercare din partea noastră de a-l potoli. Ceea ce n-am înţeles noi de la început a fost faptul că am fost puşi imediat să servim desertul la masă, un chelner gras şi agresiv adresându-ne tot timpul comenzi şi cuvinte dure, pentru ca mai târziu să fim trimişi la bucătărie şi puşi să spălăm vasele. Abia mai spre ziuă, când şeful familiei respective dădea telefon la sediu cooperativei "Umorul la domiciliu" pentru a întreba de ce nu sosesc cei doi umorişti comandaţi, s-a lămurit confuzia: fuseserăm luaţi drept tinerii debarasori ceruţi de o altă cooperativă care se ocupa cu servirea şi deservirea la domiciliu.

Pe la ora şase dimineaţa m-am întors acasă frânt de oboseală şi flămând mort. Familia mea dormea, drept pentru care soţia a zbierat la mine în timp ce mă desclăţam: "Mai încet, smintitule !"

Peste câteva zile am fost chemat la sediul cooperativei "Umorul la domiciliu". Cu acest prilej m-au anunţat că mi s-a imputat suma de trei mii opt sute cincizeci şi şase de lei, adică mai multe costume de haine, numeroase farfurii şi un câine de rasă, care a decedat din cauza alcoolismului, totul pe din două cu colegul meu, epigramistul. Am plătit suma, dar n-am înţeles un lucru: de ce ni s-a imputat şi câinele ?

(Pompierul şi opera, 1976)

Mă aflam, înr-o zi, în sala unui tribunal (aş putea să vă spun, eventual, pentru ce anume, dar n-am chef) şi, cu această ocazie, am asistat la un proces interesant. Interesant pentru mine, ca literat şi publicist, care culeg tot felul de poveşti şi întâmplări, de ici, de colo, ca să-mi scot pâinea săptămânală, nu pentru dumneavoastră, care ştiţi atâtea. La un moment dat a fost adus în faţa onoratei curţi un individ cu o figură destul de cumsecade, în puterea vârstei, bine hrănit, mulţumit de el însuşi şi care purta pe faţă chiar o anumită veselie. Cu alte cuvinte, aspectul lui exterior dădea de înţeles că tribunalul se află în faţa Nevinovăţiei înseşi, că totul e o glumă sau o neînţelegere. Deşi era îmbrăcat într-un costum de culoarea şi forma gratiilor, care ar putea indispune orice fiinţă normală, el zâmbea în dreapta şi-n stânga: a trimis sărutări pe vârful degetelor familiei şi a strâns cu un gest voios mâna avocatului său.

S-a trecut la citirea actului de acuzare. Din cele spuse de procuror, am înţeles următoarele: individul fusese lucrător cu o mică funcţie de răspundere în cadrul unui abator, mai precis, măcelar. La un moment dat, el a furat un bou (procurorul s-a exprimat mai elegant, precizând că "l-a sustras"). A dus boul nu ştiu unde, l-a tăiat şi l-a vândut. Interesant este cum a furat boul. În timp ce nefericita cireadă era, îndreptată spre locul de sacrificare, unul dintre boi, cel mai gras şi cel mai barosan, a luat-o ca un dement la fugă, adică şi-a părăsit colegii şi a dispărut aiurea. Din piesele aflate la dosar reieşea că inculpatul s-a dus să-l caute, l-a găsit, l-a adus înapoi, dar nu era, de fapt, boul care fugise, ci un alt bou. Adică, vorba vine bou, pentru că arăta ca o capră, era o aschimodie slabă şi mică, mai mult coada şi coarnele de el, abia avea un sfert din greutatea boului fugar. Cert este că, în urma unei descinderi care s-a făcut de către organele de resort la domiciliul individului, s-a găsit pielea boului fugar, iar carnea a

fost depistată la o rudă care tocmai avea o cumetrie. Organele de resort nu au putut să studieze fripturile pe care respectivii tocmai la consumau, împreună cu cartofi prăjiți și în compania individului infractor, dar s-au aplecat cu grijă asupra restului de carne macră care se afla la rece și a reieșit din analize că boul fusese drogat.

Drogat ?! veți întreba. Doar nu era un bou sportiv ? Ei bine, aflați că boul fusese injectat cu o substanță halucinogenă, ceva care te face să-ți iei câmpii și să nu mai știi de tine. Așa se face că animalul a luat-o ca dementul la fugă, a ieșit din cireadă și a dispărut după colțul străzii, unde avea întâlnire cu complicii săi.

Până aici, nimic deosebit, au fost hoții și mai spectaculoase, ba chiar mai de haz, căci pungașii noștri dispun, în general, de suficientă fantezie și umor. Însuși avocatul apărării a recunoscut că totul este perfect adevărat și a subliniat (m-am întrebat în folosul cui) inteligența și îndemânarea cu care a lucrat clientul său această pungășie, invocând un argument care a impresionat oarecum sala: faptul că boul a fost drogat, a subliniat omul barei, l-a ajutat pe acesta să păsească pe lumea cealaltă fără suferință, căci un animal drogat își pierde sentimentul morții, ceea ce dovedește din partea acuzatului o anumită omenie, fapt de care curtea trebuie să țină seama.

S-a dat apoi cuvântul acuzatului. Ei bine, de aici începe, de fapt, povestea noastră.

- Da, onorată curte, a spus acuzatul cu voce limpede și calmă, sunt vinovat, eu am furat boul. L-am furat și l-am tăiat. Nu atât pentru a-l valorifica și a-mi însuși pielea și carnea care se afla sub ea, cât pentru a-i scurta chinurile. Căci sărmanul bou era drogat. Or, dumneavoastră știți foarte bine din presa cotidiană ce urmări nefericite au drogurile asupra ființei vii. Mulți tineri din țările occidentale ajung niște epave din cauza hașișului, iar sportivii care se droghează își scurtează virtiginos cariera și-și pun viața în pericol. Deci, dacă se gradează din cauza drogurilor un om, care e om, atunci închipuiți-vă în ce hal ar fi ajuns bietul bou. Deci, nu faptul că l-am tăiat este important, ci faptul că l-am drogat. Pentru asta vă rog foarte mult să mă pedepsiți în mod exemplar. Mă veți întreba, însă, de ce l-am drogat. Evident, ca să-l fac să fugă din

cireadă şi să-l fur. A fura - veţi zice - ce faptă urâtă şi nedemnă ! Evident, aveţi dreptate, nimic mai urât, nimic mai nedemn pentru un om, pentru un cetăţean, decât furtul. Şi dacă aş fi furat de la un particular, mai treacă-meargă, dar am furat de la stat, din avutul obştesc, care e sfânt. Sunt vinovat, stimată curte, şi vă rog să nu aveţi nici o milă faţă de mine. Dacă mă iertaţi dumneavoastră, nu mă iert eu. Dar acum vă rog să-mi îngăduiţi câteva clipe să fiu emoţionat. Emoţionat până-n adâncul sufletului. Acum am să vă spun adevărul. Or, adevărul pe mine întotdeauna m-a emoţionat. Aproape că-mi vine să plâng. Vă rog să fiţi atenţi. Se pune întrebarea de ce am furat. De ce am furat eu, care întotdeauna am respectat avutul obştesc ca pe mama mea şi l-am iubit ca pe copilul meu. Ajungând aici, daţi-mi voie să vorbesc puţin, cu modestele mele mijloace intelectuale, despre om în general. Ce este omul ? Sunt convins că nu vă veţi încumeta să răspundeţi, şi bine faceţi, pentru că, de fapt, cu ce se ocupă filozofii de atâţia mii de ani, decât să se întrebe ce este omul, fără succes ? Cu alte cuvinte omul este mister, omul este o enigmă, un necunoscut. Singur-singurel în Univers, chinuit de infinit, obsedat de angoasa timpului şi a morţii, vai de capul lui, săracul ! În plus, el e supus fatalităţii. Fatalitatea - adică acea putere misterioasă a naturii de a face din om ce vrea - este duşmanul nostru de moarte, de ea n-avem cum să scăpăm. Am să vă dau un exemplu, dar vă rog să nu mă emoţionaţi, că şi-aşa sunt eu destul de întors pe verso. Într-o zi, nevastă-mea mă trimite la piaţă să fac cumpărături: zarzavaturi, legume şi alte chestii, printre care şi nişte ouă. Erau ouă la Alimentara, dar zic să iau de la micul producător, poate sunt mai proaspete. Singurul mic producător care se afla în piaţă era o babă. Ştiţi dumneavoastră: acele babe de la ţară, care vin la piaţă cu ouăle înfăşurate într-un frumos şi pitoresc ştergar, cusut cu motive naţionale. N-avea multe, numai zece. Zic: "Babo, cât dai ouăle, dom-le ?" Ea zice: "Doi lei, dom-le". Eu zic că e mult, ea zice că dacă nu-mi convine n-am decât să iau de la stat, eu zic că sunt prea mici, parc-ar fi de bibilică, între timp pipăi ouăle şi, brusc, las unul să-mi alunece pe mânecă, zic că nu cumpăr şi plec. Baba nu şi-a dat seama că i-a dispărut un ou, probabil că nici nu ştia să numere până la zece, iar eu ajung acasă. Pe drum, parcă-mi

pierdusem mințile, eram în culmea fericirii, mă mândream ca un idiot că i-am furat babei oul. Îi spun și nevestei (că e în sală și puteți s-o întrebați): "Dragă, ce zici de mine, am furat un ou de la o babă !" Ea s-a apucat cu mâinile de bigudiuri, că tocmai se pregătea să ieșim seara aia la un local, și mi-a zis îngrozită: "Animalule (că avea obiceiul, când era nervoasă), te-ai nenorocit ! Tu nu cunoști proverbul, că doar lucrezi în branșă ?" Care proverb?" întreb. "Păi, zice, ăla care spune că cine fură azi un ou, mâine va fura un bou. Du-te repede și dă oul înapoi." M-am dus imediat la piață, dar baba plecase. Evident, am realizat imediat în ce nenorocise intrasem și m-am dat cu capul de pereți. Nu mai aveam ce face, fatalitatea pusese laba pe mine. Căci proverbele nu sunt altceva decât legile fatalității, domnilor, dacă te-ai încadrat într-un proverb, musai să faci ce spune, altfel ești pierdut. Vorba aceea: de ce ți-e frică, tot nu scapi, sau ce ți-e scris, în frunte ți-e pus. Trebuia, deci, neapărat să fur un bou. De unde ? De unde bou în București ? Totuși, mi-am zis, dacă sunt unii care cresc câini, porci, pisici, găini, foci, ciori și sticleți în casă, de ce n-ar fi unul care să crească un bou în apartament ? Așa că am dat un anunț la ziar: "Caut urgent bou natur, indiferent vârsta sau culoare, teleonați la ..." Nici un răspuns. Ce mă fac, îmi ziceam, că trece timpul și trebuie musai să fur un bou. Atunci m-am urcat în "Opelul" meu personal, cumpărat din micile economii realizate la coșniță, și am dat o fugă în prima comună de lângă București. Am cercetat curte cu curte. Nici un bou. Vedeam biciclete, copii, rațe, motorete; boi - nu. Întreb pe un țăran: "Dom-le, dar boi n-aveți pe-aici ?" "Nu, zice el, că ne-am mecanizat. Da' pen' ce vă trebuie, ca să-l pozați sau să-l pictați ?" "Da, zic, vreau să-l fotografiez color." "Atunci vedeți că mai are o jigodie Mitică a lui Tăfleață, ăla din capul satului." Mă duc la omul respectiv, el nu era acasă, intru în curte și hai să fur boul. Când să ies cu el, se reped niște câini să mă sfâșie, apare și Mitică a lui Tăfleață și începe să mă alerge cu un par. Fug eu, fuge și el, un kilometru, doi, trei, simt că m-ajunge, scot o sută din mers, i-o las din mers, el o ia din mers, mă înjură din mers, iar eu îl salut din mers. Zic: "Cine-o mai încerca să fure un bou de la țăran, bou să se facă". Vin acasă și nevastă-mea îmi zice: "Măi, tembelule, ce-ai căutat

tu la țară, când știi bine că lucrezi la abator și că vouă vă trec zilnic prin mâini atâția boi ? De ce nu furi unul de-acolo ?" "Păi cum, zic, cum să-l fur ?" Mă sfătuiesc cu un coleg de-al meu, adică chiar cu omul care lua cirezile în primire, și el zice: "Îl faci pe unul dintre boi s-o ia razna, îl prinzi și-l furi, și-mi aduci pe urmă altul înapoi, indiferent cum o fi, să iasă la număr". Așa am și făcut. Am ochit boul cel mai zdravăn și mai frumos, i-am făcut o injecție cu un stimulent, boul a luat-o la goană, eu l-am prins și asta a fost. Dar ce era în sufletul meu când am făcut chestia asta, numai eu știu. Simțeam că-mi crapă obrajii de rușine, îmi venea să mor. În clipele acelea aveam o ură de moarte împotriva fatalității și a proverbelor, îmi ziceam tot timpul în gând: "Fir-ați ale naibii de proverbe și cine m-a pus pe mine să fur un ou, mai bine mă ouam eu, că sunt și recividist". Pe cuvântul meu dacă nu aveam lacrimi în ochi. Și-acum am, de-abia mă țin să nu plâng. Spuneți-mi, stimați judecători, cine a inventat proverbele astea nenorocite care te obligă să ajungi din om neom ?

Individul isprăvi și începu să plângă. Plângeau și cei care se aflau în sală. Avocatul hohotea, curtea nu s-a putut stăpâni nici ea, s-a emoționat și s-a retras, ștergându-și lacrimile cu poalele robelor. Când s-a întors, a anunțat sentința: trei ani închisoare.

La care individul s-a ridicat, indignat, și a zis:

- Dom-le, dar asta-i culmea !

Și așa era.

(Umor, 1970)

AMOR TÂMPIT

Directorul direcţiei pârculeţe din cadrul nu ştiu cărei instituţii (în cadrul căreia există, n-aveţi nici o grijă, şi o direcţie a parcurilor mari, una a lacurilor şi alta a fântânilor arteziene) avea o secretară bătrână, o femeie minunată, care făcea cafele minunate şi care bătea la maşină cu nouă degete deodată (pe al zecelea îl ţinea de rezervă), dar care a trebuit să iasă într-o zi la pensie pe chestie de vârstă şi de serviciu îndelungat. Cineva, un prieten, i-a recomandat directorului o nepoţică în vârstă de 21 de ani, care, terminând liceul şi dând buzna de trei ori la rând în uşa facultăţilor, s-a întrs acasă cu cucuie în cap şi s-a pus pe căutat serviciu, orice, numai secretară să fie, plăcându-i nespus de mult să vorbească la telefon şi să fiabră cafele. Directorul direcţiei pârculeţe a chemat-o s-o vizioneze personal, a vizionat-o, fata era în mini-jupă, avea nişte ochi daţi naibii de negri şi un păr la fel de negru, tapat cu migală, picioarele înalte, sâni potriviţi. Gata. A angajat-o pe loc. Salariul cam moset, că n-avea vechime, dar să te vedem cum te comporţi, mai sunt şi prime ... Directorul o chema foarte des la el în birou, ca să-şi clătească privirile lui bătrâne de o jumătate de secol în privirile ei fierbinţi în vârstă de două decenii fragede. Până când, într-o zi, a invitat-o cu el pe teren, într-o inspecţie, şi, întârziind ei într-un pârculeţ din care lipseau luminile şi vizitatorii, i-a luat o mână fragilă în mâna sa greu încercată de-ale vieţii şi i-a declarat că o iubeşte intempestiv. De-adevăratelea ? a întrebat ea, că de aventuri sunt sătulă. De-adevăratelea, a răspuns el. Ca dovadă, a doua zi i-a mărit salariul cu o categorie şi au dat fuga cu maşina instituţiei până la Snagov, unde există un restaurant cu nume haiducesc pe malul lacului şi nişte căsuţe de închiriat cu ora, cochete, ca din basme, aşezate chiar deasupra apei. Într-o săptămână amorul lor s-a încins ca incendiul din San Francisco, directorul îşi petrecea zilele până noaptea târziu cu secretara: du-o la restaurante, du-o la baruri, ia-i

flori, la-i bijuterii, până când i-a declarat franș: Dragă, nu mai pot fără tine, trebuie să facem într-un fel să ne căsătorim. Bine zise ca, e cazul, că nici eu nu mai pot altfel. Noaptea, târziu, ajungând acasă și vrând să se culce, îndrăgostitul director al direcției părculețe și-a adus aminte că are o nevastă în vârstă de 48 de ani,cu care se căsătorise în urmă cu 28 de ani și cu care avea doi băieți și o fată, fiecare ajunși la casele lor, cu situație. Nevasta și-a permis să-i atragă atenția că, de-o lună de zile, vine zilnic acasă spre dimineață, mirosind a parfum franțuzesc ca o artistă de teatru și de film, că nu a mai adus un ban în cadrul menajului tot de o lună și ce s-a întâmplat cu el ? El: nimic, treburi multe. Nevasta, ca orice nevastă, a simțit dincotro bate primejdia, i-a făcut o vizită inopinată la serviciu, a descoperit tânăra secretară, a mirosit parfumul ei, a tras concluzia cuvenită, i-a zis în față tot ce poate să zică o vajnică nevastă unei secretare, secretara a încercat să fie demnă, dar demnitatea i-a fost fatală, pentru că nevasta n-a mai rezistat și s-a repezit cu ambele mâini în coafura ei tapată, a intervenit el ca o fiară, le-a despărțit, urlând că l-a făcut de râs și l-a compromis, deși toată direcția știa ce trebuie să știe. Nevasta nu s-a oprit, l-a reclamat până unde a putut și ea, oral și în scris, dar șeful cel mai mare (care avea și el o secretară tânără și nostimă) i-a promis că o să controleze situația și o să ia măsuri. Directorul direcției părculețe a ieșit în acea seară cu secretara la un restaurant mărginaș, construit în stil popular, au discutat la un pui cu mujdei situația pe toate fețele, dar ea nu s-a liniștit (îi bătea inima, de indignare, paca-paca) până când el n-a scos dn buzunar un inel de aur cu o pietricică roșie la mijloc și nu i-a promis solemn că rezolvă situația într-un fel și că se vor căsători cât mai curând posibil. Întorcându-se acasă, directorul direcției părculețe a avut surpriza să-și găsească adunați în jurul mesei conjugale pe cei doi fii cu soțiile și pe fiica cu soțul, convocați de mama și soacra lor. Directorul i-a somat să iasă afară și să-l lase în pace, să nu se lege de fericirea lui, că-i în stare să-i desfieze. De altfel, chiar a doua zi, el a scos de pe un CEC personal și secret suma de 3 000 de lei și a introdus divorț. La înfățișare, întrebat de ce vrea să divorțeze de mama copiilor săi, directorul a declarat că ea e de vină, că și-a schimbat radical caracterul în decursul anilor, e

nervoasă foc. îi face viața imposibilă, plus că între ei s-a interpus și o flagrantă nepotrivire de nivel cultural. ea nu-i mai corespunde. plânge la comedii și râde la Regele Lear de se prăpădește. vorbește cu "este multe" și-l compromite în public. Judecătorul a respins acțiunea și atunci directorul s-a hotărât să-și lichideze nevasta prin mijloace personale. pentru că secretara zicea că nu mai are răbdare, ea nu mai suportă să se uite lumea la ea chiorâș și s-o vorbească pe la colțuri, ori-ori ! Directorul trecu la acțiune și. în aceeași noapte. când sosi acasă. se apucă să spargă vesela și mobila și să-i rupă nevestei rochiile. ca s-o bage în boală. În altă zi îi expedie o telegramă falsă prin care era anunțată. la 2 noaptea, că i-a decedat mama și i s-au sinucis două surori. poate. poate o face un infract. iar în altă zi. când mergeau pe stradă. se făcu că alunecă și o îmbrânci ca din greșeală sub autobuzul 134. dar bestia de șofer avea frâne bune. În altă noapte chemă Salvarea și o internă cu forța în Spitalul numărul 9. declarând că e nebună și că a încercat să dea foc casei și să-l omoare. dar nici asta nu-i reuși. Trecu atunci la fapte și mai energice. făcu rost de un șarpe veninos de la grădina zoologică și i-l puse în pat. șarpele a mușcat-o. dar nu cu toată convingerea. și nevasta a scăpat din nou. Disperat. bărbatul împrumută de la un fost coleg de școală, care lucra în cadrul circului. un tigru bengalez. îl aduse acasă și-l introduse în camera nevestei. dar tigrul era într-o pasă sufletească mizerabilă. n-avea chef să mănânce oameni. a înghițit pisica. s-a săturat și s-a culcat. Disperat că nevasta e mai tare ca oțelul și ca fiarele sălbatice. directorul direcției părculețe a dus tigrul înapoi la circ. i-a dat un picior în spate și a plecat să se întâlnească cu iubita. Iubita însă n-a venit la întâlnire și. tocmai când se plimba el pe străzi. năuc de durere. o văzu într-o mașină decapotabilă sub brațul unui străin din țările semicalde. I se făcu rău. se rezemă de un zid. gata-gata să dea în infarct. Colac peste pupăză, venind acasă. el află că a fost retrogradat din pricina delăsării în muncă. fiind coborât ca șef al serviciului ronduri. Cuprins de remușcări. fostul director al direcției părculețe puse capul în poalele vârstnicei și credincioasei lui soții și plânse îndelung. Ea îl mângâie. el o mângâie. prilej cu

care observară amândoi că albiseră. între timp, complet."Iartă-mă, spuse el, am fost un tâmpit."

O să spuneţi acum că povestea asta aţi mai auzit-o undeva, aţi mai văzut-o într-un film sau aţi citit-o într-o carte. Şi ce dacă ?

(La iarbă albastră, 1973)

LEGUMICULTORII

Amintirii lui Cezar Grigoriu

Două mici grădiniţe (nu mai mult de trei metri pe patru), foarte bine îngrijite şi frumos împrejmuite, într-un cartier orăşenesc. Doi bărbaţi în vârstă, intelectuali, elegant îmbrăcaţi şi înarmaţi cu câte o sapă, lucrează asupra pământului.

- Bună dimineaţa, vecine.
- Bună dimineaţa.
- Ai ieşit la prăşilă ? A câta e ?
- A patruzeci şi doua.
- Dar ce plantă ai pus acolo ?
- Fasole. Ce plantă minunată, nu-i aşa ? Ce frunze cărnoase ... Îmi place cum se caţără ... Parcă e un copil care se agaţă de gâtul unei mame ... Şi dumneata iubeşti plantele ?
- Le ador. Scuză-mă că-ţi fac această confesiune, dar pentru mine, care nu sunt decât un legumicultor amator, ca orice orăşean, şi care fac această lucrare din pură pasiune, o plantă înseamnă, uneori, mai mult decât un om, decât un prieten. Uite, am cultivat acum câţiva ani, tot aici, nişte dovleci. Simpli dovleci. O legumă pe care, uneori, suntem dispuşi să o asociem cu un cap tâmpit. "Are un cap ca un dovleac", se zice. Ei bine, nici nu-ţi imaginezi ce sensibilă şi ce inteligentă e această plantă.
- Inteligentă ?
- Da, inteligentă. Într-o dimineaţă, mă scol pe la şase fără un sfert, ies în grădiniţă, îi pun dovleacului la rădăcină câteva kilograme de îngrăşăminte chimice, câteva kilograme de prafuri biostimulatoare, pe urmă îl stropesc cu apă distilată... adică fără microbi ... Ei bine, în clipele acelea îl simt deodată cum se uită spre mine cu toate frunzele, vrând parcă să mă îmbrăţişeze şi să mă pupe, recunoscător. Pe cuvântul meu dacă nu mi-au dat lacrimile. Pur şi simplu vibra de emoţie şi de recunoştinţă.
- Presa a scris, de altfel, despre faptul că plantele şi florile sunt sensibile la muzică.

- Eu am verificat anul trecut pe un cuib de cartof, unul de roşii şi altul de mazăre. La unul i-am pus o instalaţie cu muzică rock, la altul o instalaţie cu muzică folk. La mazăre i-am pus romanţe.

- Şi la care i-a mers mai bine ?

- La mazăre. Uite-aşa avea bobul: cât nuca.

- Oricum, v-a costat ceva instalaţia muzicală.

- Două mii. Era stereo. Dar a meritat. Am scos aproape trei chile de mazăre, unul de roşii şi zece de carofi.

- Eu anul trecut am cultivat salată. Două rânduri a câte zece bucăţi. În total douăzeci.

- Le-am văzut, erau splendide. Tot cu biostimulatori ?

- Injectabili. De import. Zece lei fiola. Se injecta direct în rădăcină. A costat, dar a meritat. Salatele erau cât varza. Din păcate, le-au invadat melcii.

- Într-adevăr, melcii sunt duşmanii de moarte ai salatei. Aţi încercat cu insecticide ?

- Cincizeci de chile. M-a costat cinci sute ... Ei bine, melcii se ascundeau în cochiliile lor şi n-aveau nici pe dracu.

- Ş-au adaptat.

- În schimb s-a otrăvit câinele vecinului de la etajul doi. A trebuit să i-l plătesc. Era caniş.

- Cel puţin salata era gustoasă ?

- Un deliciu. Din păcate, m-am intoxicat din cauza insecticidelor. A trebuit să stau zece zile în spital.

- Oricum, e de preferat să te intoxici cu salata ta decât cu salata statului.

- Asta am zis şi eu. Dumneata ce cultivi anul acesta ?

- Un pepene.

- Un pepene ?!

- Da, un pepene, de ce te miri ? Există un fruct mai divin şi mai gustos decât pepenele ?

- Nu, nu există. Oricum, e un act foarte curajos.

- Într-adevăr, foarte curajos. L-am semănat încă din luna martie.

- N-a fost prea devreme ?

- Ba da, dar i-am făcut o instalație de încălzire specială. Un fel de reșou subteran. Cu termostat. Mi l-a făcut un specialist de pe strada vecină. Patru mii ... Vi-l recomand.

- Mersi. Și ? I-a mers bine ?

- Excelent, excelent. Într-o lună era de patru chile. În două de opt chile. L-am fotografiat, l-am filmat. Obiect de muzeu... Pe cinci mai s-a pârguit deja. Pe zece era copt.

- Și ? A fost gustos ?

- De unde vrei să știu ?

- Păi nu l-ai mâncat ?

- Cum să-l mănânc dacă mi l-a furat ? Zi și noapte l-am păzit cu pușca de vânătoare. În seara aia am ațipit ... Și mi l-au luat ... Avea opt chile și două sute optzeci de grame. Mă costase peste șase mii. Dar bănuiesc cine mi l-a furat. Tipul de la doi. Ăla care cultivă napi. Din invidie... L-am dat în judecată. Avocatul mi-a spus că procesul nu poate să mă coste mai mult de două mii.

- Meritã. Și acum ce cultivi ?

- Căpșuni. Deja sunt cât o nucă. O minunație.

- Și hu ți le fură ?

- Exclus ! Fiecare căpșună e conectată la un sistem de alarmă. Instalație simplă. Cinci mii cinci sute. Chilipir. Nu vrei una ? Să nu-ți fure fasolea ?

- Nu, mulțumesc. M-am lămurit cu tehnica. Am angajat un paznic. O mie jumate, masă, casă, pensie de bătrânețe, sâmbăta și duminica liber.

- Ce rasă e ?

- Țucără.

- Atunci meritã.

- Meritã, pentru că o cultiv din pasiune. Pură pasiune.

- Și cu la fel. Prășilă plăcută, vecine !

- Mulțumesc, asemenea.

(Dragoste bolnavă, 1980)

BOUL ŞI VIŢEII

Un bou ca toţi boii, adică o fiinţă blândă, cumsecade şi îndeajuns de chinuită de jugul vieţii, ajunsese la vârsta bătrâneţii înaintate cu oasele obosite şi învinse de boală. În adăpostul lui modest de la marginea păşunii, nespus de greu treceau zilele şi nopţile, fulgerate când şi când de amintirile luminoase ale tinereţii şi de bucuria gândului că toţi copiii lui ajunseseră bine pe alte meleaguri. Văzându-l că tânjeşte, vaca îi spuse într-o bună zi:

- Măi bărbate, tare te văz bătrân şi îngenuncheat de gânduri, fânul proapsăt nu-ţi mai prieşte, apa rece de izvor, nu, aerul nostru curat, aşijderea. Ia-ţi traista şi du-te pe la oraş, vizitează-ţi feciorii şi mai clăteşte-ţi şi tu privirea cu peisajul urban, că ştiu că ţi-e dor de ei, de mult nu i-ai mai văzut şi de mult nu ţi-au mai scris, probabil tare vor fi fost şi ei ocupaţi cu treburile lor orăşeneşti.

Boul o ascultă şi aşa făcu. Într-o dimineaţă îşi puse o traistă în băţ, în traistă nişte nuci şi nişte gutui pentru nepoţi, se urcă în tren şi plecă spre Bucureşti. În Gara de Nord, imediat ce coborî cu greu din personalul 1002, îşi roti privirea cea blândă şi bătrână ca să-i vadă pe cei trei fii, pe care îi anunţase prin scrisoare, cu o săptămână în urmă, că va veni. Multe şi variate persoane mişunau pe peronul deschis ca un ziar, numai cei trei viţei ai lui, crescuţi cu greu şi cu bucăţile de mâncare rupte de la gură, nu se aflau. Bătrânul bou nu zise nimic, îşi luă traista şi porni uşurel spre centru, la adresa celui mai mare dintre viţei şi, totodată, cel mai ajuns. După ce bâjbâi vreo jumătate de zi pe diferite străzi, un pionier fruntaş la învăţătură îl luă de mână şi-l duse la adresa respectivă. Boul îi dădu o nucă şi-o gutuie drept recompensă, pionierul ezită ce ezită până se hotărî să primească, după care personajul nostru bovin sună la uşa viţelului cel mare. Să tot fi trecut vreo cinci minute până când acesta deschise uşa şi alte cinci

până se căzni să-şi compună o mutră plăcut surprinsă de respectiva vizită.

- Bine venişi, tată, şi să ştii că abia acum trei minute primii scrisoarea matale, că tocmai vorbeam ieri cu soţia că poate vor veni să te întâmpine la gară măgarii ăia de fraţi ai mei, că eu tocmai am maşina la gresat.

Nevastă-sa, o viţică trupeşă, era la oglindă şi-şi punea coada pe moaţe, aşa că n-a catadicsit să-i răspundă la bună ziua, iar moşu s-a făcut că tuşeşte în clipa când aceasta îi zicea soţului printre dinţi:

- Da' de ce-a venit la noi şi nu s-a dus la ăilalţi, că ei au mai mult spaţiu excedentar ?

- Taci, a zis viţelul, că şi ai tăi dau buzna când mi-e lumea mai dragă, şi lasă că mâine îl duc la ăl mijlociu.

După care viţelul l-a aşezat pe bătrânul tată pe un scaun fără spetează, în bucătărie, şi i-a zis:

- Tată, noi o să plecăm niţel la un bairam, că suntem invitaţi, iar mata simte-te ca acasă, stai aici până venim noi, că nu stăm mult.

Au plecat viţelul cu viţica, bătrânul a aşteptat ce-a aşteptat pe scaun, încremenit, dar când s-a făcut miezul nopţii, şi-a luat inima în dinţi, a spart o nucă, a mâncat-o şi s-a culcat pe jos, în bucătărie; pardoseala era cam rece, dar curată. Când s-au întors, pe la două noaptea, viţelul şi viţica l-au trezit să-l întrebe dacă se simte bine şi să-l roage ca pe la ora 6 dimineaţa să se scoale, să se ducă să ia nişte lapte, să facă piaţa, să cumpere nişte petrosin, să ia o căldare cu apă şi să spele maşina cea roşie din faţa casei etc. Pe la prânz, când s-a sculat, viţelul l-a întrebat pe bătrân dacă a făcut toate treburile, dacă e sănătos în general, l-a chemat în bucătărie, i-a pus în faţă o bucată de pâine, plus două măsline şi jumătate, după care l-a scos pe uşa de serviciu, l-a dus până-n faţa casei viţelului cel mijlociu şi l-a lăsat acolo. Bătrânul şi blândul bou a sunat la uşa celui de-al doilea fiu, i-a deschis noră-sa, care, la început, nu-şi aducea aminte de unde îl cunoaşte şi l-a luat drept unul din ăia care vând oale, după care l-a poftit în bucătărie şi i-a declarat că fiul lui nu e acasă, a plecat naiba ştie unde, probabil are o şedinţă, după care o să se ducă la un meci de fotbal,

că așa are el obiceiul, dacă vrea să-l aștepte n-are decât, că pe ea n-o deranjează, întrucât tocmai trebuie să pice maseuza s-o frământe, căci a început să facă burtică după ultima naștere. Boul a așteptat în bucătărie câteva ceasuri, a mai spart o nucă, s-a ospătat și a ascultat cu urechile lui cam pleoștite de vârstă cum a sunat telefonul și cum noră-sa vorbea cu cineva astfel:

- Dragă, vezi că vita aia de frat-tu, pe care-l știi cât de ordinar este, l-a adus pe tat-su pe capul nostru și, ori vii și-l iei, ori mai întârzii și-i dau eu ce trebuie de înțeles și așa mai departe.

Boul s-a ridicat imediat și s-a îndreptat spre ușă, în timp ce noră-sa tocmai venise să-i spună că soțul ei și fiul lui nu mai vine acasă, întrucât tocmai l-au obligat pe linie de serviciu să plece în străinătate, undeva în Paraguay, într-o chestiune urgentă. Boul a ieșit în stradă și a început să întrebe încotro s-o ia, căci adresa vițelului celui mic n-o știa, iar înapoi la noră-sa nu-i venea să se întoarcă. Chinuit de dilemă, a rămas în stradă vreo trei ore, până când se întoarse din Paraguay fiul cel mijlociu, fiu care se arăta foarte mirat că-l găsește acolo. El se dovedi nespus de serviabil și-l conduse personal acasă la vițelul cel mic, îl introduse în lift, îi arătă pe ce buton să apese și se făcu nevăzut. Vițelul cel mic deschise de îndată, își pupă tatăl cu duioșie pe bot și-l rugă să-l scuze că-l duce în casă pe ușa de serviciu și-l lasă în camera de serviciu în noaptea respectivă, deoarece tocmai atunci îi venise șeful în vizită cu soția, plus niște cunoscuți, și n-are rost să se obosească stând cu ei, care discută numai chestii intelectuale și inaccesibile oamenilor simpli de la țară. Moșul dormi ghemuit în cămăruța de serviciu, din care lipseau patul și aerul, iar a doua zi îi spuse fiului cel mic că are arzătoarea dorință de a-i vedea pe toți cei trei viței deodată, să stea nițel de vorbă, să ciocnească un pahar cu ei și să le ureze multă sănătate din partea mamei lor, care-i visează zi și noapte, cum numai o mamă e în stare să-și viseze fiii plecați de-acasă. Vițelul cel mic zbârnâi din telefoane câteva ceasuri, folosi tot felul de expresii frățești la adresa fraților care se lăsau cam greu invitați și, în aceeași zi, toți cei trei viței se întâlniră cu tatăl lor pe teren neutru, adică într-o bodeguță plină de fum, clienți beți și chelneri murdari. Se scuzară toți trei că sunt foarte grăbiți și comandară un kilogram de vin cu patru pahare.

Bătrânul bou începu să lăcrimeze de emoţia clipei solemne, se interesă de sănătatea lor, de fericirea lor şi de starea lor materială. La a treia chestiune, fiecare dădu din colţ în colţ, dar când constatară că bătrânul nu le cere nimic, răsuflară uşuraţi. După ce băură vinul, pe care îl plătiră fifti-fifti, cei trei viţei îl mângâiară pe bătrân pe creştet şi-i spuseră împreună:

- Tată, ne bucurăm foarte mult că ai venit să ne vezi, c-o duci bine, că eşti sănătos şi uite ce te rugăm noi: mata tot eşti bătrân şi nu te mai interesează aspectele exterioare ale existenţei. Ce-ar fi să ne dai nouă pielea matale, să ne facem nişte încălţăminte pentru iarnă, căci sinteticul ăsta nu ţine deloc de cald.

Bătrânul s-a emoţionat brusc, ca orice tată când trebuia să facă un sacrificiu pentru fericirea fiilor săi, şi s-a lăsat jupuit. După care şi-a luat traista, a pornit pe jos la gară, a scos bilet cu ultimii gologani şi s-a urcat în tren. Câţiva călători cumsecade şi-au exprimat mirarea văzându-l fără piele pe el, în prag de iarnă.

- Moşule, ai scăpat cumva de la abator ? l-a întrebat unul, ironic.

- Nu, a răspuns bătrânul cu candoare, am fost în vizită pe la fiii mei.

(La iarbă albastră, 1973)

Soţul şi soţia stau în faţa televizorului. E seară. O seară obişnuită. Calmă. De toamnă. Program neutru, pe postul doi: balet. Un balerin şi o balerină zboară prin văzduh ca nişte păsări albe, cu aripi fluturânde.

Soţul fumează. Soţia fumează.

- Splendid, spune soţul.

- Ce e splendid ? întrebă soţia.

- Duetul.

- Care duet ?

- Duetul ... De la televizor...

Femeia se uită lung spre soţ şi tace câteva minute.

- Despre care duet vorbeşti tu ?

- Despre dansul acesta. Nu e un duet ?

- Cum o să fie duet ?! Duet e când se cântă. Când cântă doi inşi în acelaşi timp.

- Dar când dansează doi inşi în acelaşi timp nu e duet ?

- Nu.

- Dar ce e ?

- Balet.

Soţul îşi stinge ţigara şi se întoarce către soţie.

- Ascultă, tu de ce nu obişnuieşti să judeci înainte de a spune ceva ? De ce nu te obişnuieşti să gândeşti logic ? Când doi inşi fac ceva împreună - ţine minte asta de la mine - înseamnă că e vorba de un duet.

- Chiar dacă taie lemne împreună ?

- Da, chiar dacă taie lemne !

- Deci noi, dacă luăm acum un fierăstrău şi tăiem un buştean, se cheamă că facem un duet ?

- Bineînţeles.

- Ascultă, de ce nu te duci tu la un doctor ?

- De ce să mă duc la un doctor ?

- Pentru că te plângeai de astenie.
- Şi ce legătură are asta cu ce vorbim noi ? Care-i logica ?
- Te rog să reţii că nu primesc lecţii de logică de la tine ! Şi nici altfel de lecţii ! În douăzeci de ani, de când suntem împreună, puteai să fi înţeles asta !

Tăcere. Baletul continuă. Balerinul şi balerina sunt două vârtejuri albe care se îndepărtează, se întâlnesc, se contopesc, înaripate de acordurile divine ale muzicii.

- Splendid. Splendid duet.

Soţia se ridică şi se apropie de fotoliul în care se află soţul ei.

- Ascultă, tu vrei să mă înnebuneşti ?
- De ce ?
- Cum de ce ?
- Păi da. Te întreb de ce.
- Te rog doar atât: să taci.
- De ce să tac ? Nu pot să vorbesc în casa mea ?
- Poţi să vorbeşti, dar nu cu mine. Vorbeşte singur.
- Bine, vorbesc singur: Doamne, ce duet minunat !

Soţia se ridică, se duce alături, deschide un sertar, ia un carbaxin, ia apă din frigider şi-l înghite.

- Doamne, ce due...

Soţia scoate un urlet de fiară:

- Dar taci odată !

Soţul îi răspunde calm:

- Dar nu vorbesc cu tine. Vorbesc singur.

Soţia începe să plângă.

- Mi-a spus mie după logodnă vărul tău că eşti sadic, şi nu l-am crezut.
- Care văr ?
- Un văr cu care am copilărit. "Fii atentă, mi-a spus, e un băiat bun, dar are porniri sadice. Omoară vrăbii şi broaşte." Şi a avut dreptate.
- Dar când m-ai văzut tu pe mine omorând vrăbii şi broaşte ?
- Acum nu mai omori, dar ai omorât în copilărie. Acum sadismul tău se manifestă faţă de mine. Nu e zi în care să nu mă contrazici. Nu e zi ! De fiecare dată găseşti ceva ca să mă contrazici. Numai să-mi distrugi nervii. Să ştii că într-o zi nu mai

răspund de mine. Deşi te iubesc şi ţin la tine, mă aduci în stare să-ţi fac un rău. Nu te juca cu nervii mei ! Nu mă mai contrazice !

- Pe cuvântul meu dacă tu nu eşti într-o ureche. Cine a început în seara asta cu contrazisul ? N-ai început tu ?

- Eu am început ?

- Bineînţeles. Eu am zis: Uite ce duet grozav, şi ţie ţi-a sărit ţandăra.

- Păi cum să nu-mi sară ţandăra dacă spui tâmpenii ?

- Care tâmpenii ?

- Chestia cu duetul.

- Aia e o tâmpenie ?

- Bineînţeles.

- Ascultă, cu tine omul n-o scoate la capăt. Pleacă de-aici !

- De ce să plec eu şi să nu pleci tu ?

- Unde vrei să plec ? În stradă ? Casa, după câte ştiu, e pe numele meu.

- Şi mobila e pe numele tău ?

- Nu e pe-al meu, dar nici pe-al tău. În orice caz, nu tu ai dat banii pe ea.

- Dar ce am făcut eu cu banii mei ? Cu leafa mea ? I-am băut ?

- Nu ştiu. Ţi-ai ajutat nepoţii ... I-ai luat maică-tii loc de veci. Eu la ai mei nu le-am pus nici măcar o cruce de lemn...La înmormântarea lor n-ai catadicsit să vii. Ţi-a apărut tocmai atunci o piatră la ficat... La pomenirea de trei luni îţi ieşea măseaua de minte...

- Auzi ?

- Aud.

- Ce-ar fi să-ţi aduci aminte ce-ai făcut tu în seara când mama trăgea să moară chiar în camera în care te afli acum ?

- Ce-am făcut ?

- Te-ai îmbătat ca un porc.

- De durere. Sufeream.

- Tu ?! Care-o blestemai de faţă cu mine s-o calce tramvaiul.

- Şi ? A călcat-o ?

- Nu, dar ai fi vrut. Ai un suflet de câine. De bestie.

- Te rog să-ţi măsori cuvintele. S-ar putea să mă enervezi.

- Şi ?!

Pauză. Soţul îşi aprinde o ţigară. Soţia îşi aprinde şi ea o ţigară şi-şi şterge o lacrimă din colţul ochiului stâng. Apoi se duce în bucătărie şi face două cafele: una pentru ea, una pentru el.

- Mersi, spune soţul.

- Cu plăcere, spune soţia.

Baletul de pe micul ecran continuă. Balerinul şi balerina zboară pe scenă ca printr-un văzduh de spume şi stele.

- Doamne, zice soţul, ce duet superb ?

- Termină ! urlă soţia. Termină, că nu ştiu ce-ţi fac !

A doua zi mi se pare că unul din ei e intentat divorţ. Dar nu sunt sigur.

(Pompierul şi opera, 1976)

Guţă s-a îndrăgostit intempestiv de dactilografa Neli. Neli era cam mărunţică, cam plinuţă, dar avea un cap de păpuşă, roşie ca o tomată în obraji şi o dantură splendidă şi strălucitoare, când râdea ca se lumina încăperea. Din nefericire pentru Guţă, Neli îl plăcea pe Lupaşcu. Acesta nu era mai bine construit fiziceşte ca Guţă, dar avea umor, se pricepea să facă lumea să râdă din orice, iar cum dactilografa era o mare amatoare de bancuri, glume şi şotii, a căzut, cum se zice, cloşcă. În zadar o invita Guţă la restaurant şi discoteci, în excursii la munte şi la mare. Neli scria toată ziua bilcţele lui Lupaşcu, până când, într-o zi, a dat din râs în plâns şi i-a declarat franş: "Ce dracu, mă Lupaşcule, tu nu vezi că te iubesc de-mi sar capacele ?!" După care cei doi s-au dus în Cişmigiu, unde au decis ca el să rupă logodna cu prietena din copilărie, iar ea, când va veni Guţă s-o invite în oraş, să-i dea acestuia, pur şi simplu, un şut în fund.

Ceea ce s-a şi întâmplat. A doua zi, Guţă s-a prezentat în biroul dactilografelor cu un bucheţel de frezii plăcut mirositoare. Neli a aruncat freziile pe fereastră şi l-a întrebat pe Guţă:

- Ştii bancul cu untul ?

- Nu.

- Topeşte-te.

Guţă a ieşit afară, năuc. La patru fără un sfert, înainte de terminarea programului, a venit să-i ceară explicaţii. Dar totul era limpede: Neli coborî scările instituţiei ţinându-se de mână cu Lupaşcu şi sorbindu-l pe acesta din ochi. Va să zică, nemernicul de Lupaşcu i-o suflase pe Neli, după ce el îi făcuse curte şase luni şi zece zile, după ce a plimabt-o prin toată ţara cu Fiatul, cheltuind circa zece mii două sute de lei (avea totul scris într-un carneţel), investind în ea sentimentele şi speranţele lui cele mai pure. Ea, ca ea, o femeie necoaptă, abia ieşită din şcoala de dactilografe de doi ani, cu uşurinţe şi frivolităţi specifice, cu

capriciile şi răsfăţurile dobândite într-o familie neserioasă şi dezmembrată, dar el, Lupaşcu, cum a putut să-şi îngăduie un asemena gest infam, cum a putut să ia femeia colegului său, fără măcar să-i ceară îngăduinţa sau să-şi exprime regretul ?

Guţă n-a dormit şapte nopţi, s-a îmbătat de patru ori până a căzut sub masă, a plâns, s-a dat cu capul de pereţi, pentru ca în final să dea cu pumnul în birou, spărgând cristalul şi să urle:

- Lupaşcule, ai să mi-o plăteşti !

Poate vă imaginaţi că Guţă l-a pocnit cu un par în cap pe inamicul său, că l-a înjunghiat cu briceagul sau că i-a dat foc la casă ? Nu. El a ales o cale mai eficientă: anonimele. Adică turnătoria şi calomnia.

Prima anonimă a fost trimisă organelor de miliţie prin care Lupaşcu era denunţat că deţine averi ilicite şi o sumă importantă de dolari şi mărci vest-germane. După ce i s-au desfăcut parchetul şi faianţa din baie şi bucătărie, Lupaşcu a trebuit să alerge două luni de zile ca să adune acte prin care să dovedească că apartamentul şi maşina le-a cumpărat din bani cinstiţi sau le-a primit moştenire. Lupaşcu trebuia să plece în străinătate cu o delegaţie care urma să contracteze nişte utilaje. A fost întors acasă de la aeroportul Otopeni în urma unei anonime prin care organele erau anunţate că Lupaşcu s-a lăudat în gura mare, la restaurant, că avea să rămână (nu s-a precizat unde şi de ce). Serviciul Personal a fost, de asemenea, informat (tot printr-o anonimă) că angajatul Lupaşcu are un bunic fost moşier, un tată fost legionar, un unchi fost criminal de război, un frate fost ţărănist, că el însuşi a cântat în corul de copii al unei biserici, fapte care sunt incompatibile cu funcţia lui de şef de serviciu. Guţă a trimis numeroase alte anonime către directorul instituţiei, către direcţia de resort din minister, către ministru personal şi către organele de securitate, informându-le că Lupaşcu a desfăşurat, cu prilejul călătoriilor sale oficiale în străinătate, o bogată activitate de spionaj economic şi industrial.

Lupaşcu a fost chemat în dreapta şi-n stânga, a dat zeci de declaraţii scrise, a fost cercetat de sus până jos şi invers, fără a fi găsit vinovat. Cu toate acestea, directorul l-a chemat şi i-a spus:

- Dragă Lupaşcule, îmi pare foarte rău de tine, dar trebuie să-ţi iei transferul.

- De ce ? a întrebat Lupaşcu, indignat. Sunt vinovat cu ceva ?

- Nu, dar eşti compromis. Ai fost acuzat de atâtea, încât nu mai are nimeni încredere în tine. Îmi pare rău, erai un băiat minunat.

Lupaşcu şi-a luat transferul şi s-a angajat simplu funcţionar într-o instituţie măruntă şi stupidă. Între timp, el s-a căsătorit cu Neli, care i-a născut un copil bolnăvicios. Dar Guţă tot nu e satisfăcut. Ieri, el a trimis o anonimă în dublu exemplar (una către ICRAL şi alta către Sanepid) că numitul Lupaşcu are apartamentul plin de ploşniţe şi şobolani.

(Umorul la domiciliu, 1981)

LECȚIA

Având nevoie urgentă de o anumită sumă de bani, mi-am adus aminte că am de primit de la colegul meu Cotigă o mie de lei. I-i dădusem cu aproximativ șase luni în urmă, mi-a adus aminte nevastă-mea. A doua zi, mergând la serviciu, l-am chemat pe respectivul de-o parte și i-am spus, aproape jenat:

- Dragă Cotigă, nu te supăra, dar sunt la o mică ananghie, am nevoie de mia de lei.

- Care mie ?! m-a întrebat el, uluit.

- Mia care ți-am dat-o acum șase luni.

- Mi-ai dat tu mie acum șase luni o mie de lei ?!

- Da. Numai ții minte ? Mi-ai telefonat că nu-ți ajunge pentru un covor de mână pe care vroiai să-l iei de la "Consignația", iar cu am venit imediat și ți-am adus o mie de lei în fața Telefoanelor.

Pe Cotigă l-a umflat râsul.

- Măi băiete, du-te și te culcă !

Mi s-a urcat sângele la cap. Asta era prea de tot; după ce că-l ajut, mă face și nebun ! M-am plâns unui prieten intim, nu puteam să mai țin în mine atâta indignare: uite, dragă, așa și așa. Acesta a spus, probabil, mai departe și s-a aflat sus. Peste două ore mă cheamă șeful, un om minunat, care ține la mine și mă simpatizează realmente.

- Ce-i cu tine ? Te-ai apucat să faci glume proaste ? Mi s-a plâns Cotigă că-l calomniezi.

Îi spun că nu e vorba de o calomnie, ci de purul adevăr: acestui Cotigă i-am dat o mie de lei împrumut, iar acum refuză să recunoască, ceea ce n-ar fi prima oară. Știa el, șeful, că respectivul are o casă personală splendidă, o mașină personală splendidă și niște lucruri personale în valoare de câteva sute de mii de lei ?!

- Şi ? Crezi că toate astea le-a făcut din împrumuturi pe care nu le-a dat înapoi ?

- Nu. Vream să spun că acest Cotigă e un individ rapace şi fără scrupule, bolnav după avere, cumpără tot ce găseşte, de la tablouri şi covoare până la unelte de pescuit, deşi n-are copii şi nu pescuieşte. Pentru mine nu contează prea mult o mie de lei, deşi trăiesc modest, contează că individul are o atitudine de-a dreptul impertinentă, că e lipsit de caracter, că e necinstit, că ...

Spuneam cuvinte atât de mari şi cu atâta patimă, încât şeful s-a speriat.

- Dragă, treaba voastră, faceţi ce ştiţi, eu nu mă bag.

Peste câteva ore, Cotigă m-a avertizat să încetez de a-l mai vorbi în dreapta şi-n stânga, pentru că, altfel, mă va acţiona în justiţie. Mai mult, mă obligă să-i cer scuze în public. Soţia, căreia i-am povestit la telefon istoria cu lux de amănunte, mi-a dat şi ea de înţeles că e de preferat să-i cer scuze şi să-mi văd de treabă, nu de un proces ce ar avea nevoie familia noastră în momentul respectiv. I-am cerut scuze lui Cotigă în public, după care m-am dus la WC şi am plâns. Cum era posibil aşa ceva ? Să fiu şi excrocat şi umilit ?!

La ieşirea de la serviciu, am pornit în urma lui Cotigă. L-am ajuns pe o străduţă pustie.

- Ascultă, Cotigă, zic, acum între noi doi: tu chiar ai uitat datoria aceea sau pur şi simplu nu vrei să mi-o dai ?

Cotigă s-a oprit şi m-a privit foarte adânc şi persistent în ochi.

- Nu, n-am uitat. Ştiu că am să-ţi dau o mie de lei.

- Recunoşti ?

- Da.

- Şi ? De ce m-ai umilit ?

- N-ai înţeles ?

- Nu.

M-a privit din nou în ochi, lung de tot şi trist peste măsură.

- Am vrut să-ţi dau o lecţie, prăpăditule ! Am vrut să te fac mai deştept şi mai înţelept. Să te fac să creşti în proprii tăi ochi ... Din păcate, nu se prinde nimic de tine, eşti prea mic sufleteşte.

Îl ascultam năuc. Nu pricepeam nimic.

- Nu pricep nimic, i-am spus.

- Văd că nu pricepi. Văd. Asta e drama: că structura ta nu-ţi permite să înţelegi filozofia pe care am vrut s-o introduc în tine pe un preţ de nimic. Deşteptule, ştii ce-am vrut să-ţi demonstrez ? Că în viaţă trebuie să înveţi să dai cu împrumut şi să nu ceri niciodată înapoi ! Este tactica cea mai formidabilă de a izbândi. N-ai ştiut asta ?

- Nu !

- Cred şi eu, nu te-a dus mintea. Habar n-ai cât ai fi crescut în ochii mei dacă nu-mi cereai niciodată înapoi nenorocita aia de mie de lei ! Cât de mult m-ar fi tuşat discreţia ta ! Cât de mult m-ai fi îndatorat ! Cât de mult m-ai fi obligat să te recompensez înzecit, fără ca tu să afli nimic. Poate te lăudam şefului ... Poate îţi luam apărarea într-o şedinţă, când ai fi făut o tâmpenie... Poate te propuneam pentru o călătorie în străinătate ... Nu ştiu exact ce, dar ţi-aş fi făcut un bine, ai fi contat pe mine. Ce, nu puteai trăi fără aceşti bani ? Crăpai fără ei ? Ai stricat tot, meschinule ! Măruntule ! Lacomule !

Cotigă a plecat, iar eu am rămas rezemat de un gard. Eram copleşit de gânduri. Abia peste un sfert de oră mi-m revenit şi am început să râd în hohote: ha, ha, ha !

Câţiva trecători m-au privit cu milă.

(Umorul la domiciliu, 1981)

M-am dus cu fiul meu (în vârstă de doi ani şi opt luni) la un medic psihiatru. I-am zis medicului:

- Doctore, vezi copilul ăsta ? O să mă bage în balamuc.

Doctorul a înţeles totul din prima privire.

- E precoce ?

- Da, zic eu, e îngrozitor de precoce. Pune circa patru sute de întrebări pe zi.

- După o statistică a OMS-ului, un copil normal pune circa trei sute douăzeci de întrebări pe zi. Înseamnă că al dumitale este, într-adevăr, precoce. Ce fel de întrebări pune ?

Îngrozitoare. Îmi vine să-l strâng de gât. Adineaori, în timp ce veam la dumneata, m-a întrebat ce este culoarea albastru şi cum se formează ea. În lift m-a întrebat ce este un sincrofazotron atomic.

Medicul a consultat copilul şi l-a găsit perfect sănătos.

- Nu trebuie să-l laşi fără răspunsuri la întrebări, m-a sfătuit el. Trebuie să ai răbdare şi să-i explici totul pe înţelesul lui.

- Da, dar de la o întrebare el mai născoceşte încă douăzeci. În plus, eu am servici, nevastă-mea are servici, iar soacră-mea şi-a luat câmpii şi a fugit în provincie din cauza întrebărilor. Alaltăieri seara l-am sculat din somn pe un prieten al meu ca să-mi explice ce e acela un microprocesor. Dar mai e şi altă nenorocire: vrea tot timpul să-i spun poveşti. I-am cumpărat toate discurile care există în comerţ, le-a ascultat într-o singură zi, după care a început să caşte. Vin acasă obosit, cad pe mine de somn şi el mă pune să-i povestesc Harap Alb. Ce mă fac ? Sunt la capătul puterilor.

- Am o idee, zice doctorul. Cunosc o familie care a găsit un bătrân pensionar povestitor de basme. Bătrânul plimbă copilul cu ora şi îi spune zilnic circa cinci poveşti.

- Excelent ! strig eu. Îl angajez imediat. Dă-mi telefonul.

A doua zi, pensionarul s-a prezentat însoţit de două călduroase scrisori de recomandare din partea unor familii onorabile. Ne-am înţeles asupra preţului (destul de modest - douăzeci şi cinci de lei ora), urmând să plimbe copilul zilnic trei ore, în care să-l sature de poveşti şi basme.

După circa o săptămână, copilul meu s-a schimbat profund. Devenise tăcut şi melancolic, era absent la tot ce se petrecea în jurul lui, nu mai punea întrebări şi nu adormea decât după două carbaxine. Nevastă-mea mi-a atras atenţia, îngrijorată:

- Dragă, cu copilul ăsta se întâmplă ceva. De când îl plimbă acest pensionar nu-l mai recunosc.

- E persoană serioasă, specializat în plimbări de copii cu program de basme, a venit cu recomandări.

Lucrurile s-au agravat după încă o săptămână, în sensul că băieţelul nu mai avea poftă de mâncare şi se uita foarte des spre tavan. În plus, avea un rictus pe faţă care mi-a dat fiori. Atunci mi-a venit ideea să-i urmăresc în timpul plimbării şi, dacă se poate, să ascult ce poveşti îi spune pensionarul. Ştiam banca din parc pe care se instalau cei doi, aşa că m-am ascuns într-un boschet, la câţiva metri. Relatez exact cele auzite.

- Auzi, măi brută ? a început pensionarul cu o voce şuierătoare. Dacă mai pui o singură întrebare, îţi dau una cu bastonul de-ţi rup femurul. În caz că mă torni acasă, n-ai decât două variante: ori îţi paradesc moaca aia de şobolan obraznic, ori idiotul ăla de taică-tu mă dă afară şi atunci o să stai singur să beleşti ochii pe fereastră.

- Dar îmi spui o poveste ? îndrăzni cu glas pierdut bietul meu băieţel în vârstă de doi ani şi opt luni.

- Gura ! urlă educatorul cu ora. O să-ţi spun când am eu chef, nu când ai tu !

Pensionarul scoase din buzunar o sticlă cu vodcă şi trase din ea două gâturi prelungi.

- Bine, acceptă el, azi am să-ţi spun basmul cu Harap Alb. Îl ştii ?

- Îl ştiu.

- Nu-i nimic, îl mai auzi o dată, că nu strică. Şi nu durează mult. Fii atent. Într-o zi, împăratul nu ştiu cum, că i-am uitat

numele, cheamă pe cei trei băieţi şi le zice să se ducă la unchiul lor, în legătură cu un testament. Apropo de testament, să-ţi spun o chestie tare de tot cu o mătuşă de-a mea care le-a făcut testament la trei dintre nepoţii ei, deşi avea şase. Ăia trei care beneficiau şi ăilalţi trei care nu beneficiau s-au înjurat şi s-au scuipat douăzeci de ani pentru ca, între timp, toţi cei şase nepoţi să moară şi baba să trăiască.

Pensionarul râde de se prăpădeşte şi mai trage două gâturi de vodcă.

- Fii atent, zice el, continuăm basmul. Băiatul mic al împăratului se suie pe o mârţoagă şi pleacă la drum. Tu ai fost vreodată la hipodrom ? Ai jucat la curse ?

- Nu, dar am văzut la televizor.

- Vax. Totul e să fii de faţă. Acum şaptesprezece ani, când am câştigat eu "austriacul", toată lumea a zis că iapa Dolores vine ultima. Eu am jucat-o solistă şi ştii ce cotă mi-a dat ? Şaptezeci şi cinci la unu. În fine, merge fiul cel mic al împăratului ce merge, pe drum are tot felul de complicaţii şi aiureli, băiatul se descurcă, pentru că avea o minte ca briciul, ajunge la împărat şi împăratul, văzându-i faţa, îi zice: "Măi băiete, tu eşti vreo dublură!"

- Dar spânul ? a întrebat micuţul.

- Dă-l în paştele mă-sii de spân ! s-a enervat povestitorul. Ăla era un găinar ! Fii atent mai departe şi nu mă mai întrerupe, că mă enervezi. Unchi-su, Mazăre împă...

- Roşu-împărat, l-a corectat fiu-miu, cu timiditate.

- Nu contează culoarea, tot un drac e ! Cum ziceam, l-a pus la verificare şi l-a trimis să-i aducă o salată şi alte zarzavaturi din grădina ursului. Apropo, când am făcut eu armata, aveam camarad un zarzavagiu bulgar de lângă Giurgiu. Zarzavagiul ăsta avea obiceiul să vorbească în somn. În fiecare noapte îl auzeam zicând: "Sub bălegar... sub bălegar..." Ce dracu poate să însemne asta, mi-am zis eu, şi, până la urmă, am aflat misterul: bulgarul îşi omorâse nevasta şi o băgase sub bălegar.

Aici pensionarul povestitor, angajatul meu cu douăzeci şi cinci de lei ora, a mai tras un gât de vodcă şi a zis:

- Gata pentru azi, mergem acasă. Fii atent, dacă eşti găinar şi mă torni, ai de-a face cu mine. Intru într-o noapte pe fereastră la

ținc în cameră și-ți mănânc o ureche. Sau îți fac o injecție. Ce preferi ?

Am ieșit din boschet pe furiș și m-am întors acasă, împleticindu-mă. Nevesti-mii nu i-am spus nimic. Când pensionarul a venit cu copilul, i-am spus că vreau să-l conduc până la tramvai. După ce am făcut câțiva pași pe trotuar, l-am întrebat:

- Și cum a rămas cu zarzavagiul bulgar ? Câți ani i-au dat ?

Pensionarul s-a uitat scurt la mine, după care a început să fugă cu o vigoare incredibilă. L-am ajuns când se urca în tramvai. N-am apucat decât să-i dau un pumn în ceafă.

- Huliganule ! mi-a strigat el din mers.

(Umorul la domiciliu, 1981)

BROSCUȚA

Soția plecase undeva cu o treabă (nu are importanță unde) pentru câteva zile și, din nu știu care motiv, s-a întors mai devreme cu o zi. A deschis ușa cu cheia proprie și, așa cum se întâmplă uneori atât în viață, cât și în literatură, îl găsi pe soțul ei cu una în pat. Era o brunetă, o puștoaică, cam cârnă și cu pistrui pe față. Dormea. Soțul, auzind yala, transpiră de spaimă, o trezi cu cotul și o anunță pe juna pistruiată: "Fii atentă, a venit nevastămea". Soția văzând scena, se îngălbeni, întrebă ce înseamnă asta și se prăbuși pe un fotoliu. I se făcuse rău. Soțul veni lângă ea și o frecă cu spirt pe la tâmple, o sfătui să fie calmă, răstimp în care tânăra brunetă și pistruiată a avut timp să se îmbrace și să iasă pe ușă, nu înainte de a spune cu decență bună-seara. Soția, încă năucă de întâmplare, îl privi fix pe soț și îl întrebă din nou ce înseamnă asta. Adică, cu alte cuvinte, cerea o explicație. Adică de unde și până unde apăruse în patul lor conjugal acea tânără brunetă și goală, care era explicația, cum era posibilă o asemenea nerușinare din partea lui, bărbat de 50 de ani, căsătorit de douăzeci și cinci de ani, cu fată și băiat căsătoriți, care la rândul lor au și ei copii ?! Cum fusese posibil să comită el așa ceva ? Cum ? De ce tăcea, de ce nu dădea o explicație, cum ajunsese să decadă în asemenea hal încât să aducă în lipsa ei o femeie în apartamentul lor ?

Soțul o privi uimit, aproape stupefiat. Nu înțelegea de ce se agită, când știa foarte bine că asta îi face rău, nu înțelegea de ce nu e calmă. Adică lucrurile astea nu se pot discuta fără să se ridice glasul, fără nervi, fără scandal ? De ce nu avea răbdare, de ce intră în panică, doar știa foarte bine că el nu-i ascunde nimic și că n-a mințit-o absolut niciodată în douăzeci și cinci de ani de când sunt împreună. Povestea era foarte simplă și foarte scurtă, i-o spune franș, n-are de ce să se ascundă. Aseară, ieșind mai târziu de la serviciu, unde avusese o lucrare de terminat, era

oarecum obosit, a simțit nevoia de puțin aer liber, drept pentru care s-a urcat în "Fiat" și a plecat spre Snagov. După ce s-a plimbat puțin prin pădure, a pornit înapoi spre casă, mergea încet, era seară, aprinsese farurile, pe jos era ud, tocmai picase o ploicică, șoseaua era liberă, își aprinsese o țigară, dăduse drumul la radio. Când, la un moment dat, atenția îi fu atrasă de ceva mișcător care se afla pe mijlocul șoselei. Era o broscuță. Milos cum e, a oprit, ca să n-o clace. Broscuța a trecut prin fața mașinii, a dat să sară în iarbă, dar s-a răzgândit, s-a întors către el și-a zis: "Nene, nu mă iei și pe mine să mă plimbi cu mașina ta ?" La care el i-a zis: "De ce nu ?" iar ea s-a urcat și s-a așezat cuminte pe scaunul din față, n-a scos un cuvânt până acasă. Aici, ea l-a întrebat: "Nene, te superi dacă vin și eu cu tine acasă ?" El a zis: "Da, vino !" și ea a venit. El s-a dezbrăcat și s-a culcat în pat, drept care broscuța a făcut hop și a sărit și ea în pat. Asta-i culmea, a zis el, dar în clipa următoare broscuța s-a transformat pur și simplu într-o fată brunetă și pistruiată, exact fata pe care o văzuse cu zece minute înainte. "Ce înseamnă asta ?" a întrebat el, intrigat și uimit de fenomen, la care fata i-a răspuns foarte simplu că nu era nimic grav și ieșit din comun. Nu cu mult timp în urmă făcuse, împreună cu un grup de prieteni și prietene, o excursie în munți, acolo ea se rătăcise și se întâlnise cu o zână rea, care, invidioasă pe frumusețea și tinerețea ei, o transformase în broscuță, urmând ca blestemul să-și piardă puterea doar atunci când un bărbat avea s-o ia într-o mașină marca "Fiat" și s-o ducă în patul său. Ceea ce se și întâmplase. Pentru că ăsta era adevărul: dacă el nu o vedea pe șosea și nu o lua cu el și nu o aducea acasă, fata ar fi rămas și acum broscuță, ba, mai mult, putea s-o calce o mașină și să moară fără să-și mai revină la starea ei normală de om. Asta a fost întâmplarea, ce atâta scandal și atâția nervi pentru o nimica toată?

Soția ascultă povestea pur și simplu mută de uimire. Ia te uită ce întâmplare îi spune soțul ei, pe care îl cunoscuse cu douăzeci și cinci de ani în urmă, când era șeful ei de serviciu și o chemase odată la el în birou și o sărutase cu forța, iar ea îi dăduse o palmă, drept pentru care, a doua zi și-au făcut analizele și s-au căsătorit, de-a rămas toată instituția uimită. Soțul ei, un om care se dovedise

de o hărnicie proverbială, de o cinste tot proverbială, un tată minunat, atent, vesel, drăguţ, care la cei 50 de ani arăta excelent, sportiv, muşchiulos, cu părul grizonat pe la tâmple, soţul ei, pentru care ar fi fost în stare să-şi dea şi viaţa, pe care îl diviniza, omul acesta o înşela ! O înşela în propria lor casă şi, nu numai atât, dar o mintea cu o neruşinare absolut fără margini, însăilându-i o poveste absolut stupidă, o poveste de adormit copiii sugari, o stupizenie, o imbecilitate, o... Da, e clar, va trebui să-l părăsească, altă cale nu există, nu se poate trăi sub acelaşi acoperiş cu un om care e în stare de asemenea fapte. Dacă ar fi înşelat-o decent, fără ca ea să nu ştie nimic, poate l-ar fi iertat, dar aşa, nu, va pleca acasă la părinţi. Adică nu, nu la părinţi, pentru că dintre părinţi mai trăia doar tatăl, retras singur la Bârlad, într-o căsuţă părăginită, bătrânul se cam luase de băutură, mă rog, de asta l-ar lecui ea, dar ce face cu serviciul, ce rost are să se mute în provincie ? Se va duce la fiica ei care e căsătorită cu un inginer, un băiat foarte bun şi cumsecade, au două camere în Balta Albă, va dormi cu fetiţa lor, Alice, o răsfăţată de doi ani jumătate, care plânge toată noaptea dacă nu e legănată în braţe, şi atunci ea cum o să se ducă a doua zi la serviciu ? Năucă de nesomn, cu nervii zdrenţuiţi, numai asta mai lipsea la astenia ei cumplită. Se va duce să locuiască la fiul ei, profesor de desen, şi el are tot două camere la bloc, dar, din păcate, nu sunt separate şi, decât să dea nas în nas cu noră-sa, care se vopseşte ca o paiaţă şi care vorbeşte vulgar şi pe nas, mai bine lipsă. Se va duce la mătuşa Florenţa, care e singură, domnişoară bătrână, garsonieră centrală, pensionară liniştită, dar care fumează patruzeci de ţigări "Mărăşeşti" pe zi, pute la ea în casă mai rău ca într-o tutungerie, put hainele, mobilele, pereţii, de-ţi vine să-ţi verşi maţele. Mai avea o mătuşă, şedea prin Ferentari, dar fusese demolată, o mai fi trăind ? Sau să meargă la Geta, colega ei de serviciu, pe care a părăsit-o soţul, dar care e cam plicticoasă şi plângăcioasă. Nu, ar fi penibil să stea două femei părăsite la un loc ... Atunci unde să se ducă, unde să se ducă ? Eventual să-şi refacă viaţa cu un alt bărbat, părăsit şi el de soţie... Nu, nu, ce să refacă, ce să ... Mai bine singură, o să aibă o pensie, o să ...

Soțul terminase povestea cu broscuța de un sfert de oră și era uimit că soția lui nu-i spunea nimic, nu-i dădea nici o replică, la ce se gândea ?

- La ce te gândești, dragă ? o întrebă el, nedumerit.

- Mă gândeam, spuse ea tresărind, cu ochii în lacrimi, că ai făcut un gest umanitar, dragul meu. Numai tu ai fost în stare să oprești mașina, să iei o biată broscuță și s-o aduci acasă, ca s-o scapi de blestem, numai tu ești în stare de un asemenea gest.

După care își lipi capul de pieptul lui și izbucni în plâns. Bărbatul o lăsă să plângă pe săturate, apoi confirmă, sec:

- Da, a fost un gest.

(Pompierul și opera, 1976)

NAE SE DESCURCĂ

Lucru ştiut: există oameni care se descurcă în viaţă şi oameni care nu se descurcă. Nae (îl iau pe el de exemplu) merge, de pildă, cu maşina personală şi comite o greşeală de circulaţie. Miliţianul îl opreşte.

- Ai păţit-o, scoate suta, îi zic eu, care, cum sunt fluierat, umblu la portofel.

- Stai blând, îmi zice el.

Se duce, îi spune câteva vorbe miliţianului şi se întoarce fluierând.

- Cum te-ai descurcat ? îl întreb.

- Simplu, l-am spus că merg la o înmormântare, mi-a decedat cineva foarte drag şi apropiat din familie, mi-e sufletul zdobit de suferinţă, nici nu ştiu pe unde merg de durere. E om şi el, mi-a prezentat condoleanţe.

La noi, la cooperativă, ne-a venit un şef nou, un tip teribil de sever, tremuram toţi de frică, încă din prima zi ne-a sancţionat pentru neglijenţe în muncă de ne-au mers fulgii. Unii, mai fricoşi, se pregăteau pentru transfer. Nae ne-a calmat.

- Lăsaţi-l pe mâna mea, vi-l fac miel.

A rămas în aceeaşi seară mai târziu la birou şi s-a făcut că lucrează suplimentar, şeful l-a văzut, i-a câştigat încrederea, au ieşit la o bere. "Şefule, i-a zis Nae, în final, vino cu mine până acasă, măcar cinci minute, am o nevastă groaznic de geloasă, trebuie neapărat să-i confirmi că am fost împreună, altfel îmi distrugi căsnicia." Acasă, şeful e servit cu tot ce trebuie, inclusiv nişte căpşunică senzaţională şi nişte păstrăv proaspăt, i se pun şi două bucăţi la pachet. Acesta n-are încotro, se simte obligat să-l invite, la rândul lui, pe Nae într-o vizită în familie. Nae vede că şeful are o cumnată cam chioşpalie - ghinionul şi povara casei. "Am un băiat bun pentru ea, le şopteşte, v-o mărit într-o lună." La plecare, mai aruncă o privire prin apartamentul şefului.

îngândurat: "Aici v-ar trebui o plantă ornamentală, vă procur eu un ficus, sunt nepot de unchi cu şeful de la "Horticola". A doua zi vine cu planta şi devine pertu cu soţia şefului şi cu cumnata. Peste o săptămână îl scoate pe şef la un şpriţ şi ne cheamă şi pe noi, ca să vedem minunea; "fiara" din primele zile a devenit, într-adevăr, miel, se bate cu noi pe burtă, nu ne mai zice incapabili. Nae pune mâna şi pe prima deplasare în străinătate, pentru că, între timp, uitasem să vă spun, s-a încuscrit cu şeful, i-a măritat cumnata cu un văr de-al treilea din Buzău: băiat bun, dar fără studii, cam beţiv, nu contează.

E nemaipomenit cum se descurcă Nae în viaţă. Are casa plină cu de toate, lucruri de cea mai bună calitate, unicate luate direct din expoziţii, din depozite, la preţuri modeste, de reclamă. Aude că s-au adus în ţară, pentru testare, câteva bucăţi de automobile speciale, pe două roţi, care merg fără benzină, doar cu apă de ploaie, foarte ieftine şi foarte avantajoase. Obţine prima aprobare, cunoaşte un şef pe nu ştiu unde, cu care a fost coleg de liceu, îl ajuta la teze şi iubeau aceeaşi fată la care el, galanton, a renunţat în favoarea respectivului. Mai are în casă nişte covoraşe splendide, lucrate cu mâna de nişte bătrâne maici, plus icoane aurite, le-a adunat colindând mânăstirile şi bisericile din toată ţara, zicând că le ia în vederea unei expoziţii în străinătate. Ai nevoie de ceva ? El te ajută, el te împrumută, îţi dă sfaturi, îţi pune o vorbă bună.

Acum două săptămâni, sun la uşa lui exact la miezul nopţii.

- Nae, numai tu mă poţi salva, scoate-mă dintr-o încurcătură.

- Fii calm, îmi zice el, pregătindu-mi o cafea. Dacă ai venit la mine, eşti ca şi salvat. Zi despre ce-i vorba.

- Am călcat pe cineva cu maşina.

- Şi ?

- Am fugit ca un laş de la locul crimei.

- Păi ce, l-ai omorât ?

- Da.

- Perfect !

- Cum perfect ?! Eşti nebun ? O să înfund puşcăria !

Nae îşi aprinde o ţigară şi se gândeşte.

- Auzi ? Lași mașina la mine, te duci acasă și te culci. Dacă te întreabă cineva, spui că mi-ai împrumutat-o acum două zile.

- Și tu ce faci ?

- Mă duc la Miliție și iau crima asupra mea.

- Și pe urmă ?

- Pe urmă mă descurc. Hai, du-te acasă, ești salvat.

Nae se duce a doua zi la Miliție și declară că a făcut așa și-așa. I se spune să-și vadă de treabă, întrucât în ultimele două luni n-a fost nimeni călcat de mașină în orașul nostru. A fost cineva călcat, dar de un cal. Nae insistă. Ofițerul se enervează, îl amendează. Nae pleacă, dar se întoarce și insistă: de ce nu e arestat, din moment ce el a călcat un om și l-a omorât ?

Nae e luat pe sus și internat la spitalul de psihiatrie. Fugim cu toții la medicul respectiv, explicându-i că totul a fost o glumă pusă la cale de colegii lui de serviciu, am vrut să vedem cum se descurcă.

- Lăsați, zice doctorul, nu-i strică să-i facem niște analize, are comportări ciudate. Rămâne la noi.

Ieri m-am dus la Nae în vizită, cu un chil de portocale. Mi-a cerut să-i duc o pilă ascunsă într-o pâine.

- Ce faci cu ea ? l-am întrebat.

- Tai gratiile de la fereastră și fug.

- Păi ești la etajul șase !

- Nu contează. Tu adu pila, că mă descurc.

Azi îi duc pila. Puneți pariu cu mine că se descurcă ?

(Dragoste bolnavă, 1980)

Neluţu şi Neluţa se iubeau îngrozitor - termenul îngrozitor pare nepotrivit, dar ăsta era cuvântul lor preferat. Mă iubeşti ? îl întreba ea din cinci în cinci minute, iar el răspundea, ridicând ochii spre cer: îngrozitor. Şi, când spunea asta, Neluţu îi lua mâna şi i-o punea pe fruntea lui, ca să se convingă: avea febră. Adică el, când simţea c-o iubeşte, din cauză că era un sensibil ce nu s-a pomenit, îşi dădea organismul peste cap, inima o lua razna, ficatul intra în comă, stomacul făcea crampe. Dar ea ? Şi ea era de o sensibilitate atroce, când nu era Neluţu în apropiere, existenţa ei devenea o Sahară, îi scădea pulsul, îi scădea tensiunea, nu mai avea echilibru, nu mai avea aer, pentru că el era aerul ei.

S-au îndrăgostit la prima vedere (era într-o iarnă, la coadă la bilete, la Adamo), după un sfert de oră, când au ajuns la ghişeu, au ajuns şi la jurământ: jură că vei fi a mea toată viaţa, jur, dar pe ce ?

Aici au intrat în criză. Uite, dacă vrei, să-mi pice o mână, să-mi pice părul, să mă calce troleibuzul. Nu, a zis ea, jură pe ce ai mai scump. Şi ce avea mai scump în clipa respectivă decât pe ea ? Jur să n-am parte de tine ! Perfect ! De-atunci, în fiecare zi, aveau o oră de jurăminte: jura el,jura ea, la un moment dat nu mai aveau pe ce să jure, jurau pe oamenii şi maşinile de pe stradă, pe norocul vecinilor, pe echipa Rapid, pe Univers şi pe globul pământesc, pentru ca, într-o noapte, când ea se încăpăţâna să nu creadă în jurămintele lui, adică să susţină că el nu o mai iubeşte cum o iubea în prima zi, Neluţu a făcut gestul suprem, adică a ieşit în stradă şi a început să umble desculţ prin zăpadă. Ea îl privea de sus, de la fereastră, el umbla încolo şi-ncoace prin zăpadă şi, din când în când, ridica privirea spre ea şi o întreba: acum mă crezi ? Te cred, a răspuns ea, după ce labele picioarelor îndrăgostitului se înveneţiseră, vino sus. După care, el a zăcut o

săptămână cu 41 de grade, zicându-i, într-un delir fericit: vezi, febra asta am făcut-o în cinstea ta.

Asta s-a întâmplat la două sptămâni de la cunoştinţă, pentru că, după alte două săptămâni, s-au căsătorit, iar în ziua căsătoriei a avut loc un alt tam-tam. El n-a vrut să intre la ofiţerul stării civile pentru că ea nu-i spunea convingător că-l iubeşte, la întrebarea lui fermă se bâlbâia. Cât mă iubeşti ? întreba el, insistent. Un kilometru, doi, trei, cât ? Zi exact. Ea s-a gândit ce s-a gândit, s-a concentrat cât a putut şi i-a răspuns categoric: te iubesc până la sfârşitul lumii. După care s-au căsătorit oficial.

Dar în seara nunţii a început o nouă etapă în dragostea lor bolnavă: gelozia. În timpul mesei, cineva, un invitat oarecare, un tânăr simpatic şi inofensiv, a spus o vorbă de spirit, lumea a râs şi a râs şi ea, aruncându-i o privire luminoasă. Peste cinci minute, el a întrebat-o: ce-a fost cu râsul acela al tău la gluma lui şi cu privirea aceea luminoasă care i-ai aruncat-o ? Ce-ai zice dacă aş face şi eu la fel, adică să zâmbesc şi eu în chip luminos unei alte femei ? Şi, într-adevăr, Neluţu i-a zâmbit imediat şi i-a făcut cu ochiul unei femei, care şi-aşa atrăgea atenţia tuturor prin felul în care era îmbrăcată, pieptănată, parfumată şi se uita insidios în ochii bărbaţilor. Neluţa a înregistrat gestul şi a leşinat pe loc, iar după ce-a fost adusă în simţiri, cu două perechi de palme, s-a repezit spre flaconul de barbiturice şi a înghiţit douăzeci de buline ca pe bomboane. Repede Salvarea şi hai cu nunta la spital. Neluţu, mai faci tu vreodată chestii de-astea ? l-a întrebat ea când s-a refăcut, văzându-l cum plânge de remuşcare. Nu, a zis el, în viaţa mea nu mai fac.

Dar gelozia e o boală păcătoasă, care nu se vindecă decât odată cu dragostea, bine spune proverbul: "Cine iubeşte, gelozeşte". În decursul anilor am văzut cu ochii mei o sumedenie de exemple care mai de care, am văzut bărbaţi îmbătându-se criţă din gelozie sau, din tot acelaşi motiv, mâncând farfurii, pahare şi mese prin localuri, am văzut femei slăbind cu douăzeci de kilograme din pricină că bărbaţii li se încurcaseră cu colege de birou etc. Dar să ne oprim la cazul nostru, adică la Neluţu şi Neluţa, căci, trecând anii, sentimentele lor au evoluat, luând înfăţişări complexe. Iată, de pildă, vine el într-o zi de la serviciu cu o oră mai târziu, zice

ceva de o şedinţă, ea insistă, adică ce fel de şedinţă e asta sâmbătă după-amiază, că nici la ONU nu se ţine aşa ceva ? Din vorbă-n vorbă, vede un fir blond pe umărul drept al hainei lui, miroase umărul respectiv şi zice: pe acest umăr a stat un cap de femeie, căci pe umărul drept pun capul toate femeile, nu minţi, că nu-ţi fac nimic, sunt calmă. Şi, ca să-i dovedească, pe loc, calmul ei, făcu ţăndări o oglindă şi sfâşie o perdea. Pe cine înşeli tu, pe mine, care ţi-am fost mai credincioasă decât un animal domestic, care n-am trăit decât pentru tine şi n-am respirat decât aerul tău ? Şi, buf, s-a dus naibii şi vaza de cristal. El după ea, în genunchi, se jură că nu-i adevărat, să-i pice un picior, să-i cadă un bloc în cap, poate să fi fost o colegă de la şedinţă, poate în tramvai. Care tramvai, tramvaiul 29, nu există aşa ceva în Bucureşti, şi chiar dacă există, ce căutai tu în tramvai, tu care ai autobuz direct de la serviciu până acasă ? Păi să vezi, că şedinţa a fost în altă parte etc. Leşinuri, urlete, ţipete, vin vecinii să-i despartă, nu, că ea se aruncă de la mezanin drept în cap. Ah, de ce nu stăm noi la şase, că te-aş învăţa eu minte, m-aş omorî pe loc, aşa-ţi convine, să mă vezi schiloadă...

Altă dată face el, Neluţu, o criză. Vine de la serviciu, n-o găseşte, umblă prin locuinţă ca o fiară, îşi pune o mie de întrebări, se dă cu capul de pereţi, ca peste o oră să apară şi ea, îmbujorată. Unde-ai fost, la o mătuşă, care mătuşă, mătuşa Clara, parcă spuneai c-a murit de icter, asta e alta; dar de ce eşti aşa de emoţionată şi îmbujorată, păi dacă e răcoare afară, care răcoare, eu am transpirat pe stradă, spune adevărul, cu cine te-ai întâlnit şi cu cine te-ai emoţionat, cum ai putut tu să-mi faci una ca asta mie, care ţi-am dovedit că sunt mai credincios ca un miel ?

Asta e numai începutul, pentru că pe urmă se enervează şi ea, se enervează şi el, se ameninţă cu despărţirea.

- Bine, zice Neluţu, sfâşiindu-şi cu un singur gest cămaşa, dacă e vorba de despărţire şi de lichidat căminul conjugal, stai că ţi-l lichidez eu. Pune mâna pe topor şi se apucă de treabă: taie masa în două, taie dulapul în două, taie patul, noptierele, după care poşta de lucru îi creşte şi se decide să taie şi apartamentul în două, se adună vecinii: Ce faci, dom'le, ne dărâmi blocul ? Da,

zice el. că dacă Neluța nu mai e ce era, eu nu mai am nimic sfânt în mine. îmi tai și viața în două.

Și iată-i pe Neluțu și Neluța, care-și declaraseră iubire până la sfârșitul lumii, ajunși la divorț, faza întâi. Judecătorul îi întreabă dacă se iubesc, ei zic că da, atunci de ce să divorțați ? Ea începe să plângă, el începe să plângă, se îmbrățișează, se împacă și pleacă ținându-se de mână, el jurându-i dragoste, ea credință veșnică. Dar de-abia ajung acasă, că el o și întreabă, vânăt la față:

- Simpatic om, judecătorul. Tânăr, brunet, cum ai intrat în sală, i-ai și zâmbit. De ce i-ai zâmbit ?

Și povestea începe din nou: oh, of, buf, pleosc etc.

(La iarbă albastră, 1973)

Mă apucă o foame cumplită, intempestiv, și intru într-un mic restaurant mărginaș, cu nume duios, mă așez la masă, aștept circa douăzeci și două de minute, îl strig pe ospătar de nouă ori (alo, pst, tovarășu, băiatu, fii drăguț, dacă nu te superi etc), în sfârșit, vine. E nervos.

- Ce tot mă pâsâi, dom'le, că nu stai în vânt și-n ger, nu te plouă, nu te ninge !

M-am obișnuit să nu răspund la provocări.

- Ce-aveți de mâncare ? am întrebat.
- Friptură și cârnați.
- Friptură de ce ?
- Păi de ce poa' să fie decât de porc ?!
- Altceva ?
- Nimic.
- O telemea, niște roșii, o salată...
- Dom'le, te mai gândești dumneata, eu n-am timp de pierdut.

Revine peste alte douăzeci și două de minute.

- Dom'le, zic, dă-mi o friptură, dar să fie slabă.
- Nici o grijă, o pun acum la cură de slăbire.

Vine peste trei sferturi de oră cu o bucată de microporos, o talpă de bocanc cazon umblată pe două fronturi, un ghem de zgârciuri și tendoane, grasă și sleită.

- Dom'le, zic, ce mi-ai adus dumneata aici este imposibil de mâncat.
- Păi ce, te oblig eu s-o mănânci ? Ai comandat-o pe banii dumitale, poți s-o dai la câini și la pisici.

Într-adevăr, sub masa mea forfoteau vreo cinci pisici și patru câini, aflați într-o perfectă înțelegere tacită.

- Dragă, zic, fii amabil și dă-mi condica de reclamații.
- Ce să fac ?
- Să-mi dai condica de reclamații.

- Din ce-ţi veni ?
- Vreau să scriu ceva acolo.
- Dar de ce nu scrii mai bine o carte poştală la părinţi, la rude, zi-le ceva de sănătate şi belşug.

Eram calm ca o stâncă de granit şi insistent ca un ciocan pneumatic.

- Dacă nu-mi dai condica, anunţ inspecţia comercială. Aveţi telefon ?
- Avem, dar e cu lacăt.
- Cheamă responsabilul.
- Păi ce, eu sunt valet ?

Mă duc personal şi-l caut pe responsabil, intru prin nişte birouri, prin magazie, bucătărie, spălătorie de vase, şi-l găsesc la depozitul de vinuri, mâncând pastramă pe un fund de butoi, împreună cu nişte amici, era o veselie nebună pe ei; îl chem deoparte şi-i spun că dacă nu mi se dă condica de reclamaţii, mă voi adresa presei, mergând până-n pânzele albe. Responsabilul se crispează, mă întreabă cu ce ospătar am avut de-a face. "E clar, zice el, ăla e un obraznic ce nu s-a pomenit, mâine îl dau afară, poftiţi la masă, vă servesc eu personal, nici nu concep să plecaţi din localul nostru nemulţumit." Mi se aduce un muşchiuleţ de vacă splendid, parcă era pictat de Rambrandt, cu o garnitură de legume excelent asortate, plus pâinică prăjită. "Dar înainte n-aţi dori cumva o gustărică cu puţin somon şi puţin batog ?" "Vai, dar de unde aveţi minunăţiile astea ?" zic eu năucit. Responsabilul îmi şopteşte: "Lăsaţi, nu e o problemă pentru noi când e vorba de un client pe care îl iubim, ce-aţi zice de o sticluţă de Riesling vechi de 12 ani ?"

Am mâncat şi am băut ca un rege, trei ospătari în frunte cu responsabilul roiau în jurul meu. La sfârşit, mi s-a adus o notă de plată modestă, din care lipseau gustările şi vinul, acestea fiind o mică atenţie din partea trustului, după care mi s-a adus condica. Mi-am scos stiloul şi am scris: "Acesta este, fără îndoială, cel mai desăvârşit local din sud-estul Europei." După care m-am iscălit descifrabil.

Am fost condus până la maşină de către întregul personal al localului, ne-am sărutat cu lacrimi în ochi, promiţând că nu-i voi

uita niciodată, sugerându-mi-se, cu discreția cuvenită, că nu ar strica dacă aș arunca câteva cuvinte în presă despre bunul lor renume.

În altă zi intru într-un alt local, cam de aceeași categorie, mi se răspunde destul de cuviincios, mi se aduce o friptură mediocră, dar ce-mi zic: de ce să nu repet figura și să fiu servit ca un conte ? Drept pentru care cer condica de reclamații. Vine însuși responsabilul cu ea, mi-o așează pe masă, mi se oferă și un pix, după care mă apuc de scris: Serviciu în acest local este defectuos, fripturile sunt necomestibile, personalul este murdar și insolent. Responsabilul ia condica și pleacă, demn. Peste cinci minute apare o tipă grasă, îmbrăcată în alb, care îmi spune că e bufetieră și ce am împotriva fripturilor ei, de ce insult o încadrată veche de douăzeci de ani, cine sunt eu ? "Cine ești tu, mă, murătură, de ce te legi de mine, că-ți dau c-o fleică peste gură, huliganule, zi mersi că nu-l chem pe bărbatu-miu ca să-ți înmoaie oasele !" Între timp, femeia de serviciu începe să măture în jurul meu, îmi ordonă să mă ridic de la masă, mă pocnește strașnic peste țurloaie cu coada măturii, după care mă amenință că cheamă sectoristul.cum mi-am permis să-i fac cu ochiul și să-i propun să o conduc acasă ? Tot localul se uita la mine, vine ospătarul și mă anunță că nu servește clienți în stare de ebrietate, îmi ia friptura din față și mă calcă pe bombeu, strivindu-mi două degete strict necesare. Când ies afară, în stradă, îmbrâncit, dau nas în nas cu responsabilul, care tocmai îmi dezumfla cauciucurile de la mașină pe motiv că am parcat autovehiculul pe spațiul rezervat localului. În timp ce o luam la picior, grăbit, acesta mi-a strigat în ceafă: "Mă, dacă-ți place să scrii prin condici, de ce nu te faci scriitor ?"

Acum nu știu cum să procedez pe viitor când intru într-un local: să cer condica sau să n-o cer ?

(Dragoste bolnavă, 1980)

TRISTEȚEA VÂNZĂTORULUI DE STICLE GOALE

La ora șase dimineața, intelectualul Eustațiu Vasiliu-Muscel, vorbitor a patru limbi străine, coboară scările blocului în care locuiește, cu două sacoșe voluminoase în ambele mâini. În sacoșe se află douăzeci de sticle goale de un litru, de o jumătate de litru și de trei sferturi. După circa două sute de metri străbătuți pe strada sa, plus încă zece metri pe o stradă laterală, el ajunge, plin de demnitate, în fața unui centru pentru achiziționarea de sticle și borcane goale. Este primul venit. Nici măcar achizitorul nu a sosit. Șase și zece: Eustațiu Vasiliu-Muscel începe să se îngrijoreze. Ce-o fi cu Nea Grigore ? Apare un alt bărbat; cam aceeași vârstă, tot cu două sacoșe, înfățișare de intelectual, obraji roșcovani, ochii puțin cam obosiți și injectați.

- Bună dimineața, spune noul sosit. N-a venit nea Grigore ?
- Nu, dar trebuie să apară.
- De obicei, el nu întârzie.
- Ba da. Alaltăieri a întîrziat cu șaisprezece minute.
- Ați fost și alaltăieri ?
- Da. Am fost.
- De câte ori veniți pe săptămână ?
- Uneori și de trei.
- Eu o dată.
- Înseamnă că nu sunteți un consumator înveterat.
- Vai de mine ! Sunt profesionist.
- Atunci, toată stima. Îmi permiteți să mă recomand ? Vasiliu-Muscel.
- Popescu-Vaslui.
- Dar de ce veniți doar o dată pe săptămână ?
- Din cauza deficiențelor care există actualmente în comerțul nostru de colectarea sticlelor goale. Nu se primesc recipientele de votcă.

- Într-adevăr. Sticlele de import nu se primesc. De ce ? Simplu: pentru că nu se exportă.

- Foarte rău. Asta e pur şi simplu o discriminare. Adică eu, dacă sunt băutor de votcă, să nu profit de binefacerile care li se acordă băutorilor de vin ?

- Într-adevăr, e o inechitate strigătoare la cer. Dar de ce beţi albitură ?

- Care albitură ?

- Păstârnacul ...

- N-am înţeles.

- Votca, dom-le ! Aşa se zice acum, mai cifrat: "Dă-mi un păstârnac mic" sau "dă-mi o albitură mare".

- Aha ! Ce m-aţi întrebat ?

- Cine v-a recomandat albitura ?

- Medicul.

- Medic cunoscut ?

- Bineînţeles. Mie, cel puţin, mi-e foarte cunoscut. Ne ştim din copilărie. Mi-a zis că am circulaţia periferică deficitară.

- Aha. Şi cât v-a recomandat ?

- N-a precizat. A lăsat la aprecierea mea. M-a conseiat, totuşi, să nu depăşesc zece sticle pe trimestru. La care eu l-am întrebat: "Nu te supăra, doctore, câte trimestre sunt într-o săptămână ?"

Cei doi zâmbesc cu zgârcenie. De râs, nici vorbă.

- Mie mi-a recomandat medicul să beau vin roşu. Mai bine zis, a insistat.

- A insistat ? Dar de ce ? Suferiţi cu stomacul ?

- Nu, ferească sfântul ! Am diabet. Şi vinul roşu, acrişor, face bine la glicemie. Aşa au stabilit, recent, savanţii olandezi. Dar scuzaţi-mă că vă întreb: Votca - sau albitura, cum îi spuneţi dumneavoastră - nu ridică colesterolul ?

- N-aţi aflat ce-au declarat, tot recent, savanţii suedezi ?

- Ce ?

- Că ei nu dau doi bani pe colesterol. Poa' să fie şi patru, şi cinci, şi şapte ! Cu cât e mai mare, cu atât e mai bine.

- Şi lipidele ?

- La fel. S-a dat liber şi la lipide. Transaminazele - la fel. Rămânc între noi: s-a descoperit că ficatul n-are de-a face cu alcoolul. Fiecare îşi vede de treaba lui.

- O mătuşă de-a mea, vegetariană şi bigotă, a făcut ciroză. Ştiţi ce mi-a zis pe patul suferinţei, indignată: "Bine, dragă, eu da şi tu nu ?!"

- V-am spus, ficatul şi alcoolul sunt total independente. Dar ce s-a întâmplat ? Vă văd un pic transpirat.

- Nimic. Am avut un vertij.

- Gata. Ştiu despre ce-i vorba. Sunteţi nedres.

- Aţi ghicit.

- Eu, dimineaţa, dacă nu mă dreg, nu sunt bun de nimic. Strămoşii noştri romani ştiau ei ce ştiau când spuneau: cui pe cui se scoate. Sau francezii: "les vifs avec les vifs, le vin avec le vin".

- Dresul este dreptul inalienabil al organismului. O datorie de onoare faţă de el.

- Există în acest sens o parabolă celebră cu Napoleon. O ştiţi ?

- Nu.

- Împăratul, aflat în dificultate în timpul unei lupte, ordonă să fie capturat un ofiţer din statul major al inamicului pentru a afla secretul rezistenţei. Misiunea e îndeplinită, ofiţerul inamic este schingiuit în fel şi chip o zi şi-o noapte - nimic. Refuză să vorbească. Atunci, unul dintre anchetatori îi face împăratului următoarea propunere: să-l îmbete zdravăn pe ofiţer, iar a doua zi dimineaţă să nu-i dea nimic de dres. "Îmi pare rău, a zis Napoleon, dar noi suntem un popor civilizat, nu folosim metode barbare."

- Într-adevăr, a nu da unui consumator primul ajutor e un gest mai mult decât barbar.

- În acest sens vroiam să vă invit după aceea până la mine acasă. Stau vis-á-vis. Cu acest prilej aş vrea să fac o demonstraţie de spălatul sticlelor în chip automat.

- Automat ?!

- Da. Vă înţeleg mirarea, întrucât e vorba de invenţia mea personală. Enervat de faptul că nevastă-mea îmi ciobea săptămânal câte o sticlă, am elaborat această idee. Mai precis, am

făcut o adaptare a unui mixer şi totul merge perfect. Ştiţi în câte minute spăl o sticlă ?

- În câte ?

- Două şi cinşpe secunde.

- Excelent. N-aţi omologat ideea ?

- Nu. Am fost refuzat. Mi s-a spus că nu e rentabilă. Din punct de vedere economic, da, e adevărat. Dar din punct de vedere moral ? Închipuiţi-vă, dimineaţa, când nesiguranţa mâinilor este oarecum accentuată, ce folos ar aduce o astfel de mică mecanizare!

- Păcat. Păcat că n-aţi fost încurajat. De când nu mai sunteţi în câmpul muncii ?

- De când a intrat soţia. I-am zis-o de la obraz: "Dragă, mai trage şi tu, că eu am tras destul !"

- Şi eu i-am zis la fel. "Scumpa mea, c'est la vie".

- Şi ?

- N-a avut de ales. E drept că şi eu fac piaţa, răspund la telefon ... Vând sticlele... etc...

A început să bată un vânticel rece. Cei doi tremură vizibil.

- Acest nea Grigore îşi cam face de cap. Ştiţi ce mi-a făcut într-o dimineaţă ? Mi-a respins o sticlă pe motiv că avea o pată. I-am explicat că pata este exclusă din principiu întrucât spălarea s-a făcut la maşina automată. Nimic ! Nu şi nu !

- Trebuie reclamat pentru abuz. Şi pentru întârziere. Cum vine, eu îi cer condica.

- Scrii dumneata şi semnăm împreună.

- Asta-i pur şi simplu...

- A venit ! Să trăieşti, nea Grigore !

- Bine-ai venit !

- Sănătos-voinic ?

- Lăsaţi-l în pace. E rău dispus.

- Asta nu-i dă dreptul să ne umilească. Putea să ne răspundă la amabilitate.

- Chestiune de educaţie.

Cei doi predau sticlele şi îşi încasează contravaloarea. După care intră în primul bufet şi cer câte o votcă mare, ca aperitiv.

- Dragul meu - zice Vasiliu-Muscel, după ce dă băutura peste cap, dintr-o dată, în stil rusesc - vreau să-ţi spun o chestie confidenţială. Sper că eşti om de încredere.

- Bien sur.

- Vreau să mă las de băut. Nevastă-mea insistă să mă duc la dezalcoolizare.

- E o prostie, protestează, hotărât, Popescu-Vaslui. Există o lege sfântă: cine a băut va mai bea.

- Asta e din Biblie ?

- Bineînţeles. Ce spune Biblia e de neclintit. Inclusiv judecata de apoi.

- Şi, totuşi, insistă Vasiliu-Muscel, eu am să mă las. Dar nu din cauza nevestei, nu mă iau după ea în viaţă. Mă las în semn de protest.

- Faţă de cine ?

- Faţă de stat. Statul, dragul meu, nu apreciază şi nu încurajează suficient comerţul cu sticle goale.

- Mi-ai mai spus. Dar în ce sens ?

- În sensul că sticla goală ar trebui să fie universal şanjabilă, ca aurul sau ca valuta forte. Adică să merg oriunde, în orice local public, cu câteva sticle goale în sacoşă, şi să mi se dea contravaloarea lor în lei sau în produsul pe care am poftă să-l consum: mici, friptură de vacă, friptură de porc, morun, şalău, un vin alb, un vin roşu sau un coniac franţuzesc. Vreau să intru la "Capşa" ca un lord, să mănânc şi să beau pe săturate, iar la plecare să plătesc cu zece sticle goale şi să dau bacşiş portarului două borcane de iaurt goale. Asta ar însemna, dragul meu, încurajare cu adevărat a vânzătorului de sticle goale profesionist. Dar ce nu se face aşa ceva ?

- Nu ştiu. Cred că nu le-a venit ideea.

- Foarte bine. Până le vine ideea, eu declar grevă. Nu mai beau. Şi, în consecinţă, nu mai vând sticle goale. Să-i văd cum se descurcă.

Popescu-Vaslui tace îngândurat. Ospătarul îi întreabă din priviri dacă mai doresc ceva.

- Ai un vin roşu ? îl întrebă Popescu-Vaslui.

- Am "Dealul Mare".

- Dă-mi o sticlă. Dumneata ? i se adresează el lui Vasiliu-Muscel, care se uita pe fereastră, bosumflat. Dumneata ce bei ?
- Nimic, răspunde acesta, demn. Îi sabotez.

(Dragoste bolnavă, 1980)

Într-un oraş, într-o ţară (nu mai ştiu care), într-o zi, un tip vine cu o firmă şi o agaţă deasupra unei uşi: "Asociaţia pentru protecţia animalelor". Peste circa o oră se şi prezintă o cucoană.

- Domnule, zice, ce condiţii trebuie să îndeplinesc pentru a mă înscrie în asociaţia dumitale ?

- Să iubiţi animalele.

- Asta e ca şi făcut, pentru că le iubesc la nebunie, cresc câini, cresc pisici, iepuri şi şoareci, dacă aş avea loc în apartament aş creşte şi un elefant. Altă condiţie ?

- Să luptaţi împreună cu mine pentru protejarea animalelor.

- De acord, zice cucoana, care era cât un zdrahon. Să trecem la treabă.

Ieşiră amândoi în stradă şi, făcând doar câţiva paşi, se întâlniră cu un căruţaş care-şi biciuia calul. Întemeietorul Asociaţiei pentru protecţia animalelor îi puse căruţaşului mâna în gât şi-l imobiliză, iar cucoana începu să-i care pumni în cap şi în gură, până-l lăsară lat.

Întâmplarea avu un mare ecou în localitate, întrucât căruţaşul era om cu oarecare vază şi stare, chestiunea ajunse până la primar. Interveni şi presa locală, punând următoarea întrebare: avea un om dreptul să bată un alt om în numele ideii apărării unui animal ? Un grup de tineri inamici ai animalelor devastară sediul Asociaţiei pentru protecţia animalelor şi-l ciomăgiră pe întemeietor. În aceeaşi zi, apăru peste drum o nouă firmă: Asociaţia pentru protecţia oamenilor. Patronul ei, un tip cocoşat şi şchiop, primi în aceeaşi zi vizita protocolară a colegului său de vizavi, patronul Asociaţiei pentru protecţia animalelor. Acesta mai era încă plin de sânge şi răni după ciocnirea cu tinerii fanatici.

- Dom-le, zice acesta din urmă către cocoşat, văd că dumneata ai deschis în chip demonstrativ o asociaţie care doreşte să-mi fie

rivală. Față de cine vrei dumneata să protejezi pe om ? Față de animale ?

- Da, a răspuns cocoșatul, decis.

- Adică dumneata vrei să insinuezi că omul e persecutat de animale ?

- Da.

- Dă-mi un exemplu.

- Cu plăcere. Ieri am fost mușcat de un câine.

- Poate că l-ai zădărît.

- Da` de unde ?! Am trecut pe lângă el liniștit și - hap, m-a mușcat de picior. De ce ? vă întreb. De ce m-a mușcat pe mine acel câine ? L-am mușcat eu pe el vreodată ? A mușcat vreodată un om un câine ? A împuns vreodată un om un bou? A dat vreodată un om o lovitură de copită unui cal sau unui măgar ? Atâția mii și mii de oameni îngrijesc mii și mii de pisici în chipul cel mai exemplar cu putință. Dați-mi un singur exemplu de un om îngrijit de o pisică. Sau de un câine. Și atunci vă întreb în modul cel mai serios: cine trebuie protejat cu precădere: animalul sau omul ?

Patronul Asociației pentru protecția animalelor se uită cu dispreț și milă către rivalul său.

- Dom-le, zise el, dumneata nu faci altceva decât să afirmi cele mai absurde sofisme.

- Dom-le, te rog să nu mă jignești, pentru că eu nu te-am jignit pe dumneata !

- Dom-le, nu te-am jignit, am vrut doar să-ți spun că dumneata faci pur și simplu niște speculații primejdioase pentru echilibrul vieții pepământ. După cum se știe, pe această planetă omul este stăpân încă de la apariția sa. El și-a subjugat plantele, animalele și mineralele, obligându-le să se pună în slujba sa. Or, dacă plantele și mineralele nu au gură să strige împotriva sălbăticiei și lăcomiei omenești, animalul are gură și strigă, geme și urlă de atâta exploatare și suferință. Iar acum, dumneata vii și întorci adevărul pe dos, susținând că omul ar fi victima animalelor. Asta e prea de tot ! O asemenea insultă nu i s-a adus adevărului de când există el ! Pentru asta am să te învăț minte !

În noaptea următoare (nu se ştia în ce mod şi în ce împrejurare) un elefant pătrunse în sediul Asociaţiei pentru protecţia oamenilor şi călcă totul în picioare, distrugând mobile, materiale propagandistice şi alte bunuri materiale. Respectivul elefant a fost văzut de către un paznic ieşind prin vitrina sediului şi plecând, apoi, către menajeria circului din care făcea parte. Ce putea să facă paznicul ?

Presa locală a făcut o vâlvă teribilă, iar populaţia oraşului s-a împărţit în două: jumătate ţinea cu animalele, jumătate cu oamenii. S-au tipărit afişe instigatoare, s-au ţinut consfătuiri de o parte şi de alta, s-au organizat mitinguri şi s-au tipărit broşuri. Bineînţeles că multe dintre întruniri au degenerat, încheindu-se cu insulte, înjurături de mamă şi chiar bătăi în toată legea, cu oase rupte şi ochi umflaţi. Au urmat, apoi, fireşte, două fapte simbolice, care au dus la umplerea paharului: partizanii protecţiei animalelor au spânzurat un om în piaţa publică, iar partizanii protecţiei omului au jupuit de viu un viţel tot în piaţa publică. A doua zi, la orele 4 fix dimineaţa, a început războiul civil între cele două jumătăţi ale populaţiei oraşului. La luptă participau nu numai bărbaţii în putere, ci şi bătrânii, femeile, copiii şi chiar piticii, în număr de patru, salariaţi ai circului din localitate, care trecuseră doi de o parte şi doi de cealaltă. La început s-au luptat cu pumnii şi cu ciomegele, dar foarte curând a fost luat cu asalt arsenalul de arme şi muniţii al localităţii, tunurile şi obuzele intrând în acţiune. În fiecare zi lupta era din ce în ce mai înverşunată, cu mii de morţi şi răniţi. (Uitasem să vă spun că la acţiunile militare luau parte şi animalele localităţii, începând cu câinii-lupi şi terminând cu pisicile, folosite pentru spionaj sau transmiterea de mesaje secrete, ca să nu mai vorbesc de cai şi boi, care târau armamentele grele de colo-colo.)

În fine, după două săptămâni de lupte acerbe, autorităţile de la centru au trimis o comisie de anchetă la faţa locului. Comisia a anchetat situaţia în amănunţime şi a alcătuit un raport din care reieşea că populaţia din localitatea respectivă s-a războit pe viaţă şi pe moarte, din motive necunoscute, fiind numeroase victime de o parte şi de alta. În momentul de faţă, însă s-au instaurat liniştea şi calmul, în oraş rămânând în viaţă un singur om şi un singur

cal. ambii invalizi de război. Se propune ajutorarea lor materială. În caz că nu există fonduri, se propune decorarea lor.

(Dragoste bolnavă, 1980)

Albuleț era directorul general într-un minister cu profil alimentar, inginer la bază, promovat pentru merite personale. Fiind șef de promoție în facultate, cu frumoase activități obștești, iar apoi evidențiindu-se în câmpul muncii ca un bun organizator, a fost adus în minister, urcând apoi treaptă după treaptă, încet și sigur. La un moment dat, ministrul plin era pe jumătate hotărât să-l propună într-un viitor nu prea îndepărtat pentru postul de locțiitor al său.

Albuleț avea o soție serioasă și sobră și un băiat de vîrsta adolescenței, excelent la învățătură și cu patima muzicii lejere. Câștigul său era dintre cele bune, dacă nu chiar foarte bune, gândindu-se că el avea un salariu de 6 290 lei, iar soția 3 100. Aveau un apartament frumos mobilat și, în general, cam tot ceea ce se cheamă strictul necesar. Într-o zi, însă, soția l-a întrebat cum se face că un cumnat de-al lor, cu studii medii și cu o funcție mediocră, reușise să-și cumpere o căsuță la Snagov, cu vie și grădină care dă direct în lac, iar un văr de-al treilea avea și el o căsuță la Valea Țapului și o mașină cu care făcuse turul Europei prin ACR, împreună cu soția și soacra. Albuleț i-a răspuns că, probabil, respectivii câștigaseră la Loto sau la Loz în plic, dar soția i-a răspuns că nu, tipii nu câștigaseră la Loto, dar aveau bani ca să-și permită orice. Adică el, Albuleț, nu poate câștiga nimic-nimic în afara acelui salariu pârlit ? N-au și ei dreptul la o căsuță lângă București, la o mașină personală, la o excursie în Occident, de ce nu încearcă să facă ceva ? Așteaptă să-i pice mură-n gură ?

Albuleț a rămas îngândurat, nu l-a mai prins somnul câteva nopți. În fond, de ce să stea cu chirie la stat, de ce să nu-și cumpere o vilișoară cu curte și cu beci ? De ce să nu-și ia o căsuță la țară, unde să meargă duminica și unde să se retragă la bătrânețe ? De ce să nu aibă o mașină personală, niște tablouri

scumpe pe pereți, o mobilă stil etc ? Dar de unde să procure acești bani, ce-ar putea face pentru asta ?

Nea Mitică, șoferul lui, i-a dat prima idee: să crească nurci. Statul îi dă hrană pentru ele și i le cumpără pe bază de contract. Albuleț a cumpărat o coșmelie lângă București, a construit crescătoria cu tot dichisul, inclusiv apă curentă, a cumpărat nurci, a angajat un om și doi câini-lupi pentru pază și, într-un singur an, a scos beneficii de două sute de mii de lei. Tot nea Mitică l-a învățat să cumpere două sute de oi, să aranjeze, prin diferite relații (că avea, slavă Domnului), să i se dea voie să le pască prin apropiere de București, eventual pe marginea aeroportului, a angajat doi ciobani și un om care să vândă zilnic cașul în Piața Amzei, fiecare oaie aducându-i un venit de o mie de lei pe an în brânză, lână și miel. Ban la ban trage: Albuleț a intrat într-o combinație cu un inginer chimist care înființase o secție anexă pe lângă un CAP, secție care producea niște pelerine de plastic pentru spectatorii de fotbal, contra cinci lei, prețul de cost fiind de 0,75 lei, într-un an și jumătate a scos de-aici o sută cincizeci de mii. Între timp, nea Mitică căra cu mașina ministerului mâncarea pentru nurci și ducea de la tatăl lui Albuleț, din Oltenia, usturoi pe piețele Moldovei și Munteniei: un leu căpățâna. Afacerile îi mergeau atât de bine, încât, la un moment dat, și-a cerut pensionarea de boală, nu mai avea rost să stea în câmpul muncii, trebuia să alerge când la stână, când la crescătoria de nurci, când la cooperativa anexă ca să facă încasările (banii îi ducea într-o sacoșă jegoasă, cine ar fi putut bănui ce are el acolo ?). Uitasem să vă spun că, auzind despre un tip din București care devenise milionar datorită unor tiruri populare înființate prin diverse cartiere (un leu tragerea), a înființat și el două asemenea distracții pentru elevi, soldați și gură-cască, două mii de lei pe zi beneficiul net, din care, firește dădea o anumită șpagă indivizilor de la primăriile de sector care îi dăduseră aprobarea de rigoare.

În trei ani de zile Albuleț și-a cumpărat o vilișoară în București, cu curticică și boltă de viță de vie, o casă la țară, la Ciofliceni, pe malul lacului Snagov, un "Mercedes" alb, pe motorină, niște covoare de mână, cinci Luchiani, cinci Țuculești și opt Piliuți, plus o colecție de icoane pe sticlă și una de covoare

turcești. După alți doi ani, Albuleț adunase încă un milion bani lichizi și șase kilograme și jumătate de bijuterii de aur, plus cele care atârnau pe mâinile, urechile și gâtul soției. Între timp fusese chemat să dea socoteală pentru vilă și mașină, noroc că s-a descurcat, a avut relații, a dat în dreapta și-n stânga, plus dovezile că a câștigat de pe urma nurcilor livrate statului atâtea sute de mii. S-a descurcat. Dar ce era de făcut cu milionul, unde să-l ascundă ? S-a sfătuit cu nevastă-sa câteva nopți: la țară nu era bine de dus, putea fi furat, sub parchet sau sub faianță nu putea fi ascuns, pentru că "băieții" cunoșteau figura. Unde să-l ducă, unde să-l ducă ? La o mătușă din Grant, care l-a ascuns în beciul cu murături.

Între timp, însă, nu știu cum să vă spun, Albuleț se ghiftuise cu atâția bani, mergea prin cârciumi și cheltuia cu amândouă mâinile, îl cunoșteau toți chelnerii și picolii, era stâlpul barurilor de noapte, prieten la cataramă cu actori, scriitori și cascadori, toți îl iubeau pentru că era boier, nimeni nu avea voie să plătească la masa lui. Numele lui adevărat nu era cunoscut, i se zicea Nurcitul, întrucât el însuși declara că trăiește de pe urma nurcilor. Așa se explică de ce a tras la un moment dat atenția unei soliste de bar, o destul e cunoscută interpretă de muzică ușoară, căsătorită cu un contrabandist străin, apoi divorțată, apoi recăsătorită cun un ofițer de pompieri român și din nou divorțată. Albuleț i-a propus să-i devină amantă oficial, la care ea a zâmbit pe partea stângă, făcând o gropiță în obrazul drept, și l-a invitat la ea acasă pentru o discuție serioasă și la obiect.

- Dragă, uite ce e, i-a răspuns ea, după ce a rămas numai în halatul de baie, dacă ești decis pentru o relație serioasă, te rog să-mi spui franș, eu haimanale am cunoscut destule și nu mă interesează aventuri de-o noapte și o vâjâială la Snagov, nu mai am vârsta respectivă, trebuie să-mi fac și eu o situație, am de crescut un copil, casa e a statului, pensie nu știu dacă o să-mi dea, plus să n-am o rochie pe mine, sunt complet dezbrăcată, uite cu ce zdrențe sunt obligată să mă îmbrac, ditamai solistă ce sunt !

După care cătăreața a deschis șifonierul și a aruncat pe jos, cuprinsă de nervi, douăzeci de rochii din lameuri strălucitoare, cu decolteuri fastuoase și cu brizbrizuri aiuristice.

- Uite ! Uite ! urla ea, dezlănțuită ca un uragan nipon. Uite cu ce cârpe umblu !

Albuleț i-a șters lacrimile de pe obrăjorii cu gropițe, pe care se puteau citi cu ochiul liber cele câteva mii de nopți pierdute prin abatajele Capitalei, și i-a zis:

- Draga mea, nu te mai zbuciuma, am să-ți fac eu cadou o rochie pe care n-ai s-o uiți toată viața. Dă-mi voie să-ți iau măsura.

Solista a crezut că totul e o vorbă goală, dar s-a înșelat. Peste două zile, Albuleț a venit la ea, emoționat, și i-a cerut cu o voce solemnă să se dezbrace pentru a proba rochia. Ea s-a dezbrăcat, și el a îmbrăcat-o cu o rochie nouă, cusută de mâna lui. Din ce credeți că era confecționată rochia ? Din sute ! Vreme de cinșpe ore, Albuleț cususe cu o ață fină sută lângă sută, încropind o rochie lungă, de seară, cu mâneci și cu decolteu potrivit, în total 32 500 de lei. Privindu-se în oglindă și văzându-se îmbrăcată în sute albastre, solista a râs până la leșin, apoi și-a sărutat amantul de o sută de ori.

- Vai, dragul meu, ce nebun poți să fii ! Ce păcat că nu pot să apar cu ea în local !

Într-adevăr nu se putea ieși cu o astfel de rochie în lume fără să se atragă atenția, dar putea ea, solista, să rabde o asemenea bucurie fără s-o facă publică ? A chemat la ea câteva prietene, soliste sau balerine, întreținute de refegiști grași și negustori, și le-a arătat surpriza, respectivele căzând, firește, pe jos, una dintre ele a fugit la baie și a vomat de invidie. În două zile se știa în tot Bucureștiul, astfel încât Albuleț, zis Nurcitul, a fost acostat în bar de o cunoscută actriță de teatru care i-a șoptit la ureche:

- Fă-mi și mie o bluză de sute. Sau măcar un sutien.

Dar miliția economică ce făcea ? Dormea ? De la un văr îndepărtat și invidios s-a aflat de stână și tiruri și, mai ales, de geamantanul cu milionul. Se știa că acesta e ascuns într-un anume bloc vechi din cartierul Grant, dar era greu de găsit. Și atunci, un ofițer isteț a venit cu o idee simplă ca bună ziua: să se răspândească printre locatari zvonul că blocul respectiv va fi în curând demolat. În noaptea următoare, Abuleț s-a dus pe furiș să

i-a geamantanul. cu gândul să-l ducă tocmai în Oltenia. la niște rude. dar băieții îl pândeau și - hai !

Mă veți întreba dacă statul a recuperat rochia de sute în valoare de peste treizeci de mii. Da. dar numai în parte. Între timp solista o transformase în minijupă. scurtând-o substanțial și lărgind fără rușine decolteul.

(Dragoste bolnavă, 1980)

FOTBALUL E UN JOC DE BĂRBAȚI

Vestea că pe Lumea Cealaltă va avea, în sfârșit, loc meciul de fotbal Paradis-Infern, a scos pur și simplu din minți pe toți gazetarii sportivi de pe Pământ. Erau, slavă Domnului, și aici destule evenimente după care le lăsa gura apă (numesc doar campionatul mondial de fotbal al fecioarelor blonde din Australia, campionatul european de fotbal pentru ambliopi, campionatul american de fotbal pentru nevăzători și campionatul de fotbal pentru piticii din Pantagonia), dar altceva era să fii de față la un meci în care se întâlneau reprezentanții cu crampoane ai celor două mari puteri ale Universului.

Dificultatea începea în clipa efectuării formalităților. Hai să zic că nu era moarte de om să completezi niște formulare și să faci niște vaccinuri, dar exista o cerință care pe foarte mulți i-a făcut să dea înapoi. În momentul în care trebuia să treci granița, individul aflat în ultima barieră, Marele Vameș, avea obligația să-ți dea una în cap cu un ciomag, altfel nu puteai ajunge pe Lumea Cealaltă.

Ca să nu lungesc vorba, singurul care s-a dovedit capabil să depășească aceste încercări am fost eu. Ce-am avut și ce-am pierdut, mi-am zis, fie ce-o fi, mă duc, nu scap ocazia asta nici în ruptul capului. Iată-mă, deci, față în față cu Marele Vameș, care, în câteva clipe, ceac-pac, mi-a eliberat sufletul de trup și m-a lăsat să trec Dincolo.

Călătorie normală și oarecum agreabilă, mai ales că la o cotitură m-am cuplat cu un grup de suflete simpatice și vesele, provenite de la o nuntă sfârșită cu tam-tam. De unde vii, unde mergi, ba una, ba alta, vai ce noroc pe mata, frumoasă meserie ai, bată-te să te bată, să ne trimiți o vedere.

În sfârșit, am ajuns. Nu-mi cereți să vă fac o descriere a ținuturilor de pe Lumea Cealaltă, pentru că reporterul sportiv numai de culoarea locală și de alte fleacuri nu are timp să se

ocupe în astfel de ocazii. Imediat cum am ajuns acolo am bătut la poarta Infernului, interesat să aflu primele amănunte despre reprezentativa dracilor, în legătură cu care circulau nişte anecdote date naibii. Dracul de serviciu aflat la poartă s-a arătat oarecum surprins că un ziarist sportiv cere să intre de bună voie în Iad, deoarece ceilalţi colegi ai mei care se aflau înăuntru erau obligaţi să-şi facă foc cu propriile lor articole sub cazanele în care fierbeau fără apă. I-am spus că sunt în misiune şi m-a condus în marea sală a cazanelor, la Satana. Acesta stătea într-un fotoliu de sârmă ghimpată şi supraveghea mersul focurilor şi al aprovizionării cu smoală. Situaţia nu era prea strălucită, părea nervos, dar m-a primit totuşi cu bunăvoinţă, de unde am dedus că setea de publicitate e tot o treabă drăcească.

- Maestre, am spus, am venit să mă interesez despre pregătirile echipei dumneavoastră pentru meciul cu Paradisul. Aş vrea să stau de vorbă cu antrenorul.

Satana a făcut un semn către dracii care îi umpleau pipa cu haşiş să se îndepărteze şi mi-a spus, pufăind:

- Dragul meu, antrenorul echipei sunt chiar eu. O să ţi se pară poate bizar, dar decât să las treaba asta pe mâna unuia care să mă enerveze - că sunt foarte nervos, fii atent - am luat-o în mâinile mele bătrâne şi păroase. Dacă te interesează un interviu în exclusivitate, dă-i drumul, că-mi place.

- Maestre, cititorii mei ar fi interesaţi, în primul rând, să afle ce criterii au stat la baza selecţionării jucătorilor. V-aţi ghidat după calităţile lor fizice sau tehnice ?

- Dragul meu, află că nici una, nici alta. Baza a fost calitatea morală. Fotbalul e un joc nobil, el trebuie să dea prilejul unei înălţări sufleteşti, nu-i aşa ?

- Păi sigur !

- Ei bine, în echipa mea a intrat elementele cu trecut verificat, păcătoşii cei mai de încredere: soţi care şi-au ucis soţiile în chip bestial, copii care şi-au otrăvit părinţii, nepoţi ce şi-au strangulat bunicii paralitici şi doi sinucigaşi din dragoste la prima vedere. Imediat după selecţionare, i-am scos de la cazane şi i-am trimis în cantonament. Chiar acum am un antrenament cu ei, aşa că eşti invitatul meu.

Am plecat cu Satana spre cantonanemtul reprezentativei Infernului, eu mergând pe picioare, el fiind purtat pe cozile a zece draci, împletite în formă de hamac. Cantonamentul fotbaliştilor satanici - poate o să vă mire, poate n-o să vă mire - era un bar de noapte, unde o orchestră numeroasă bătea infernal din tobe şi urla din tromboane, iar dracii beau alcool din sticle şi butoaie, dansau cu drăcoaicele sau jucau pocher pe ochi. Adică de ce pe ochi şi nu pe bani - am întrebat eu, şi mi s-a răspuns: păi banul nu e ochiul dracului ?

Satana s-a declarat mulţumit de felul cum se desfăşura programul cantonamentului, s-a interesat dacă nu cumva a aţipit cineva în timpul nopţii, ca să-l ia în şuturi, i s-a spus că nu, după care le-a ţinut fotbaliştilor următorul spici:

- Dragele mele lepădături şi secături. Să vă ia mama mea dacă n-o să învingeţi, la mine, în Iad, să nu vă mai întoarceţi, în Rai să rămâneţi, că am boală să-l oftic pe babacu (e vorba de Dumnezeu - nota mea), cu busuiocarii lui cu tot. Mă, că dacă nu bateţi, vă scot la spălat veceuri un catralion de ani, cârpe de bucătărie vă fac şi fitile de lampă ! Acum mergem la antrenament, după care mă stabilesc asupra formaţiei. Marş !

Dracii au luat-o la trap spre terenul de antrenament, care se afla într-o sală alăturată, special amenajată. Antrenamentul n-a durat decât două minute, pentru că toţi jucătorii erau daţi naibii de pregătiţi, ar fi fost un nonsens să-i obosească de pomană. Antrenamentul fiecărui component al lotului a constat din următoarele exerciţii: 25 de înjurături de mamă scrâşnite printre măsele, 50 de autopumni în fălci în faţa oglinzii, scuiparea în faţă a unui manechin ce întruchipa viitorul adversar, ruperea în două a unui butuc de stejar dintr-o singură lovitură cu şpiţul şi o sută de lovituri cu capul într-un zid de beton armat. Mulţumit de rezultatul antrenamentului, Satan a anunţat formaţia care urma să evolueze a doua zi: Drac I, Drac II, Drac III, Drac IV, Drac V, Drac VI, Drac VII, Drac IX, Drac X, Drac XI, Drac XII. De ce nu juca Drac VIII ? Pentru că ieri dimineaţă, mi s-a spus, a fost prins bând apă pe burta goală.

Mulţumindu-i Satanei pentru amabilitatea cu care m-a primit, am părăsit imediat Infernul pentru a face o vizită în Paradis.

Încă înainte de a intra acolo, am aflat că situaţia echipei angelice era grav avariată de diferite disensiuni interne. M-am convins că e aşa, văzându-l pe Sfântul Petru, în ghereta lui de la poartă, destul de indispus.

- Sfinte, i-am spus, ştiam că aţi fost numit selecţioner, ce căutaţi aici ?

- Să fii dumneata sănătos de când am fost destituit. Atotputernicul a zis că sunt prea moale cu îngerii, că am adus aici obiceiuri pământeşti, şi l-a pus pe Gavrilă să-i mâne la antrenament cu sabia de foc. Dar l-a schimbat şi pe el cu Ilie, care n-a rezistat decât un sfert de ceas şi acum la cârma echipei este însuşi Atotvăzătorul. Du-te repede, că-i prinzi la antrenament.

Fug într-un suflet pe aleile Raiului şi dau de echipă pe o poieniţă acoperită cu albăstrele şi puf de păpădie. Dumnezeu-antrenorul stătea într-un cărucior tras de o motocicletă şi urmărea antrenamentul cu un ochi, cu celălalt fiind spre televizorul care transmitea de pe Pământ o partidă de copcică între America şi Europa. Formaţia Paradisului (Înger I, Înger II, Înger III, Înger V - căci Înger IV fusese scos din lot din cauza unei luxaţii la aripioara atângă -, Înger VI, Înger VII, Înger VIII, Înger IX, Înger X, Înger XI, Înger XII) făcea şi ea un antrenament intens, care consta din: bătăi uşoare din aripi, puparea pe gură a unui adversar imaginar, reverenţe graţioase în faţa unui public imaginar şi exerciţii de prezentare a scuzelor în faţa adversarului după înscrierea golurilor.

Solicitat de mine, Dumnezeu a făcut pentru cititori următoarea declaraţie:

- Nu ne interesează rezultatul decât în cazul în care vom câştiga. Jucătorii mei au indicaţia să joace un fotbal cultural-artistic, un fotbal-metaforă, elevat din punct de vedere spiritual, care să îndemne spectatorul spre frumos şi dragoste faţă de aproapele său. Deşi unele organe de presă ne-au acuzat de idealism, noi credem în principiul "fotbal pentru fotbal", fotbalul cu tendinţă fiind invenţia renegatului Satana.

Pentru că venise vorba despre presă, m-am apucat imediat să răsfoiesc unele ziare apărute chiar atunci. Mi-a plăcut faptul că Gazetarii de pe Lumea Cealaltă duceau o polemică de idei foarte

virulente. În primul rând, se punea întrebarea dacă e necesar sau nu un arbitru, dat fiind că se întâlneau forţele supreme ale Universului şi că ideea Marelui Arbitrariu era în mâinile lor. "Ar fi o formalitate strigătoare" - scria în articolul său de fond "Iadul liber", iar "Glasul Paradisului" confirma chiar din titlu: "Aşa e !"

O altă chestiune în suspensie era cea privind mingea. Cu alte cuvinte, se punea problema dacă să se joace cu o minge propriu-zisă sau numai cu ideea de minge. De aici se mergea mai departe şi se susţinea chiar ca terenul însuşi să fie sub formă de idee, pentru că meciul însuşi slujea Marea Idee.

În sfârşit, sosi ziua meciului. În piaţa care despărţea Paradisul de Infern, destul de încăpătoare, veniseră cu mult timp înainte spectatori şi spectatoare, adică draci, drăcoaice, îngeri şi îngeriţe, fiecare ocupând peluze separate, fiecare purtând obiecte de produs zgomotos şi pancarde cu îndemnuri mobilizatoare.

Mi-am notat de pe aceste pancarde câteva lozinci interesante, nu atât pentru forma, cât pentru conţinutul lor:

"Hai, dracilor, mai cu spor,
Că e vai de capu' lor !
Că voi aveţi stofă,
Iar ei sunt în cofă !"

Sau:

"Fie dracul cât de negru
Îngerul e un integru.
El ştie cum să se lupte
Şi din victorie să se înfrupte."

Cu câteva minute înainte de meci, anunţaţi la trâmbiţe, surle, ţimbale şi răcnete de "ura", au sosit şi cei doi mari patroni - Dumnezeu şi Satana. Aceştia au dat mâna cu toţi jucătorii, i-au gâdilat sub bărbie, le-au oferit diferite sfaturi folositoare şi au luat loc apoi în loja oficială.

La ora dinainte fixată a început meciul. Obişnuit cu aşa-zisele meciuri de fotbal de pe Pământ, mi-a fost destul de greu la început să mă deprind cu alegătura aceea turbată a unsprezece îngeri şi unsprezece draci după ceva care nu se vedea, adică după o idee de minge. În orice caz, încă din secunda una a partidei mi-am dat seama că echipa angelică a luat meciul în mână şi că se află în

plină ofensivă. Ceea ce m-a intrigat oarecum, conoscând antecendentele, era stilul de joc foarte diferit al celor două echipe. Astfel, dacă dracii se încadrau în limitele admise ale sportivității, îngerii, pe care îi văzusem la antrenament făcând exerciții de pupare și mângâiere a adversarului, deveniseră brusc niște fiare sălbatice, care se dedaseră la cele mai ignobile gesturi. Am notat, de pildă, în secunda doi, o ciocnire între Înger IV și Drac II, ultimul ieșind din această scurtă afacere cu un ochi scos, o ureche smulsă și coada fracturată. În secunda trei Înger IX l-a trântit la sol pe Drac I, cel care apăra ideea de poartă, l-a jucat temeinic în picioare, după care i-a aplicat un șpiț în locurile sensibile, în timp ce Atotvăzătorul și Atotantrenorul striga cu o satisfacție neînchipuit de crudă: "Așa ! Așa !" Bineînțeles că, în această fază confuză, n-a fost prea dificil pentru îngeri să introducă ideea de minge în ideea de poartă - și să fi văzut atunci ce bucurie demențială era în peluza Paradisului, ce chiote, ce pupături, ce faceri în necaz și ce sâcuri din partea îngerițelor la adresa dracilor.

Căpitanul reprezentativei Infernului s-a prezentat imediat la Satana și l-a întrebat scurt:

- Ce facem, metrî, că ăștia ne rupe ?

- Nu răspundeți la provocări, a șoptit stăpânul Răului.

Cert este că în secunda cinci dracii au făcut ce-au făcut, s-au năpustit cu toții spre poarta îngerilor, Drac XII a lovit ideea de minge cu cioturile lui de coarne atât de fulgerător, încât aceasta a intrat ca un satelit natural în ideea de poartă.

- Ce porcărie ! a strigat Dumnezeu. A fost ofsaid.

De aici a început cataclismul. Un caft gigantic s-a încins între jucători, cu capete în dantură și picioare în burtă, cu pârâituri sinistre de oase și cranii, mușcături de nas, gât și urechi, plus înjurături dintre cele mai murdare, încă necunoscute pe Pământ. După care au început să se bată spectatorii între ei și spectatoarele între ele. Îngerii le smulgeau îngerilor penele din aripioare. Cei doi antrenori supremi și-au ieșit și ei, firește, din minți. Satana l-a apucat pe Dumnezeu de barbă, Dumnezeu la prins pe Satana de coadă și a început să dea cu el de caldarâm până când acesta a strigat: "Gata dom-le, ajunge !" Și dacă meciul a durat doar cinci

secunde, răfuiala s-a prelungit până târziu după miezul nopţii, când fiecare tabără şi-a luat rămăşiţele şi s-a întors acasă.

În aceeaşi seară am scris un reportaj intitulat: "Afară cu huliganii din fotbal", în care condamnam jocul barbar al celor două echipe, insistând asupra faptului că aceasta înseamnă un rău exemplu pentru fotbaliştii şi spectatorii de pe Pământ. Am predat reportajul la Oficiul poştal al Raiului, pentru ca a doua zi să aflu că textul nu a fost transmis pe Pământ şi că Dumnezeu doreşte să stea de vorbă cu mine pe această chestiune.

Cum am intrat la Dânsul, am început să urlu:

- Protestez !

Atotvăzătorul s-a uitat cu un ochi la mine şi cu altul în textul din faţa lui şi a mârâit:

- Măi acesta ! Tu crezi că te-am primit aici ca să mănânci borş pe seama noastră ?

- Doamne, nu permit să...

- Ce nu permiţi, mă, muritorule ? Ăla e fotbal ce faceţi voi ? Baletu-ăla de domnişoare tebeciste ? Fugăriţi nouăzeci de minute o băşică pictată şi, când se împiedică unul, urlaţi ca la o crimă de drept comun. Mă, învăţaţi fotbal, că veniţi aici, şi e vai de capul vostru, ai văzut cum se pune la noi osul la bătaie. Ieşi afară !

Până să apuc să ies, m-a luat un sfânt din gardă de guler, m-a târât afară şi m-a aruncat ca pe o otreapă pe poarta Raiului.

În aceeaşi seară eram înapoi acasă. Toţi prietenii s-au repezit să mă întrebe:

- Cum e, domnule, pe-acolo ?

- Cum să fie ? le-am zis. Ca pe lumea ailaltă.

(Pompierul şi opera, 1976)

CANARUL

În apartamentul pe care îl ocup împreună cu familia, cresc un câine de rasă caniche (chestia asta am mai declarat-o în câteva opere beletristice şi interviuri, dar nu mi-e ruşine s-o repet) şi un peşte frumos colorat care se numeşte Brutus, din pricină că şi-a ucis confratele cu care convieţuia în acelaşi acvariu. Într-o zi îmi vine ideea nefastă să cumpăr un canar. De fapt, mai înainte am cumpărat colivia, apoi două pungi cu seminţe de cânepă şi abia după aceea canarul. Ca să fiu sincer, nu l-am cumpărat, l-am primit cadou de la un prieten, care mi-a spus:

- La început n-o să cânte, dar, după ce se obişnuieşte cu casa, o să-şi dea drumul.

Într-adevăr, peste două sptămâni a început să cânte. Cânta absolut extraordinar, vă mărturisesc sincer că, în comparaţie cu un canar, o privighetoare este ca un lăutar pe lângă Yehudi Menuhin, trilurile lui aveau o limpezime şi o puritate divine, iar imaginaţia lui melodică era cu neputinţă de comparat. Îmi plăcea să lucrez acompaniat de această pasăre miraculoasă, iar când vroiam să mă recreez, mă duceam şi-i vorbeam, iar el mă asculta şi făcea piu, piu, adică: dă-i înainte, că te ascult şi te înţeleg. Cu alte cuvinte, aveam un suflet curat lângă mine, o fiinţă vie căreia puteam să mă confesez fără spaimă de a fi penibil, fără grija că va vorbi cuiva despre nenorocitele mele complexe de inferioritate şi superioritate (după anotimp).

Prietenul meu de o viaţă, Tr. Brt., fost coleg de bancă încă din şcoala elementară, iar mai târziu tutorele meu spiritual, vine să-mi facă obişnuita vizită săptămânală. De obicei, îi dau un larg raport de activitate: ce-am scris, ce-am publicat, la ce şedinţe am fost, ce s-a mai spus, ce s-a mai întâmplat. Întotdeauna Tr. Brt. este nemulţumit de mine, din principiu, în proporţie de 77-79 la sută. Cutare articol a fost superficial, cutare schiţă n-a avut poantă şi suficient umor, cineva i-a comunicat că intervenţia mea la

şedinţa cutare a fost monotonă şi ineficientă, ce-am căutat în ziua cutare, la ora cutare, în restaurantul "Berlin", împreună cu câteva haimanale din rândul sportivilor, nu e oare şi aşa destul de ciobit prestigiul meu de om şi scriitor. Dacă se întâmplă ca în ziua respectivă să fiu nevoit să scriu ceva, amicul îmi stă în spate şi mă urmăreşte peste umărul drept.

- Ţi-am spus de câteva ori: dacă la sfârşitul frazei apare un adjectiv, îi pui neapărat o virgulă înainte, ca să-l potenţezi. În general, însă, este bine să te fereşti de adjective, acesta fiind un instrument specific începătorilor.

Sunt atât de slab, încât nu pot să-mi câştig independenţa în faţa lui Tr. Brt. Siguranţa lui satanică, dispreţul lui adânc faţă de tot ceea ce fac, zâmbetul lui unsuros, de fiinţă saturată de toate adevărurile lumii, mă strivesc şi mă neantizează, devin o furnică sub talpa unui elefant. Uneori, dar foarte rar, îmi reproşează că şi-a ratat o mare carieră de scriitor din pricina mea, dacă nu era el să mă supravegheze, rămâneam un pârlit de jurnalist provincial, mai ţine minte că până şi primele scrisori de dragoste a trebuit să mi le stilezc ! E limpede că, fără supravegherea lui strictă, aş merge din gafă în gafă. Nu mai departe acum şase luni şi jumătate m-a obligat să-mi retrag o piesă din repetiţii din cauza a două replici ca i s-au părut cu desăvârşire stupide. În drum spre casă m-a ciupit de mână până m-a umplut de vânătăi: "Idiotule, cum ai putut să ieşi pe piaţă cu o porcărie ca asta ?"

Deci, în ziua obişnuită (adică sâmbăta), amicul îmi face obişnuita vizită de inspecţie. Îmi răsfoieşte prin manuscrise, mârâie de câteva ori, nemulţumit, face câteva observaţii pe marginea paginilor cu o cariocă roşie, trăgând linii stridente, apăsate, apoi tresare şi ascultă încordat.

- Cine cântă la tine acasă ? O pasăre ?

- Da, zic, o pasăre. Mi-am luat un canar. Vino să-l vezi, e un adevărat miracol, cântă mai frumos ca o privighetoare.

Tr. Brt. vine lângă colivie şi priveşte canarul îndelung. Apoi, într-un târziu, îşi şterge o lacrimă de pe obrazul stâng cu mâneca hainei. Se apropie de mine şi-mi şuieră la ureche, sinistru:

- Criminalule !

Am încercat, firește, să-mi iau apărarea: adică de ce sunt criminal ? Pentru că cresc o pasăre, pentru că mi-am adus în felul acesta o fărâmă de natură în modestul meu apartament, pentru că cresc o vietate nevinovată ?

Tr. Brt. mi-a zis să stau jos, cu un ton care ar fi vrut să spună, mai degrabă: spânzură-te ! Apoi m-a întrebat, simplu, pe un ton calm, cum m-aș simți eu personal dacă aș fi închis într-o colivie și aș fi obligat să scriu acolo. Eu am replicat că și camera în care lucrez e un fel de colivie, cu singura deosebire că nu are gratii, dar el m-a îndemnat să mă obișnuiesc pe viitor să tac atunci când vorbește el, pentru că și așa spun numai tâmpenii. Sigur că și camera mea poate fi asemuită, fortuit, cu o colivie, dar eu pot să ies când doresc din această colivie, să mă duc la cârciumă sau la pescuit. Dar canarul, când apare posibilitatea să iasă din nenorocita lui de colivie ca să se ducă la cârciumă sau la pescuit, cine-l scoate pe el la plimbare, la aer curat, când are el posibilitatea să se așeze pe o creangă, ca să schimbe un gând cu o altă pasăre sau un simplu ciripit de rutină ? Care este perspectiva acestei vietăți ? S-a născut în colivie și va muri în colivie. Păi tocmai asta e, am urlat eu, că el, canarul s-a născut în colivie și nu poate realiza avantajele modului de viață din spațiul extracolivial etc. Amicul mi-a zis din nou să stau dracului jos și să tac, nu am minte nici măcar cât o găină chioară. Adică ce-mi imaginez eu, că respectivul canar cântă de plăcere ? Care plăcere ? Plăcerea că-i dau semințe de cânepă ? Sau îmi imaginez că triluiește din recunoștință ? Vax ! Cântecul e, de fapt, un bocet, exteriorizarea suferințelor lui fără de seamăn și fără de sfârșit, geamătul unui condamnat la moarte. De ce țăranul român obidit sau haiducul hărțuit de potere producea doine ? De plăcere ? Nu. Ca să se descarce de suferință.

- Hai, îmbracă-te ! a urlat la un moment dat amicul. Îmbracă-te și vino cu mine. Am să te ajut să înțelegi sentimentul cuștii și al coliviei.

Ne-am dus la Grădina zoologică.

- Ai văzut vreodată un leu plângând ? m-a întrebat.

- Nu.

- Este cel mai tragic spectacol de pe lume. Mai tragic decât teatrul antic sau bombardamentul atomic. În fiecare zi leii de la Grădina zoologică au un moment în care plâng cu lacrimi adevărate, lichide, momente în care visează jungla. Hai să pândim momentul.

Am stat trei ore în picioare lângă cuşca unui leu african, până când, în sfârşit, amicul a strigat, palid de emoţie:

- Acum ! Uită-te ! Plânge !

N-am văzut nimic pe obrazul leului, dar, de emoţie, am plâns eu în hohote, cu amicul în braţe. Ne-am dus apoi la colivia unui vultur pleşuv, care tocmai îşi lua prânzul, înfulecând o halcă apreciabilă de carne prospătă. Mărturisesc că l-am urmărit cu oarecare invidie, de mult nu mai văzusem o vrăbioară de vacă pe grătarul meu.

- Dă-i drumul în libertate, acum, acestui rege al piscurilor, şi se va întoarce înapoi la cele trei porţii zilnice de carne macră. Captivitatea i-a strivit instinctele şi i-a moleşit orgoliul de carnivor. Hei, dragul meu, ce bestie zace în om ! Atacă tema aceasta pe viitor.

De la Grădina zoologică m-a dus la circ, unde am urmărit o dresură de porumbei, una de câini şi alta de urşi. Tot timpul spectacolului am strigat amândoi până am răguşit: "Huo, dresorii! Huo !" Un vlăjgan care s-a dat drept om de ordine, a venit spre sfârşitul spectacolului la noi, ne-a luat de guler şi ne-a dat afară cu şuturi în spate, pretinzând că suntem beţi. Ca să ne răzbunăm, ne-am strecurat în menajerie şi am deschis uşa cuştii în care se aflau leii. N-am făcut decât circa zece metri şi am auzit în urma noastră răcnete neomeneşti, iar peste cinci minute ne-am întâlnit cu două maşini pompiereşti care alergau de mama focului spre circ.

Ajuns acasă, am avut o noapte albă. Am aţipit abia spre dimineaţă, clănţănind din dinţi, dar m-am trezit peste un sfert de oră, fleaşcă de sudoare, după ce visasem că un stol de canari mă ciuguleau de ochi strigând cu un cinism inimaginabil pentru nişte fiinţe atât de plăpânde: "Colibiu, colivă, colicist, colivie ! Colibiu, colivă, colicist, colivie !" Copleşit de duioşie, m-am dus la canar şi l-am privit cum ciuguleşte seminţele de cânepă cu o delicateţe şi o detaşare specifică artiştilor de mare vocaţie, pe care

obişnuinţele biologice îi interesează cât negru sub unghie. I-am deschis uşa coliviei. Dacă el vrea să plece, n-are decât.

Cu lacrimi în ochi, am plecat în camera mea de lucru. Am revenit peste o oră. Canarul nu mai era în colivie. Era pe lustră. Am deschis fereastra camerei. Dacă vrea să plece afară n-are decât.

M-am întors peste câteva ceasuri. Dispăruse. Mă simţeam uşurat sufleteşte. Îi dăruisem libertatea, văzduhul era al lui, va zbura din pom în pom, se va întâlni cu alte păsărele, va lega prietenii, poate chiar o iubire curată. O să-i fie, poate, greu la început cu hrana, dar se va obişnui să şi-o găsească singur, sunt încă atâtea muşte şi musculiţe pe lume.

În clipa când emiteam supoziţiile de mai sus, trece pe lângă mine pisica. Ce avea pisica în gură ? Canarul. Mă reped spre ea ca o fiară, o fugăresc cu mătura, o lovesc cu un pantof în cap şi, în sfârşit, lasă canarul din gură. Îl iau în mâini, încerc să-l reanimez, îi suflu aer în cioc şi pe sub aripi. În zadar. Sărmanul era mort. Am început să plâng în hohote. Soţia m-a liniştit cu un pahar de votcă poloneză, dar eu continuam să suspin în braţele ei:

- Sărmanul ! Cânta atât de frumos...

- Dragul meu, m-a consolat ea, şi tu scri destul de frumos şi, totuşi, eşti atât de nenorocit.

După ce mi-am revenit cât de cât, i-am telefonat lui Tr. Brt. şi i-am spus cu vocea cea mai sumbră cu putinţă:

- Poţi să fii fericit, bestie ! M-ai lăsat fără canar ! Încearcă să mai calci prin casa mea, am mare chef să-ţi dau cu un scaun în cap.

De atunci au trecut trei săptămâni. Mentorul n-a îndrăznit să mă viziteze. În fiecare sâmbătă dimineaţa, însă, cineva sună la telefon, oftează adânc şi închide. E el. Ştiu că suferă îngrozitor, că viaţa lui nu mai are sens, pentru că sensul lui eram eu. De n-ar face un gest ireparabil.

Probabil că peste câteva zile am să-l caut şi am să-mi cer iertare. Nu pot trăi fără un îndrumător, fără o privire care să-mi vină din spate pe deasupra umărului drept.

Dar, Doamne, cum am să pot uita vreodată soarta nefericitului canar ?

(Pompierul şi opera, 1976)

POVESTEA CÂINELUI

Într-o zi intru într-un bufet lăturalnic cu intenţia să beau bere şi să privesc un peisaj uman pitoresc. Singur la masă, cu berea în faţă, îmi cheltuiam într-un chip cât se poate de plăcut şi needucativ timpul liber. La un moment dat, vin doi tipi cu înfăţişări oarecare şi mă întreabă dacă nu s-ar putea aşeza şi ei la masa mea, în vederea consumării unor beri şi mici. Poftiţi, zic, că nu aştept pe nimeni. Tipii comandă două beri, apucă halbele în mâini, ciocnesc şi îşi urează reciproc cu glas tare: "Să fie rău !"

Vreau să mă retrag, prudent, la altă masă, dar îmi fac curaj şi-i întreb: Dom'le, ce fel de urare e asta, că n-am mai auzit-o până acum ? Unul dintre ei zice: E simplu, dom'le, eu i-am vândut dânsului un câine, acum bem aldămaşul şi-i urez să-i fie rău. Doar n-oi vrea să-i urez să fie bun, că el d-aia l-a cumpărat, ca să fie rău. Şi află că e foarte rău. Dom'le, zic, nu te supăra, am întrebat, căci omul, vorba ceea, cât trăieşte, întreabă. Cionesc şi cu o halbă de bere cu ei şi începem, din vorbă-n vorbă, să ne lansăm în tot felul de poveşti cu câini: spun ei un caz cu un câine care i-a salvat viaţa stăpânului său, fugind repede la farmacie şi cumpărându-i pastila fără de care s-ar fi prăpădit, zic şi eu un caz cu un câine care şi-a salvat stăpânul de o nevastă infidelă, pe care a urmărit-o şi a prins-o în flagrant delict, trecem pe urmă la bancuri (tot cu câini), mai luăm câte un rând, când îmi vine deodată ideea şi întreb: Dar unde-i câinele ? Câinele era afară. Afară ?! Păi bine dom'le, întreb, păi afară plouă, bate vântul, e o vreme ce nu s-a pomenit de infectă, cum puteţi să lăsaţi bietul animal afară ? Lasă că e călit, zice vânzătorul, a trecut el şi prin ocazii mai grele.

Aşa sunt de felul meu: mai bine să sufăr eu decât să văd un animal chinuindu-se, fie el şi pasăre de orice gen, iau haina de pe mine, îmi iau bucata de la gură, banul din buzunar şi-i sar în

ajutor. Cer repede o friptură în sânge cu garnitură şi mă duc la câine afară.

Mă aşteptam să dau de un monstru, de un dulău ciobănesc, de un caniş sau altă huidumă şi, când colo, găsesc legat la uşa localului un căţeluş mic şi amărât, care scheuna şi tremura ca un nenorocit. Cum mă vede, dă din coadă, îl iau în braţe, îl mângâi, îi ofer friptura, el o înghite hulpav (era flămând mort), intru în local şi le zic celor doi: Cât face câinele ăsta ? Ei se uită unul la altul şi cumpărătorul zice: O sută de lei, că e de rasă străină. Scot o sută, o pun pe masă, iau câinele şi plec, strigându-le din uşă: Nerușinaţilor, aşa se poartă un om cu un câine ?

Ajung acasă, sun la uşă (era spre miezul nopţii), nevasta deschide, mă vede şi mârâie: Să nu intri cu javra, că-ţi dau cu ea în cap ! Vrei să-mi îmbolnăvească pisicul ? Într-adevăr, uitasem de pisic. Ar fi păcat să-l necăjesc, pentru că e tare nostim şi hazos, se cere pe balcon şi bate la maşina de scris, cot la cot cu mine. Ce să fac cu câinele ? Afară nu puteam să-l las singur, m-am plimbat cu el în braţe până dimineaţa, vorbind de una, de alta, prilej cu care ne-am legat sufleteşte. A doua zi dimineaţa mă duc la proprietăreasă şi-i zic: Doamnă, uitaţi ce s-a întâmplat, m-am decis să ocrotesc acest câine, vreau să-i fac o cuşcă în curte. Eu n-am nimic împotrivă, zice, dar trebuie să aveţi aprobare. Aprobarea cui ? Aprobarea ICRAL-ului. Perfect, iau câinele în braţe şi plec la ICRAL. Aici, stau de vorbă cu un funcţionar: aşa şi-aşa, am cumpărat un câine, vreau să-l îngrijesc, vreau să-i construiesc un coteţ. Unde ? În curte. În ce loc ? Indiferent. Faceţi o cerere, căci trebuie să vină o comisie la faţa locului, ca să stabilească amplasamentul. Dar cine vă face coteţul ? Nu ştiu, zic, nu cunoaşteţi o instituţie specializată ? Ba da, am eu o cunoştinţă la Trustul de construcţii şi reconstrucţii nr. 95, mergeţi acolo. Mă duc la trustul respectiv, iau legătura cu un tip care mă întreabă cum vreau să arate coteţul, dacă să fie capitonat, zic că nu, că am eu o mesadă veche şi i-o cedez câinelui. Păi atunci mergeţi la nu ştiu ce serviciu să vă facă un plan, ca să pot să dau devizul în lucru, mă duc la serviciul respectiv, dar funcţionarul respectiv nu găsea dosarul cu instrucţiunile interne privind construirea pentru cetăţeni a coteţelor pentru câini, vino mata mâine. Şi cu câinele ce

fac. mata nu vezi că e ger afară şi ce val de aer polar se îndreaptă spre noi ? Păi ţine-l în casă ! Păi ce, câinele e făcut să stea în casă? Eu vreau coteţ. Vino mata mâine.

Mă duc acasă, tratez cu nevasta să-l ţinem în baie, îi facem acolo un culcuş, dar pe la miezul nopţii sunt sculat în smuciturl: javra ta schelălăie tot timpul, a trezit copiii, a trezit-o pe bunică, a trezit pisicul, ia-o şi ieşi cu ea. Iau căţelul în braţe şi plec cu el pe stradă, văd lumină la un prieten care suferă de insomnie, intru la el şi discutăm toată noaptea despre animale şi literatura franceză, iar dimineaţa trec pe la ICRAL. Funcţionarul, foarte amabil, îmi spune că n-a reuşit să trimită comisia, a fos ocupată, dar într-o zi, două se face. Între timp, grăbiţi cu constructorii. Mă duc pe la trust, instrucţiunile n-au fost găsite, dar mi se arătă un proiect de deviz în valoare de patru mii două sute lei. Aşa scump ? Păi nu vreţi să aibă căldură şi apă curentă, adică un adăpost trainic şi confortabil, că parcă ziceaţi că vă e drag animalul. Da, dar nici chiar aşa, că apă curentă nu am nici eu tot timpul, ca să nu mai vorbim de căldură. Vreau un coteţ simplu. Simplu ? Păi noi nu facem dom-le, coteţe simple, noi suntem întreprindere serioasă. Du-te la o cooperativă meşteşugărească.

Iau câinele în braţe şi mă întorc la ICRAL, iau comisia cu mine şi mă duc la faţa locului, stabilim amplasamentul, după care-i invit la o bere, nu erau mulţi, doar vreo şapte, ne luăm cu vorba, facem o consumaţie bogată, de vreo două sute, spunem poveşti cu câini şi mă întorc, seara, acasă. Nevasta îmi face o concesie: să dorm eu cu câinele într-o cameră separată, într-un pat separat. Ce să dorm, că toată noaptea căţelul a mârâit şi a scâncit în somn, cine ştie ce visa, pe la două i-am pus un somnifer în mâncare şi am închis şi eu ochii niţel.

A doua zi l-am luat cu mine la serviciu, nu puteam să-l las acasă, nevastă-mea era în stare să-l dea pe mâna ecarisajului. Îl ţineam ascuns într-un sertar, până m-a prins şeful: Cu asta te ocupi dumneata ? Şi - jap cu o sancţiune, plus băşcălia colegilor. Încep să umblu apoi prin Bucureşti după o cooperativă prestatoare de servicii la domiciliu, sunt mânat de colo-colo, dau şi un anunţ la mica publicitate ("Cumpăr coteţ confortabil") - nimic !Până la urmă, exasperat, încep să-i încropesc eu un coteţ, cum mă pricep,

propietăreasa mă reclamă la ICRAL, ICRAL-ul vine, mă amedează şi-mi dărâmă construcţia, mă iau de gât cu unul, vine Miliţia, îmi mai dă o amendă, iar nevasta îmi zice: Te duci şi cari cartofi în gară, eu nu-ţi dau bani pentru amenzi şi pentru javra ta nenorocită. Scos din minţi, fac o reclamaţie la un for mijlociu, în care demasc birocraţia anumitor instituţii prestatoare de servicii: adică, dacă eu vreau să fac un coteţ pentru câine, trebuie să-mi pierd un anotimp întreg pe drumuri, ce e bătaia asta de joc ? Nu mi se răspunde a memoriu, între timp făcusem şi o astenie din cauza nesomnului, aşa că iau căţelul în braţe şi mă duc la bufetul în care îl cumpărasem, aştept vreo două ore şi-i văd pe cei doi clienţi ai mei intrând. Le spun povestea şi cădem la învoială:

- Dom'le, uite ce e, ne mai dai o sută de lei şi-l luăm înapoi. Asta pentru că ne eşti simpatic.

Accept, tipii iau câinele, îl duc afară, îl leagă de uşa localului şi se pun pe băut banii mei. Beau şi eu o bere cu ei şi, când plec, îmi iau adio de la câine.

- Dragă, îi zic, asta-i situaţia. Ai văzut şi tu: bunăvoinţă am avut.

(La iarbă albastră, 1973)

LECȚIA

Pamfil e supărat pe fiul său. De ce ? Fiul său nu știe să se descurce în viață.

- Fiule, ce lecție avem pentru azi ?

- Mersul pe sârmă, tată.

- Dă-i drumul.

- Tată, mi-e frică !

- Frică ?! Nu cunosc acest cuvânt !

- Dar de ce trebuie să învăț să merg pe sârmă, tată ? Am învățat dresura, trapezul, iluzionismul și fachirismul. Pentru ce-mi trebuie și mersul pe sârmă ? Explică-mi.

- Bine, dragul meu, am să-ți explic. Nimic nu se poate obține de la tine fără explicații. Mersul pe sârmă este una dintre cele mai elementare necesități ale vieții. Ca aerul, ca apa, ca pâinea prăjită, ca mersul pe jos. A ști să mergi pe sârmă e ca și cum ai avea o mână în plus, un picior în plus sau o ureche în plus. Ca să nu lungim vorba, îți voi da un exemplu. Să zicem că Vasile Păsculete, colegul tău de serviciu...

- N-am un asemenea coleg.

- Nu contează. Am luat un exemplu fictiv. Un exemplu posibil. Și nu mă întrerupe ! Acest Păsculete a făcut o boacănă. N-are importanță ce ... E pus în discuție pentru a se lua o hotărâre. Își spun părerea unul și altul. Vine rândul tău. Când ți se dă cuvântul te afli acolo unde te afli acum, adică la capătul sârmei. Și zici: "Stimați colegi", după care tușești și faci primul pas... Fă primul pas !

- Am făcut.

- Perfect. Și continui: "Sigur că colegul nostru Păsculete a greșit". Deci ai mai făcut un pas. Fă pasul !

- Am făcut.

- După care, te gândești și zici în sinea ta: "Păsculete e prietenul meu. Am eu suflet să-i vreau lui răul ? Oare la caz de, el

nu m-ar ajuta pe mine ?" Şi zici cu glas tare: "Totuşi, tovarăşi, să ne gândim la faptul că Păsculete e şi el om". Şi mai faci un pas. Fă pasul !

- L-am făcut.

- După care mergi şi mai departe şi strigi: "Om ! Ce minunat sună acest cuvânt !"

- Deci, mai fac un pas.

- Nu. Nu faci nici un pas. Te uiţi la figura şefului, ca să-ţi dai seama dacă e de acord cu tine.

- Şi dacă nu e de acord ?

- Dacă nu e de acord, faci încă un pas şi zici: "Şi ce dacă e om? Asta-i dă dreptul să greşească ?!"

- Exact.

- "Tocmai pentru că e om nu trebuie să ..." Şi aşa mai departe.

- Am înţeles. Fac încă un pas.

- Nu, te uiţi în sală şi faci o nouă lectură pe chipul şefului. Dacă vezi că e bine, îl faci. Dacă nu, nu.

- Şi ?

- Un moment. Să presupunem că intervine un element neprevăzut: îţi aduci aminte că ai o datorie de două mii de lei la Păsculete. Ce faci dacă ţi-o cere după şedinţă ?

- Ce mă fac ?

- Mai faci un pas.

- Şi ce zic ?

- Aici e aici ! Ce zici ? Cum îl salvezi pe Păsculete ? În aşa fel încât să fie şi el mulţumit, şi şeful.

- Ştiu. Îl iau pe răspunderea mea !

- Perfect.

- "Tovarăşi ! Nu putem să-l lăsăm pe Păsculete în situaţia în care e. Mă oblig să-l ajut. Îl iau pe răspunderea mea !" Cu alte cuvinte, îl iau în cârcă.

- Exact. Ia-l în cârcă şi fă ultimii paşi. Hai ! Ce-ai făcut, mototolule ! Împiedicatule ! Netalentatule ! Vai de mine şi de mine ! Ai căzut !

- Da. Am căzut, tată. Păsculete-ăsta e cam greu pentru mine. Peste optzeci de kile. Plus defectele. Noroc că ştiu să cad. Am căzut în picioare...

- Asta mai lipsea, să-ţi rupi şira spinării. Luăm totul de la început. Hai ! Sus pe sârmă !

- Şi cu Păsculete ce fac ?

- Cum ce faci ? Îl iei în spinare ! A fost ideea ta. N-ai spus că vrei să-l salvezi ? Să-l aduci pe calea cea bună ? "Tovarăşi, sigur că e greu, dar ce frumos, ce nobil e să-ţi ajuţi aproapele, să-l aduci pe calea cea dreaptă ... etc... etc... Hai ! curaj ! Mâine te învăţ saltul mortal. Şi-ţi dau drumul în viaţă.

(Umorul la domiciliu, 1981)

- Dragă, tu ai auzit ce i s-a întâmplat lui Vasilescu ?

- Care Vasilescu ?

- N-are importanţă care. Un oarecare Vasilescu, vecinul meu de palier, un tip simpatic, galanton, excelent jucător de table, lucrător în comerţ, căsătorit, cu doi copii, dinamovist. Dragă, într-o dimineaţă l-au arestat.

- Nu se poate !

- Pe cuvântul meu de onoare ! Acum îl judecă. De ce ? Spune-mi tu un motiv, să văd dacă ghiceşti.

- A furat.

- Exact. A furat o sută de mii. Banii nu erau depuşi la CEC, bineînţeles. Îi ţinea ascunşi în televizor. La anchetă a declarat solemn şi pe cuvânt de cinste că banii respectivi nu erau banii furaţi, ci banii economisiţi de soţie şi copii. Banii furaţi îi cheltuise prin restaurante şi baruri, adică s-au întors înapoi, în buzunarul statului, de unde plecaseră.

- Şi, în ciuda acestei declaraţii sincere, l-au dat pe mâna justiţiei ?

- Da.

- Oribilă chestie.

- Într-adevăr, oribilă. Spune şi dumneata: pentru o chestie ca asta, simplă şi banală, trebuie să judeci omul şi să-l privezi de libertate ? Slavă Domnului, se fură de mii de ani şi, totuşi, omenirea a progresat constant. Faptul că Vasilescu a furat o sută de mii l-a împiedicat pe Edison să descopere becul electric ? Sau pe englezi cheia fraceză ?

- Da, e total absurd. Dar eşti cumva la curent ce-a păţit un cumnat de-al meu din partea soţiei ?

- Nu.

- Mă rog, nu intru în amănunte. Persoana era un tip sportiv, culant, glumeţ, adora lalelele şi ogarii şi mânca numai la

"Intercontinental", unde cerea întotdeauna un chil de vinul casei şi un chil de icre negre. De fapt, nici nu mai cerea, ospătarii, cum îl vedeau, îl puneau pe masă, instantaneu, chilul de vin şi chilul de caviar. Adică ceva absolut normal. Şi eu, şi dumneata, şi orice om de pe stradă are voie să comande aşa ceva. Ei bine, ce crezi că i s-a reproşat în instanţă ? Faptul că mânca icre negre ? Nu. Că bea vinul casei ! Şi că avea cinci chile de aur sub parchet, deşi vindea zarzavaturi într-un modest Aprozar.

- Păi ce legătură are una cu alta ?

- Asta a întrebat şi el: "Dom-le, ce-aveţi cu mine ? Eu nu beau vin de trei sferturi, pentru că e mai scump, beau vin la chil, că e mai ieftin. Din economiile realizate îmi permit un caviar sau o brăţară de platină. Ce vedeţi rău în asta ?

- Şi ?

- S-au făcut că nu pricep.

- Adevărul e, că, în ultimul timp, se întâmplă unele chestii total lipsite de sens. Ce crezi că făcea, de pildă, fiul portăresei mele în timpul său liber ? Fura pisici, indiferent de rasă, le vopsea şi le vindea prin "Mica publicitate". Află că, deşi a fost demascat, n-a păţit nimic. Poţi să furi oricâte pisici vrei, justiţia nu te condamnă.

- De ce ?

- Nu există articolul unde să fie încadrat delictul.

- Dar cum e posibil ?

- Uite că e posibil.

- Mai cunoşti vreun caz ?

- Da.

- Tovărăşele, dă-ne două cafeluţe amare. Ia zi, dragă, că mă interesează.

- E vorba de cazul lui Vava II.

- Cine-i ăsta ?

- N-ai auzit de "Săgeata Bucegilor" ?!

- Nu.

- E cel mai bun centru înaintaş din fotbalul nostru.

- Ce-i cu el ?

- Venea de la un meci disputat peste hotare. Şi ce crezi că i-au zis vameşii ?

- Ce ?

- Să deschidă geanta de mână în care își ținea lucrurile intime: periuța de dinți, mașina de ras, pieptenele etc. Și ce crezi că i-au găsit înăuntru ?

- Ce ?

- Două volume de Immanuel Kant: *Critica rațiunii pure* și *Critica puterii de judecată*.

- Omul își luase ceva de citit la el.

- Da, dar știi ce i-au reproșat ? Că între cele două volume avea un videocasetofon.

- Și ce-i cu asta ?

- Păi asta a întrebat și el: ce-i cu asta ? Tipii au ridicat din umeri și l-au obligat să plătească taxe vamale.

Cele două personaje se privesc îndelung, stupefiat.

- Maistre, ia mai dă-ne două cafeluțe amare.

(Nepublicată în volum)

CALCUL PRECIS

Nae şi Gogu stau de patru ore în cârciumă şi sorb, meditativi, din halbele cu bere rece. Afară e zăpuşeală, dar masa lor se află sub un platan umbros şi protector, iar telemeaua cu roşii a fost excelentă. Despre mici, ce să mai vorbim ? Se topesc în gură.

- Dragă, se confesează Nae, e plăcut să mănânci la restaurant, să fii servit promt şi curat. În caz că ospătarul te cunoaşte, fiindu-i client vechi, te simţi ca acasă. Totuşi...

- Ce vrei să spui cu asta ?

- Altceva e să ai căminul tău, casa ta, masa ta, nevasta ta. Nimic nu poate înlocui tihna şi comoditatea căminului cojugal. Vii acasă, obosit, nevasta îţi serveşte o mâncare caldă, îţi dă halatul şi papucii, te întreabă cum îţi merge la servici, plus diferite alte chestiuni intime. Din păcate, nevastă-mea...

Între timp au venit fripturile şi cei doi nu mai au timp de vorbit. Ceva mai târziu, după ce li se aduce al patrulea rând de halbe, revin la firul discuţiei.

- Ce voiai să spui de nevastă-ta ? Că nu-ţi asigură căldura sufletească necesară ? Că nu te aşteaptă fericită în pragul casei ?

- Nu mă aşteaptă. Vin acasă şi stau singur cuc. Mă uit pe pereţi. Sufletul meu e pustiu. Uneori mă uit la televizor. Îmi fac singur mâncare. Îmi spăl singur ciorapii. Îmi calc cămăşile.

- Dar ea unde este ?

- Nu ştiu.

- Aşa făcea şi prima mea soţie. Dispărea. Când o întrebam unde a fost zicea că făcuse o vizită unei mătuşi. Îşi fabricase circa zece mătuşi fictive. Ar trebui să pui piciorul în prag. Nu trebuie să admiţi să fii umilit. Ia-i cheile şi încui-o în casă. Leag-o de piciorul patului. Sau de chiuveta din bucătărie. Nevasta trebuie să stea permanent în casă, să asigure cu fiinţa ei căldura căminului conjugal. Eu am divorţat din cauza asta de trei ori până acum. Ultima soţie pleca la piaţă şi întârzia sistematic zece-cinşpe

minute, deşi îi cronometrasem drumul minut cu minut. Am exclus-o din viaţa mea fără pic de remuşcări. Te sfătuiesc şi pe dumneata să divorţezi.

- De cine să divorţez ?
- De nevastă.
- Care nevastă ?
- De nevasta pe care ziceai că n-o găseşti acasă.
- Păi cum s-o găsesc dacă nu sunt însurat ?
- Nu eşti însurat ?!
- Nu.
- Atunci despre ce nevastă vorbeai ?
- Vorbeam despre o nevastă posibilă. Vorbeam la figurat. Mă înţelegi ? Localul public îţi oferă totul, în afară de căldură sufletească. Căldura sufletească nu ţi-o poate oferi decât o soţie. Dar merită să te căsătoreşti doar pentru căldura sufletească ?

Nae e patetic, glasul lui a căpătat o intonaţie specială, ochii i s-au umezit. Gogu e şi el emoţionat.

- Dragul meu, după părerea mea e mai avantajos să fii singur şi să aspiri mereu spre un cămin conjugal. Poate să ţi se pară paradoxal, dar menajul de unul singur, cu două mese zilnice la restaurant este mai avantajos decât o căsătorie care se sfârşeşte cu divorţ.
- Da, dar mai e ceva.
- Ce ?
- Copiii.
- Da, e adevărat. Una dintre raţiunile căsătoriei e copiii. Faci copii, ai bucurii.
- Crezi ?
- Ce ?
- Că, dacă ai copii, ai bucurii ?!
- Vorbesc în principiu.
- În principiu, da. Dar în practică ? Un văr de-al meu avea un copil excelent, premiant, fenomen, lua toate olimpiadele, inclusiv cele de caligrafie. Ei bine, când s-a întors de la un examen - pe care îl luase cu zece, firește - a lunecat pe parchet, a ieşit prin fereastră, direct în balcon şi din balcon ...

- Nu mai spune, că mi se face rău. Într-adevăr, cu copii e o adevărată loterie: îi faci, îi creşti, ca să ai un sprijin la bătrâneţe ... Adică să aibă cine să-ţi dea un pahar cu apă.

- Auzi ? Te întreb ceva: merită să faci un copil pentru un pahar cu apă ? Dumneata ştii cât costă un copil per total, de mic până la majorat ? O avere !

- Bineînţeles.

- Păi cu banii respectivi angajez o femeie cu ora. Sau îmi trag apă în dormitor, direct la pat. Nu ?

- Păi sigur.

- Când e mic, cumpără-i scutece, biberon, cumpără-i jucării... Ştii cât au ajuns nişte zdrăngănele ? De la un leu şi nouăzeci şi cinci de bani la doi şi cinci. Păi merită ?

- Nu merită. Maistre, dă-ne câte două vizichiuri mari.

- Sigur că unii bat mult pe chestia sentimentală. Adică pe fiorul acela divin când auzi gânguritul copilului care zice "tată".

- Păi există jucării automatizate care zic "tată", "mamă" şi alte chestii.

- Bineînţeles. Chiar dacă sunt scumpe, tot ieşi mai ieftin decât cu un copil natural.

- Plus că jucăria o poţi repara. Pe când copilul.... Auzi, eu aş vrea să-mi fac un calcul precis, pentru că dumneata eşti de meserie: cât mă costă un copil făcut-crescut până la 22 de ani, şi cât scot eu dacă mă întreţine pe urmă el 22 de ani, adică până la adânca bătrâneţe ?

- Un moment. Am calculatorul la mine. Ieşi în pierdere.

- Vorbeşti serios ?

- Da. Cu circa trei mii optezeci şi nouă de lei şi cincizeci de bani.

- Înseamnă că nu merită. Maistre, mai dă-ne două vizichiuri. Tot de-ăla de 90 de lei suta. Dragul meu, mai controlează o dată, poate a greşit calculatorul...

- Cum o să greşească dacă e electronic ?! Nu-i avantajos copilul, îţi spun. Ieşi în pierdere. Am un caz concret în familie. Un văr de-al meu a făcut un copil, l-a dat la şcoală, la facultate şi-a ieşit inginer...

- Şi ?

- La bătrâneţe, i-a zis: "Băiete, eu te-am crescut, acuma creşte-mă şi tu". Ştii ce i-a răspuns Inginerul ? "Sictir, parazit social ! Du-te la muncă !"

- Şi ? El, tat-su, ce-a făcut ?

- Cum ce-a făcut ? L-a dat în judecată. Acuma sunt deja la Tribunalul Suprem.

(Tristeţea vânzătorului de sticle goale, 1992)

Cu totul şi cu totul întâmplător, într-o zi oarecare, soţul veni acasă cu două ore mai devreme ca de obicei. Deschizând uşa, el o surprinde pe soţia sa cu un bărbat. După spaima lor supraomenească, după chipurile lor răvăşite şi congestionate, după totala lor lipsă de veşminte, soţul deduse pe loc că e vorba de un adulter. De aceea, primul său impuls fu unul de agresiune: luă un cuţit din bucătărie şi se repezi asupra infamei perechi. Dar nu apucă să lovească, deoarece amantul răcni cu o voce neverosimil de răguşită:

- Domnule, nu da !

Soţul se opri cu cuţitul în aer, uimit.

- Ce înseamnă "Nu da" ? se interesează el.

- Adică nu lovi, se explică amantul. Nu este ceea ce-ţi închipui dumneata. La mijloc e un sentiment ! Eu o iubesc pe dânsa !

Soţul fu surprins şi derutat. Lăsă cuţitul jos. Vestea ce i se dădea era din cale-afară: tipul o iubea pe soţia sa !

- O iubiţi de-adevăratelea ? insistă el.

- De-adevăratelea, preciză amantul. Şi doresc să mă căsătoresc cu ea.

Soţul se prăbuşi pe primul scaun, iar cuţitul îi căzu pe parchet. "Ei, fir-ar să fie, gândi el, mi se mărită soţia ! Ziua asta trebuie s-o ţin minte !"

- În ce sens, continuă amantul, stăpân pe glasul său, va trebui să stăm de vorbă. Ca de la bărbat la bărbat.

- De acord, zise soţul, dar pune ceva pe dumneata, ca s-avem condiţii cât de cât egale.

Amantul îşi trase un pantalon şi o cămaşă, iar soţia soţului şi amanta amantului îşi aruncă pe umeri un halat de baie. Cei trei se aşezară în jurul unei mese rotunde. Soţia aprinse o ţigară, amantul aprinse o ţigară, soţul de asemenea.

- Vă ascult, zice acesta din urmă, făcând toate eforturile pentru a-şi păstra demnitatea. Deci vă iubiţi şi vreţi să vă căsătoriţi.

- Da, spuse amantul. Sper că acum, după ce aţi descoperit această realitate, nu ne veţi pune piedici şi nu ne veţi şicana.

- Dragă, zise soţia către amant, dânsul nu este cine îţi închipui tu. E un om de onoare.

Acest gest al soţiei îl impresionă vizibil pe soţ. De mult nu mai auzise un cuvânt atât de bun din partea ei.

- Fiţi fără grijă, n-am să vă şicanez. Din moment ce vă iubiţi, nu am nimic să vă reproşez. Sentimentul dragostei îmi provoacă întotdeauna respect. Vă urez să fiţi fericiţi.

- Mulţumim, răspunse amantul în numele său şi al fiinţei alăturate. Dar, deşi mă jenez oarecum, sunt obligat să vă anunţ că eu am o locuinţă necorespunzătoare. Apartamentul ne va rămâne nouă.

- Tot ?! întrebă soţul, răguşind el de data aceasta.

- Păi nu sunt decât două camere pe hol.

- Dar voi nu sunteţi decât două persoane !

- Dar cât ai stat dumneata aici, câte persoane aţi fost ? Tot două.

- În plus, noi vrem să avem copii, interveni soţia.

- Bine, zise soţul, mă mut, o să-mi iau o cameră mobilată. Dar maşina rămâne a mea.

- Ce marcă aveţi ? se interesă amantul.

- "Dacia". Cincizeci de mii la bord.

- Îmi pare rău pentru dumneata, dar va trebui să ne laşi nouă şi maşina.

Soţul se ridică, mânios. Nu, zău, era prea de tot.

- Şi maşina ?! urlă el.

- Draga mea, zise amantul, calm, fă-ne câte o cafea.

Femeia înţelese că bărbaţii vor să rămână singuri şi plecă în bucătărie.

- Domnule, zise amantul apoi, să discutăm deschis. Cunoşti ce vârstă are soţia dumitale ?

- Treizeci şi opt.

- Şi jumătate. Răspunde-mi sincer: cine ţi-o mai ia la vârsta asta fără o înzestrare materială corespunzătoare, adică fără casă şi fără maşină ?

Soţul tăcu, iar amantul punctă încă o dată:

- Aşa că zi mersi.

Soţia veni cu două cafele: una pentru ea şi alta pentru amant. Îl privi lung pe soţ, după care îi spuse râzând oarecum paşiv, ca pe vremea când o cunoscuse el, cu nouăsprezece ani în urmă, în autobuzul 31:

- Poate te grăbeşti, iar noi te reţinem.

Soţul se ridică:

- Atunci, zise el, o să mai trec eu altă dată, ca să discutăm amănuntele necesare.

- Când doreşti, zise amantul, că nu ne deranjezi. Dar lasă-ne ţigările, că ni s-au terminat.

Soţul lăsă pachetul de ţigări şi o zbughi pe uşă.

Ajungând în stradă, el îşi ridică mâinile şi privirea spre cer şi urlă ca scos din minţi:

- Sunt liber ! Sunt liber ! Sunt liber !

Lumea îl privea, uimită.

- Sunt liber ! Sunt liber ! Sunt liber ! urlă el şi alerga pe stradă turbat de fericire.

Cum tocmai atunci trecea pe stradă o maşină a "Salvării", câţiva cetăţeni binevoitori puseră mână de la mână şi-l imobilizară cu forţa, în timp ce de sus, de la balcon, soţia şi amantul priveau scena cu o neruşinată nepăsare.

(Pompierul şi opera, 1976)

CAPRA

Să nu ne sfiim să-i recunoaştem caprei meritele care i se cuvin. Această vacă a săracului, pe lângă că e lăptoasă şi uşor de întreţinut (dacă nu are iarbă, ea se mulţumeşte şi cu mărăcini), a intrat în literatura română ca un personaj pozitiv şi exemplar, servind multor generaţii de copii şi tineri ca exemplu de înţelepciune, calm, demnitate şi spirit vindicativ necruţător, atunci când răul trebuie pedepsit cu rău, spre învăţătură de minte. Ca dovadă, aţi mai auzit dumneavoastră în ultimul timp despre vreun lup care a îndrăznit să intre în casa unei capre în travesti şi să-i mănânce iezii ? Eu nu.

Iată de ce în ultima mea piesă de teatru m-am gândit să introduc o capră. Despre ce este vorba, pe scurt ? Pe meterezele unei cetăţi medievale cam paradite, un străjer cu numele de Gheorghe şedea în turn şi mânca brânză (de capră) cu ceapă. Tocmai atunci se apropie de cetate o oaste străină, bine înzăuată, de circa zece mii de oameni. Comandantul îi ordonă lui Gheorghe să predea imediat cetatea, cu toate rezervele de mâncare pentru oameni şi cai. Gheorghe, cu un umor şi o demnitate specifice, îl ia pe comandant peste picior şi-l sfătuieşte să-i dea bice mai departe dacă nu vrea să aibă de-a face cu cei cinci mii de puşcaşi şi suliţaşi dinăuntru, care sunt stătuţi de patru luni, le sfârâie palmele să se încaiere cu cineva, plus femeile, copiii şi bătrânii, care sunt pregătiţi să arunce cu pietroaie şi apă fiartă. Lifta păgână nu se lasă, însă, impresionată şi, după trei zile de pălăvrăgeli cu Gheorghe, care l-a învârtit cu vorba în toate părţile, întoarce tunurile spre cetate şi trage câteva ghiulele în zidul ei prăpădit.

- Huo, gata, strigă Gheorghe, nu vă enervaţi, că vă dau cetatea, lăsaţi-mă să ies cu oastea mea şi mă duc unde-oi vedea cu ochii, văz că nu sunteţi oameni de înţeles.

Se deschide uşa cetăţii şi cine iese pe ea ? Gheorghe, urmat de nevastă-sa şi trei copii mici şi mucoşi, ultimul târând după el o capră. Străinii rămân buşbe, adică cum, asta era oastea care i-a ţinut pe ei, zece mii de războinici, trei zile în impas, cum şi-a permis acest fanfaron de Gheorghe să-i ia la mişto ? La care, Gheorghe (avea o minte ca briciul) le-a răspuns:

- N-om avea noi armamentul vostru, dar în politică aici vă ţinem, la degetul mic şi în buzunarul de la ceas !

Teatrul la care am predat-o a fost realmente încântat, directorul mi-a zis că sunt mare, de mult se simţea nevoia unei comedii istorice în care să se zugrăvească (leşin când aud cuvântul zugrăvit din pricina unor meseriaşi escroci care mi-au stricat tapetul) isteţimea strămbunilor noştri, geniul lor politic, capacitatea lor miraculoasă de a salva ţara din ghearele marilor puteri care au trecut peste noi de atâtea ori cu tăvălugul. În fine, a trebuit tot eu să le explic că ideea nu-mi aparţine, că am ciupit-o de la Negruzzi, dar ei au fost de părere să nu mai spun asta nimănui, mai ales actorilor, care vor începe să mă bârfească prin cârciumi.

- Dom'le, dar ce facem cu capra, a întrebat directorul administrativ, sper că nu doriţi o capră vie pe scenă ?

- Bineînţeles că vreau una vie, altfel nici nu concep, îmi iau piesa şi mă duc cu ea la Naţional, unde posibilităţile materiale sunt practic superioare.

- Gata, dacă autorul vrea, îi dăm o capră vie, a hotărât directorul plin. Problema e dacă n-o să fim acuzaţi de naturalism, de verism, de dracu mai ştie ce !

- Dom'le, nu mă interesează ce zice critica, eu vreau ca publicul să vadă pe scenă o capră vie, nu una de carton, pe patru roţi ! Nu vreţi, îmi iau piesa !

Directorul a chemat imediat pe regizorul tehnic şi i-a dat dispoziţie să facă rost de o capră.

- Vreau capra cu zece zile înainte de premieră, ca să se obişnuiască cu scena ! am strigat eu, stăpân pe situaţie.

Bineînţeles că, foarte curând, au început şicanele. Serviciul financiar a venit cu câteva întrebări: dacă se angajează o capră cu scara, va trebui angajat şi proprietarul ei, care va trebui plătit ca

figurant, adică cincizeci de lei spectacolul, plus douăzeci şi cinci de lei pentru animal, conform tarifelor în vigoare. Problema e unde poate fi găsit un proprietar de capră în Bucureşti ? Crescători de capre nu există decât în comunele învecinate şi se pune problema cu ce va fi transportată capra până la teatru şi cât va costa acest transport. Se mai pune şi o altă problemă: în cazul în care piesa se va juca de o sută de ori, înseamnă că teatrul va plăti pentru această capră 7 500 de lei, în timp ce o capră nu costă mai mult de 3 400 de lei.

Iluminată, conducerea teatrului a decis să cumpere o capră, cărcia să i se facă o cuşcă în curte, să i se ia nutreţ şi tot ce este necesar, în aşa fel încât să fie oricând gata de dus pe scenă. Dar poate vă închipuiţi că a fost lesne de cumpărat această capră ? Deloc. Doi delegaţi ai teatrului au plecat într-o localitate de munte, pe diurnă şi cu foi de drum. În acea localitate, ţăranii nu erau interesaţi să vândă pe virament şi atunci s-a căutat o stână cooperatistă. Stâna nu avea decât oi şi câţiva ţapi, s-a dat o telegramă de-acolo către teatru, întrebându-se dacă autorul este de acord cu un ţap, la care li s-a răspuns că autorul nu vrea ţap, vrea capră şi, dacă se poate (numai dacă se poate), să fie albă, nu roşcată. Au căutat delegaţii cât au căutat, s-a cerut şi sprijinul direcţiei agricole judeţene, şi s-a găsit, în sfârşit, o capră corespunzătoare, care a fost pusă pe tren la bou-vagon şi trimisă la teatru. Trăgându-se linie şi făcându-se socotelile a reieşit că, în sinc, capra, plus restul cheltuielilor, se ridică la suma de 835 de lei. Mai rămânea problema hranei. Unul dintre maşinişti a mărturisit că are un văr care lucrează la spaţii verzi şi că ar putea trata cu el să aducă zilnic iarbă proaspătă pentru animal, dar cine plăteşte ciubucul şi de unde ? S-a făcut o colectă printre actori, a dat fiecare câte zece lei, cu excepţia interpretului principal, recunoscut ca cel mai cărpănos actor din Bucureşti, casă la Bufltea şi două maşini, n-are copii şi nu mănâncă decât salam şi brânză de vaci. În cele din urmă, s-a apelat la mine, ca autor, cerându-mi-se o sută de lei. Am dat; eu am cerut capră, eu s-o hrănesc.

Premiera, o spun cu toată modestia, a avut succes. Mare succes. Finalul cu capra a fost rupere, s-a râs şi s-a apludat până

la leşin, mai ales că animalul, probabil tulburat de atâta zgomot, a behăit scurt, iar la plecare a lăsat în urmă o dâră de măsline. De ce să n-o recunosc, abundenţa ulterioară de public s-a datorat şi Mariţei (aşa o chema) i se dusese vestea în tot oraşul, oamenii îşi spuneau între ei: "Du-te la teatrul cutare să vezi o capră dată dracului !" La primul turneu, cineva a avut ideea nefastă să nu fie luată Mariţa, să se folosească o capră de pe plan local. Ei, bine, capra respectivă s-a dovedit complet sălbatică, n-a vrut să intre pe scenă, s-a zbătut, a behăit, a stricat finalul piesei, punctul forte al spectacolului. De atunci, Mariţa a colindat toată ţara. Între timp, ca devenise dragă tuturor angajaţilor teatrului, nu trecea nimeni prin curtea interioară fără s-o mângâie din mers sau să-i adreseze un cuvânt frumos şi duios. Cel mai ataşat de ea s-a dovedit directorul, care, fiind fiu de ţăran de la munte, păscuse el însuşi capre în copilărie, drept pentru care un actor care nu jucase nici un rol principal de zece ani l-a reclamat la organele municipale, acuzându-l de sodomie. S-a constituit o comisie de anchetă şi, cu acest prilej, s-a descoperit că directorul nu are studiile terminate, gata-gata să fie dat afară, noroc că o delegaţie compusă din actori de frunte au mers undeva sus şi au pus o vorbă bună pentru el.

În sfârşit, spectacolul s-a jucat vreme de doi ani, răstimp în care Mariţa a făcut doi iezi. Când piesa a ieşit de pe afiş, consiliul oamenilor muncii a luat în dezbatere problema caprei, prilej cu care s-a subliniat cât se poate de apăsat meritul ei în succesul unui spectacol care a făcut cinste teatrului. În concluzie, s-a decis ca respectiva capră şi cei doi iezi ai săi să fie sacrificaţi şi consumaţi cu prilejul unei reuniuni tovărăşeşti ce va avea loc la clubul teatrului. A fost un ospăţ de pomină, la care am luat parte şi eu, spre dimineaţă ne-am îmbătat cu toţii, am povestit tot felul de istorii despre Mariţa şi iezii săi (unul dintre aceştia intrase, într-o seară, după ea pe scenă, se speriase şi sărise în sală, a fost un haz nemaipomenit) şi am plâns ca nişte tâmpiţi unul pe umărul altuia de ruşine că am fost în stare s-o ucidem şi s-o înfulecăm ca nişte barbari.

Peste câteva zile a venit un control CFI care i-a imputat directorului teatrului 5 900 de lei, costul caprei, al iezilor şi al

hranei. De ce ? Pentru că Mariţa trebuia valorificată în comerţul socialist sau păstrată ca bun al teatrului, în calitatea ei de recuzită.

Directorul mi-a dat telefon cu lacrimi în ochi, pomenind de trei copii minori, o soţie nesalariată şi o soacră paralizată, ce vină are el să dea atâţia bani pentru o capră din care nici măcar n-a gustat, fiind suferind de stomac ?! M-am făcut că nu pricep întrebarea, nici chiar atunci când a făcut aluzie la frumoasele tantieme ce le-am încasat de pe urma spectacolului.

- Ce legătură am eu cu copiii dumitale şi cu soacra dumitale ? Ia vezi-ţi de treabă ! i-am strigat, nervos, şi i-am închis telefonul.

Recent, am terminat o piesă în care apar o vacă de lapte şi doi purcei (tot de lapte). Să vedem la ce teatru o pasez.

(Dragoste bolnavă, 1980)

CUPRINS

Prefață V
Tabel cronologic XIII
Notă asupra ediției XIX

Sufereau împreună 1
Chițimia 20
Fătu și Pisică 39
Acceleratorul 63
Pompierul și opera 120
Înțeleptul 125
Sinceritate 128
Vrăbiuța 132
Cura de vulgaritate 135
Hoțul 139
Bițu 143
Logodnicii 147
Problema geniului 151
Audiența 154
Și vrăbiile visează, uneori 157
Galbenă și carpenă 163
Farfurieștii 166
"Puterea dragostei" 170
Preșul 174
Vecinii 178
Țara lui Papură Vodă 182
Umorul la domiciliu 186
Cine fură a zi un ou 190
Amor tâmpit 195
Legumicultorii 199
Boul și viteii 202
Nervi 206
Anonimele 210
Lecția 213
Huliganul 216
Broscuța 220

Nae se descurcă 224
Dragoste bolnavă 227
Condica de reclamaţii 231
Tristeţea vânzătorului de sticle goale 234
A.P.A. şi A.P.O. 240
Geamantanul 244
Fotbalul e un joc de bărbaţi 249
Canarul 256
Povestea câinelui 261
Lecţia 265
Culmea 268
Calcul precis 271
Liber 275
Capra 278

Tehnoredactare computerizată: CHARME-SCOTT LTD
Tipărit: CHARME-SCOTT LTD

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026